Sven-Lennart Skinnar

Krösus storhet

Sven-Lennart Skinnar

Krösus storhet

En dokumentärroman
från 500-talet före Kristus

DENNA BOK FINNS ENDAST I LÄS EN BOK

Omslagsbilden visar den berömda amforan i Louvren. Enligt sägnen satt Krösus på bålet, dömd av Cyrus efter segern vid Sardes 546 BC. Cyrus ångrade sig och beordrade att bålet skulle släckas. Målningen är daterad 500-490 BC.

© Sven-Lennart Skinnar

Innehåll

Karta 4
Prolog 6
Rekognoseringen 8
Magern 23
Kiliarken 48
Mötet 54
Darbar 62
Storkonungen 125
Barmhärtigheten 131
Sjöfärden 167
Mardokai 172
Ormuzdtemplet 197
Stora Rådet 205
Bergsvinet 216
Måltiden 223
Hotet 246
Inställd teater 255
Artemistemplet 273
Guldraffinaderiet 280
Samaritbröderna 294
Skuggade 298
Förseningen 330
Teaterbesöket 342
Harpagos 361
Kamelstrategin 368
Klippfängelset 457
Ajaxesklippan 462
Epilog 532
Krigskonsten 536
Ordförklaringar 538
Bibliografi 540

4 *Mindre Asien på 500-talet f Kr.* 5

Prolog

Romanen speglar världshändelser vid mitten av 500-talet f.Kr.

Zarathustras tankar spelade en stor roll under tiden för perserrikets uppbyggnad. Zarathustras lära och dess inflytande på Storkonung Cyrus kom att bli en faktor i händelseutvecklingen, icke minst genom den unge strategen Artacerches som intet ont anande kom att hamna i världshändelsernas centrum. Jämsides med Cyrus härskade i Lydien den genom tiderna för sin rikedom kände Krösus.

Den Lydiske konungen Alyatte hade framgång med sin myntprägling, men det var först under Krösus, hans sons, regeringstid som de präglade mynten blev ett mer uppskattat betalningsmedel. Anledningen var att guldmästarna i Sardes lyckades raffinera elektronmetallen och få fram rent guld Krösus guldmynt blev därmed ett säkert betalningsmedel och därtill en enhetlig valuta som i grunden förändrade handelns villkor. Detta människans första monetära genombrott medförde en exempellös ekonomisk utveckling. Den nya ekonomin lösgjorde resurser till expansion av vetenskap, teknik och kultur. Under denna tid, närmare bestämt sommaren 547 f. Kr., hamnade Perserkonungen Cyrus i en finansiell kris. Persernas blickar riktades mot Krösus guldmyntprägling och hans unika guldraffinaderi.

Denna bok är skriven som en roman men bygger på verkliga händelser. De fälttåg, som skildras, är dokumenterade och beskrivningen av t ex guldraffinaderiet och Sardes bygger på arkeologiska utgrävningar.

S-L S

Rekognoseringen

Artacerches, strateg:

Först kände jag en berusande glädje över förtroendet, det var något alldeles ovanligt att ha blivit utsedd av Darbar. Ryktet om min upphöjelse hade därför snabbt spridit sig inom hären. Efter hand blev jag mer och mer tveksam till och orolig över vad det egentligen rörde sig om. Så småningom gick det upp för mig att jag hamnat i en maktkamp mellan rikets två högsta rådsherrar. Insikten om detta kom alldeles för sent för att jag skulle ha någon möjlighet att dra mig ur. Nu insåg jag att jag hade varit både aningslös och dum när jag utan att tänka efter antagit erbjudandet att leda rekognoseringen. Det naturliga hade varit att någon av generalerna fått uppdraget och inte en av de yngsta strategerna, det borde jag ha förstått, men det tänkte jag inte på då. Under mina år på krigsskolan i Babylon hade jag levt ett skyddat liv och efter utbildningen tjänstgjort

i den Mediska hären blott några år innan jag till min stora överraskning blev befordrad till strateg. I den positionen kom jag då och då i kontakt med några av de lägre generalerna men jag hade ringa eller inga kunskaper om vilka villkor som kunde råda i maktens högre sfärer. Jag förstod att det kunde vara förenat med risker, särskilt om jag skulle hamna som slagträ mellan de mäktiga.

Det första tecknet på att något ovanligt var på gång visade sig också snart när det stod klart att femhundra man från kavalleriets elit tagits ut enbart för denna rekognosering. Jag visste inte då att hela företaget ogillades av Överhövitsmannen, min högste befälhavare. Mitt uppdrag hade inte bara beslutats av Darbar utan därtill bestämts över huvudet på härens högste befälhavare. Det sades att det var Kiliarken som fått med sig både Storkonungen och flera av rådsherrarna på att genomföra en rekognosering och avsikten sades vara att klarlägga förutsättningarna för hären att vintertid tåga mot Sardes. Jag fick efterhand veta att Överhövitsmannen i bestämda ordalag avrått

från att följa efter den Lydiska hären på grund av de stora risker det innebar att korsa de Frygiska bergen vintertid. Kiliarken å andra sidan hade menat att det var rätt tid att handla nu när överraskningen skulle bli som störst. Kiliarken hade visserligen medgivit att det behövdes en undersökning av framkomligheten över de Frygiska floderna och sankmarkerna och hade därför föreslagit att en rekognoseringsstyrka skulle utrustas för att klarlägga de verkliga förhållandena. Det bestämdes slutligen att en sådan styrka skulle få i uppdrag att undersöka förutsättningarna. Överhövitsmannen kände sig förorättad och hade i vredesmod lämnat Darbar. Då Överhövitsmannen så klart markerat sitt ogillande hade heller ingen av de närvarande generalerna erbjudit sig att leda rekognoseringen. Kiliarken hade då av någon anledning nämnt mitt namn som han fått jag vet inte varifrån och Storkonungen hade därvid nickat instämande. På så sätt blev jag utsedd att leda företaget, föreslagen av den höge Kiliarken som jag endast sett på avstånd. Mina bedömningar skulle således komma att bli avgörande för om ett vinterkrig skulle inledas eller inte.

Hur jag än bar mig åt så skulle jag nu få både inflytelserika vänner och mäktiga fiender. Mitt dilemma var att jag inte visste hur jag skulle hantera någondera på denna för mig ovana nivå. De högsta generalerna hade jag aldrig träffat och Storkonungen själv visste jag inte ens hur han såg ut på nära håll. På senare tid hade jag visserligen varit med som rådgivare i strategirådet men inte i några av härens operativa verksamheter. Kanske skulle jag tvingas att bli obekväm för rikets högste befälhavare eller för rikets högste rådgivare eller, må månguden förbjuda en sådan utgång, för båda två. Jag insåg att någon slags egen grund att stå på var av nöden, men var skulle jag hitta en sådan? Skulle kanske sanningen och inget annat än sanningen vara stark nog att skydda mig, eller kunde det möjligen vara så, att den som har tillräckligt stor makt kan göra det till sanning, som för tillfället lämpar sig? Var kan jag finna den sanning så stark att den inte går att dölja ens bakom maktens tunga

mantel? Om en sådan finns, så är det nu jag behöver den, må jag kunna blidka gudarna att skänka mig detta stöd.

Mitt första möte med Kiliarken var nog inte särskilt lyckat. Jag trodde att jag skulle möta honom själv och inte ett rum fullt med höga rådgivare och experter. Min stigande nervositet hade jag svårt att dölja och jag måste ha gett ett smått förvirrat intryck. Under de senare mötena fick jag dock som jag uppfattade det en bra kontakt med Kiliarken själv. De granskande men samtidigt varma ögonen gav ett lugnande inflytande och fick mig att skärpa alla mina sinnen. Rösten liksom fyllde rummet utan att han talade högt, det var en röst som var van vid att bli åtlydd utan invändningar. Det förvånade mig hur litet han försökte styra min planering av rekognoseringen. Jag berättade för honom hur jag såg på framkomligheten som ett problem och hur man kunde tänka sig att lasta trossen och vilka idéer jag hade kring detta. Det verkade som om han redan kände till mina tankar i dessa frågor och

det förbryllade mig. Han verkade tillfreds med mina planer och försökte heller inte korrigera mig, men jag tror att han påverkade mig med sina frågor och det hade han många. Rådgivarna följde våra samtal med allt färre inlägg från deras sida. Jag började förstå att jag hamnat i ett läge där jag inte bara levde farligt utan ävenledes hade möjligheter att nå ett betydande inflytande. Samtidigt insåg jag att jag själv och ingen annan kunde ta vara på den roll gudarna gett mig.

Den 500 man starka rekognoseringsstyrkan överlämnades snabbt och utan vidare ceremonier under mitt befäl. Mitt första operativa uppdrag i den Medisk/Persiska hären hade tagit sin början.

Jag erfor något av en lättnad när en av de fyra lokerna i rekognoseringsstyrkan visade sig vara min gamle vän Ceraxes, honom kunde jag lita på. Stracutus,en av de övriga tre, kände jag till namnet, men inte närmare. För att öka framkomligheten hade jag bestämt att hela trossen skulle lastas på åsnor och kameler. Jag hade sedan länge nya idéer om hur tros-

sen skulle kunna undvika att köra fast i regntunga sankmarker och hur man på ett smidigt sätt skulle ta sig över fyllda vattendrag. Dessa teorier skulle jag nu få tillfälle att pröva i verkligheten. Härledningens fientliga inställning till företaget gjorde att ingen därifrån la sig i mina förberedelser och ännu mindre brydde sig om hur jag tänkte genomföra operationen. Lokerna Ceraxes och Stracutus var positiva redan från början. De två övriga var påtagligt avvaktande i sin hållning. Jag kände att det var viktigt att vinna även deras förtroende. Jag var inte säker men jag kände på mig att de två för mig okända lokerna hade något mer uppdrag än att leda två av mina lokager. De följde mina förehavanden något för uppmärksamt för att vara enbart befälhavare för var sitt kompani.

Tidigt på morgonen gick vi över gränsfloden Halys. Vi visste att Krösus lydiska krigshär tågat tillbaka mot Sardes, men kunde inte vara säkra på att alla hunnit ge sig av. Ännu en osäkerhet var de kringströvande styrkor av legoförband som anlitats av Krösus och som

efter slaget dröjt sig kvar i de Frygiska bergen som rövarband.

Rekognoseringen hade gått bra och utan konfrontationer med vare sig rövarband eller reguljära styrkor ända fram till sista övergången av Sangarios på återvägen. Det visade sig nödvändigt att gå över denna flod tre gånger under dess våldsamt slingrande sträckning mellan bergen. De många övergångarna hade försinkat oss, trots att vi lastat trossen på mulor och kameler och sluppit fastkörda trossvagnar. En traditionell tross hade ohjälpligt kört fast i de regntunga sanka partierna mellan floddalarna.

Kiliarken hade sagt att Storkonungen ville ha rekognoseringsrapporten inom fem dagar.

När fem dagar gått återstod fortfarande en sista övergång av Sangarios och därtill korsningen av gränsfloden. På grund av vår försening hade jag bett lokerna föra över sina lokager så snabbt som möjligt. För att driva upp farten hade jag ridit fram till Ceraxes lokag, som för tillfället fungerade som förtrupp. Strömmen var fylld av ryttare, jag befann mig själv ute i vattnet nästan över på andra sidan

när jag hörde den tunga dunsen från en pil. En träff i bogen på min häst. I en snabb reflex kastade jag mig bakom hästens kropp.

- Arimans småjävlar, tänkte jag, ett anfall när vi är som mest sårbara ute i strömmen.

Pilen måste ut ur hästens bog innan chocken släpper, var nästa tanke.

Med uppbjudande av alla mina krafter lyckades jag komma runt min häst i den våldsamt virvlande, sugande strömmen.

- Oförlåtligt av mig att inte säkra övergången, hann jag tänka, när jag upptäckte vattenkruset.

Pilen hade slagit sönder kärlet och stoppats upp av det tjocka lädret i fästet. Jag drog ut den och förvånades över tyngden. Bågen bakom den pilen måsta ha haft minst femtio minor i draget. Några trevande steg genom det forsande vattnet och både hästen och jag var över på andra sidan. Mitt hjärta bultade och det sprängde i tinningen.

- Jag måste snabbt få grepp om situationen, tänkte jag.

Närmast mig kom en trupp i full karriär upp ur vattnet. Längre bort kom ännu en. Jag ropade, men ingen kunde uppfatta vad jag sa, bruset från vattnet överröstade allt. Jag gestikulerade vilt med armarna och kunde på så sätt göra mig förstådd. Ryttarna samlade sig och stormade uppför den höjd anfallet kommit ifrån. De skyddade härigenom de ryttare som fanns kvar i strömmen. Jag kände en obeskrivlig lättnad. Pilregnet upphörde lika snabbt som det började. De anfallande hade tvingats till omgruppering, eller också gett sig av när de upptäckt vår huvudstyrka som närmade sig strömmen. Ceraxes hade fått syn på mig och kom ridande in bakom mitt skydd.

- Vad vill Du vi skall göra med dem ?

- Jaga upp de anfallande och ta reda på vilka de är, men förfölj dem inte någon längre sträcka!

Vi lämnade snabbt Sangarios vadställe. Vi hade nu förlorat ytterligare tid och drabbats av förluster i både hästar och ryttare, därtill ett tjugotal sårade. Ceraxes hade återvänt och berättat att de kunnat konstatera att det var en kringströvande legotrupp som anfallit och att inga av Krösus styrkor hade setts till. Så

snart jag fick tillfälle att tala ostört med Ceraxes tog jag upp frågan om mitt dåligt organiserade skydd vid övergången. Det kunde ha slutat illa, nu kom vi undan med få förluster. Jag frågade rakt på sak om han trodde att någon av lokerna skulle föra det inträffade på tal. En antydan om försumlighet i rådande kamp mellan Kiliarken och Överhövitsmannen skulle kunna användas för att skada min trovärdighet. Sådant kunde vara svårt att hantera.

- Hur har du reagerat själv Ceraxes ? frågade jag.

- Vanligen hade händelsen passerat utan någon uppståndelse, men i en situation som denna vet man inte riktigt vad som kan hända. Jag är säker på att Stracutus inte vill skada Dig, men hur de två andra tänker, vet jag inte riktigt. De har fällt några tvetydiga kommentarer, men det behöver ju inte betyda något.

- Tycker du jag skall föra saken på tal med de andra lokerna ?

- Nej, det tycker jag inte, det ökar bara riskerna. Jag menar - när de förstår att du är orolig.

- Hm - tack för dina råd Ceraxes.

Jag överdrev säkert riskerna, men min situation hade blivit så utsatt att jag började se utsända kunskapare och motståndare till rekognoseringen överallt. Förmodligen hade Kiliarken sett till att rekognoseringsstyrkan inte var bemannad med fiender till hans planer. Men jag kunde inte komma ifrån att det var Överhövitsmannen som slutligen disponerade över hären och dess folk. Jag kom aldrig riktigt till klarhet över var jag hade de två för mig okända lokerna. Obehaget förstärktes av att Ceraxes inte heller visste något om dem.

Vi närmade oss Halys ovanför de stora forsarna och flodens skarpa krök mot väster, spejarna rapporterade att bron var bortspolad och att endast några stockar fanns kvar ute i strömmen. Jag kallade lokerna till rådslag, Lokern Stracutus talade först:

- Övergång vid den förstörda bron anser jag vara vådlig. Det höga vattenståndet gör strömmen stark. Vi riskerar att göra förluster även om inga fiender syns till.

Lokern Ceraxes gav härefter tecken att vilja tala och sade:

- Vi bör uppsöka närmaste vadställe uppströms. Jag delar Stracutus bedömning.

De övriga nickade bifall. Jag beslöt då att styrkan skulle dra sig mot söder och be vägvisarna ange riktning mot vadstället. Vi bestämde oss för att runda det höga berget i färdriktningen. Det skulle försena oss ytterligare men vi hade inget bra alternativ.

Först vid femte dagväkten hade vi passerat berget. Vi skulle inte hinna nå vadstället före mörkrets inbrott, vi slog därför läger för en välbehövlig vila och en möjlighet att ta hand om våra sårade. Mina ideer om att lasta trossen på våra kameler och mulor hade utfallit bra, men vi behövde förbättra packsadlarna för de tunga lasterna. Ceraxes var ívrig inför uppgiften att hitta nya sätt att lasta kamelerna och Stracutus blev något av en expert på att hitta bättre sätt att packa mulor. Ceraxes ville att vi skulle bygga om kamelernas packsadlar så att lastens tyngdpunkt kom lägre, han menade att detta skulle underlätta för kamelerna att hålla

balansen över de strida strömmarna och över de besvärliga sankmarkerna. Stracutus hade samma erfarenhet när det gällde mulornas last. Innan nattens sovtimma stundade hade vi tre arbetat fram helt nya lastmetoder, som vi var säkra på skulle öka djurens uthållighet och minska förlusterna av såväl lastdjur som utrustning.

Tidigt följande morgon sände vi iväg våra spejare för att leta upp närmaste vadställe uppströms och rekognosera terrängen. Strax före huvudstyrkans uppbrott från lägerplatsen återvände de. Spejarna hade hittat vadstället och bedömde att det var möjligt att gå över tack vare vår lätta tross. De hade inte heller upptäckt något som såg hotande ut. Det enda av betydelse som hänt var att förtruppen tagit några bonderyttare till fånga, fyra stycken. De bar frygiska dräkter. De verkade ha varit osams, för tre av dem jagade den fjärde ut i strömmen och det såg ut som om de försökte dränka honom. De tre talade en frygisk dialekt, medan den fjärde, den som de försökte dränka, talade flytande persiska. Denne påstod

sig dessutom vara Mager och ingå i konungens prästerskap. På spejarnas fråga om han kände strategen Artacerches, hade han svarat att han inte kände honom personligen men att han kände honom till namnet.

Jag bad spejarnas ledare be förtruppen ta med fångarna över vadstället och säga dem att jag själv skulle förhöra den som påstod sig vara en Mager. Det var märkligt, tänkte jag, skulle en av Storkonungens Mager befinna sig bland Frygiska bönder.

För säkerhets skull säkrade vi övergången på sedvanligt sätt, trots att andra sidan var eget land. Efter överfallet vid Sangarios tog vi inte längre några risker. Alla kom över utan några större svårigheter och vi kunde samla oss vid vår lägerplats i eget land. Jag gick över till Ceraxes och tackade honom speciellt, utan hans stöd hade jag inte kunnat genomföra rekognoseringen. Vi kände alla spänningen i luften inför vår rapport, oro låg inte för mig, men jag måste ändå tillstå att magen hörde av sig och krävde tätare besök vid gropen än vanligt.

Magern

Ett svagt fladdrande sken var det enda som bröt det kompakta mörkret. Arabecex hade vaknat och blivit medveten om att han låg nerbäddad - på ett mjukt underlag under en grov filt.

- Jag undrar var jag är, tänkte han, i himmelen hos Ahura Mazda, eller på jorden.

Han vågade knappt röra sig. Han mindes att han grep hårdare om dragstången vid den våldsamma färden utför forsen. Någon måste ha hittat mig, någon som lagt mig här i en säng, tänkte han. Han mindes ingenting, men värken sa honom att han hade skadat sig.

Han ville helst inte veta hur, bara ligga alldeles stilla, det värkte mindre då. Efter en stund kunde han inte låta bli att känna efter. Han prövade först rörelsen i sina fötter, sedan benen. Det gjorde ont men både fötter och ben löd hans rörelser. Han lyfte försiktigt sina armar över filten och kände med sina händer runt

ansiktet. Det hamrade och bultade i huvudet. Det kändes som levrat blod i pannan. Han tog ansats för att resa sig. Men det skulle han inte ha gjort. Det skar som av en kniv inne i huvudet. Värken släppte något när han åter slappnade av. Han försökte samla sina tankar. Någon hade plockat upp honom ur forsen och lagt honom här, tagit av de våta kläderna, lånat honom en torr bomullsrock och därtill gjort upp eld i rummets hörnspis. Vid sidan om spisen hängde något som såg ut att vara hans kläder. Det var tyst så när som på ett svagt knastrande från en snart utbrunnen brasa. Kunde det vara annat än vänligt sinnade människor som gjort sig så stor möda för en främling?

Han hade ett svagt minne av att forsen drivit honom över på vänstra sidan, vid den stora kröken där floden vänder norrut. Sedan tog minnet slut.

Om han nu är på vänster sida är han i Frygernas land. Om han hamnat på höger sida är han i Matienernas land. Eftersom Halys är gränsflod betyder höger sida - eget land - och vänster sida fiendeland.

Kläderna skulle avslöja att han var en Mager, för en bildad man skulle de säga att han var i tjänst hos Storkonungen, för en enkel man bara att han var en Mager.

Han förtröstade sig på Ormuzd och läste sin bön - Ahuna Vairya- till den högste. Den heliga bön som Zarathustra själv bad när han var i stor nöd.

Han måste ha slumrat, för nu hade brasan brunnit ut och ett svagt gryningsljus silade in. Rummet verkade rymligt men enkelt inrett med grovhuggna bänkar utefter sidorna och små fönstergluggar. Brasan i hörnet dominerade rummets bortre del och hans egen bädd den andra. Golvet verkade vara av trampad lera. Han hörde viskande röster från rummet intill. Han kunde inte uppfatta vad som sades, även om en mansröst var tydligare än två kvinnoröster. Det lät mer som en Frygisk dialekt än en Kappadokisk. I så fall var han på flodens vänstra sida, i fiendeland....

Dörren öppnades försiktigt och en ung kvinna kom in med en famn ved, som hon placerade

vid spisen. Han låtsades sova men följde i smyg hennes förehavanden i det skumma ljuset. Tyst och metodiskt gjorde hon upp ny eld och smög sedan fram till hans sängplats. När han slog upp ögonen och försökte med ett leende, skyndade hon ut ur rummet. Hon kom strax tillbaka i sällskap med en man och en kvinna, ett tjugotal år äldre än henne själv. Av deras utseende förstod han att det var flickans föräldrar. Mannen var ljushårig och hade därtill blå ögon, ett ovanligt utseende bland de Frygiska bergen. Hållningen var rakkryggad och han gav ett muskulöst intryck. Utseendet var så annorlunda att det nästan såg ut som om han skulle vara en kvarleva från Kimmerernas släkte, i så fall hade han tur. Kimmererna var utdrivna från Frygien för länge sedan men det hade sagts att det fanns ättlingar kvar djupt inne i de små bergsbyarna. Dessa ättlingar var inte kända för någon större lojalitet eller respekt för överheten. Kvinnan hade svart hår och djupt liggande mörka ögon. Hon hade fortfarande drag som avslöjade att hon en gång varit en skönhet. Deras klädedräkt var av grov vävnad,

typisk för en avlägsen mindre bergsby.

De bugade sig och kvinnorna föll ner på knä med sina ansikten mot golvet, mannen nöjde sig med en djup bugning. De hade på hans kläder förstått att han var en Mager och hälsade honom med vördnad. Han talade till dem på lydiska, som de tycktes förstå. Han välsignade dem för deras barmhärtighet och frågade vilket folk de tillhörde.

- Herre, svarade mannen, vi kallar oss Yagrier. Vi har vår egen dialekt, men vi talar även frygiska och kan förstå lydiska språket. Vi hittade er nere vid floden, Ni var rätt illa däran, svårt nerkyld och med ett stort sår i pannan. Det gick heller inte att få kontakt med Er så vi bar Er upp till oss. Vi är glada över att ni vaknat och att ni inte tycks ha skadat er alltför svårt. Om ni är hungrig så kan vi erbjuda både fisk och bröd och ett moget bergsvin att dricka.

Arabecex tyckte att mannen gav ett gediget och pålitligt intryck och det behövde han för nu

var han i fiendeland och oförmögen att försvara sig.

- Jag tackar er och jag lovar rikligen belöna er för vad ni har gjort för mig.

Mannen böjde på huvudet till tecken på att han uppfattat.

De båda kvinnorna bugade sig underdånigt. Han tyckte att mannen hade en slags självklar värdighet och en stolthet i sina åtbörder, han var nog en Kimmerer.

- Jag känner att jag behöver vila i dag men kan nog fortsätta min färd i morgon,

sade han i vänlig ton, samtidigt som han iakttog mannens ansiktsuttryck.

- Jag ber er att inte tala om i byn att jag finns här, i varje fall inte förrän i morgon när jag ger mig av. Ni skall inte behöva ångra detta. Jag är inte speciellt hungrig men tackar ja till en bit bröd och litet vin att dricka.

- Herre, vår dotter är bra på sår, hon kan tvätta ert sår och behandla er i pannan.

Med en lätt åtbörd med handen gav han sin dotter tecken att hämta det som krävdes. Dottern försvann snabbt ut ur rummet och

återvände med en skål för tvagning och något slags medel för sårbehandling.

Hon hade vackra drag, litet speciella som hon uppenbart fått från sin moder. Den stolta knycken på nacken var nog ett arv från fadern. Hennes lilla väsen gjorde ett behagligt intryck, han kunde inte bli bättre omhändertagen någonstans. Men var den här platsen säker för honom? Han kunde nog inte annat än lova belöning och på så vis hoppas att de höll tyst om honom. Ännu kände han sig för svag för att ge sig iväg och skulle ävenledes behöva både ny utrustning och en häst för att kunna ta sig tillbaka över floden. En flodövergång skulle han klara bara långt uppströms.

Mannen här och hans familj verkade ändå pålitliga, han fick nöja sig med det så länge.

När hans unga vårdarinna dragit sig tillbaka steg han upp för att klä sig.

Huvudet värkte och det dunkade som av hammarslag. Han var tvungen att sätta sig ner vid brasan. Kläderna verkade i stort sett hela så när som på hans mantel som nu var i två delar. Han uppskattade mycket att hans läder-

gördel med den inbyggda börsen var orörd. Dessa välsignade Yagrier, tänkte han, de uppträder som äkta Zarathustrier, men förmodligen har de inte ens hört talas om den store profeten.

Magern hade vilat hela dagen och sovit hela natten. Han kände sig nu mycket bättre, den svåra huvudvärken hade släppt och svullnaden i pannan hade gått ner. Dottern hade behandlat såret två gånger och sagt att det såg fint ut. Han var nu mer stel i lederna än han kände besvär av värk. Egentligen hade han velat vila något längre, men han vågade inte utmana ödet. Han var orolig för att värdfolket skulle dra slutsatsen att han tillhörde hären på andra sidan floden. De skulle då kanske bli oroliga för egen del. Att gömma någon från fienden var inte ofarligt, även om de skulle kunna säga att de inte visste vem han var.

Lyckligtvis var mannen inte nyfiken, han hade endast sagt:

- Av Ert tal har jag förstått att Ni ej är frygier eller lydier. Jag har därav förstått att Ni är en vandrande Mager.

Arabecex hade bara nickat till svar.

Han räknade med att byn låg tre parasanger nedströms övergångsstället, men där fanns väl knappast någon bro kvar. Han försökte gå igenom hur olyckan hade gått till och hur det såg ut vid bron. Han hade suttit i sin täckta vagn mitt på bron när det hände.

Andra härkåren hade nästan helt hunnit över den strida strömmen när en lina brastoch hans vagn med hästar, kusk och livvakt rutschade ner i strömmen. Remtyg, dragstång, allt brast. Hästar, kusk och livvakt försvann i strömvirvlarna, vagnen med honom som passagerare dansade utför strömmen i allt vildare fart och nådde forsnacken när ett hjul fastnade. På någon sekund var hela vagnen sönderslagen av vattentrycket Han fortsatte in i den våldsamma forsen med ett krampaktigt grepp kring resterna av dragstången. Egentligen visste han inte hur långt nerströms han hade följt med, han kunde bara gissa att det var ganska långt.

Han erinrade sig att konungen hade hållit

Darbar dagen innan. Som konungens andre Mager hade han rätt att närvara vid dessa rådsmöten.

Han kom ihåg att det bestämdes att hären skulle dra sig tillbaka och ge intryck av återtåg. Han kom tydligt ihåg hur Storkonungen uttryckte sin förvåning över att Krösus samlat ihop sina styrkor och inlett ett återtåg till Sardes.

Kunskapare hade meddelat att Krösus sagt att eftersom bataljen vid Halys slutat oavgjort så fann han för gott att föra sin här till vinterlägret vid Sardes innan höstregnen skulle göra flodövergångarna svåra.

Magern kunde erinra sig att det även bestämts att en rekognoseringsstyrka skulle undersöka framkomligheten över floden Sangarios. Storkonungen hade planerat att följa efter Krösus och ta honom med överraskning i hans vinterkvarter.

Krösus hade uppenbart inte varit medveten om att Cyrus endast hunnit sätta in halva sin styrka vid Halysbataljen. Cyrus lät honom vara kvar i den tron.

Magern kom fram till att omständigheterna talade för att bron lämnats oreparerad. Följaktligen måste han räkna med att färdas uppströms förbi gamla brofästet och nå första riktiga vadstället. Det skulle bli en sträcka på minst tio parasanger om han kunde följa flodstigarna, med omvägar, kanske tolv, tretton parasanger. Han måste skaffa en bra häst för att klara sträckan på en dagsritt. Lyckligtvis hade han sparat två gamla stater i sin börs.

- Dom är vackra de här gamla elektronmynten,tänkte han. Den gamle lydiske konungen Alyattes emblem, ett gapande lejon som skulle inge respekt. Baksidan hade ett avtryck som var svårt att tyda.

- Dessa mynt borde vara gångbara även här, tänkte han.

Invånarna har väl någon gång besökt storstaden Gordion, där dessa mynt är vanliga.

Hans tankar skingrades av ett oväsen vid värdfolkets port. Han hörde många röster, det lät som Frygiska, han kunde inte uppfatta vad som sades. Husets dotter kom in i rummet och stängde dörren snabbt efter sig. Var tyst

så sköter jag samtalet, det är gränsvakten, viskade hon knappt hörbart, sedan försvann hon lika snabbt som hon kommit in. Rumlande och högljudda soldater kom in i rummet där han fanns, han höll andan.

- Jag hoppas att dom inte ställer några frågor, för frygiska klarar jag inte, tänkte han.

Innan de hunnit fixera honom kom dottern in och sa till honom att han skulle skynda sig med slakten innan det blev mörkt.

I samma stund hördes någon ropa på soldaterna och de försvann.

Han kunde höra hur de lämnade huset och allt blev tyst och stilla.

Han sköt försiktigt undan dörren och ryckte ofrivilligt till när han hörde steg igen. Det var dottern som kom in i rummet. Hon mötte hans blick med ett leende.

Hon spelade ett farligt spel och var säkert medveten om detta. Dottern hade tydligen fattat sympati för honom och ville skydda honom. Hon hade instinktivt fattat att det kunde vara farligt. Han hade tur.

Arabecex var orolig över hans värds reaktion

på gränspatrullens besök. Han förde händelsen försiktigt på tal. Det visade sig att byfolket inte hade mycket till övers för de lydiska gränsvakterna.

- Dom där, sade han, om dom vågar sig hit till byn igen så har dom tur om dom kommer levande härifrån. Hans förakt för lydiska gränsvakter verkade helt äkta.

Tidpunkten för avfärd var inne.

Värden hjälpte till att skaffa häst och en varm yllemantel. Det gick inte att uträtta detta, utan att flera nyfikna i byn följde vad som förhandlades.

Den risken fick han ta. Han måste komma över utrustningen och det gick inte för sig att smyga omkring och väcka misstankar. Han betraktades som en vandrande Mager, uppträdandet fick han anpassa därefter.

Det var särskilt en av byborna, en svartmuskig kraftigt byggd man, som han lade märke till. Han iakttog honom både när han valde stoet och när han var hos mantelhandlaren.

Först tänkte han inte så noga på det, men när mannen dök upp igen vid mantelboden,

blev han obehagligt berörd.

Arabecex hade fått en bekräftelse på att det nu var dags att ge sig av från byn och det så fort som möjligt.

Han gjorde upp sina affärer och det visade sig att de gamla elektronstaterna räckte väl och att det blev rikligt med växelmynt, flera silvercroisider, över. Dessa lämnade han som tack till sitt värdfolk och det var mycket uppskattat.

Hans värd hjälpte till med packningen och dottern försåg honom med färdkost. Han tog farväl och kände ett styng i hjärtat av att behöva lämna dem.

Vid andra dagväkten passerade han brofästet vid olycksplatsen. Mycket riktigt fanns det ingen bro kvar. Några stockar i strömfårans mitt skvallrade om att en sådan hade funnits, men det var också allt. Så fanns det då inget annat val än att fortsätta de återstående åtta till tio parasangerna för att nå vadstället uppströms. Vid tredje dagväkten började bergssidorna mot floden bli allt brantare och det blev

stundom trångt mellan vattnet och bergväggen. Här bröts bergformationen av en bred dalgång som sträckte sig ända ner till floden.Dalgången hade en bredd av en parasang, härefter vidtog ytterligare ett stort berg som gick ända fram till floden. Här fanns det risk för att flodens höga vatten skulle kunna ha översvämmat stigen. För säkerhets skull vek han därför av och följde en mindre stig uppför bergssluttningen för att runda de högre partierna mot floden. Stoet skötte sig fint och var tydligen van vid brant terräng. Efter en halv parasangs klättring nådde han en platå med utsikt över dalgången. Stoet behövde vila efter den ansträngande stigningen. Han steg av och tog fram sin vattenflaska och en bit bröd ur sadelväskan.

Det var en riktigt skön höstdag och sikten var klar, han kunde se långt. Han satte sig ner på en sten och lät hästen beta i det magra gräset. Tankarna vandrade runt i hans huvud, han kunde inte låta bli att le åt sig själv. I all bedrövelse var det något komiskt i situationen. Här satt han på en bergshylla, ensam i

fiendeland, konungens andre Mager, utan varken adjutant eller livvakt, klädd i en bergsbondes grova yllemantel, och ett illa medfaret kosti runt midjan. Han lossade sitt kosti och beredde sig för den dagliga bönen. Han upptäckte att dagens bön sammanföll med den femte Yasjten till gudinnan Anahitas ära. Anahita, kärleken och fruktbarhetens ande, var det en tillfällighet att hon ville tala till honom nu ? Vad ville Ahura Mazda, den högste, säga honom med detta tecken, eller var det bara ett märkligt sammanträffande? - Anahita den som ger och inte frågar efter sitt, men också den som Arimans demoner fruktar mest, ja som hotar själva Arimans rike!

Han steg upp för avfärd och kastade en sista blick ner i dalgången.Först trodde han att det var vildåsnor han såg där nere. Men det var inga åsnor. Det var hästar med ryttare - tre stycken. En grov ryttare och två tunnare, de verkade bära vapen. Det var inga soldater, snarare enkelt klädda bönder, kanske ute på jakt? När de var framme där stigen delade sig, stannade de och tvekade på vägen. Den grove satt

av sin häst och undersökte stigarna noga, reste sig och pekade mot sluttningen - mot den sluttning han själv hade valt.

Den mannen hade han sett förut...

Avståndet var långt, men han var säker på att det var samme man som hade iakttagit honom i byn. Kroppen och hållningen var densamma.

De andra två kunde han inte påminna sig ha sett, men han kunde heller inte urskilja ansiktena så tydligt. Ryttarna valde den stig som ledde upp till Arabecex platå.Snabbare än vanligt packade han sin sadelväska och red i raskt trav därifrån, längs den trånga stigen. Han var koncentrerad på att snabbt komma vidare.

- Det där sällskapet är inte ute på någon vanlig jakt,tänkte han.

Han hade en bestämd känsla av att det var honom de var ute efter. Han, Arabecex, andre Mager hos Akemeniden Cyrus, Storkonung av Medien och Persien. Om förföljarna varit medvetna om denna hans ställning, skulle de över huvud taget inte vågat följa efter honom, än mindre röra honom...

Han tackade sin skapare Ahura Mazda att han växt upp i Urartu och var mer eller mindre uppfödd på hästryggen. Som Mager hade det inte blivit så mycket ridande men det kändes att balans och rytm fanns kvar. Någon ynklig nybörjare till ryttare var han i varje fall inte. Arabecex manade på stoet, han klarade den svåra terrängen utefter bergssidan med bibehållen balans, men han var inte säker på om han lyckats öka avståndet till sina förföljare.

När han kom fram till en lutande berghäll, som fuktades av en källåder i berget ovanför, tvekade han ett ögonblick att rida över och i stället ta en omväg. Han bestämde sig för att ta vägen över berghällen för att vinna tid, även om han insåg att det innebar en risk.

Han drev stoet ut på hällen, hon tvekade, halkade till och slängde sig över.

Det gick så fort att han i förskräckelsen endast kunde konstatera att han fortfarande satt kvar på hästryggen. Det gick ju ändå bra tyckte han och rätade till sadeln. Men nu gick det långsammare och stoet hade tappat sin fina rytm, något hade hänt henne. Han steg av för att undersöka närmare vad som hänt med hästens rörelser, han drev henne framåt - hon haltade. Det kunde bli kritiskt. Han överlade med sig själv om hur han nu skulle handla. Han bestämde sig för att spara hästen och inte pressa henne mer.

Det var bättre att leda henne till övergångsstället så att han kunde rida över vadstället, för nu var vattnet kallt. Han hoppades att han hade tillräckligt försprång för att gå vidare till fots och leta efter ett lämpligt gömställe. Ett ställe där han kunde se förföljarna passera på stigen utan att själv bli sedd. Kom det inga förföljare var det desto bättre.

Efter en halv stadier blev terrängen längs bergssluttningen öppnare och sluttningen gick över i småkullar och dalgångar. Han ledde hästen vid sidan av stigen där en bäck korsade. Arabecex var noga med att inte lämna några spår efter sig, när han gick längs bäcken uppför den svaga sluttningen.

Uppe på kullen hade han ett bra avstånd till och sikt över eventuellt passerande nere på stigen.

Han väntade länge och med stigande spänning på efterföljarna. Men ingenting hände.

Kanske det var lika bra att slå läger och avvakta morgondagen.

Arabecex var medveten om att han var spänd och att det kunde vara en överdriven känsla av att vara förföljd. Ryttarna fanns emellertid där i dalgången, frågan var i vilket ärende.

Efter lång och tålmodig väntan utan att några förföljare uppenbarade sig, beslöt han sig för att fortsätta. Men plötsligt, på väg ner från kullen, hörde han ljud som fick honom att tvärstanna. Det var ljud från stigen, ljud från flera hovar som slog mot stenarna. Han kunde inte se så bra från sitt läge, men han kunde uppfatta rörelser där nere. Det var tre ryttare, varav en storvuxen, som passerade bäcken. Efter en lång stund, med total tystnad, vågade han röra sig igen. Arabecex vände tillbaka uppför höjden där han hade bättre utsikt. Han kunde inte befinna sig så långt från vadstället. Han beslöt sig för att slå läger uppe på höjden,i en svag sluttning åt motsatt håll från stigen.

Där skulle ingen kunna upptäcka honom. Mot skymningen blev det kallare, han bestämde sig för att göra upp eld. Röken skulle inte synas och platsen var helt insynsskyddad.

Tack vare den omtänksamme värden hade Arabecex fått med sig elddon. Trots att han höll elden vid liv hela natten blev det kallt.

I sin ungdom, hemma i Urartu, sov Arabecex ofta ute i det fria,men det var nu länge sedan. De gamla färdigheterna satt dock kvar. Han gjorde snabbt en bädd av grenar och ett vindskydd. Som han lärt sig, placerade han ut några kraftiga stockar från träd som legat kullblåsta och torkat. Det gick lätt att hitta fnöske och tändved till en brasa med stockarna som underlag. Det hade samlats tjära i de gamla stockarna, det gav en klar nästan blåaktig låga när de så småningom antändes. Stockarna värmde gott och skulle vara länge. Arabecex hade hört att det kunde finnas lejon i de frygiska bergen. Risken var nog inte så stor att de skulle finnas så här långt norrut, men det sades att bortdrivna unghannar hade synts till. Det var

nog ändå säkrast att hålla elden vid liv så länge som möjligt. Mörkret föll snabbt, Arabecex kunde inte se någonting utanför eldskenet.Dessa ljud, mängder av ljud, han hade glömt hur det kan låta på natten. Han tyckte inte om de där grymtningarna, de var inte längre bort än fem pletron. Det var en flock vildsvin. Oxarna fanns visst inte längre, annars var det oxarna jämte vildsvinen han hade mest respekt för. Arabecex rös till, kroppen började stelna, det var kyligt, och så hade han glömt hur det kändes att vara ensam i vildmarken mitt i becksvarta natten och med alla dessa ljud.

Arabecex ryckte till - det var någonting bakom honom ... Han måste ha slumrat till, för brasan hade nästan slocknat.

- Jag måste lägga på mer ved, tänkte han.

Arabecex hann knappt röra sin arm förrän någonting stort rusade upp bakom vindskyddet och med ett vrål försvann ut i skuggorna. Han kände hur blodet pulserade och andningen övergick i flås.

- Ett lejon.... det måste vara ett lejon, viskade han hest, eld... var har jag eld...

- Brasan var nästan svart med några lätta glöder underst.

Arabecex fattade sig snart och försökte komma underfund med vad det var för djur.Det var nog inget lejon, förmodligen bara en vildåsna som blivit skrämd av hans häftiga rörelser..

Han fick åter liv i brasan och satte sig att invänta morgonljuset.

Arabecex kom iväg tidigt, det tog inte lång stund att sadla och packa väskorna.

Han hoppades att förföljarna gett upp. När de kom fram till vadstället skulle de nog tro att han hunnit över. Ändock gick han längs stigen med alla sinnen på helspänn.

Han kunde ju trots allt möta dem. På alla ställen där stigen krökte sig letade han sig fram på sidan om, för säkerhets skull. Efter en parasang kunde han höra bruset från floden, det tydde på att stigen ledde direkt fram till vadstället. Vattenbruset tilltog och överröstade

snart ljudet från hästens hovar. Stoet haltade mindre och han kunde åter rida henne.

Nu skymtade han vattnet, det var vadstället hans stig lett honom till. Han var tydligen ensam för han kunde inte se några rörelser någonstans.

Innan han gick fram till strömfåran stannade han för att lyssna. Ingenting förutom vattnets brus kunde han uppfatta. Men plötsligt och utan förvarning,stod där två ryttare framför honom och en bakom. Han drog snabbt slutsatsen att det var förföljarna som hade väntat ut honom. De här människorna uppträdde hotfullt och den ena av dem var utan tvekan den tjocke mörkhyade från byn. Han hann inte tänka mer förrän ryttaren bakom honom började röra sig mot honom. Samtidigt som han upptäckte en liten sidostig vid sidan om den breda huvudstigen, satte han hälarna i stoets sidor och tvingade hästen i full fart in på den trånga passagen. Förföljarna blev överrumplade av manövern, men ryttaren bakom uppfattade strax situationen och tog upp jakten ut i strömmen. När han sneglade bakåt såg

han också de två övriga på väg. En bit ut halkade hans sto och saktade stegen, två ryttare hann upp honom, en på vardera sidan, deras dragna knivar blixtrade. Han försökte dra sin kniv, men blev nerdragen i strömmen av den tredje som kommit fram bakom honom. Han trycktes ner under vattnet och när han kom upp igen lyckades han befria sig från den anfallande och därefter fälla en av de övriga två. Båda två blev överrumplade av hans österländska grepp. När han beredde sig för en avgörande strid med den tredje hördes röster från stranden. En grupp ryttare var på väg ut i vattnet.

Kiliarken

När Kiliarken tänkte tillbaka på mötet ångrade han att han inte sagt ifrån tydligare. Egentligen var det självklart att han skulle ha dragit fram alla ekonomiska problem som han brottades med. Men på något sätt kände han att det skulle ha blivit för mycket och att det ändå var han och ingen annan som fick stå för rikets finanser. Storkonungen förstod nog att det i längden inte skulle gå att hålla så många krigare utan att tributerna från de nya erövringarna ökade. Med stor inlevelse hade han som Kiliark försökt förklara att just nu fanns det bara en sak att göra och det var att så fort som möjligt komma över Krösus guldraffinaderi i Sardes. Att komma över raffinaderiet och guldmyntpräglingen skulle i ett slag förändra rikets finanser. Alternativet var att mycket snart minska härarnas utgifter, ett hot som varken Storkonungen eller Överhövitsmannen ville höra talas om. Han förstod nu efteråt att han

inte tillräckligt tydligt fått fram denna sanning. Harpagos ansvar begränsade sig förvisso till hären men han var lika beroende som någon av att riket disponerade över resurser och tillräckliga resurser hade de nu inte. Han hade en känsla av att både Harpagos och Storkonungen räknade med att det ändå på något sätt skulle ordna sig med rikets kassa. Han hade vant dem vid detta utan att tala i stora ord om problemen, han var inte ens säker på att de lade märke till skillnaden mellan när han lyckades och när han misslyckades. Men nu var det allvar, han visste var gränsen gick och hur mycket riket kunde förmå. Riket tålde helt enkelt inte fler erövringar utan att det gav snabbt utbyte tillbaka. Storkonungen anade nog hur allvarlig belägenheten var, men Harpagos ville inte förstå.

Pactolus strömfåra i Sardes bar i sanning på lösningen av många problem. Han hade försökt förklara att det inte bara var guldet i Pactolus som de behövde utan dessutom och framförallt guldraffinaderiet. Han förstod nu att de inte riktigt förstått värdet av Krösus raf-

finaderi och innebörden av att det var det enda i världen där man kunde konsten att framställa rent guld.

Det måste gå, tänkte Kiliarken, att på något sätt få Harpagos att inse att det är nu som riket har den stora chansen. Det är nu som riket med överrumpling kan slå den lydiska hären. Visserligen förstod Kiliarken mycket väl att Harpagos tvekade inför att vintertid tränga fram över de Frygiska bergen och floderna med en här på kanske hundratusen man, men det borde kunna gå och överraskningen skulle bli total. Kiliarken hade funderat en hel del över varför Krösus beslutat sig för att så snabbt efter det oavgjorda slaget vid Halys återvända till Sardes. Nu var han lika överraskad över Harpagos ovilja att förfölja den Lydiska hären och få ett avgörande till stånd. Härförarna hade tydligen stor respekt för den Frygiska vintern. Kiliarken hade bestämt sig för att ta reda på hur det egentligen förhöll sig med framkomligheten, han ville veta om farhågorna var befogade eller inte. Han nöjde sig som vanligt inte med att tro, han ville veta. Storkonungen hade

slutligen bestämt att eftersom hans närmaste rådgivare var oeniga så skulle han låta sammankalla till Darbar, där frågorna kunde dryftas och avgöras. I sina alltid noggranna förberedelser kontaktade därför Kiliarken några av rådets främsta medlemmar för att höra sig för om deras uppfattning kring tvisten mellan honom och Överhövitsmannen. Han kom snart fram till att Harpagos försiktiga linje skulle kunna vinna bifall hos kanske mer än halva Darbar, om han inte vidtog extra åtgärder. Genom sina goda relationer med Storkonungen hade han lyckats få med Darbar på att utrusta en rekognoseringsstyrka, men inte ens Storkonungen verkade villig att tåga mot Sardes utan att Överhövitsmannen var med på genomförandet.

- Harpagos är nu på sin vakt efter kuppen med den unge strategen, tänkte Kiliarken.

Det var nu inte mycket att göra åt saken, när Harpagos blockerat rekognoseringen med att avråda sina generaler från att leda styrkan, så var han tvungen att sätta in sin reservplan med den unge strategen. Han hoppades nu bara att

de rekommendationer han inhämtat i all hemlighet och som pekade ut en ung strateg som lämplig för uppdraget också skulle visa sig hålla. Överhövitsmannen hade blivit ursinnig men kunde inget göra åt beslutet då det var fattat under pågående Darbar. Det var nu helt avgörande för Kiliarken och den fortsatta strategin att rekognoseringen fick framgång och att de teorier som det hade sagts att strategen stod för när det gällde trossen skulle hålla måttet. Man hade försäkrat honom om att den unge strategen nog också skulle kunna vinna rådsherrarnas förtroende. Han hade därför förberett Storkonungen på att särskilt kalla strategen till Darbar om rekognoseringen gick bra.

Mycket kan sägas om Harpagos, tänkte Kiliarken, envis är han, men maken till härledare finns inte. En lyckad utgång av en kraftmätning med den Lydiska hären och dessutom i deras hemmaterräng kräver helt enkelt hans medverkan. Har en gång Storkonungen bestämt sig och hären kommit i rörelse, så ställer nog också Harpagos upp med hela sin kunnighet. Harpagos skulle aldrig överge hären, det visste Kiliarken. Han funderade en stund över situationen och hoppades att Ormuzd skulle vara honom nådig, skänka honom en lyckosam utgång av den viktiga rekognoseringen och sedan få Överhövitsmannen att mjukna i sitt motstånd.

Mötet

Artacerches, strateg:

Mörkret föll snabbt och det hade blivit sent innan truppen kom till nattro. Vi var nu på egen sida och kunde därför tända värmande eldar, det var välkommet efter den ansträngande rekognoseringen. Under hela operationen hade det rått eldningsförbud, den varma maten blev därför en god belöning.

Vid en sen måltid i mitt tält fick jag en hastig genomgång med mina loker. När vi var färdiga påminde mig min väpnare om fången som jag skulle förhöra. Egentligen ville jag inget annat än lägga mig ner och sova. Men hur var det nu, den här mannen påstod sig vara en Mager och inte nog med det, han ingick också i Storkonungens tjänst och skulle även känna mitt namn. För säkerhets skull borde jag ta itu med frågan! Om han skulle vara kunskapare och lyckades fly, så vore det illa om han kunde ta sig till Sardes och berätta om våra rekognoseringar.

Vad skulle förresten en Mager med rang bland konungens fältpräster ha att göra ensam ute i fiendeland och klädd i en bondes kläder, det verkade befängt. Det här behövde klaras ut, jag bestämde därför att fången skulle föras till mig.

Med ett försiktigt harklande försökte väpnaren påkalla min uppmärksamhet, jag hade somnat i sittande ställning. Med svårighet dolde jag min irritation.

- Herre, fången är här och väntar utanför.

- Ja visst ja, för in honom, sade jag. Med svårighet kunde jag tygla min otålighet.

Fången fördes in och våra blickar möttes. Lampornas sken och min trötthet gjorde säkert sitt, men det märkliga hände att när våra blickar möttes uppstod en oemotståndlig känsla av sympati och samförstånd, detta innan någon av oss ens yttrat ett ord. En märklig känsla inför en främling, en förbiilande stark förnimmelse som jag inte ens ville erkänna för mig själv.

Väpnaren avlämnade fången på sitt rutine-

rade sätt och avvaktade tyst vidare befallning. Jag bad vakten och väpnaren att vänta utanför. Det var en risk, men jag kände att jag kunde lita på mannen framför mig.

Jag bad fången sätta sig mitt emot mig på de framsatta kuddarna och lät servera vin och fikon.

- Det har kommit till min kännedom att ni påstår er vara Mager och tillhöra prästerskapet i Storkonungens tjänst. Kan ni bevisa att så är fallet ?

Fången såg lugnt och granskande på mig och sade.

- Ja, det kan jag nog. Jag är i tjänst hos Storkonungen och kände bl.a. till er utnämning till det här rekognoseringsuppdraget innan ni ens själv visste om det.

- Vill ni vara vänlig och förklara er närmare, svarade jag.

- Gärna, jag är Arabecex, andre Mager i konungens fältprästerskap med rätt och plikt att närvara vid konungens Darbar. Jag var närvarande när ni herr strateg blev vald att leda detta speciella företag.

- Eftersom ni är så väl underrättad får jag då fråga er vem det var som föreslog mig vid detta Darbar?

- Det gorde Kiliarken själv.

- Jag måste medge att endera är ni en välinformerad kunskapare eller också är ni den ni säger er vara. Innan vi har kommit i kontakt med huvudstyrkan och konungens läger, där det då skall finnas folk som känner er, får ni ursäkta att vi betraktar er som vår fånge.Skulle ni försöka fly, så ser vi detta som en bekräftelse på att ni ljuger, och handlar därefter. Så länge ni är i vårt läger och under mitt beskydd kommer jag att betraka er som en av konungens Mager. Jag skulle uppskatta om ni ville acceptera detta som ett avtal oss emellan.

- Jag antar erbjudandet och jag tror inte ni kommer att bli besviken.

Får jag fråga er en sak ?

- Ja, varsågod.

- Jag vet att ni liksom jag är från Urartu. Jag är Mager hos Storkonungen och följaktligen Zarathustrier. Vi är många i Urartu som tillhör hans lära. Är ni också Zarathustrier?

- Inte mer än alla övriga som har tjänst i Cyrus här. Jag är ganska ny som strateg och före denna tjänst i andra härkåren har jag inte kommit i kontakt med läran. Hemma i Urartu tillhörde vi den högste guden Khaldi och så tillbad vi månguden Sin.

Mannens säkra utstrålning hade fångat mig så helt att jag inte märkte att han förhörde mig istället för att jag förhörde honom. Det kändes naturligt på något sätt att han ledde samtalet, men det irriterade mig samtidigt.

Jag samlade mig och sade.

- Hur kommer det sig att Ni som Mager i konungens tjänst red omkring ensam på frygiskt område, klädd i en bondes kläder?

- Det som hände är nästan otroligt, men om ni har tålamod, så skall jag berätta hur det gick till.

- Ni har nu väckt min nyfikenhet, så var snäll och berätta er historia.

När Arabecex var färdig med sin berättelse frågade jag.

- Varför var ni i slagsmål ute i strömmen när vår förtrupp fann er ?

- Det var ryttarna som följde efter mig. De kom från bergsbyn, jag kände igen en av dem som åskådare vid mitt hästinköp. De var tre stycken som hann upp mig vid vadstället och sedan jagade mig ut i strömmen - simpla rövare och inget annat.

- Det var ett dramatiskt händelseförlopp.

Eftersom det är sent får det vara nog för i dag. Sanningen i er historia får vi tillfälle att pröva i morgon.

Jag erbjöd Magern att sova i mitt angränsande stabstält,vilket han uppskattade. Vi tog godnatt ömsesidigt bugande.

*

Arabecex tyckte spontant om strategen Artacerches, han var snabbtänkt, lyssnade uppmärksamt och hade ett öppet sinnelag. Artacerches verkade ha lätt att ta ställning för det goda. Han skulle bli en bra Zarathustrier. Det var ett skickligt drag av strategen att erbjuda sovplats i sitt stabstält. Dels visade han artighet, dels höll han honom under säker bevak-

ning ifall han skulle visa sig vara en bedragare.

Arabecex kände att det fanns ett underförstått samförstånd dem emellan. Det var dock riktigt av strategen att vara försiktig.

Arabecex hade sovit gott. På morgonen låg nya kläder framlagda och han bjöds en riklig måltid. Huvudvärken var borta. De blånader och blessyrer han hade fått ute i strömmen hade han inte längre något besvär av. Det var onekligen i sista stund som strategens trupp hade dykt upp vid vadstället.

Artacerches adjutant hade informerat honom om att styrkan skulle hålla lägret hela dagen och fortsätta till huvudkvarteret först dagen därpå. Hästarna behövde både ses över och vila. Han hade sagt att strategen ville framföra sitt beklagande över att han inte kunde träffa honom förrän till en sen kvällsmåltid men hoppades att han skulle finna sig tillrätta under tiden.

Strategen hade tydligen redan haft kontakt med huvudkvarteret och rapporterat hans närvaro, för redan på kvällen anlände budbärare

från huvudkvarteret medförande hans personlige betjänt. Betjänten blev mycket glad över att se honom och föll ner på sitt ansikte prisande Ormuzd över, att hans herre levde. Efter detta var det givetvis ingen som bevakade honom. Det sades att Storkonungen själv hade engagerat sig och varit mycket bekymrad över hans öde. Många hade varit ute och sökt honom längs Halys dalgångar.

Darbar

Artacerches, strateg:

Till kvällens måltid hade jag inbjudit de fyra lokerna jämte Magern. Nu hälsade jag Magern som en jämlike med en kindkyss som seden bjuder, han verkade uppskatta gesten.

Jag kände mig både glad och lättad över att Magerns identitet blivit klarlagd. Jag var dock litet förvånad över huvudkvarterets snabba reaktion. Det var inte normalt med sådan snabbhet annat än för mycket betydande personer. Ställningen som andre mager i Storko-nungens fältprästerskap var förvisso betydande, men inte så betydande att den skulle ha föranlett sådan brådska.

Jag får försöka utröna hur det förhåller sig, tänkte jag. Det gick ju inte bara snabbt, det kom dessutom särskilda budbärare för att identifiera honom. Budbärarna var från konungens stab och det måste betyda något, men vad?

Under måltiden diskuterade vi det planerade fälttåget in i Lydien och mot Krösus styrkor vid Sardes. Vi ville ha Magerns syn på det kloka i att föra en hel här den långa sträckan till Sardes denna tid på året. Jag ville samtidigt försöka utröna vem denne Mager egentligen var.

- De tekniska frågorna om framkomlighet för en här, sade Magern, är inte min specialitet. Jag förstår dock konungens inställning till överraskningsmomentet. Ingen, inte heller Krösus härförare skulle tro, att någon vågade ge sig in på ett sådant företag inför vintern. Om det skulle gå att genomföra så skulle givetvis alla bli tagna med överraskning.

- Ur teknisk synpunkt, sade jag, är det vintertid näst intill omöjligt att ta sig fram med en traditionell tross i den här terrängen. Möjligen skulle man klara sankmarkerna och flodövergångarna om man lastade trossen på åsnor och kameler. Kamelerna skulle man sedan kunna ha användning för. Vi upptäckte nämligen, att vid det oavgjorda slaget vid Halys så avskydde de lydiska hästarna såväl åsynen som lukten

av kameler.

Lokerna instämde med nickningar.

- Ni får kanske tillfälle framföra dessa synpunkter vid nästa Darbar, sade Magern. Det är troligt att Ni kallas till detta Darbar i egenskap av strateg och chef för rekognoseringen.

Jag blev förvånad över att Magern var så välunderrättad i de militära frågorna.

Efter måltiden bad jag Magern stanna kvar en stund för överläggningar på tu man hand. När Lokerna lämnat oss sade jag till Magern.

- Jag är överraskad över huvudkvarterets snabba reaktion på rapporten om Er närvaro hos oss. Hur uppfattar Ni själv detta ?

- Jag kan förstå er undran.Det är alldeles rätt att min ställning som andre Mager normalt inte hade utlöst denna snabba reaktion. Jag hade inte tänkt nämna det nu, men det förhåller sig så att mina relationer till Storkonungen har gjort att han har uttryckt bekymmer över mitt öde.

Bakgrunden är den att jag ingår i en liten grupp som diskuterar religion i allmänhet och Zarathustras lära i synnerhet. I den gruppen

ingår Storkonungen, icke som konung utan i egenskap av filosofiskt intresserad. Det är här vi lärt känna varandra och blivit goda vänner. Storkonungen är speciell, han är till exempel mycket noga med att delta i den här gruppen som diskussionsmedlem och inget annat. Det är givetvis svårt att hålla isär Cyrus som person från rollen som Storkonung, han föredrar emellertid att hålla dessa möten så hemliga som möjligt. Den kallas därför ibland den hemliga gruppen.

Storkonungen har mycken visdom och är mycket kunnig i Zarathustras lära, han är bland de få utanför Magernas krets som har insikter i alla 21 nasker. Läran förklaras som Ni kanske vet, i den heliga ave'sta.Det är ett omfattande material som bevaras och förs vidare av magerna.

- Jag har hört talas om en del av detta, sade jag, men jag vet inte mycket om vad det innebär. Jag visste inte att Storkonungen var så insatt i religiösa och filosofiska frågor. Vad står egentligen läran för ?

- Det kan enklast sammanfattas med att:

Ahura Mazda - Den Högste - är vishetens ande och hans profet är Zarathustra. Genom sina uppenbarelser har Zarathustra mottagit den Högstes vilja.

Zarathustra förkunnade att människan slits mellan det onda och det goda, mellan sanning och lögn och att det i den kampen är människans plikt att verka för det goda och för sanningen.

- Är Ahura Mazda en mäktig Gud? frågade jag.

- Ahura Mazda tävlar inte med de gamla Gudarna om makten, hans ande finns i oss människor och han överlåter åt var och en av oss att välja mellan det goda och det onda och mellan sanning och lögn.

- Jag förstår, men inte riktigt.

- Jag försäkrar Er, det är inte så svårt.

Zarathustra strävade efter att sprida sitt andliga budskap i så lättfattliga former som möjligt. Han byggde därför in sin förkunnelse i tre huvudgrupper, som var och en samtidigt behandlade människornas vardagliga villkor. Ni skall snart komma underfund om att det inför

Ahura Mazda inte räcker med att blidka Gudarna för att vinna egna fördelar, utan det krävs något mer, det krävs aktiva insatser för det goda och för sanningen.

Om jag till att börja med förklarar vad de tre grupperna innehåller så kommer Ni att förstå bättre, sade Magern ivrigt.

Nu märktes det att han var präst, men inte vilken som helst - hans ögon glänste och hans röst lämnade ett djupt intryck av övertygelse. Hans förkunnelse verkade inte att ha mycket med de gamla gudarna att göra.

Magern förklarade vidare :

- Den första gruppen består av hymner - Mazdahymnerna - de ger riterna innehåll och bildar deras bakgrund. I hymnerna finns det godas och sanningens budskap invävda.

Zarathustra strävade efter att göra budskapet lättillgängligt. Men inte bara det utan även vackert framställt. Mazdahymnerna är i sanning vackra.

Den andra gruppen består av lagböckerna - de innehåller rättesnören för människornas vardag. Lagarna skall bygga på och tillämpas

efter sanningen och det goda sinnelaget.

Den tredje gruppen består av tilläggsord - de innehåller vetenskap och vetenskapliga principer. Vetenskaperna skall bygga på sanning och nyttjas i det godas tjänst. Förstår ni bättre nu Artacerches ?

- Ja, svarade jag, något. Jag är rädd att jag måste lära mig mer för att riktigt fatta vad det gäller. Jag är van vid att offra till någon av gudarna, helst till den som för tillfället har mest makt och så blidka honom, så att det må gå mig väl !

- Offrar Ni fortfarande till månguden Sin ?

- Det blir inte så ofta numera, bara när jag är hemma i Urartu.

Magern nickade fundersamt, men frågade inte mer.

Den speciella ställning som Magern verkade ha, förvånade mig inte. Den säkerhet och kraft han utstrålade var övertygande, han kunde bära upp vilken ställning som helst.

Jag var nyfiken på vad man diskuterade i den där gruppen, som konungen skattade så

högt och frågade därför Magern.

Den hemliga gruppen som ni och konungen deltar i, vad diskuterar Ni där?

- Vi ägnar oss för det mesta åt analyser av Zarathustras uppenbarelser och vad den högste, Ahura Mazda, vill säga. Som ni själv påpekade, fortsatte Magern, så är ert offer till månguden Sin ett försök att blidka guden och uppnå någon fördel eller undgå en olycka. Om det är ett djuroffer läser prästerna gudens budskap genom att studera inälvornas inbördes förhållande. Allt detta förkastar den högste, Ahura Mazda, genom sin profet Zarathustra. Det är striden mellan det ondas furste Ahriman och hans demoner lögnerna, och det godas ande Ormuzd som utgör världsförloppet. Det är människans plikt att ta del i denna strid som det godas förkämpe. Zarathustra säger att avgörandet väntar henne vid de dödas bro Tjinvat, då hon blir vägd på våg - de goda gärningarna vägs mot de onda. Om de goda väger tyngst kommer hon över bron till saligheten, om de onda väger över, störtar hon ner till Ahriman, den ondes rike.

- Om det nu är så att Storkonungen är anhängare av denna ädla och människovänliga lära, hur kan det då komma sig att han krigar och med våld lägger under sig nya riken?

- Vi har haft djupa filosofiska betraktelser kring dessa frågor under våra möten i den hemliga gruppen. Storkonungen har låtit oss dryfta frågorna helt öppet och han har där lagt fram särdeles intressanta synpunkter och förklaringar. Även om jag inte alltid håller med honom, så måste jag säga att han tränger djupt in i de mest komplicerade frågor och problem innan han bestämmer sig för en handlingslinje. När han väl bestämt sig är det få som kan rubba hans föresatser och han verkar övertygad om det rätta i det han gör. Han förklarar sitt handlande på följande sätt :

”Härskarna i de riken vi känner har i alla tider bekrigat varandra, de besegrade har plundrats, spetsats på pålar, och deras städer har bränts och jämnats med marken.

Vid varje krig har spannmålsodlingen, boskapsnäringen och handeln lidit stora avbräck.

Det är människorna i såväl städer som byar som lider nöd. Särskilt har brist på mat varit förödande i de stora städerna, skapat farsoter och framkallat våld.

De viktiga handelslederna har blockerats, överallt har inkomsterna sinat och handelshus har fått stänga. Basarerna med sina köpmän i tusental har stått utan arbete och kameldrivarna har fått slakta sina djur.”

- Allt detta vill han ändra på,sa Magern. Genom att bygga upp en federation av självständiga riken, men under Storkonungens överhöghet, menar han att fred kommer att råda och handeln kommer att blomstra. Karavanvägarna blir rensade från banditer, överskott av koppar kan säljas till områden som har underskott, rökelse, myrra, guld, timmer och hästar vinner nya marknader. Missväxt i ett område kompenseras med överskott från ett annat. Det är freden som bygger upp långsiktiga relationer och beoenden, kriget river ner.

- Han har inga små visioner år Storkonung, sade jag.

- Nej sannerligen inte. Storkonungen har förklarat att de offer som krävs för att föra samman alla riken i vår del av världen är ringa i förhållande till fördelarna. Ingen möda skall lämnas oprövad för att med ett minimum av våld skapa detta rike. Med diplomati kan för övrigt mycket stridande undvikas. Detta har konungen redan visat genom sitt sätt att besegra Mediens konung .

- Det går så många rykten om hur det gick till, sade jag, vet Ni vad som verkligen hände?

- Ja , det är händelser som jag kunde följa på nära håll. Det som hände är så otroligt att jag själv skulle tvivla på sanningshalten, om jag inte hade varit med.

- Jag skulle vilja veta vad som verkligen händeS, Ni kan väl berätta.

- Ja , det kan jag kanske göra , men det är en lång historia.

Magern satte sig tillrätta och började sin berättelse.

Medernas konung i Ackmed och lydkonungen i Parsa hade svårt att komma överens. Deras

förhållande blev mer och mer spänt efter hand som Mederkonungen krävde större tributer. Det blev allt svårare att finansiera de växande krigshärarna.

Mederna hade råkat in i ett dyrbart trefronts-krig . Skyterna i norr tryckte på samtidigt som man fick hålla en styrka vid gränsfloden Halys mot Lydien. Formellt rådde visserligen vapen-stillestånd mellan länderna sedan Krösus och Mederkonungen Astyages blivit svågrar.De var emellertid osäkra på tillförlit-ligheten i detta arrangemang. Den tredje och mest krävande fronten har ni ju själv upplevt , den i söder mot Babylon. Den framgångsrike Nebukadnesar, Nabopalassars son, var inte nådig att räkna bland sina fiender.

- Kunde man inte finansiera det hela med pålagor från de erövrade områdena?

- Jo, fortsatte Magern, det gjorde man också, men det räckte inte i längden. Det var inte bara lydrikena som drabbades utan även stormännen i själva Medien. De tyngdes alla av Mederkonungens krav på nya skatter. Särskilt

drabbade kände sig fränderna i det lilla lydriket i söder, Anschan och Parsa.

Förhållandet blev så spänt att Mederkonungen Astyages såg sig föranlåten att söka förbättra relationerna genom att gifta bort sin dotter Mandane med lydkonungen Kambyces i Parsa . Det var så det gick till att Mandane blev vår Storkonungs mor. Giftermålet visade sig vara ett lyckat drag inte minst på grund av att lydkonungen tillhörde Ackemeniderna, den främsta ätten i Parsa. När så vår storkonung efterträdde Kambyces som lydkonung blev det slut på friden. Han protesterade mot sin morfars stora skattekrav. Det uppstod slitningar med ömsesidiga hot och tvister som slutade med fullständig brytning.

- Vad hade det lilla lydriket Anschan och Parsa att sätta emot stormakten Medien?

- Egentligen inte mycket, svarade Magern, inte mycket mer än Cyrus djärvhet och förslagenhet.

- Det har berättats mig, fortsatte Magern, att under sin uppväxt hade Cyrus regelbundet och

speciellt på somrarna vistats i Ackmed och kände väl sina kusiner där. Under barnaåren hade de lekt tillsammans och som ynglingar tränats tillsammans i ridning och bågskytte. I hans umgänge hade även många av stormännens söner i och kring Ackmed funnits med . De hade som Cyrus vuxit upp till män och fullgjorde sina plikter som officerare i hären. Även flera av deras fäder som hade blivit generaler, kände Cyrus från ynglingaåren . Hans kontakter med sina gamla vänner hade avgörande betydelse. Han lyckades samla några av dessa till överläggningar. Det visade sig snart att de hade gemensamma intressen. I de mediska stormannasläkterna ingick det som en plikt att tjänstgöra som officerare i hären. Stormännens problem blev därför också officerarnas.

- Var Cyrus en skicklig förhandlare och diplomat redan då? undrade jag.

- Ja, Cyrus lyckades förmå några av de mest inflytelserika familjerna att tillsammans med honom smida planer som gick ut på att tvinga

Astyages, Mederkonungen, att ändra sin skattepolitik. Astyages krav höll inte bara på att ruinera perserna utan så även de mediska stormannasläkterna. Flera hade tvingats att sälja ut sina arrendegårdar för att klara de tunga pålagorna. Detta hade skapat revoltstämning. Det tog därför inte alltför lång tid att få med stormännen i en statskupp. Svårigheten var att närma sig överhövitsmannen, generalen Harpagos, ett farligt företag eftersom han i rang stod närmast konungen och disponerade över större delen av den mediska hären. En av stormännen och nära vän till generalen lyckades så småningom övertala honom att gå med på ett kuppliknande arrangemang för att dämpa upprorsstämningen. I utbyte fick han vissa garantier från Cyrus.

- Planerna var, fortsatte Magern, att Cyrus, sedan han kallats till Astyages i Ackmed, skulle anlända till Medien med en persisk styrka.

- Skulle verkligen den mediske konungen gå med på att släppa in Cyrus med en krigshär? undrade jag.

- Ja, man lyckades övertala konungen att låta Cyrus tåga ostört fram till huvudstaden med motiveringen, att det var lättare att besegra hans här ju längre in i Medien man släppte honom. När väl Cyrus anlände med sina styrkor skulle general Harpagos låta de reguljära styrkorna förena sig med den persiska styrkan och tåga in i staden och ställa Astyages inför fullbordat faktum. Dessa otroliga planer genomfördes och tycks ha fungerat.

- Vad kan då Cyrus ha lovat Harpagos?

- Vad uppgörelsen kostade Cyrus har aldrig framkommit. Men att det kostade en del garantier är klart. Jag kan bara konstatera att Cyrus fortfarande står i beroendeställning till Harpagos.

Nåväl, fortsatte Magern, Astyages kapitulerade och lät sin dotterson utropas till konung över de förenade konungarikena .

- Hur gick det med Cyrus löften till de mediska stormännen? Under min tid i Ackmed verkade deras ställning vara stark.

- Ja, det är riktigt. Cyrus som är en sann

anhängare av Zarathustra infriade till fullo sina delar av avtalet. Detta fick till följd att stormännen i Medien befäste sin ställning och den konfiskatoriska beskattningen upphörde. De behöll sina egendomar och satt kvar på sina höga poster i riket. Därigenom blev de trogna anhängare av Cyrus.

-Hur gick det för Mederkonungen då? Han lär ju fortfarande vara i livet.

-Jo , Cyrus behandlade den avsatte konungen , sin morfar , väl och inbjöd honom till sitt nya residens i Parsargadae . Han ”erbjöds” att tillbringa en viloperiod där tillsammans med sin dotter Mandane och där finns han fortfarande. Nu är han dessutom för gammal för att kunna hota Storkonungen.

- Jag har hört att köpmännen, till och med i Ackmed, talar berömmande ord om Cyrus. Har detta någon speciell grund ?

- Jo, han lyckades få till stånd avtal med handelshusen i Marakanda , som innebar stora fördelar för handelshusen i Ackmed, icke minst tillgången till de österländska varorna. Dessa

fraktades över Marakanda på karavanvägen norr om de stora bergen och genom passen i Issidorernas land. Allt varuutbyte med Österlandet passerade dessa pass. Det var en mycket inkomstbringande handel. Han gjorde sig uppskattad i riket Elam genom att rensa karavanleden mellan Susa och Sardes från rövare och banditer, ända fram till gränsfloden Halys. Härigenom återfick kungsleden något av sin forna glans.

- Ni måste ha levt nära konungen med de stora kunskaper ni har i dessa frågor.

- Ja, jag har av omständigheterna förts nära Storkonungen.

Jag hade många frågor, men eftersom timman var sen tog jag farväl av Magern. Jag skulle säkert träffa honom fler gånger, det kände jag på mig.

Mina tankar kretsade kring alla de stora frågor som Magerns berättelse berört. Det var starka intryck och mycket storpolitik på en för mig ovan nivå. Var han, Storkonungen , verkligen så klok som Magern gav intryck av och

leds han av så höga mål som Magern hade framhållit och fullt och helt trodde på? Eller, var det samma svaghet som vanligen drabbar maktmänniskor, en strävan att skaffa ädla ursäkter för sitt maktbegär?

Jag måste ändå medge, att Storkonungens idéer om självstyrande områden som var förhindrade att bekriga varandra , det var nya och ovanliga tankar. Nytt var också att Storkonungen visat sig mild mot människorna i de besegrade områdena. Han ville samverka i stället för att underkuva.

Ju mer jag gick igenom i mina tankar vad Magern hade berättat desto nyfiknare blev jag på Storkonungen .

Det var ett faktum att hela världen talade om det märkliga i, att när Cyrus erövrade Med-iens krona, så brändes inga städer, inga kvinnor och barn slaktades, inga män spetsades på pålar. De erövrade städerna och byarna blomstrade som aldrig tidigare. I sanning, vilken uppfattning man än må ha om Cyrus, så måste man medge att han var en ovanlig erövrare.

Magern hade flera gånger sagt att det var Ahura Mazdas ande och Zarathustra, hans profets kraft, som genomsyrade Storkonungen.

Min stilla reflektion var att det skall bli spännande att se om Storkonungens ädla sinnelag håller i sig även när en bister verklighet tränger på. Magerns höga tankar om sin Storkonung skulle snart nog komma att bli föremål för prövningar.

Vi bröt vårt läger tidigt på morgonen och anslöt oss till huvudstyrkan redan på kvällen samma dag. Jag anmälde min ankomst till härgeneralen, denne hade dagen innan fått min skriftliga rapport från rekognoseringen med en kopia direkt till Kiliarken. Så snart generalen fått besked om min ankomst blev jag kallad till honom.

- Nu får jag min dom, tänkte jag. Om någon haft så bråttom att föra min försumlighet vid Sangarios på tal så att det redan nått den högsta ledningen, då kan jag redan ha fått högt uppsatta fiender i ryggen. Men så illa behöver det ju inte vara, intalade jag mig, det kan ju

vara naturligt att min närmaste chef vill dryfta rekognoseringen särskilt.

Ändock var det inte med några lätta steg som jag närmade mig generalens högkvarter. Jag var beredd på allt.

Till min lättnad hade generalen endast några kompletterande frågor att dryfta, men samtidigt meddelade han att Storkonungen ville se mig nästa dag vid andra dagväkten. Jag försökte få generalen att säga något om orsaken till att Storkonungen ville se mig eftersom det var ovanligt att han kallade någon av sina strateger eller loker till sig. Generalen sade sig emellerid inte veta något om detta, men att det säkert hade med rekognoseringen att göra.

Generalens besked att jag skulle infinna mig hos Storkonungen gjorde mig ännu mer orolig samtidigt som jag insåg vilket tillfälle detta var att få komma i närheten av Cyrus person. Skulle verkligen Storkonungen själv engagera sig i rekognoseringens detaljer eller var det möjligen något annat han ville mig? Vad i så fall?

Storkonungen hade jag bara sett på avstånd och visste knappt hur han såg ut, ännu mindre hur han var som person. Hur skulle jag klara mig inför honom ? Jag visste att jag inte skulle göra bort mig, men var heller inte säker på att jag skulle göra ett gott intryck. Magern hade berättat så mycket att nu var jag inte bara nyfiken på Cyrus person utan tyckte samtidigt att jag kände honom. Jag bestämde mig för att vara försiktig. Överhövitsmannen kanske hade synpunkter på min konfrontation med Storkonungen, jag riskerade att redan bli en bricka i det pågående maktspelet.

Storkonungens fältresidens var inhyst i en gammal borg, som i all hast rustats upp för ändamålet. Jag förvånades över att jag ej blev noggrannare visiterad före mitt besök.

På utsatt tid ledsagades jag förbi vakterna av Storkonungens livtjänare. Jag kom in i ett stort rum där jag hann uppfatta Storkonungen sitta omgiven av några rådgivare och skrivare. Jag kastade mig ner på mitt ansikte och reste mig först när Storkonungen tilltalade mig. Konungen såg yngre ut än jag föreställt mig. Han

utstrålade säkerhet och hade en genomträngande men varm blick. Rörelserna avslöjade en muskulös och vältränad kropp, något satt men ändå verkade han reslig.

Storkonungen sade.

- Du är alltså strategen Artacerches, jag har bett dig ägna oss några minuter av två skäl. Det första är att jag hört att Du har genomfört rekognoseringsuppdraget på ett föredömligt sätt. Det andra skälet är att det kommit till min kännedom att du och din trupp rådligen ingripit och säkerställt återkomsten av min vän Magern Arabecex. Vi vill gärna belöna dig för dessa dina insatser och ber dig därför till Kiliarken och Magern framföra dina önskemål.

- Jag har endast gjort vad som kan förväntas av en strateg. Jag ber dock att få framföra min tacksamhet över Storkonungens uppskattning av mina ringa insatser.

Konungen visade med ett tecken att audiensen var avslutad och jag fördes ut ur rummet. En sten föll från mitt bröst. Det var alltså för Magerns skull som jag blivit kallad inför Storkonungen? Efter den våldsamma anspänningen kändes det snopet att det hela var över så snabbt. Hade konungen kallat på mig mer för Magerns skull än för rekognoseringen?

I så fall hade jag nog inte riktigt förstått vilken ställning Magern intog. Var det en personlig relation till Storkonungen som gav honom ett inflytande långt över hans position som andre Mager?

Följande dag förflöt lugnt och jag kunde ägna mig åt min trupp. Utrustningen behövde ses över och jag fick tid att gå igenom vad som borde ersättas från trossförrådet innan mina trupper återvände till sina ordinarie lokager. På kvällen fick jag ett nytt ovanligt bud om att infinna mig hos Kiliarken följande dags morgon. Jag hade tidigare fått kallelse till Kiliarken men då genom min general och tillsammans med övriga strateger. Men Kiliarken hade kallat mig direkt och personligt. Jag hade uppenbarligen börjat bli en efterfrågad person i den högsta maktens boningar. Det var för mig ytterligare en ovan roll, lika farlig som eggande.

Kiliarken hade sitt högkvarter i en annan del av samma borg som konungen. Det såg nästan likadant ut som konungens väntsal. Jag blev förd förbi vakterna till Kiliarkens rum, det var inte lika stort som konungens men verkade ändå praktfullt men framförallt ändamålsenligt inrett. Kiliarken satt vid ett stort bord, belamrat med handlingar och kartor. Utefter väggarna fanns stora arkiv för skrivtavlor och skriftrullar. Skrivare satt på pallar en bit från det stora bordet.

Alla mina sinnen var på sin vakt. Jag hälsade Kiliarken med att falla ner på mitt ansikte, samtidigt hann jag se att det satt ett bekant ansikte bredvid honom. Det var Magern Arabecex!

Hans närvaro förbryllade mig, men gjorde mig samtidigt lugn. Jag bjöds att slå mig ner på de framlagda kuddarna och det serverades vin,vatten och fikon. Kiliarken hälsade mig välkommen och sade:

- Storkonungen har beviljat er en belöning för att ni och er trupp på ett föredömligt sätt genomfört rekognoseringen och att Ni räddat vår ärade Mager från obehagligheter. Själv vill

jag tacka för Er djärvhet att pröva nya grepp för framkomligheten och att Era idéer med att lasta trossen på kamel och hästryggarna visat sig hålla måttet. Vi får säkert anledning att återkomma till detta senare.

Konungen har nu emellertid bestämt att Ni själv får framföra önskemål om en belöning närmast för er insats vid återkomsten av vår vän Arabecex. Jag är närvarande för att underteckna protokollet. Ni har nu möjligheter att framföra Era önskemål. Närvarande i övrigt är Magern Arabecex. Dessa namn skall anges i protokollet.

Det senare sade Kiliarken vänd till skrivarna. De två väntade på att jag nu skulle tala.

- Herre, det har varit mig ett nöje att få göra den högt ärade Magern Arabecex bekantskap, därtill har han bibringat mig mycken kunskap, en kunskap som är belöning nog. Om jag därtill skulle få önska mig något så skulle det vara att få delta i den grupp som diskuterar Zarathustras lära.

Min djärva begäran var en stundens ingivelse. Det var visserligen sant att jag ville veta mer

om den lära som i så hög grad påverkade Storkonungens tankar och handlingar. I rättvisans namn skall tilläggas att jag även såg en chans att lära känna Storkonungen själv.

- Konungen har bestämt att Er önskan skall uppfyllas så långt detta är rimligt och möjligt. Er nu framförda önskan är emellertid så pass komplicerad att det kräver enskild överläggning mellan Magern och mig.

Kiliarken såg sannerligen bekymrad ut och avlägsnade sig till ett angränsande rum, Magern reste sig och följde efter utan ett ord.

Jag förstod av Kiliarkens kommentar att han var besvärad över min begäran. Den kanske uppfattades som både oförmäten och fräck. Magern, såg snarare road ut.

De kom tillbaka efter en kort stund. Kiliarken gick fram till sitt bord, satte sig ner och väntade ett ögonblick på att Magern skulle inta sin plats.

- Vanligen begär man belöningar i guldstater, sade Kiliarken, särskilt om det är Storkonungens krigskassa som utfärdar belöningen. Din begäran är därför något ovanlig. Magern

Arabecex finner emellertid din önskan rimlig och vill att vi beviljar densamma.

Problemet är att medlemmarna i den grupp som du önskar deltaga i bestäms av Storkonungen själv. Magern Arabecex har emellertid förklarat att han inför Storkonungen går i god för dig som medlem av gruppen. Magerns förtroende för dig synes stort.

Jag bestämmer därför, å Storkonungens vägnar och med hänvisning till Magern Arabecex försäkran, att bevilja dig medlemskap i den grupp som diskuterar den store profetens lära.

Jag såg på Arabecex, han verkade tillfreds med resultatet.

Några dagar senare, när jag sammanträffade med Magern, nämnde han, att konungen hade blivit förvånad över min önskan. Han hade samtidigt sagt, att mitt val av belöning var originell och att jag säkert skulle passa in i gruppen.

Själv hade Magern först tyckt, att min önskan var ett uttryck för ungdomligt övermod, men ändrat sig sedan han förstått mitt ärliga intresse av att få veta mer om den lära som i så

hög grad styrde Storkonungens tankar och handlingar.

Magern sade att jag med stor säkerhet skulle bli ytterligare uppmärksammad och bli kallad till nästa Darbar. Han hade nämligen berättat för konungen om mina tankar när det gällde att lasta trossen på kameler och åsnor och att utnyttja kamelernas avskräckande effekt på de lydiska hästarna. Konungen hade tyckt att dessa idéer verkade synnerligen intressanta och värda att begrunda.

Mina samtal med Magern blev alltmer otvungna och jag kunde tydligt märka att han uppskattade mitt sätt att resonera. När vi kom in på rekognoseringsuppdraget och min rapport passade jag på att vädra min oro för en anmälan mot mig. Magern lugnade mig med att en anmälan visserligen kunde bli besvärlig för min trovärdighet, men att jag nog inte behövde bekymra mig alltför mycket.

Jag såg med spänning fram emot att få delta i nästa diskussion med den hemliga gruppen och att få höra mer om Zarathustra. Hans lära

verkade så helt annorlunda än de gudar vi var vana vid. Vår familj hade hållit fast vid att regelbundet offra till månguden Sin, trots att vi under större delen av min uppväxt bodde i Babylon, där alla offrade till guden Marduk. Vi var mycket traditionsbundna i vår släkt.

Marduks prästerskap var mäktiga i Babylon och det hade säkert varit till fördel för vår familj att smälta in bland de offrandes skara.

Men min far ville inte det. Min far ansåg det vanvördigt och att egentligen var de sumerernas gamla gudar allihop. Det fick duga med månguden Sin. Skulle det vara något annat, så skulle det i så fall vara den nya läran. Han nämnde aldrig vad denna nya lära innebar eller hette, men sedan jag hört om Zarathustra kan jag mycket väl tänka mig att det var denna lära han avsåg.

Jag kan inte så mycket om Zarathustras gud, men tillräckligt för att förstå att min far, som var både vetgirig och nyfiken, funderat över dessa ting. Det är synd att han inte lever längre, vi hade så lätt att diskutera stora frågor med varandra.

Min adjutant väckte mig ur mina tankar och anmälde besök av Magern Arabecex.

Magern ville växla några ord med mig om tiden passade lät han meddela.

Jag bad adjutanten släppa in min besökare.

- Var hälsad Artacerches! sade Magern. Jag skall inte störa dig lång stund. Jag ville bara höra om du har några frågor med anledning av ditt inträde i den hemliga gruppen. Ett möte kan komma närhelst Storkonungen behagar be mig sammankalla ett sådant.

- Det är enbart en ära att få ta emot dig. Jag står till ditt förfogande, slå dig ner. Önskar du något att dricka eller frukt kanske.

- Tack ingenting, svarade Arabecex.

Vi satte oss ner på kuddarna vid ingången.

- Jo, fortsatte Arabecex, det är ju så att vi har diskuterat ganska länge i den här gruppen och några nya har inte kommit till på ett tag. Jag tänkte att du kanske har någon fråga om Zarathustra och hans lära som jag kunde svara på. Det skulle då vara lättare för dig att komma in i våra diskussioner.

- Jag har funderat en hel del, det är egentligen en mängd frågor jag har, men jag skulle vara tacksam om du först kunde gå igenom de viktigaste grunderna, så kan jag fråga sedan, jag tror det skulle vara lättare för mig.

Egentligen hade jag velat fråga mer om Storkonungen och hur han uppträdde i gruppen, men jag föredrog att inte avslöja min otålighet.

- Det är nog inte så dumt, så kan vi ju också göra. Jag nämner de viktigaste grunderna och du kan fråga mig när du vill och vad du vill. genmälde Arabecex.

Jag nickade instämmande och Magern började sin redogörelse:

- Ahura Mazda är den högste, världens skapare och herre. Ahura Mazda är också vishetens ande - denna ande finns hos oss alla. Under Ahura Mazda står Ameshas Spentas - de sex odödliga andarna. Dessa sex andar representerar egentligen olika sidor av Ahura Mazdas väsen.

- Ahura Mazda är således ingen vanlig gud, utan ett mångsidigt sammansatt väsende? undrade jag.

- Ja, egentligen både och. Jag kan nämna vad de sex andarna står för så kommer du att förstå. De sex andarna har Zarathustra förklarat vara: Det goda sinnelaget, Den bästa rättfärdigheten, Gudsviljans rike, Den heliga fromheten, Fullkomligheten och Odödligheten.

Den högste, vishetens ande, har överlåtit åt människorna själva att välja mellan det goda och det onda. Striden mellan dessa krafter utgör världsförloppet.

Det är människans plikt att ta del i denna strid som det godas och sanningens förkämpe. På den yttersta dagen står den sista striden. Då skall Ahura Mazda kasta eld över jorden och förgöra det onda. Endast det goda återstår, renat genom eld. Zarathustra säger därför att elden skall hållas helig, den skall påminna om Ahura Mazdas ande. Därför tänder vi den heliga elden på våra altare.

- Varför begraver ni ej era döda, utan sätter ut dem i ett högt torn till föda åt gamarna ?

- Vattnet och jorden är heliga, därför får inte vatten och jord förorenas. Det är därför vi tar hand om våra döda i tystnadens torn. Allt dött

som får förruttna förorenar jorden eller vattnet. Människans ande behöver tre dagar på sig att frigöra sig från kroppen, under den tiden vårdas kroppen och själen av den dödes närmaste. När anden har frigjort sig från kroppen placerar vi den dödes kvarleva i tornet.

- Hur kommer det sig då att alla djur i vår natur får dö på marken eller i vattnet. Förorenar då naturen sig själv genom de döda kropparna?

- Nej, om du iakttar naturen så begraver ju inte djuren varandra, utan det har ordnats så att det alltid finns djur som lever på resterna. På samma sätt har vi ordnat det genom tystnadens torn. Människan ingår då liksom allt annat i naturen.

- Ja, jag tror jag förstår visheten i detta betraktelsesätt, sade jag.

- Ja, sa Arabecex, detta är grunderna som allt det andra i Zarathustras lära bygger på. Vill du veta mer nu eller vill du tänka igenom vad jag nu har sagt ?

- Jag vill gärna tänka igenom det här. Detta är ju något helt annat än att blidka de gamla

gudarna med djuroffer. Jag tror att jag måste begrunda vad du har sagt för att sedan kunna diskutera ytterligare frågor. Det är bara en sak jag nu skulle vilja fråga om.

- Och vad är det ?

- Jo, jag skulle vilja veta när egentligen Zarathustra levde?

- Vi vet inte bestämt, men det är för mer än sjuhundra, kanske tusen år sedan.

Det ryktades att under den kommande Darbar skulle avgörandet fällas om hären skulle inleda ett vinterfälttåg mot Sardes eller ej. Alla förberedelser tydde på att Storkonungen lutade åt ett beslut att genomföra företaget. Avgörande skulle säkert bli den bedömning av riskerna som kom fram under Darbar. Det sades att riskerna skulle då vägas mot fördelarna av att fienden i Sardes skulle kunna tas med överraskning.

Tre dagar före utsatt tid för Darbar fick jag kallelse att deltaga, precis som Magern hade sagt. Alla konungens ordinarie rådgivare skulle samlas och flera experter höras. Nu inträffade

något märkligt. Dagen före den stora Darbar blev jag kallad till Kiliarken, där jämväl Överhövitsmannen för hären fanns närvarande med sina närmaste män bl.a. generalen för min härkår. Vad kunde föranleda sådana mäktiga herrar att ordna ett möte med mig som huvudperson.De förklarade ordrikt att de ville höra min uppfattning om framkomligheten utöver mina skriftliga rapporter. Jag kom dock efterhand underfund om att de ville i förväg höra mina teorier om trossen och om kamelerna.Det hade ryktats att jag skulle redogöra för sådant under Darbar. Konungens handsekreterare hade antecknat en särskild punkt om detta ärende. Det betydde att konungen skulle komma att behandla frågan. Kiliarken och Överhövitsmannen ville förmodligen förbereda sig på frågor från Konungen och ville därför vara så väl insatta som möjligt.

Jag underrättade dem om mina ideér, dock utan att avslöja hela min plan. Jag ville själv ha litet kvar inför Darbar. Det faktum att de höga herrarna hade velat informera sig i förväg tydde på att Konungen hade funnit mina tan-

kar värda att begrunda och gett uttryck åt denna uppfattning. Alla visste att Kiliarken stod mot Överhövitsmannen och att Konungen lutade åt Kiliarkens uppfattning att de borde ta den inbilske men starke Krösus med överraskning. Överhövitsmannen väntades fortfarande vara motståndare till ett sådant företag i varje fall vintertid.

Dagen för Darbar var inne och i förbigående tittade jag in till Magern Arabecex. Jag hoppades han skulle föreslå att vi gjorde sällskap till konungens Darbar. Jag kände ingen av rådets höga herrar. Det skulle kännas tryggt att ha Magern vid min sida. Dessutom skulle det vara praktiskt, han kände alla och jag var säker på att han under hand skulle presentera mig för rådsherrarna. Det skulle lösa ett stort problem för mig. Jag behövde inte ens fråga för Arabecex föreslog genast att vi skulle färdas tillsammans till Darbar. Jag kände mig lättad och tacksam.

Eftersom vi anlände i god tid passade Arabecex på att presentera mig för de tolv rådsherrarna som anlände en efter en. Av deras kommentarer förstod jag att de flesta var in-

formerade om vem jag var och att konungen väntades be mig framträda inför Darbar. Några hade t.o.m. hört att jag skulle bli anmodad att presentera några djärva förslag som gällde trossen. Själv visste jag inte mer om vad som skulle hända än det som Arabecex hade berättat. Visserligen kom detta direkt från Storkonungen, men han kunde inte enväldigt dirigera Darbar, det mesta som gällde mig var därför osäkert. Alla hälsade nyfiket på mig och jag började bli något nervös. Förutom de tolv rådsherrarna anlände bland andra fyra generaler som rådgivare. Mina tankar kretsade oroligt kring den nya värld jag mötte och jag kände mig något osäker på hur jag skulle agera i min nya ovana roll.

Det fanns säkert krafter som ville utnyttja min ungdom och skicka fram mig så att de själva slapp löpa risken av att lida nederlag om det skulle gå snett. Samma krafter skulle säkert slå sig för sina bröst och träda fram som de egentliga upphovs- männen, när det visat sig vara ett lyckosamt förslag. Jag misstänkte att

jag skulle få slåss mot avundsmän om jag lyckades och mot belackare om jag misslyckades. Nu var det i varje fall för sent för mig att dra mig ur. Jag fick skärpa mina sinnen och lita till min känsla för vad omständigheterna krävde. Det var ändå skönt att ha Arabecex i salen, någon att lita på. Jag tackade månguden Sin med en tyst bön för att han fört Arabecex i min väg. Eller kanske jag hellre skulle tacka vishetens herre Ormuzd? För säkerhets skull tackade jag dem båda.

Darbar inleddes och Arabecex förklarade viskande vad som skulle ske.

- Först läses bönen på sedvanligt sätt, det är dagens Yasjt. Bönen, ur Sicoza beds högt av förste Magern, därefter talar konungen till sina rådgivare och erinrar om deras plikt att städse stå på det godas sida, att tala sanning och bekämpa lögnen.

- Är det alltid samma procedur vid Darbar?

Magern nickade.

Den formella inledningen gick snabbt och utan stora gester.

Kanske extra snabbt för att vi ligger i fält, tänkte jag.

Konungens skattmästare stod först på rådgivarnas lista. Han redogjorde för rikets finanser. Hans budskap var kärvt i tonen och förmanande till sitt innehåll, när han sa.

- De minskade skatterna från stormännen i såväl hemlandet Anschan som från Medien har frestat på krigskassan. Emellertid har de avtal som konungen träffat i samband med anslutningen av Medien, kunnat hållas. Inkomstbortfallet har kompenserats av de extra tributer som handeln med Österlandet via Marakanda medfört. Härtill har kopparbrytningen vid Tigris kunnat utökas likaså kalkstensbrytningen. Inkomsterna från gruvorna har gett ett betydande bidrag till finanserna. Sammantaget gör jag den bedömningen att ett vinterfälttåg med en här på 120.000 man skall kunna finansieras utan extra skatter.

- Vi tackar skattmästaren, sade konungen, och fortsatte. Hur ser ekonomin ut om Sardes skulle tas utan belägring och Krösus styrkor

besegras med blott en här?

- Jag har gjort en sådan alternativ beräkning, sade skattmästaren. Den visar att om staden kan tas oskadad, och utgifterna kan hållas rimliga för att övertyga templens präster om fördelarna av ett samarbeta, så kan det ge ett överskott. Detta resultat avser ett år, räknat från fälttågets start. Beräkningarna är grundade på att köpmännen och handelshusen inser fördelarna av att lämna över staden till oss innan vi tvingas förstöra den. Aktiva insatser begärs dock först sedan Krösus styrkor besegrats på slagfältet och endast stadens försvarsstyrkor finns kvar.

Vidare förutsättes att infiltrationsarbetet bland stadens präster och köpmän kan genomföras på ett lyckosamt sätt. När skattmästaren slutat reste sig Kiliarken och sa:

- Jag kan komplettera skattmästarens redogörelse med några övergripande finansiella frågor. På längre sikt menar jag att det är två områden som kommer att ha en helt avgörande ekonomisk betydelse. Det ena är att handeln kommer att stimuleras över den viktiga karavanleden mellan Susa och Sardes vilket avsevärt skulle öka rikets inkomster. När karavantrafiken åter fungerar skulle vi därtill försvåra för vår fiende i söder, Nabonid av Babylon, att fortsätta sina inkomstbringande affärer från sin bas vid Taimaoasen i Ökenlandet. Dessa affärer skulle minska automatiskt, så snart kungsleden mellan Susa och Sardes åter blir säker. Den andra och helt avgörande frågan är att guldraffinaderiet i Sardes har möjliggjort att framställa mynt i garanterat rent guld. Denna nyhet har på kort tid gjort Krösus präglade guldmynt till ett populärt och bekvämt betalningsmedel. Detta nya sätt att betala och göra affärer såväl inom som utom riket kommer enligt min mening att förändra världen och ge innehavaren av raffinaderiet ofantliga inkomster. Detta mina herrar är vad frågan ytterst gäller.

Storkonungen satt tyst en stund, ingen rörde sig, det uppstod en laddad spänning när Kiliarkens ord efter hand sjönk ner i var och ens medvetande. Storkonungen harklade sig och bröt tystnaden, utan ett ord gjorde han tecken

med sin hand att han önskade fortsätta med nästa fråga.

Konungens byggmästare hade kommit till Darbar för att få klartecken för utbyggnaden av residenset i Pasargadae. Han hade stora planritningar med sig, som lades ut på golvet framför konungen. Jag hade svårt att se från min plats så jag fick mest lyssna.

Konungen ställde initierade frågor om bygget. En livlig diskussion utspann sig mellan konungen och byggmästaren om möjligheterna att skaffa pelare med ornament från Ionien. Byggmästaren menade att de tilldelade resurserna inte skulle räcka till för transport av så dyrbara pelare en så lång sträcka. Låt oss bestämma vilka pelare vi skall välja när vi har erövrat Ionien. Detta Storkonungens uttalande föranledde ett hjärtligt skratt i församlingen. I övrigt lät konungen förstå att han önskade en fortsättning efter de riktlinjer som byggmästaren föreslagit.

Därefter var det kommunikationernas tur.

Vägmästaren för rikenas vägväsende var en viktig person, hans frågor tog därför uppmärksamheten under en längre tid.

Vägfrågorna skulle också samordnas med kanalbygget, bevattningsanläggningarna och nödvändiga broar. Utanför salen där Darbar hölls väntade ett antal specialister, som kallades in, när konungen önskade fördjupa sig i något projekt.

Förste Magern under assistens av andre Magern Arabecex redogjorde för läget kring tempelbyggandet. Särskilt intresserade det konungen hur arbetet med det stora templet i Zela in Pontos fortskred. Storkonungen önskade att detta tempel skulle bli det förnämsta Anahitatempel världen någonsin skådat och i prakt inte stå Apollontemplet i Delfi efter.

En av rådsherarna påpekade försiktigt att det nya Apollontemplet, som snart stod färdigt efter den stora branden,ansågs vara mycket påkostat.

- Så mycket större anledning för oss att då ansträngа oss extra, kommenterade Storkonungen.

Så var tiden inne för frågan om vinterfälttåg eller ej. Märkligt nog kände jag mig lugn, kanske för att jag så många gånger gått igenom mina planer och idéer.

Konungen själv talade först och sade:

- Vi vet alla att Krösus kavalleri är bland de bästa i världen. Vi har redan prövat på deras styrka vid floden Halys. Av strategiska skäl satte vi ej in hela vår här utan lät Krösus styrkor tåga tillbaka i tron att det var en oavgjord drabbning. Krösus valde att återvända till sina vinterkvarter vid Sardes före höstregnen. Detta är bakgrunden, konungen fortsatte.

Vi har valt att avvakta här och ställs nu inför två alternativ. Det ena är att också vi tågar tillbaka till våra vinterkvarter. Det andra är att vi tar tillvara överraskningsmomentet genom att tåga mot Sardes - trots annalkande vinter. Vad anser rådsherrarna ?

Harpagos, överhövitsmannen för hären, vände sig mot konungen och sade.

- Min åsikt är att Krösus styrkor gjort rätt som valt att återvända till vinterkvarteret innan höstregnen satt hinder för detta. Min erfarenhet är vidare att ett anfall efter övergång av flera floder med iskallt vatten har små utsikter att lyckas.

Konungen vred otåligt på sig och visade att han ogillade vad Överhövitsmannen hade att anföra. Denne fortsatte emellertid oförtrutet sin kritiska betraktelse.

- Framförallt, fortsatte Harpagos, blir det, genom höstregnen, svårt att föra med sig underhåll för en hel arme'kår över strida floder och våta sankmarker. Jag avråder från företaget, därför att det klart uttryckt är för riskabelt.

Kiliarken trädde då fram och talade:

- Jag är ense med Harpagos bedömning att det kommer att bli svårt. Särskilt då att föra med sig trossen genom översvämmade floder och av höstregnen underminerade sanka områden. Detta gäller emellertid en traditionell tross på vagnar. Strategen Artacerches, som genomförde rekognoseringsföretaget över såväl Halys som Sangarios har en ide´som han fick tillfälle att pröva under denna rekognosering. Om konungen behagar höra hans förslag, så finns han här.

Konungen nickade och sade:

- Låt oss höra vad strategen Artacerches har att förtälja.

Svettpärlor hade trängt fram i pannan och jag kände mig alldeles torr i munnen.

Det hade utvecklats till en tvekamp mellan Kiliarken och Överhövitsmannens åsikter, med mig som en bricka i spelet, alldeles så som jag fruktat.

De behövde bara blåsa på mig så skulle jag försvinna,om de så behagade.

Allas blickar var riktade mot mig när jag svalde och började tala.

- Konungarnas konung. Högt ärade konungens råd. Det är en ära för mig att få framföra mina synpunkter inför konungens Darbar. Under rekognoseringen har jag gjort följande iakttagelser. För att snabbt och smidigt komma fram valde vi att lasta styrkans tross på lastdjur, åsnor, kameler och hästar. Detta visade sig lyckosamt särskilt vid övergången av Sangarios, där vattenflödet hade hunnit bli betydande. Även över partier med sankmark, mellan Halys och Sangarios, hade det varit omöjligt att komma fram med trossvagnar.

Min slutsats av detta är att det går att genomföra ett fälttåg vid denna tid på året om man lastar all tross och utrustning på lastdjur, företrädesvis kameler.

Jag säger kameler därför att dessa sedan kan användas vid fältslag.

Under slaget vid floden Halys upptäckte vi nämligen att de lydiska hästarna avskydde såväl lukt som åsynen av kameler.

Våra hästar är vana vid kameler men det är ej de lydiska. När så de lydiska hästarna synes rygga för våra kameler, låter vi våra lastkameler störta fram och åstadkomma panik bland de lydiska hästarna. Den förvirring som då uppstår hos fienden kan utnyttjas av vårt kavalleri i blixtattack från flankerna.

Det blev tyst i salen. Alla väntade på konungens reaktion. Konungen vände sig till Överövitsmannen och bad honom kommentera detta. Överhövitsmannen tog till orda och sade:

- Jag har förvisso hört mycket men jag vet ej

om jag skall skratta eller gråta åt sådant tal. Strategens ungdom må förlåta hans förvillelser. För det första har vi inte på långt när så många kameler som krävs för att lasta en hel tross till 120.000 man. För det andra vet vi inte om detta med de lydiska hästarnas rädsla för kameler kommer att fungera. Strategens plan bygger på en iakttagelse av lydiska hästar vid Halys. Vad vet vi om de hästar som kommer att möta oss vid Sardes. Ingenting, så vitt jag förstår. Min åsikt om företaget och dess risker står fast.

Flera leenden och nickningar syntes bland de samlade rådgivarna och generalerna.

Kiliarken bad om konungens öra, steg fram och väntade en stund tills det var alldeles tyst. Allas sinnen var på helspänn.Kiliarken sade:

- Konungarnas konung, mina rådsherrar och generaler. Jag håller med Överhövitsmannen om att det säkraste är att tåga tillbaka till våra vinterkvarter. Vad jag därmed icke har besvarat är om detta är det klokaste. Vi är förmodligen överens om att det är lämpligt att ta Krösus med överraskning. Vi är också överens om att vi snarast bör inlemma Elam med dess viktiga knutpunkt Susa under konungens överhöghet. Om vi samtidigt kontrollerar Lydien med dess viktiga huvudstad Sardes, så har vi fullständig kontroll över kungsleden. För varje månvarv som går utan att dessa företag är genomförda har vi förlorat i styrka till Nabonid och hans handel över Ökenlandet. Denna handel har framgång endast så länge kungsleden mellan Susa och Sardes är störd. Skulle vi helt besegra Krösus och därmed komma över hans guldmyntprägling är jag övertygad om att enbart detta skulle finansiera hela företaget och mer därtill.

Här rynkades mången panna bland de församlade och ävenledes en och annan nickning till bifall syntes.

Kiliarken fortsatte.

- Om den långsiktiga planen skall kunna genomföras så krävs djärvhet när tiden för djärvhet är inne. Jag är ingalunda säker på, att denna plan med trossen lastad på kameler är genomförbar. Ej heller kan jag med säkerhet säga att kamelerna kommer att fungera enligt planen vid anfall mot Krösus styrkor. Jag har

däremot den uppfattningen att det är en ovanligt genial tanke och att det är geniala tankar som bör ligga bakom djärvhet.

Med detta avslutade Kiliarken sitt tal och ett mummel fyllde salen.Den ene rådsherren konsulterade med iver den andre. Konungen äskade tystnad och med sin känsla för vad situationen kräver, påbjöd han avbrott i Darbar för måltid.

Under måltiden dryftades argumenten för och emot vintertåget med kameler i trossen. Nu hade alla accepterat att detta med kameler var ett alternativ. Jag kunde uppfatta Överhövitsmannens stenaktiga ansikte, där han satt till bords,vid sin plats närmast konungen. Det föreföll som om alla rådsherrarna utom Överhövitsmannen deltog i de livliga samtalen. Han verkade anstränga sig att komma i kontakt med konungen, men det föreföll som om konungen undvek honom. Kiliarken försökte också från sin position mitt emot Överhövitsmannen, nå kontakt med konungen. Det verkade lika utsiktslöst. Konungen var helt

upptagen av en livlig diskussion med två av generalerna

Under pausen var det många av rådsherrarna som sökte upp mig för att förhöra sig närmare om mina idéer.....

Efter avbrottet fortsatte Darbar i en lugnare atmosfär. Konungen hade under måltiden bett uppsyningsmannen för härens lastdjur att inventera antalet kameler.

Dels hur många som fanns i hären, dels hur många som kunde köpas upp längs karavanlederna, utan att väcka uppseende.

Han ville få en uppfattning om förutsättningarna för kamelalternativet.

Överhövitsmannen visade sin irritation över att en sådan undersökning skulle göras utanför hans kontroll och därtill i hans tycke slarvigt.

Han vågade dock ej protestera formellt, när han förstod att det var konungen som låg bakom.

Konungen bad Hövitsmannen för härens tross,generalen Madias, att redogöra för vad

han kommit fram till under måltidspausen.

- Jag har kommit fram till, sade generalen Madias, att en överslagsberäkning visar att tolvtusen lastdjur kommer att krävas för att klara trossen utan vagnar och dragdjur.

Vi har då preliminärt beräknat en fördelning på åttatusen kameler och fyratusen åsnor.

Vi har vidare förutsatt att marketenteri kan hållas av de större städerna på vägen till Sardes. Denna beräkning förutsätter också att stora depåer av djurfoder lägges upp utefter vägen. Sådan verksamhet pågår visserligen redan, men det måste bli i ännu större omfattning. Åsnor har vi i tillräckligt stort antal, däremot behöver vi ett tillskott av fyratusen lastkameler. Dessa behöver inte vara stridsträna de eftersom fyratusen vi redan disponerar,är krigsövade, och det antalet borde räcka för stridsändamål.

Jag reflekterade över att konungen hade fört över diskussionen till vilka förutsättningarna var för att genomföra den djärva kamelplanen. Han hade därmed avväpnat motståndet. Min vän Magern Arabecex fångade min blick och

nickade i samförstånd. Det sa mer än ord. Kunde det vara så att han hade så nära kontakt med konungen att de planerat dennna utveckling av Darbar tillsammans och att han nu gav mig tecken på att det hela blev som de hade tänkt sig. Tanken var svindlande, men det såg nästan så ut!

- Min uppfattning är att det går att tekniskt lösa frågan om att lasta trossen på åsnor och kameler, sade general Madias. Det bör också gå att utan alltför stort uppseende skaffa fyratusen kameler, om vi sprider uppköpen så mycket som möjligt.

Konungen avslutade överläggningen kring vinterfälttåget och sade:

- Om det inom tio dagar går att komplettera härens kamelbestånd så att antalet uppnår åttatusen skall kamelplanen sättas i verket. Jag tar generalen Madias på orden och utgår ifrån att detta kan ordnas på ett diskret sätt. Krigskassan får stå för kostnaderna.

Det senare var en så tydlig befallning att ingen ifrågasatte att ínte tillräckligt antal ka-

meler skulle kunna anskaffas. Vinterfälttåget mot Sardes var därmed påbörjat.

Darbar var slut och jag letade förgäves efter Magern Arabecex, men han var som uppslukad av jorden. Jag återvände till mitt läger, omtumlad och något slokörad över att ha varit i blickpunkten och nu ensam, inte ens Magern Arabecex tycktes längre fråga efter mig. Alla verkade så upptagna av sina problem.

Jag kände ändå stolthet över den roll mitt förslag hade spelat under Darbar, men det fanns en bitter eftersmak. Den bittra smaken stod Harpagos, Överhövitsmannen för. Han var dock högste befälhavare för de samlade härarna. Jag hade svårt att bedöma hur Harpagos såg på mitt inhopp i den höga församlingen. Kanske hade Kiliarkens bedömning av min strategi lämnat kvar några intryck. Han var ändock Storkonungens närmaste man. Jag uppskattade mycket Kiliarkens skärpa och jag måste säga att jag var smått imponerad över det sätt Storkonungen visade sig behärska situationen.

Sent på kvällen efter Darbar anmäldes Magern Arabecex som besökare. Han hade framfört sitt beklagande över den sena tidpunkten men att han önskade ett samtal med mig. Jag störtade ut och mötte honom. Vi kysste varandra till hälsning mer otvunget än någonsin tidigare. Det kändes som om vi var verkliga vänner. Han berättade att han blivit kallad till konungen för en genomgång efter Darbar, en informell sådan. Eftersom han hade ett alldeles speciellt uppdrag som skulle fullgöras i Sardes hade han fått frågan om vem han ville ha med som medhjälpare.

Han hade då svarat att för detta uppdrag kunde han ej tänka sig någon lämpligare än strategen Artacerches.

Jag tittade på honom frågande. Jag var både smickrad, överraskad och förbryllad.

- Har det med min kamelstrategi att göra ? frågade jag.

- Nej, svarade Arabecex, jag är rädd för att det är mer komplicerat än så.

- Kan Du berätta vad det gäller?

- Ja, det skall jag givetvis göra, det är så här:

Storkonungen föredrar att vinna diplomatiska segrar framför militära. I de flesta situationer krävs det en kombination för att nå bra resultat. Bra resultat är för Storkonungen att slippa rasera erövrade städer och områden. Han föredrar ett agerande,som ger honom nya vänner i de erövrade städerna, framför nya fiender.

- Detta tycker jag låter klokt, men jag förstår inte vad dessa strävanden har med mig att göra.

- Vart ville han egentligen komma? tänkte jag.

- Inte så otålig, min käre Artacerches, jag kommer strax till detta, anmärkte Arabecex och fortsatte sin redogörelse.

- Storkonungen har gett mig i uppdrag att bearbeta templens prästerskap, ägare av handelshus och köpmän i Sardes. Avsikten med denna bearbetning är att förmå så många i dessa grupper som möjligt att inse samarbetets fördelar. Att övertyga dem om att de har stora fördelar att vinna på att satsa på Cyrus i stället för på Krösus.

- Hur skall detta gå till, undrade jag.

- Jag hade tänkt mig, sa Arabecex, att detta

skulle bli en uppgift för dig och mig att lösa.

- Det är ju omöjligt. Ett sådant uppdrag skulle i bästa fall sluta i slavarbete och i sämsta fall hängande uppspikad på stadsmuren. En föga attraktiv framtid för en ung strateg i Cyrus framgångsrika här.

Arabecex skrattade och sa:

- Betänk att det är en utmaning. Du har gjort ett gott intryck under Darbar i dag och det förpliktar.

- Från att ha gett ett gott intryck, till att bli uppspikad på stadsmuren i Sardes, är avståndet en bra bit, svarade jag.

- Jag förstår Din betänksamhet. Du kan ju tänka på saken så förklarar jag närmare sedan. Det har varit en ansträngande dag,jag skall inte uppehålla Dig längre. Sov gott min vän sade Arabecex, och lämnade mig åt mina tankar.

Det blev en orolig natt. Tankarna på Sardes kunde inte lämna mig. Det var länge sen jag träffade Judith, det var i Babylon i fjol. Jag hade tänkt på henne ofta, men det hade inte

blivit av att ta kontakt igen. Det blev ett egendomligt möte, hon hade varit rastlösare än vanligt och jag märkte att hon hade något viktigt att säga, något som var svårt för henne att tala om. Så kom det, timman innan hon skulle återvända till Sardes. Hennes far, som var huvudägare i handelshuset Egibi & Söner, hade lovat bort henne till en av sönerna i handelshuset Muraschschu & Söner i Babylon. Ett giftermål som skulle säkra de båda handelshusens fortsatta dominans.

Judith hade en egen stark vilja och hennes far var svag för henne, kanske hade hon lyckats avstyra giftermålet, men varför hade hon inte hört av sig? Eller - kanske jag borde ha tagit den kontakten ?

Nästa dag återkom Magern till mig med frågan om jag var beredd att följa honom till Sardes. Jag såg besvikelsen i Magerns ansikte när jag svarade att jag grundligt tänkt igenom hans förslag, men att jag helst ville tacka nej då jag bedömde riskerna alltför stora. Jag gav inte Magern stort hopp, men lovade ändock att ytterligare begrunda hans erbjudande. Magern

medgav att det fanns risker, men att möjligheterna som skulle följa med ett sådant förtroende var något värt att tänka på.

- Kom ihåg, sade Magern, att det är Storkonungen själv som skall godkänna min medhjälpare.

- Är uppdraget i Sardes så betydelsefullt, frågade jag.

- Ja, Artacerches, så är det.

När Magern gått skrev jag ett brev till Judith att sändas med första karavan till Sardes. Tanken på uppdraget i Sardes, gnagde i mig. Till Judith skrev jag att jag kanske skulle komma till Sardes. Var det chansen att få träffa Judith eller utmaningen i uppdraget, som var orsak till att jag egentligen ville följa med, trots riskerna? Just då kunde jag själv inte reda ut begreppen.

*

Magern hade haft ett långt samtal med konungen, och kände sig trött och irriterad över att han inte lyckats övertyga strategen Artacer-

ches att följa med till Sardes.

Han hade varit säker på att kunna övertala honom när han för andra gången förde detta på tal.

Artacerches hade först beklagat att han måste tacka nej, men mot slutet av deras samtal hade han veknat i sin inställning.

Konungen var nu otålig och hade flera gånger framhållit vikten av att infiltrationen i Sardes kom i gång så fort som möjligt. Magern hade beslutat sig för att göra ett sista försök med Artacerches, om det då inte gick, fick han hitta en annan medhjälpare. Synd, då det hade stämt så bra med Artacerches. Han visste att Artacerches hade fått sin utbildning i Babylon på den berömda assyriska militärskolan. Nebukadnesar var stolt över att kunna kalla den

”Assyriska skolan”, men nu under Nabonid fick den tydligen inte heta så längre. Men det var fortfarande den assyriska krigskonsten som lärdes ut, han hade också en medicinsk bakgrund från Marduktemplets medicinska skola. Av någon anledning hade han fått avbryta den utbildningen och gått över till den assyriska

militärskolan. Han hade således god allmänbildning och goda språkkunskaper icke minst i babyloniska och även i egyptiska från medicinutbildningen. Därtill kom att han med sin familj bott i Sardes under sin barndom, så han behärskade ävenledes det lydiska språket.

Otur om han inte ville anta detta unika erbjudande. Kanske var han för ung för att förstå vilken chans han gick miste om? Konungen ville ha besked om när han var beredd att anträda färden till Sardes och vem han utsett till medhjälpare.

Han skulle få svårt att hitta en kandidat som kunde mäta sig med Artacerches. Hans far var dessutom den berömde byggmästaren Gabryos från Urartu. Gabryos hade byggt befästningar och palats både i Sardes och i Babylon. Artacerches måste under sin uppväxt hört en hel del om befästningskonstruktion och kanske även en och annan hemlighet kring dessa.

Nästa dag begav sig Arabecex till Artacerches för ett slutgiltigt övertalningsförsök.

Han blev inte litet förvånad när så Artacerches på frågan om han hade ändrat sig beträf-

fande Sardesföretaget, omedelbart svarade ja.

- Ni följer alltså med mig till Sardes ?

- Ja, svarade Artacerches, jag har ändrat mig.

Arabecex frågade honom aldrig varför han hade ändrat sig.

Storkonungen

Storkonungen hade haft många möten under dagen för att förbereda fälttåget.

Det där med kamelerna, tänkte han, har vållat en del bekymmer, vilket tydligen glatt överhövitsmannen mycket. Han är för negativ, den gode Harpagos, vi kommer ingen vart med sådan inställning. Å andra sidan har han flera gånger klarat av svåra situationer och visat sig lojal i slutändan. Egentligen kompletterar de varandra rätt bra Kiliarken och Överhövitsmannen, men de kunde förvisso samarbeta bättre. Jag tror dock att när väl företaget är igång så kommer även Harpagos att acceptera trossen lastad på kameler och åsnor och då göra sitt bästa. Han är en bra ledare och ingen av generalerna vågar sig på honom. Inte jag heller för den delen, än så länge. Jag måste uppmuntra honom, det är viktigt att ha Harpagos med sig. Inte minst för de garantier jag en gång nödgades ge honom. Min skuld till honom är väl ännu inte tillfullo betald, men snart.

Hur Cyrus än kalkylerade, kom han fram till att han under de kommande åren måste hitta en ny inkomstkälla för att finansiera de stigande krigsutgifterna. En lösning vore kanske, som Kiliarken säger, att erövra Krösus guldmyntframställning och därtill hans rika ioniska lydstäder.

Officiellt, tänkte Cyrus, har Krösus, som en skänk från ovan, gått över gränsfloden och själv inlett fientligheter mellan rikena. Detta Krösus tilltag har gett oss giltiga skäl att tåga mot Sardes. Ett fälttåg mot Sardes inför vintern, är förvisso ingen lätt uppgift, men det kan gå. En tröst kan vara, att våra styrkor har en överlägsen strategi, och ett ännu obesegrat kavalleri. Ett problem är dock att även Krösus kavalleri anses vara bland de bästa i världen.

Ett vinterfälttåg klarar vi bara med en begränsad styrka, och då krävs ett överraskningsmoment för att segra. Om teorin med kamelerna håller så kanske det kan vara lösningen.

Cyrus hade fått rapport om, att de lydiska trupperna kommit fram till sina vinterkvarter

utanför Sardes och att de lydiska ryttarna,som alla var adelsmän och deras söner, hade installerat sig i sina vanliga liv, vilket betydde att de var livligt engagerade i fester av skilda slag. De påhittiga ionerna hade ett stort inflytande på Sardes överklass. Det ryktades att adelsmännen samlades med sina damer till särskilda tillställningar med körer och skådespel, som sedan avslutades med överdådiga gästabud. Alla dessa förehavanden gjorde att det skulle ta flera veckor för hären att vara stridsberedd, särskilt gällde detta kavalleriet med adelsmännen. Av rapporterna från Sardes kunde han dessutom sluta sig till att arbetet på att infiltrera köpmän och handelshus hade goda utsikter. Han skulle göra allt för att inta staden utan stormning. När väl Krösus var besegrad så skulle vägen stå öppen för en annektering av Elam med den viktiga knutpunkten Susa. Det fanns tecken på att Babylon skulle släppa Elam frivilligt, i synnerhet om dess främste allierade var satt ur spel.

Cyrus kände sig säker på att hans kunskapare

i Susa hade fångat stämningen i staden rätt. Folket i Susa och i hela Elam var beroende av handeln och transporterna längs karavanvägen, den var deras livsnerv. Det kunde inte vara populärt bland befolkningen att Nabonid av Babylon behandlade sitt lydrike så styvmoderligt. Cyrus kunskapare hade nämnt att det rådde upprorsstämning bland köpmän, handelshus och karavanfolk över hela Elam och särskilt i Susa. Det retade dem speciellt, att Nabonid överlämnat styret i Babylon till sin son Belcazzar, samtidigt som han själv uppehöll sig i sin oas i Ökenlandet och därifrån konkurrerade med kungsleden. Det hade inte varit svårt för Cyrus utsända i Susa att förhandla till förmån för honom. Cyrus kände oro för att Skyterna i norr skulle ingå någon sorts ohelig allians med motståndarna, sådant skulle vara en verklig fara. Visserligen hade de gamla ärkefienderna Amosis av Egypten och Nabonid av Babylon tillsammans med den av rikedom bortskämde Krösus av Lydien bildat ett slags triumvirat i avsikt att kväsa honom.

Men de skall få erfara att Storkonungen av

Anschan, Medien och Parsa inte är vem som helst, tänkte Cyrus. Att de tre skulle kunna samsas inbördes var föga troligt. Ännu mindre troligt var då att de skulle kunna få med sig Skyterna emot honom. Han måste dock räkna med risken och därför var det förestående företaget mot Sardes och Lydien så viktigt. Viktigt att det blev ett överraskande anfall så att Krösus inte hade en chans att skaffa hjälp från sina allierade. Cyrus litade på sin härs slagkraft och männens orubbliga tro på honom. Han kände att han kunde lita på sin vän Arabecex och kanske även på strategen som han valt att ta med sig till Sardes. Deras uppdrag, det insåg han, var inte enkelt, det var inget mindre än halva företaget. Ena halvan bestod i att slå ut Krösus kavalleri, den andra i att Arabecex och Strategen lyckades få nyckelgrupperna i Sardes att revoltera. Han visste vad Arabecex kunde åstadkomma, men hans medhjälpare kände han inte mer än att han hade genomfört rekognoseringen på ett begåvat sätt och att han hade kommit med ett ovanligt förslag under Darbar.

Förvisso litar jag på Arabecex omdöme, tänkte Cyrus, men för säkerhets skull bör vi nog undersöka strategen Artacerches närmare, vad kan vara lämpligare än under ett möte med Zarathustragruppen, han ville ju vara med i den.

Barmhärtigheten

När kallelsen kom kände Arabecex på sig att Storkonungen hade någonting särskilt i sinnet. Tidpunkten för ett möte med den hemliga gruppen verkade mindre lämpligt vald. Han hade inte tidigare velat ha möte under en så pressad period som denna. Arabecex kunde inte förstå orsaken, men han kunde heller inte göra något åt det. När konungen önskade ha möte så fanns det ingen plats för frågor, han hade endast att sammankalla de speciellt utvalda, nu med tillägg av strategen Artacerches.

Artacerches, strateg::
Konungen föreföll vara i högform och hälsade var och en av de femton utvalda med en kyss på kinden. Han tillät inte att vi föll ner på våra ansikten inför honom, utan ville markera att här var det inte konungen som agerade utan Zarathustrianen Cyrus. Arabecex hade kommit överens med konungen om att mötet skulle

diskutera Zarathustras barmhärtighets-doktriner och hur dessa kunde tillämpas och vilka frågor som kunde uppstå vid tillämpningen.

- Mötena inleds vanligen med en kort ceremoni, förklarade Arabecex. Ceremonin börjar med bönen Srosj Bazh, varefter följer en symbolisk handtvagning och ett ceremoniellt bad. Normalt hålles mötena i konungens palats, där det finns tillgång till bassänger, sådana har vi inte i fält, varför den delen utgår. Efter badet läses Kostibönen då Zarathustrianerna tar på sig det 72-trådiga snöret runt midjan, detta snöre, det heliga Kosti, måste alltid bäras. Kosti har 72 trådar för att erindra om Yasjnas 72 kapitel. Här, där det inte finns tillgång till bad, binder vi upp och knyter Kosti formellt. Det grova vita snöret symboliserar att den i läran invigde har underkastat sig dess bud. Var och en, som är invigd, bär alltid sitt kosti.

Arabecex inledde själva överläggningen med en betraktelse över den första av Ahura Mazdas andar - Det goda sinnelaget.

- Jag vill särskilt framhålla, sa Magern, att

Zarathustras betoning av att barmhärtigheten tillhör de främsta strävandena i - Det goda sinnelaget. Om människan är besjälad av att göra det som är gott för sin nästa, då är barmhärtigheten lättare att uppfylla, menade Zarathustra.

Cyrus talade här och framhöll:

- Det är inte alltid så lätt att vara barmhärtig. Om alla i omgivningen väntar sig att den som begått ett brott skall straffas enligt lagen, så krävs det stor personlighet och mod hos den domare, som av barmhärtighet vill hitta förmildrande omständigheter,som sänker straffet. Likaledes kan det vara påfrestande för en härskare som segrat och blivit bedömd som feg och svag om han skonat de besegrade och uppträtt mot dem med barmhärtighet.

Jag tror, fortsatte Cyrus, att Zarathustra mycket väl insåg skillnaden mellan att handla enligt det goda sinnelaget och att våga vara barmhärtig. Barmhärtighet kan därför vara tung att bära, men också värd sitt pris. Inför avgörandet vid Tjinvatbron tror jag den väger tungt på det godas sida. Du då, strateg, som

ny i gruppen, vad är din uppfattning om barmhärtigheten ?

- Jag är inte van vid filosofiska och religiösa betraktelser, sade jag, det jag kan bidraga med är därför inte noggrant genomtänkta tankar, grundade på filosofiska kunskaper, utan ett försök att tolka vad jag känner vara rätt och riktigt. Grunden till att jag bett att få vara med i denna filosofiska församling är inte bara nyfikenhet utan en törst efter att få lära mer för att bättre förstå sammanhangen. Jag är inte invigd i Zarathustras lära, men jag känner, av vad jag hittills har hört om Ahura Mazdas väsen, att det är stora för mänskligheten avgörande tankar, som har förts till oss av profeten Zarathustra. Min reflektion när det gäller barmhärtighet är, att dess motsats heter vedergällning, och att varje vedergällning skapar dubbelt upp av hämndbegär. Om barmhärtighet har motsatt verkan, skulle dess principer kunna föda dubbelt upp av välvilja och samförstånd. Skulle så vara fallet, är principen om tillämpning av barmhärtighet inget mindre än en revolution i mänsklighetens historia.

- Jag tror det är just dessa sammanhang, som Zarathustra ville lära oss, inföll Magern

Han ville också lära oss att det är viktigt att vi följer sanningen, sanningen har lättare att trivas i medmänsklighet och det godas tjänst, än lögnen.

Konungen skrattade och tillade:

- Jag tycker att Artacerches har uttryckt sig väl om problemen kring barmhärtighet. Jag för min del föredrar att handla enligt Zarathustras barmhärtighetsprincip, och stå ut med hån och förakt från sådana kretsar som ser det som självklart att spetsa de besegrade på påle eller ännu hellre flå dem och spika upp skinnet på stadsmuren. Att en besegrad stad skulle lämnas obränd och dess kvinnor och barn oslaktade ter sig obegripligt för dessa människor. Jag befarar dock att det kommer att ta lång tid innan mänskligheten kommer att förstå storheten i Zarathustra och handla efter hans bud.

Jag noterade att diskussionerna efter hand som kvällen förflöt blev mer och mer otvungna. Det roade uppenbart konungen att föra samtal

kring komplicerade filosofiska frågor. Kvällen avslutades med en trivsam måltid.

Det är inte många som får komma i så nära kontakt med Storkonungen som denna lilla diskussionsgrupp, tänkte jag, och kände mig både hedrad och betydelsefull.

Efter gruppens möte hann jag knappt återvända till mitt tält förrän Magern sökte upp mig. Jag var stimulerad av mötet och var fortfarande lätt upphetsad när jag fick besked av Arabecex att vi båda skulle infinna oss hos konungen omedelbart.

Jag frågade Arabecex oroligt.

- Vad tror du att frågan gäller?

- Du kan vara lugn, vi skall bara gå igenom ett par frågor,som han tycker är viktiga, innan vi beger oss till Sardes.

- Redan i kväll, är det så bråttom ?

- Ja, konungen anser det, vi beger oss iväg om två dagar. Allt är förberett, vi är väntade i Sardes. Resan till Sardes gör vi var och en för sig, du färdas med nästa karavan och jag tar sjövägen från Sinope. Vi kommer sedan att mötas i Artemistemplet. Det har bestämts att

vi skall bege oss dit dagligen, vid andra dagväkten, tills vi har sammanträffat.

- Kom nu ! Det är dags att träda inför konungen.

Nu gällde inte längre det informella umgänget med Cyrus från hemliga mötet utan det vanliga mönstret från möte mellan konungen och hans undersåtar. När det formella var överstökat, skickade konungen ut sina skrivare och rådgivare med undantag av Kiliarken. Det som skulle avhandlas var inte till för fler öron än som var oundgängligen nödvändigt.

Konungen meddelade att rikets högsta ledning nu hade beslutat sig för att genomföra ett överraskningsanfall.

- Det blir ett vinterfälttåg med en här på hundratjugotusen man, därtill trossen av kamel och åsneförare. Kamelerna räknar jag med kommer att spela en viktig roll, fortsatte konungen, och gjorde samtidigt en nästan obemärkt blinkning mot mig. Ert uppdrag går ut på att förmå de främsta templens präster, de ledande köpmännen och handelshusen att gå

över på vår sida. Detta arbete skall genomföras utan att ni tar några onödiga risker. Till ert förfogande har ni några pålitliga som redan finns på plats. Kiliarken kommer att gå igenom vad som är nödvändigt. Jag önskar er lycka till och vill betona den vikt jag lägger vid ert uppdrag.

Därefter avlägsnade sig Konungen med hastiga, spänstiga steg.

Konungen måtte lägga mycket stor vikt vid vårt uppdrag, tänkte jag. Kanske han är så noggrann i alla sammanhang, men det är ju omöjligt. Han verkar inte förvilla sig in i detaljer. De diplomatiska framstötarna tycks ha lika stor betydelse för honom som de militära. I varje fall lägger han personligen stor möda i att utforma diplomatin och ge den tillräckliga resurser. Jag undrar hur hans organisation ser ut för att kontrollera att det här fungerar. Kommer vi att vara bevakade i vår tur?

Mina tankar avbröts av Kiliarkens röst. Han var nu ensam med Magern och mig.

- Ni disponerar obegränsade ekonomiska resurser för uppdraget och har tillgång till hemliga medel hos de två största handelshusen.De har kontor i alla de stora städerna. Dessa handelshus fungerar också som bankirer, ifall ni behöver röra på er. Ni kommer givetvis att få nya namn och identiteter. Du Arabecex är fortfarande Mager, men från ett litet bergstempel i Fasis vid Kaukasus. Artacerches är köpman från Babylon med internationella affärer. Vi har valt Babylon av två skäl. Det ena är att du Artacerches talar Babyloniska flytande och har bott i staden under flera år. Det andra är att Nabonid har allierat sig med Krösus och att det borde göra en Babyloniers vistelse i Sardes mindre komplicerad.

Officiellt har Artacerches sänts på ett uppdrag till Sais och du Arabecex har fått i uppdrag att övervaka tempelbygget vid Zela In Pontos. På väg till dessa uppdrag kommer ni att förvandlas till de nya identiteterna. Vi kommer att kunna följa era framsteg genom kunskapare, som vi redan har placerade i Sardes.

Arabecex skulle redan följande dag bege sig till Sinope för att därifrån färdas med bästa skepp över havet Pontos till Teos och därifrån

närmaste väg till Sardes.

Det skulle gå åt fyra dagar för färden till Sinope, häri ingick skeppstransporten från Halys utlopp till Sinope. Utskeppningen från Halys var en säkerhetsåtgärd eftersom Sinope låg i Frygien inom fiendeland. Visserligen endast 25 stadier innanför gränsfloden Halys, men ändock var det en risk varför man hade beslutat att Arabecex skulle färdas sista biten med skepp officiellt kommande från Fasis. Själv skulle jag bege mig till Komana som ligger på östra sidan av Antitaurusbergen och är en betydande rastplats för karavanleden mellan Susa och Sardes. Här skulle jag ansluta till en stor karavan på väg till Sardes.

Det hade ordnats så att jag köpt majoriteten i ett mindre handelshus i Babylon som var specialiserat på alun från Egypten. Alun var en viktig råvara vid glasframställning och användes som blekmedel för ull och tyger. Det hade också börjat få stor betydelse som råvara till medicinska ändamål, särskilt använt vid Saistemplets medicinska avdelning. En tiondel av karavanlasten tillhörde handelshuset jag

blivit huvudägare till. En av handelshusets specialister på alun skulle följa med karavanen för att undervisa mig i alunets skilda användningsområden och informera mig om affärsförbindelserna. Lasten skulle levereras i Sardes och till Miletos i Ionien. När jag anslöt mig till karavanen i Komana skulle jag inte längre vara strategen Artacerches utan köpmannen Alcazzar från handelshuset Opis & Söner i Babylon. Arabecex nya identitet skulle bli Magern Amoces från Ormuzdtemplet i Fasis.

Förvandlingen från strateg till köpman genomfördes grundligt. I och med att jag blev köpmannen Alcazzar förvandlades också mitt yttre. Jag bar nu en fotsid linnerock och en yllerock av hög kvalitet ovanpå denna. Som ytterplagg hade jag dessutom en kort vit yllekappa. De socklika stövelskorna av mjukt läder var också av senaste snitt. Det skulle komma att ta tid innan jag vant mig vid allt detta. Av mitt yttre skulle ingen tro annat än att jag var köpman från den stora staden, och för att riktigt understryka detta hade jag ävenledes skaffat

mig en signetring och en spatserkäpp enligt god babylonisk sed. Det tog mig flera timmar att få ordning på mitt sätt att hantera käppen, jag visste ju hur det skulle se ut.

Karavanen hade kommit till Komana dagen före min ankomst. Man väntade otåligt på mig för att få komma iväg. Från Opis & Söner medföljde en man som presenterade sig som Neburecar, han skulle sätta mig in i affärerna. När jag anlände var man redan i färd med att packa lastdjuren. Karavanföraren under namnet Keraces verkade ha bråttom att komma vidare. Det var en stor karavan med både kameler och åsnor. Egentligen var det två skilda karavaner, som slagit sig samman för att dela på kostnaderna för eskorten. På den mediska sidan hade man nu efter ett långt och mödosamt arbete lyckats få bukt med rövarbanden. Krösus hade emellertid inte lyckats lika bra på den lydiska sidan.

Karavanen gick långsamt över bergen i Kappadokien. Vi passerade det ena bergsområdet efter det andra, ett sagolandskap med

alla små hus och bostäder uthuggna i klipporna. Berget bestod av mjuk lavasten som Kappadokierna lärt sig hugga ut till bostäder och hela byar. Det var ett fredligt och vänligt folk dessa kappadokier. Jag hade föredragit att rida med eskorten, men det skulle inte sett så bra ut. Jag fick finna mig i att på ståndsmässigt sätt bli placerad på en kamel. Neburecar, min medhjälpare från Opis & Söner, visade sig vara en äldre väderbiten babylonier med en genomträngande fast blick. Han kunde allt om karavanfärdandets villkor, från Nubien i söder till Marakanda i norr hade han färdats längs karavanvägarna.Den gode Neburecar hade mycket intressant att förtälja och han var en god berättare. Det var svårt att avgöra vad som var dikt och vad som var verklighet i allt han hade varit med om. Han hade mött männen med hårpiska i den märkliga staden Marakanda, och lärt sig många brottarknep av dessa österlandets snedögda och viga resenärer, därtill hade han jagat elefanter i Nubien och grävt guld hos det blå folket. Ett var dock säkert, han kunde allt om alun och dess användning.

Bron över Halys vid dess första övergångsställe var brukbar och det gick bra för karavanen att ta sig över. Efter ytterligare 30 parasangers färd kom vi till staden Pteria inne i Kappadokien. Här skulle vi få en dags behövlig vila. Staden betraktades som ganska lugn och säker varför karavanledaren Keraces nöjde sig med att placera ut vakter och gav eskorten frikväll. Det dröjde inte länge förrän de hjälpte till att befolka stadens vinstugor. Pteria var känt för ett utmärkt vin och de ville inte förolämpa lokalbefolkningen med att förskjuta deras främsta produkt.

På kvällen innan vi skulle gå in till stadens centrum, ville Neburecar se över vår del av lasten. Den fanns inne i ett av de bevakade magasinen, där också stallarna med karavanens lastdjur var belägna. Vi hälsade på vakterna och letade oss fram till vår last. Det började skymma, men vi kunde fortfarande se.

- Någon där ropade Neburecar, se upp bakom dig Alcazzar.

Jag hann svänga runt och uppfatta ett knivsegg i luften. Jag parerade hugget genom att

blixtsnabbt slänga upp min arm mot angriparens underarm. Det var en rörelse jag övat i den assyriska militärskolan. Den satt inövad som en reflex. Lika snabbt och reflexartat följde mitt andra grepp. Angriparen hann inte reagera förrän min fria hand hade fattat om hans handled. Min underarm fungerade som en hävstång när jag vred mig runt och slängde figuren upp i luften över min rygg. Efter en vid båge landade han på rygg. Det sista greppet hade vi lärt i den assyriska skolan,från några lärare långt österifrån, från andra sidan de stora bergen. De som blev utsatta för denna behandling blev alla lika förvånade. Plötsligt låg de på rygg utan att förstå vad som egentligen hänt.

Några skuggor försvann längre bort,samtidigt som jag ryckte till mig kniven som inkräktaren tappat. Han hade tydligen förlorat luften vid det brådstörtade fallet mot marken. Jag tog armtag på den objudne gästen, vred runt honom och bakband hans händer. Jag reste mig och vände mig om, där stod en gapande

Neburecar och såg på helt frågande.

- Var har du lärt dig detta ? Jag hann knappt uppfatta vad som hände förrän han låg på rygg. Det där såg inte ut som några vanliga köpmannatag.

- Gamla färdigheter från pojkåren, svarade jag.

- Vad skall vi göra med knivmannen ? Undrade Neburecar.

- Vi överraskade tydligen några i olovliga ärenden, eller så tänkte de råna oss.

Vi får vända honom och se hur han ser ut.

Jag vred honom runt. Ansiktet var en ynglings. Tårfyllda, rädda ögon stirrade på mig i halvdunklet.

- Vi får försöka fråga ut honom, sade jag.

- De andra smet visst, sa Neburecar.

- Vad heter du och var kommer du ifrån? Min fråga följdes av ett bedjande ordsvall från den ängslige ynglingen.

Vi förstod inte ett ord.

- Det är en frygisk dialekt, konstaterade Neburecar litet tvekande.

- Res upp honom Neburecar så får vi sedan

se vad vi skall göra med honom.

- Vet Du vad man vanligen gör med tjuvar och rånare här i Pteria ? frågade jag Neburecar.

Ynglingen såg verkligen vettskrämd ut. Han visste säkert vad som väntade honom, om han blev överlämnad till stadens väktare.

- Jag har för mig att man vanligen hugger av handen, svarade Neburecar.

- Tycker du Neburecar att vi skall behandla den här ynglingen som en tjuv eller som ett barn ?

Neburecar blev överraskad av frågan och dröjde med sitt svar.

- Jag vet inte. Det är ju en tjuv och han bör bestraffas som en sådan, å andra sidan kan han inte vara mer än sexton år.

- Det är också min tanke, sade jag, han bör bestraffas som en tjuv. Samtidigt vore det synd att bli berövad sin hand i den åldern. Jag tror att vi skall skrämma upp honom ordentligt och sedan låta honom löpa. Vi tar med honom bakbunden halvvägs till stadens väktare. Innan vi släpper honom varnar jag honom för följderna

om han skulle återkomma. Jag gissar att han kan uppfatta en del av vad jag säger på lydiska.

Ynglingen föll ner på sina knän och bad oss någonting på sin obegripliga dialekt.

På vägen till närmaste väktare såg ynglingen modstulen ut. När vi stannade och lossade hans rep såg han frågande på mig. Jag nickade åt honom och varnade honom på min lydiska. Jag såg på honom att han förstod innebörden i det jag sa. Han föll nu ned med sitt ansikte mot marken och talade ivrigt. Vi förstod att han tackade på sitt språk. Han var inte sen att försvinna ifrån oss.

- Den ynglingen kommer vi inte att ha mer besvär av, sa Neburecar. Nu behöver vi smaka på det berömda bergsvinet i Pteria, jag tror inte att tjuvarna eller rånarna kommer tillbaka i första taget.

På vägen till vinstugan bedrövades vi över den förstörelse och plundring som Krösus styrkor hade hunnit åstadkomma. Det fanns inte många oskadade hus och flera var nerbrända. Till och med stadsdelen som var uthuggen i

klipporna visade omfattande skador. De gav ett spöklikt intryck dessa kappadokiska hus som likt nersotade ugglor reste sig ur berget.

Vinstugorna var hjälpligt reparerade,medan alla tempel vi passerade var sönderslagna och plundrade. Detta hann Krösus banditstyrkor åstadkomma under ett par dagar efter att de gått över floden Halys.

Det ryktades att Lydiens konung före sitt beslut att anfalla Medien, hade rådfrågat Pythia, oraklet i Delphi, hur han skulle handla.

Skulle han förekomma Cyrus genom att gå över gränsfloden eller ej. Oraklet lär ha svarat att om Krösus går över floden Halys så kommer ett stort rike att störtas.

Krösus uppfattade Pythias besked som ett lyckat järtecken och beslutade sig för att gå över gränsfloden. Frågan återstod vilket stort rike han skulle störta genom sin flodövergång, därom lär Pythia ej ha givit besked.

Andra övergången av Halys blev besvärligare än den första. Karavanvägen passerade här floden betydligt längre ner i dess flöde. Vatten-

ståndet hade hunnit bli högt och den provisoriskt reparerade bron sköljdes över av den strida strömmen. Detta gjorde att lastkamelerna tvekade att gå över. Det krävdes mycken möda och tog lång tid att förmå dem att passera över bron.

Tio stadier efter övergången kom vi till den frygiska staden Ankyra. Här lyckades karavanledaren Keraces underhandla sig till en extra eskort av lydiska soldater. Det talades i staden om att det fanns rövarband som härjade mellan de tre övergångsställena av floden Sangarios. De sades vara ättlingar till kimmerer som tidigare härskat i området. Ett hårdfört släkte som dessutom var goda bågskyttar och ryttare. Keraces ville inte ta några risker. Vi nödgades därför gå med på de extra kostnaderna för eskorten.

Ryktet om karavanens förstärkta eskort föregick färden. Ingen ofredade karavanen den återstående vägen till Sardes. Neburecar berättade att han hade funderat en hel del över hur man skulle kunna utöka Opis & Söners affärer över havet till Hellas.

Hans idé gick ut på att föra delar av vårt alun över till Hellas och byta denna mot olivolja och vin som sedan kunde säljas i Babylon, Ackmed och Susa. På så sätt kunde färden tillbaka bli lika lönsam som ditfärden. Jag förklarade för Neburecar att jag inte kunde så mycket om olivolja och vinet från Hellas, men att det föreföll vara en utmärkt idé. Vi var överens om att pröva så snart vi fick tillfälle. Jag förklarade dock att jag hade så mycket att uträtta i Sardes att jag ej kunde fortsätta färden denna gång, men att inget hindrade att han fortsatte med ett parti alun till Hellas.

Sista sträckan hitom Sardes gick kungsvägen parallellt med floden Hermos dalgång. Vi hade lyckligt klarat den sista flodövergången vid Meanders övre lopp. Uppe i de frygiska bergen hade vi korsat den slingrande floden Sangarios icke mindre än tre gånger, för varje gång högre upp i dess flöde. Sista sträckan före Sardes färdades vi genom ett rikt jordbrukslandskap. Man kunde tydligt se på byarna att här fanns välmående arrendebönder. De små enkla hu-

sen i bergsbyarna hade blivit kringbyggda gårdar. De lerklädda risväggarna och halmtaken hade ersatts av tegelväggar och i några fall även tegeltak. De flesta jordlotterna ägdes av de lydiska adelssläkterna. Adelsmännen drev emellertid ej jordbruk och boskapsskötsel utan arrenderade ut sina jordar till bönderna. Själva bodde de i städerna, främst Sardes, och ägnade sin tid åt hästsport och fester. Ett fåtal i den lydiska befolkningen var slavar och då som tjänstefolk hos adelsfamiljer. Det sades att slavarna behandlades väl och även kunde bli fria.

Vi närmade oss staden och kunde se den höga Akropolosklippan på långt håll.

Försvarsanläggningen på klippan och sluttningen nedanför dominerade hela staden.

Man kunde redan skymta de vita palatsmurarna nedanför klippan. Långt utanför murarna fanns bebyggelse. Staden hade vuxit sedan jag bodde här för fjorton år sedan. Enligt ryktet har konungen byggt det ena templet och palatset efter det andra, ståtligare och skönare för varje gång. Han var svag för allt som kom

från Hellas och från lydstaterna i Ionien. Krösus hade gett stora skänker till flera Artemis och Dionysostempel utefter kusten och i Ephesus hade han bekostat de dyrbara pelarna i Artemistemplet.

Det talades om att han även gett stora skänker till det i fjol nedbrunna Apollontemplet i Delphi. Hela templet med Krösus tidigare skänker tillsammans med ovärderliga historiska skatter hade blivit lågornas rov vid den branden.

Vid första skymten av Akropolisklippan hade det börjat. Gång på gång fick jag stiga av min kamel och leta upp ett träd. Det var ändå inte så länge sedan jag hade suttit av i samma ärende. Nu tryckte blåsan på igen. Jag måste erkännna att jag var nervös inför mötet med Judith. Jag började inse att det hade större betydelse för mig än jag ville erkänna. Hur skulle Judith ta emot mig ? Jag som inte ens hört av mig under alla dessa månader.

Ovissheten om hon fortfarande kunde tycka om mig och förlåta mig, oroade mig mer än jag

ville erkänna för mig själv, jag var mycket fäst vid Judith, det förstod jag nu. Det var inte bara inför uppdraget i Sardes som jag var i spänning!

Vår karavan var nu framme vid Pactolusdalen. Det har sagts att det skulle vara Pactolusfloden som lagt grunden till Krösus rikedomar, hela flodbottnen var uppblandad med den värdefulla metallen elektron, en obestämbar blandning av guld och silver.

På sluttningen ner mot Pactolus reste sig det nya Artemistemplet. Jag hade väntat mig att det skulle vara större. Med tanke på vad Krösus kostat på i Ephesus så var det överraskande litet. Stadsmuren hade samma sträckning som jag kom ihåg den. Nedströms vid templet korsade muren floden och omgav stadsdelen på Pactolus västra sida. Här fanns det berömda salutorget, känt vida omkring för sin fria handel. Man må tycka vad man vill om Krösus, men känsla för vad som utvecklade handeln hade han. Bl. a gjorde han torget i Sardes till det första i världen med fri handel.

Här möttes köpmän från alla väderstreck i en aldrig sinande ström.

Karavanen var väntad och det gick utan svårigheter att komma in i staden. Jag kunde endast se ett fåtal lokager med soldater i och kring stadsporten.

Återseendets glädje vällde upp i mitt bröst när jag passerade genom den välbekanta stadsporten. Det är något speciellt med en stad där man vuxit upp som barn och inte återvänt till förrän i vuxen ålder. Minnena blir så levande, där lekte vi tafatt och där smög vi omkring som rövare medan grannhusets barn var väktare. Mitt hjärta värmdes när jag kände igen gatuhörnet där jag stod och kikade på min första kärlek. Jag var nio år och föremålet flera år äldre, en intensiv kärlek som upplevdes på distans varje morgon när hon passerade hörnet. Det var glest med soldater inne i staden. Större delen av hären med fotfolk och stridsvagnar fanns tydligen i vinterkvarteren runt om staden. De ridande adelsmännen hade troligen lämnat hären för sina civila liv. Vi passerade in genom den nordvästra porten, den för mer betydande

karavaner. Det var en stor lättnad jag kände när registreringen av lasten och karavanfolket var avslutad och vi kunde fortsätta mot magasinen. Neburecar tog hand om Opis & Söners last och jag underrättade honom om att jag hade en del ärenden att uträtta. Vi kom överens om att träffas vid tredje dagväkten om två dagar i handelshuset Egibi & Söner eller lämna meddelande där om någon av oss inte kunde komma. Det återstod för mig att ta farväl av Keraces, karavanföraren, jag hade börjat tycka riktigt bra om hans kärva men ärliga person.

Nu var det dags att söka upp ett värdshus i de delar av staden som jag kände bäst. Många av gatorna hade blivit bredare och det fanns fler vackra hus än jag kom ihåg från min barndom, men jag kände fortfarande igen mig. I de fattigare kvarteren var husen precis som förr, mestadels av ris och lera med tak av halm.

Alldeles intill stadsmuren där denna bildar bro över Pactolus hittade jag ett lämpligt värdshus, ej alltför iögonfallande. Värdinnan verkade

därtill ej frågvis, det bådade gott. Värdshuset låg på östra sidan och på bekvämt promenadavstånd från Artemistemplet. Jag behövde bada och skaffa mig en mer lydisk klädedräkt för att så långt möjligt smälta in i miljön. Inte långt från värdshuset hittade jag en klädeshandel där jag kunde ekipera mig med en lydisk långskjorta och en yllemantel.

Helst skulle jag inte synas, utan bara iaktta och verka bland köpmännen. Efter badet återfann jag min säkerhet och kände mig mogen att sända över bud till Judith. Hon hade ju svarat på mitt brev, visserligen med några få rader. Två korta meningar, men som ändock ingav mig både mod och hopp.

”Kära Artacerches

Jag har lyckats avstyra ett giftermål, min mor är ej glad åt detta. Det skulle glädja mig att återse Dig.

Kära hälsningar

Judith”

Jag hade hunnit få iväg ett brådskande meddelande innan jag startade karavanfärden.

Jag hann bara skriva:

”Kära Judith

Jag är glad att höra från Dig. Jag kommer! Det dröjer någon vecka.

Kära hälsningar

Artacerches”

Jag hyste gott hopp om att Judith skulle finnas kvar i Sardes.

Hon hade lyckats avstyra planerna på giftermål, men hade modern verkligen gett upp. Mardokai var svag för sin dotter och hade säkert svårt att driva igenom ett äktenskap mot Judiths önskan. Judiths far hade fått vara med om mycket och visste hur föränderligt livet kunde vara, det var kanske därför han var mera ödmjuk inför sin dotter än modern. Fadern hade kommit till Babylon under Nebukadnesars första deportation av förnäma familjer från Jerusalem. Han var då bara fem år gammal. Hans far hade lyckats rädda stora tillgångar i Lydien, bl.a. insatta i handelshuset Egibi & Söner. Efter en tid fick fadern stor rörelsefrihet i Babylon och lyckades förvalta sina tillgångar så väl att han kunde köpa det stora

handelshuset Egibi & Söner med filialer i alla de stora städerna. Judiths far flyttade sedermera företagets huvudsäte till Sardes även om den största verksamheten var kvar i Babylon. Min far som var byggmästare i Sardes under konung Alyattes tid lärde känna Judiths familj. De träffades både i Sardes och i Babylon där min far var anlitad i Nebukadnesars byggnadsverksamhet. Han var väl bevandrad i den berömda Urartutekniken för byggande av ointagliga fästningar och var därför mycket eftersökt.

Under karavanfärden kom mina tankar gång på gång in på frågan om det skulle vara tillrådligt eller ens försvarbart att dra in Judith och hennes familj i mitt uppdrag. Tankarna hade nu mognat till ett beslut, men jag var fortfarande osäker på om det var rätt ? Jag litade helt på Judith, men var det riktigt att utsätta både henne och hennes familj för de faror som mitt uppdrag kunde medföra? Hade jag egentligen något val ? Hennes familj kände mig väl, jag var därför tvungen att be dem

samarbeta med mig och inte röja min rätta identitet. Det var också betydelsefullt att hennes far hade alla de kontakter, som jag skulle behöva. Mardokai skulle bli en god samarbetspartner, både klok och försiktig, därtill en av de ledande bland de deporterade judarna. De var alla fast beslutna att en gång bygga upp templet i Jerusalem. En strävan som jag kunde ha stor nytta av.

Det är värt att notera att judarna i och omkring Babylon kunnat hålla ihop i över

femtio år och även etablera förbindelse med ättlingarna till samarierna, de som hade förts bort från Isarael mer än hundra år tidigare. Alla dessa tycks hålla ihop och vara sammansvetsade kring sin Gud Jahve och hoppet om att en gång få befria Jerusalem.

Det borde finnas stora möjligheter att förhandla fram ett gynnsamt stöd för storkonungen.

Jag kan inte handla annorlunda än jag gör. Jag måste bara akta mig så att jag inte skadar Judith och hennes familj.

I mitt bud till Judith hade jag bett henne möta mig vid Artemistemplet vid fjärde dagväkten. Jag använde för säkerhets skull vårt gemensamma igenkänningstecken i meddelandet i stället för mitt namn. Under medicinstudierna i Babylon kallade hon mig för giftexperten, och det var den slingrande dubbelormen, som blev vårt hemliga kännetecken.

Jag tog på mig mina nyinköpta lydiska kläder och beslöt mig för att spatsera till Artemistemplet. Troligen skulle Judith komma först på utsatt tid och ha ett par tjänare i sällskap, möjligen hade hon kunnat arrangera mötet med bara en tjänare. Jag kände på mig att hon skulle finnas i Sardes och att hon väntade på att jag skulle höra av mig någon av de här dagarna.

Själv var jag helt ensam, men så snart Magern anlände, skulle jag få tjänare från Sardes. Det var redan förberett men jag visste inte vilka de utsedda var. Jag var på gott humör, men fortfarande spänd inför mötet. Från värdshuset valde jag att vandra de mindre gatorna fram till templet, vid själva tempelgården var jag tvungen att gå ut på den stora paradgatan,

där fanns ingen annan väg. Jag var i så god tid att jag räknade med att hinna gå runt tempelgården och passera klockan som ringer vid väkten på min väg tillbaka. När jag så hörde klockan kunde jag stiga fram vid mötesplatsen på utsatt tid, utan att väcka onödig uppmärksamhet från tempelbesökare.

Ljudet från klockan förkunnade att dagväkten var inne, och jag steg fram. Jag såg henne redan på långt håll, hon hade sällskap av en tjänarinna.

- Så vackert hon rör sig, tänkte jag.

Hjärtat slog hårt i mitt bröst och andningen blev snabbare. Det kändes som blodet strömmade till från alla håll. Det brann till i hennes blick när hon upptäckte mig och vi skyndade mot varandra. Hennes famn kändes som brännande eld och för en kort stund försvann både tempel och tjänarinna i ett behagligt töcken.

En intensiv våg av värme sköljde genom min lekamen och vi såg på varandra under tystnad. Jag anade inte att återseendet skulle ha sådan våldsam verkan på mig, jag hade aldrig sett henne så vacker, hon hade mognat på något sätt.. Hon bad sin tjänarinna vänta i templets förgård och drog mig sedan med till en avskild plats i templets skugga.

- Så vacker du är Judith.

- Tack, Säg mig Artacerches, varför hörde du inte av dig, jag hade väntat mig det.

Hon var glad över att se mig, men samtidigt besviken på mig. Jag förstod henne och kunde inte förlåta min dumhet, min oföretagsamhet, min ursäkt och förklaring lät klumpig.

- Jag har tänkt på dig ofta Judith. Jag har varit osäker på hur jag skulle ta ditt giftermålsbesked. Jag trodde att du skulle följa dina föräldrars önskan, även om jag hoppades att du skulle kunna avvärja det. Ju längre tiden gick desto svårare kändes det att få veta sanningen. Först när jag fick ett erbjudande att ställa färden till Sardes stod det klart för mig hur viktigt det var att få träffa dig igen.

- Så, du är här på ett uppdrag, får jag fråga vad det är, undrade hon.

- Uppdraget är hemligt, jag kan inte berätta, men så snart det är möjligt, skall du få veta allt. Det som är viktigt nu är att jag fått möta

dig igen Judith. Jag tackade först nej till uppdraget men ändrade mig när jag började förstå att det var viktigt för mig att än en gång få träffa dig och få visshet om vad som hänt. Till råga på allt måste jag uppträda här under falskt namn, men med din familjs hjälp hoppas jag det skall gå bra. Här i Sardes är det bara du och dina föräldrar som vet vem jag är. Jag är ledsen Judith, men jag måste be er använda det här täcknamnet. Om min rätta identitet skulle röjas så är jag rädd för att det kan gå illa.

Judith såg på mig med oroligt frågande ögon, jag tog henne i min famn och kände värmen från hennes kropp, hennes puls bultade mot mitt bröst och våra andetag blev häftigare.

- Det jag måste be dig om är att din familj från och med nu tilltalar mig och talar om mig med mitt nya namn. Förstår du Judith ?

- Ja, svarade hon, jag tror nog jag förstår det där, men det är nog svårare att förstå varför du inte tagit kontakt med mig förrän nu. Jag trodde jag hade låtit dig förstå att jag skulle avvärja det dumma giftermålet.

- Jag känner mig så ynklig, Judith, och inte värd annat än att du föraktar mig.

- Dumbom, det vet du väl att jag aldrig skulle förakta dig, men jag vet inte riktigt om jag kan lita på dig. Vad är det förresten för ett namn du säger att du bär här i Sardes?

Jag berättade för Judith att jag gick under namnet Alcazzar och uppträdde som köpman från Babylon, specialiserad på alun från Egypten. Säkert kände hennes far företaget Opis & Söner. Jag bad henne ordna ett affärssammanträde med hennes far så att jag själv kunde få förklara situationen för honom.

- Vill du hälsa Mardokai från mig att jag skulle uppskatta om han tog emot mig som affärsman och representant för Opis & Söner, som om vi bara vore affärsbekanta från Babylontiden. När jag får förklara för honom varför vi bör uppträda på det sättet, kommer han att förstå. Jag vill helst träffa honom ensam redan från början. Tror du att du kan ordna det så Judith ?

- Jag skall tala med min far, även om jag inte riktigt förstår det här hemlighetsmakeriet

och vad det skall tjäna till. Det är tydligen mycket som har hänt på den här tiden, att du blivit köpman, visste jag heller inget om. Men naturligtvis, om jag kan hjälpa dig Artacerches....

- Judith, Alcazzar var det ju, förmanade jag henne.

- För mig är du alltid Artacerches. Jag lovar, om det nu är så viktigt, att försöka lära mig Alcazzar. Det blir nog inte så lätt, inte för min far heller.

- Men det är viktigt, Judith.

- Jag får väl försöka komma underfund med Alcazzar då, svarade hon med ett skälmskt leende, det kanske blir lättare än med Artacerches.....

Sjöfärden

Magern Arabecex färd till Halys utlopp i havet Pontos hade varit utan dramatik. Skeppet från Fasis låg och väntade på honom.

- Det skall bli skönt att komma ut på havet och i lugn och ro få ägna sig åt planeringen av uppgifterna i Sardes, tänkte han.

Skeppet från Fasis fraktade timmer till Sinope, men det hade ändå en bekväm passagerardel. Sjöfärden till Sinope skulle bara ta en dag. När han steg ombord var han inte längre Magern Arabecex utan Amoces, mager vid Ormuzdtemplet i Fasis.

Seglatsen till Sinope blev en behaglig upplevelse med god mat, bra väder och medpassagerare som inte ställde några frågor. Han hade lämnat sina tjänare vid Halys, och tänkte skaffa nya när han kom fram till Sardes. Kiliarken hade sagt att lämpliga tjänare hade anskaffats i Sardes av kunskapare som redan fanns i staden.

Det fanns en risk med detta, men det hade

bedömts viktigt att ha tjänare med lokalkännedom som dessutom behärskade språket. Vid framkomsten skulle han undersöka om det var lämpligt att tjänstgöra vid det lilla Ormuzdtemplet i Sardes och operera därifrån. Översteprästen där hade redan underrättats om hans ankomst.

Vid framkomsten till Sinope gick han runt bland fartygen för att söka ett lämpligt skepp för färd till hamnstaden Teos, för vidare färd landvägen till Sardes. Teos var den närmaste hamnstaden till Sardes för större skepp.

Han hade som god regel att alltid själv kontrollera vilka skepp i hamnarna som verkade pålitliga innan han kontaktade skeppsmäklaren.Han hittade två som verkade lämpliga. Med namnen på de två skeppen i minnet kontaktade han en skeppsmäklare och beställde plats på ett av dem. Han valde det mindre och snabbare av de två, det hade också den fördelen att hon skulle avsegla redan nästa dag. Skeppet hette Chios Hind och var av den nya typen, en tvåroddare, kapabel att segla ifrån

vilken kapare som helst. Lasten bestod av koppar och ett mindre parti elektron. Det var en vädefull last och besättningen till antal och pålitlighet vald därefter.

Magern hade samtalat några gånger med en medpassagerare, som liksom han själv tyckte om att stå vid relingen och njuta av havet. Ett par gånger hade de kommit in på ämnen som filosofi och astronomi. Magern hade märkt att hans medpassagerare ägde ansenliga kunskaper i dessa ting. Han berättade att han kom från Marduktemplets astronomiska avdelning i Babylon och var på väg till Samos. Fartyget skulle efter Chios fortsätta sin färd via Teos till ön Samos. Där skulle han besöka en ung och begåvad Ionier vid namn Pythagoras.

- Ioniern har flera gånger besökt oss i Babylon, fortsatte tempelastronomen, han är mycket vetgirig och har fått ta del av våra matematiska kunskaper. I gengäld har han gett oss värdefulla principer för systematisering av vårt vetande. Vid mitt besök skall han överlämna ett arbete som gäller tillämpningen av systemprinciperna för vår astronomiska forsk-

ning. I gengäld kommer jag att överlämna våra kunskaper om den rätvinkliga triangeln. Det förvånar oss att dessa geometriska kunskaper inte tidigare trängt västerut, vi har ju tillämpat dessa mycket länge.

Som ni säkert vet följer förhållandet mellan sidorna i en rätvinklig triangel bestämda lagar.

- Tyvärr, sade Magern, kommer jag inte riktigt ihåg hur förhållandet nu var, men det har visst med kvadraterna på sidolängderna att göra.

- Helt riktigt, det är så enkelt att kvadraten på den motstående sidan, i förhållande till räta vinkeln, är lika med summan av kvadraterna på de övriga två sidorna. Denna princip har vi haft stor nytta av vid våra astronomiska beräkningar. Jag tror att också Pythagoras kommer att bli förtjust över denna kunskap.

Tempelastronomen nämnde också att Pythagoras hade varit hos hans kolleger i Sais-templet och där fått kunskap om cirkeldiameterns förhållande till omkretsen. Han hade där även försökt att få reda på formeln för cirkelns kvadratur, men den lämnade inte matematikerna i Sais ut.

Tempelastronomen var inte bara en angenäm person att föra samtal med han var därtill i sanning en högst intressant person och det gjorde sjöresan än mer behaglig. Magern hoppades att det skulle ges fler tillfällen. Astronomen föreföll även ha mycket breda kontakter som kanske skulle kunna vara till nytta framöver. Magern bestämde sig för att fråga, nästa gång de kom i samtal, om han kände till Sardes och människorna där. I förbigående hade han nämnt Ephesus, där han tydligen hade kontakter. Från Ephesus till Sardes var det inte mer än en dags färd.

Mardokai

Artacerches, strateg:

Judith tyckte inte om att kalla mig Alcazzar, hon gjorde det motvilligt. Hon anade snart att det kunde vara farligt det jag höll på med, men var taktfull nog att inte fråga för mycket. Det hindrade dock inte henne från att med sin klarsyn antyda att jag nog borde tänka över min situation. Judith tyckte fortfarande om mig, men visade samtidigt en viss avvaktande hållning. Det skulle ta tid att återvinna hennes fulla förtroende.

Jag lämnade Judith sent på kvällen vid Mardokais port, jag följde inte med in i huset. Det var fel tidpunkt att träffa hennes föräldrar innan jag hade fått mitt enskilda samtal med Mardokai. Judith lovade ordna ett möte med fadern på hans kontor dagen därpå.

Ännu en natts vila gjorde gott. Den långa färden och kamelritten hade satt sina spår, det värkte

fortfarande i lederna, men det blev bättre och bättre. Spänningen kring mötet med Judith hade släppt, men ett nytt problem hade dykt upp i mitt huvud. Hur skulle jag informera Magern om min relation till Judith och vad skulle jag säga ?

Inför omgivningen var vi gamla vänner från vår gemensamma tid i Babylon, men det var ju bara en del av sanningen. Jag bestämde mig för att vänta och se hur förhållandet till Judith skulle utveckla sig.

- Det får räcka med att förklara för Magern min gamla vänskap till familjen Mardokai, tänkte jag. Att jag räknar med att nå de rätta kontakterna med de judiska köpmännen den vägen.

Andra dagväkten närmade sig, det var dags för mig att bege mig till Artemistemplet för att se om Magern hade hunnit fram till Sardes. Jag tog samma väg som vid mötet med Judith och följde för säkerhets skull samma rutin runt tempelgården, det skulle avslöja eventuella förföljare. Jag räknade inte med någon större

risk för skuggning på detta stadium av uppdraget, men det var lika bra att vänja sig vid försiktighet redan från början.

Tiden var inne för tempelmötet, men ingen Mager syntes till. För säkerhets skull dröjde jag mig kvar i pelargångarna och tränade mig samtidigt på Arabecex nya namn.

- Amoces heter han nu, Amoces heter han nu, upprepade jag gång på gång.

Jag väcktes i mina tankar av en svag röst bakom en pelare. Alcazzar - viskade en röst - och i nästa sekund stod Magern leende framför mig.

- Du höll på att skrämma livet ur mig, sa jag skrattande.

- Jag ville bara konstatera att du var ensam, sa Magern, det var roligt att se dig igen och att du klarat färden med hälsan i behåll.

- Vad skönt det känns att du äntligen kommit fram, svarade jag. Gick resan bra ?

- En alldeles förträfflig sjöfärd skall jag säga dig. Den måste vi göra gemensamt någon gång när allt har blivit lugnare. Nu tycker jag att vi tar ett glas vin på första bästa vinstuga. Vi har

mycket att planera, men först skall vi fira återseendet.

En vinstuga i templets närhet var tillräckligt stor för att vi skulle smälta in. Den låg strax innanför stadsmuren vid en tvärgata till paradgatan ner mot flodbanken. Bronsporten vaktades av två lejonhannar uthuggna i marmor, en på var sida. Vi trädde in genom porten och framför oss hade vi ett stor rum som dominerades av en brasa i ena hörnet och som syntes från alla bord. Salen var välfylld av gäster och ett dämpat sorl av röster mötte våra öron. Denna vinstuga var de välbeställdas mötesplats, det framgick icke minst av gästernas klädsel. Vi beslöt oss för att konversera på babyloniska, för här kunde det finnas både en och flera kavalleriofficerare från Krösus krigshär. Babylon var ju allierat med Lydien så det var naturligt med diplomatisk trafik mellan huvudstäderna. Babyloniska skulle smälta in i miljön och vi behövde inte riskera att någon kunde uppfatta vår lilla brytning på lydiska, kanske inte så mycket min lydiska som Magerns. Att konversera på mediska eller ara-

meiska hade varit direkt olämpligt. Amoces hade hittat en bra plats vid ett långbord nära brasan, vi bestämde oss för den platsen och beställde vin och bröd.

- Jag hann tydligen före dig, trots en oändlig kamelritt.

- Ja, min färd har inte varit särskilt dramatisk, det tog bara litet extra tid. Som jag sa har det varit fina dagar på sjön, kom till Magnesia i går och hit till Sardes i dag, jag har inte hunnit se mig om ännu. Och du Alcazzar, jag uttalar väl ditt namn rätt - hur har du haft det på karavanturen?

- Tack bra. Jag hamnade på kamelryggen och det känns i kroppen efter flera veckor. Jag har varit här sedan i förrgår, och har redan hunnit studera terrängen.

Vårt vin serverades rykande hett, Amocez hade beställt det lokala vinet blandat med hett vatten, det värmde gott i det småkyliga vädret.

- Har Du hunnit träffa någon? frågade Amocez.

Jag berättade för Amocez om mitt möte med Judith och att jag kände hennes familj sedan

min tid i Babylon. Jag talade om att jag bestämt möte med hennes far Mardokai, som är huvudägare i handelshuset Egibi & Söner, och som därtill har en framstående ställning i den judiska församlingen.

- Om du inte har något att erinra hade jag tänkt börja mitt arbete med att undersöka den judiska församlingen genom denna kanal.

- Det har jag ingenting emot, svarade Amoces, tvärtom. Det är helt i linje med vårt uppdrag. När det gäller judarna har Storkonungen gett oss mandat att lova dem Jerusalems befrielse och hjälp med finansieringen vid återuppbyggnaden av deras tempel. Det ingår i Storkonungens framtida planer att skaffa sig kontrollen över de babyloniska lydrikena.

Vår uppgift blir att dels övertyga dem om att Cyrus har kraft att lägga under sig dessa områden och dels att han håller vad han lovar. Som du säkert förstått är Cyrus mycket mån om sitt rykte, därtill är hans strävan att leva upp till vad som krävs av en Zarathustrier mycket stark. Vet du vilken ställning Mardokai har i församlingen?

- Nej, svarade jag. Jag vet bara att han har en ledande ställning. Jag känner familjen så väl att det inte blir några svårigheter att ta reda på den saken.

Om jag förstått dig rätt så tycker också du att jag kan koncentrera mig på denna bearbetning så får vi se vart den leder.

- Ja, det tycker jag är lämpligt, svarade Amoces med eftertryck.

Det här vinet tycker jag var riktigt gott och så värmer det så behagligt, jag föreslår att vi tar en kanna till.

Vi dröjde inte så länge i vinstugan för Amoces hade ett möte med översteprästen i Ormuzdtemplet.

Vid min återkomst till mitt härbärge fanns ett meddelande från Judith att hennes far väntade mig på sitt kontor vid pass fjärde dagväkten. Jag sände bud tillbaka att detta passade mig väl och att jag såg fram emot att få träffa honom.

Under tiden fram till mötet gick jag flera gånger igenom den strategi jag hade tänkt använda. Nu hade jag redan blivit osäker på om

uppläggningen var den rätta. Jag kom slutligen fram till att det nog var klokast att följa den linje jag i förväg valt, men att jag måste vara beredd på improvisationer och nya möjligheter som mötet med Mardokai kunde ge.

I mitt planerande blev jag avbruten av Magern, som kom förbi mitt värdshus med den utlovade tjänaren i släptåg. En atletiskt byggd man med lugna granskande ögon och som verkade vara i min egen ålder. Magern försäkrade att jag helt kunde lita på honom, han var känd som en utmärkt tjänare och skulle därtill fungera som livvakt.

Sardes var en säker stad att spatsera i under dagtid, jag bestämde mig därför att promenera till Egibi & Söner. Handelshusets fasad vette mot den stora paradgatan. Bakom låg stora magasin och förrådsbyggnader av olika slag, ett för varje varuområde. Hela området var omgivet av höga murar med tre stora bronsportar, vilka man säkert hade stängda på natten. Fasaden mot paradgatan hade också en mur med en mindre bronsport för fotgängare

och ryttare. Vid porten blev jag tillfrågad om mitt namn och mitt ärende. Jag var väntad och blev omedelbart förd in i den stora byggnaden. Människor trängdes överallt livligt verksamma med affärer och med avtal som nedtecknades av ett stort antal skrivare. Egibi & Söners kontor verkade ha bråda dagar. Här fanns inte den mängd av dofter från kryddor, rökelse, läder och timmer, som var så vanlig i de mindre handelshusen. Här inne gjordes endast affärerna upp och varorna fanns i magasinen på gården.

Man förde mig in i ett stort rum med uppenbart dyrbar inredning och där lämnades jag ensam. Efter en kort stund smög sig en tjänare in med en kruka vin och fikon. Tjänaren bjöd mig att dricka. Jag slog mig ner på en bekväm stol och slog upp ett glas. Det smakade utmärkt, även fikonen hade hunnit bli saftiga. Jag hade god tid att se mig omkring. Rummet var trivsamt vackert och gav ett ombonat intryck. Särskilt golvet var bland de finaste jag sett, belagt som det var med dyrbara mosaikplattor i blått med insprängda geometriska mönster av någon sorts gula plattor.

Väggarna var också klädda med keramikplattor i sin nedre del för att sedan växla över i vitputsat tegel i sin övre del. Ena långsidan av rummet var prydd med alldeles speciella keramikplattor där mittpartiet i relief bildade ett lejon i språng. Detta rum måste vara avsett för mycket betydande kunder, jag kände mig hedrad. På bordet intill mig lade jag särskilt märke till en urna. Den var dekorerad i svart mot gulröd botten, det var mycket effektfullt och något nytt för mig, den föreställde ett av handelshusets stora skepp med Egibi & Söners emblem i aktern.

Efter en stund kom Judiths far in i rummet från en sidodörr, som jag först inte lagt märke till. Mardokai stod där plötsligt i rummet framför mig, jovialisk som alltid, slog armarna om mig och hälsade mig hjärtligt.

- Så roligt att se dig Artacerches, slå dig ner och tag ett glas vin med mig, det var ett tag sedan vi sågs, hur mår du?

- Tack utmärkt, svarade jag. Jag har av Judith förstått att er familj också mår bra.

- Ja tack, det gör vi, även om tiderna är osäkra. Vad kan jag göra för dig Artacerches? Jag hörde av Judith att du blivit köpman och att du är huvudintressent i Opis, Alun-specialisterna från Babylon. Det var intressant Jag känner det lilla handelshuset sedan gammalt, bra affärer med stor kunskap. Jag gratulerar till förvärvet. Jag trodde att du valt den militära banan?

Jag svarade undvikande.

- Glädjen att återse er familj kan jag ej nog uttrycka. Jag skulle gärna ha sett vårt möte mindre komplicerat än det nu egentligen är.

- Jaså minsann, uttryckte Mardokai förvånat. Om du har särskilda önskemål beträffande ditt företag, så vet du att jag hjälper dig så långt min förmåga sträcker sig.

- Tack Mardokai, tyvärr är det nog svårare än så. Jag är ledsen, om jag drar in familjen i en komplicerad situation, men jag gör det, därför att jag tror,att det även kan främja familjens yttersta intressen.

- Du gör mig orolig käre Artacerches, då gäller det kanske mer än affärer?

- Ja, svarade jag, våra familjer har sådana vänskapsband att jag dristar mig till att lägga fram ett förslag, där ni kan medverka eller avstå. Om ni avstår utgår jag ifrån att vi båda betraktar samtalet som om det aldrig ägt rum.

- Är det så allvarligt ? undrade Mardokai.

- Ja, det är det.

- Jag föreslår att vi flyttar oss till ett annat rum,sade Mardokai. Önskar du mera vin eller fikon ?

- Nej tack.

Vi lämnade det vackra rummet och Mardokai förde mig in i ett litet privat kontor.

Mardokai verkade mycket bekymrad över min berättelse om vad mitt uppdrag gällde, och ställde flera frågor under min redogörelse.

- Jag har känt på mig att den här situationen skulle kunna uppstå, sade han. Du skall veta, att våra familjer alltid skall förbli vänner, men om jag skall kunna medverka i ditt uppdrag är en fråga som jag inte kan avgöra själv. Som du vet är min position utsatt, jag är dessutom numera ledare för den judiska församlingen i Sardes. Församlingen har visserligen

satt som mål att bygga upp templet i Jerusalem, det är den ena sidan av saken. Men samtidigt är jag, som ledare för ett stort handelshus, angelägen om att uppträda lojalt mot landets laglige konung, det är den andra sidan. Vårt företag har därtill sin största verksamhet i Babylon, som är Lydiens allierade. Nu föreslår du att jag skall konspirera mot dessa allierade och mitt hemland till förmån för storkonungen av Anschan, Parsa och Medien. Artacerches, medge att även om det på sikt kan främja vårt mål i Jerusalem, så är ett beslut i ena eller andra riktningen inte lätt.

- Jag är ledsen käre Mardokai, att jag åsamkat er denna konflikt, men betänk att Cyrus visat sådana moraliska kapaciteter, att om han lovat att stödja judarnas önskan att återuppbygga templet i Jerusalem, så är han som Zarathustrier lika bunden vid detta löfte som om han vore underställd Mose lag. Fråga Judith, hon har ju studerat Zarathustras lära och jämfört denna med era judiska lagar. Hon vet vad det innebär.

- Ja, Artacerches, jag är medveten om detta,

tyvärr gör inte denna vetskap dilemmat mindre för mig. Jag föreslår, att jag lämnar dig ett besked om hur vi ställer oss inom sex dagar. Kan du acceptera ett sådant dröjsmål ?

- Ja givetvis, jag är tacksam för detta och en sak till, fortsatte jag, som ni förstår är det viktigt för mig att uppträda som köpman från Babylon. Jag går här under namnet Alcazzar och vore tacksam om bara detta namn användes i fortsättningen.

- Jag förstår Alcazzar, svarade Mardokai, med en glimt i ögat. Men de bekymrade rynkorna i pannan fanns kvar.

*

Mardokai kallade in en skrivare.

- Jag behöver ett ilbud till Babylon.

- Ordinärt eller extraordinärt ? undrade skrivaren.

- Extra, extraordinärt med brådskande svar. När kan kuriren vara klar?

- Före första nattväkten, svarade skrivaren.

- Be min personlige skrivare komma in, bad Mardokai.

Nu gällde det att uppträda med största försiktighet. Ingenting om dessa inviter från Cyrus fick komma ut, inte utanför den judiska församlingens styrande krets. Det var också nödvändigt att kontakta judiska församlingarnas huvudråd i Babylon och få detta råds uppfattning.

Jag får ta på mitt ansvar att kontakta rådet i Babylon innan jag hört vårt eget, tänkte Mardokai. Vi bör ändå inte göra något innan de sagt sitt i en så känslig fråga.

Meddelandet kom snabbt iväg, med ilbud skulle det nå Babylon på två dygn.

Under tiden beslöt han sig för att sammankalla lilla rådet i Sardes, judiska församlingens stora råd fick vänta så länge. Han ville diskutera frågan med några få av de ledande innan svaret kom från Babylon. Även om han var näst högste beslutsfattare i den samlade judiska rörelsen, och formellt kunde besluta i frågan, ville han att huvudrådet i Babylon skulle säga sin mening. Egentligen hade han inte velat handla förrän Cyrus visat vem han var och vad han stod för, men den möjligheten fanns inte längre.

Frågan som skulle ställas under mötet var så allvarlig, att han nog handlat rätt när han valt att kalla enbart lilla rådet. Om församlingens främsta styresmän skulle ställa sig avvisande var det bättre att så få som möjligt kommit i kontakt med frågan, likaså om de skulle vara positiva, så gällde det att bearbeta stora rådets medlemmar grundligt före deras avgörande.

Familjens gode vän Artacerches hade satt dem i ett ordentligt bryderi, hur stort insåg han nog inte själv. Skulle de avvisa Cyrus invit och denne besegrade Krösus, så hade de begått ett stort misstag. Skulle de anta Cyrus invit och han misslyckades med att besegra Krösus, så hade de likaledes gjort en ödesdiger felbedömning.

Här gällde det att handla klokt och bedöma förhållandena rätt, tänkte Mardokai. I den bedömningen måste judiska rådet i Babylon vara med och dela ansvaret. Själv var han beredd att ta risker för utsikterna att uppnå det stora målet, templet i Jerusalem, men det fanns säkert fler uppfattningar om hur stora risker man var beredd att ta för att uppnå detta mål.

Meddelandet från Mardokai i Sardes hade vållat rabalder i Babylon. Översteprästen Serubabbel i den judiska synagogan, högste beslutsfattare bland ättlingarna till de fångna vid strömmen Kebar, hade med blandade känslor läst meddelandet från Sardes. Han hade sammankallat rådet till ett brådskande möte. Viktigt, hade det stått på kallelsen.

Översteprästen Serubabbel hälsade medlemmarna till det urtima rådsmötet.

Femton av de arton rådsmedlemmarna hade infunnit sig. Serubabbel verkade allvarstyngd när han inledde sin redogörelse.

- Rådsmedlemmar, jag beklagar att jag nödgats sammankalla rådet med så kort varsel. Vi har emellertid mottagit ett meddelande från Sardes som kräver ett snabbt svar från oss. Hans örnlika blick gled över församlingen. Det blev fullkomligt tyst i salen.

Översteprästen fortsatte :

- Rådet i Sardes har fått en invit från storkonungen av Anschan, Parsa och Medien, man kan också kalla det för utpressning om man

så vill. Inviten går ut på att rådet i Sardes skall ingå ett samarbete med Storkonung Cyrus. I utbyte mot detta samarbete har konungen utlovat stöd för återuppbyggnaden av templet i Jerusalem.

Det gick ett sus genom församlingen, återuppbyggnaden av templet i Jerusalem hade stått överst på deras önskelista i årtionden., men inget hade blivit gjort.

- Vi vet ju att templet inte kan byggas upp förrän Babylon tvingats släppa överhögheten över Juda, fortsatte översteprästen. Jag har samtalat med Daniel som hade stora nyheter att förtälja gällande lydriket Elam. Denna nyhet hänger delvis samman med inviten från Cyrus, i varje fall på ett sätt som berör oss. Daniel kunde förtälja att det utbrutit oroligheter bland köpmännen i Susa och bland jordägarna runt huvudstaden.

De hade understött Cyrus krav på överhöghet över Elam, som Ni vet har Cyrus satt press på vår konung Nabonid i den gamla frågan om Haran. Cyrus har nu ställt ultimatum, om inte Babylon avträder Elam med huvudstaden Susa

frivilligt, så kommer Cyrus att ockupera staden Haran och hota att förstöra Sintemplet där. Sintemplet är, som ni vet, konung Nabonids ögonsten, det är han som byggt upp detta tempel i sin gamla hemstad. Daniel meddelade att Nabonid gått med på att släppa Elam frivilligt i utbyte mot att få behålla Haran. Elam övergår till Mederna inom kort medan huvudstaden Susa lämnas över till våren. Av dessa fakta kan vi dra slutsatsen att Cyrus har långt gående planer, som kommer att beröra även oss här i Babylon och icke minst våra intressen i Jerusalem. Denna utveckling av konflikten i Elam visar att Nabonid funnit för gott att vika sig för Cyrus styrka.

Översteprästen gjorde en paus, som för att granska effekten av sitt sensationella budskap.

Det uppstod ett mummel i rådsförsamlingen. Alla talade i munnen på varandra.

- Vad exakt är det storkonung Cyrus begär av oss? Det var Efraim som ställde frågan. Efraim var gammal i rådet och alltid klar och distinkt i sina inlägg.

Översteprästen svarade.

- Han har begärt att de judiska köpmännen i Sardes skall överge sin lojalitet mot den laglige konungen genom att underlätta för medernas här att utan strid inta huvudstaden. Insatsen begärs först sedan den lydiska hären är slagen. Cyrus säger sig på detta sätt vilja försäkra sig om att staden kan tas utan stormning och rädda den från förstörelse. Han har jämväl utfärdat garantier för att plundring ej kommer att ske. Min personliga tro är att Cyrus återkommer till denna församling med motsvarande begäran för Babylons del. Hur det än förhåller sig med det senare är det rådets sak att bedöma värdet av Cyrus löften beträffande Jerusalem. Om vi tror att storkonungen av Anschan och Medien är lösningen på vårt främsta mål, att befria Jerusalem och återuppbygga templet, då är det vår plikt inför Jahve att överväga frågan. I denna fråga gäller den speciella regeln, att vi som församlingens råd rekommenderar ett handlingssätt medan den enskilde med tystnadsplikt får ta ställning till om han skall vara med aktivt eller inte.

En rådsmedlem ville veta om förhandlingar

beträffande villkoren för ett aktivt agerande hade förekommit.

- Svaret på denna fråga är nej, replikerade översteprästen. Vi kommer endast att lämna ett principiellt svar nu. Underhandling om villkoren kommer därefter.

Det är dessutom, i nuvarande skede, så att rådet i Sardes avgör frågan, givetvis med vår rekommendation som underlag. Vi i Babylon berörs inte direkt nu.

Inga ytterligare frågor ställdes. Översteprästen bad så rådsmedlemmarna var och en delge sin uppfattning. Av de femton var tolv för ett positivt besked till Sardes, medan tre talade för avslag till medverkan. De senare menade att ett avslöjande av den tilltänkta konspirationen skulle få katastrofala följder för den judiska rörelsen i såväl Sardes som i Babylon.

Översteprästen Serubabbel sade.

- Vi har hamnat i en besvärlig situation som innehåller stora risker men också möjligheter. Jerusalems befrielse är ingen fråga som tillåter oss att vara passiva, ej heller att undvika risktaganden.

Efraim trädde fram och sade.

- Jag föreslår att vi överlåter åt Sardes att själva besluta beträffande deras stad. Jag tror liksom Serubbabel att vår tid kommer. Låt oss när vår tid är inne besluta för Babylons del.

- Är det någon som har en avvikande mening, frågade Översteprästen ?

Ingen i rådsförsamlingen hade något att tillägga.

Översteprästen fortsatte.

- Rådsförsamlingens besked till Sardes får då bli : Högsta rådet i Babylon har inget att erinra mot ett engagemang som kan medföra en snar återuppbyggnad av templet i Jerusalem. Det ankommer dock på rådet i Sardes att fälla det slutliga avgörandet gällande deras egen stad.

Cyrus invit till samarbete mottogs med blandade känslor. Mardokai hade varit beredd på protester, men inte att de skulle bli så häftiga. Han tyckte att han kände sin församling väl och särskilt dess lilla råd. De brukade följa hans intentioner, men det här mötet skulle bli besvärligare än han räknat med. Judas Hebron

hade gått så långt att han kallat inviten, en inbjudan till förräderi mot den egna staden.

Judas Hebron fortsatte.

- Om den judiska församlingen skulle inlåta sig på samarbete med Cyrus och Mederna skulle misslyckas att besegra Krösus, så skulle upptäckten av planerna på ett sådant förräderi vara katastrofala för judarnas ställning. Jag förordar försiktighet och att vi hellre försöker förhala frågan, än att nu ta principiell ställning i en så vidlyftig affär.

Mardokai replikerade :

- Självklart finns det anledning uppträda med försiktighet, men samtidigt är det lika farligt för de judiska församlingarna i många städer att avvisa Cyrus. Vi måste ta ställning till vem vi tror kommer att segra framöver inte bara här i Lydien utan kanske även i Babylon.

Om vi nu avstår ifrån att agera skall vi vara medvetna om att vi kanske då också avstått ifrån att ta ställning för Jerusalem.

Judas Hebron begärde åter ordet.

- Vad finns det för garantier att Cyrus, om han är vinnaren, infriar sina löften?

- Några garantier går nog inte att få, svarade Mardokai, det enda rättesnöret vi har är hur Cyrus hittills har uppträtt. Det vi då kan jämföra med är hans uppträdande i Ackmed, dels vid maktövertagandet och dels under de fyra år som nu gått sedan dess.

Enligt den judiska församlingen i Ackmed tog han makten i Medien utan strid. Han lät köpmännen fortsätta som förut men under mildare skatter. Han har utökat handeln med Österlandet via Marakanda och försökt motarbeta Massageternas tilltag att överföra handeln med Österlandet norr om de två stora innanhaven Pontos och Hyrkanis. Han är därtill anhängare av Zarathustra och därmed underställd samma sanningskrav som Mose lag kräver av oss.

Aron Iscariot begärde ordet och sade.

- Jag kan intyga att Cyrus synes ha övertagit makten i Ackmed med mild hand. Emellertid vet vi inte tillräckligt om bakgrunden, om han blivit tvingad till detta eller om det är hans läggning. Faktum återstår att det var sin mor-

far som Cyrus besegrade och det med hjälp av morfaderns här. Härtill kommer att detta kunde arrangeras endast genom att härens överhövitsman, generalen Harpagos, gjorde en överenskommelse med Cyrus.

Vad den överenskommelsen förpliktade, vet vi inget om. Min uppfattning är att vi noga bör följa utvecklingen innan vi tar ställning.

- Jag håller med Aron Iscariot att det här är en så stor fråga att vi bör avvakta den närmaste utvecklingen, sade Mardokai. Jag föreslår därför att vi för upp frågan till vårt stora råd först sedan vi fått ett ställningstagande från den judiska församlingen i Babylon.

Ormuzdtemplet

Magern hade blivit väl mottagen i Ormuzdtemplet. Det låg på en höjd i norra utkanten av staden på sluttningen mot Hormusdalen. I jämförelse med Sardes övriga tempel var det oansenligt.Men det var vackert inrett och med den heliga elden i centrum. Elden hade brunnit ända sedan templets invigning. Templet var byggt kring ett atrium. Den öppna gården var omgiven av pelargångar på alla fyra sidorna. Innanför pelargången rakt fram i förhållande till porten låg den stora tempelsalen med den heliga eldens altare.

I tempelsalen förrättades de fem bönerna med dagens Yasjt. Det lilla templet var noga med att hålla den av Zarathustra föreskrivna Yasjthymnen, en för var och en av månadens trettio dagar.

Bakom sidopelarna dolde sig utrymmen för bibliotek, studiesalar och Magernas bostäder. På var sida om den stora bronsporten fanns utrymmen för tjänarna.

Översteprästen var upptagen av förberedelserna för Gahanbar, en av de sex månadsfesterna i templet. Trots hektiska förberedelser blev Magern erbjuden att stanna över i en av templets bostäder under sin vistelse i Sardes. Magern tackade ja till erbjudandet och kände att han skulle komma att trivas bra vid det lilla Ormuzdtemplet.Han hade hunnit samspråka en del med översteprästen och kommit underfund med att de hade flera gemensamma bekanta vid de större Ormuzdtemplen i Parsa.

Magern var medveten om att han hade en svår uppgift. Först gällde det att klarlägga förhållandena både andligen och fysiskt, att skapa kontakter, som sedan kunde övergå i små förtroenden, utan att röja vem han var,och i vilket ärende han var ute.

Han måste komma underfund med vad man inom templens värld var missnöjda med, och vad man var tillfreds med. Om det fanns gemensamma intressen eller eventuella gemensamma anledningar till missnöje? Vad låg det bakom tidigare rykten om ett missnöje i de

sardiska templen över att konung Krösus ansågs generös mot de utländska templen,men snål mot de egna i Sardes? Hur stort var missnöjet med förhållandet att Krösus höjt skatterna för både köpmän och jordägare, vilket minskat deras kapacitet att stödja templen? Hur mycket kunde det ligga i ryktena om att Krösus svaghet för allt utländskt,speciellt det från Ionien och Hellas, irriterat de mer konservativa kretsarna i templen? Vad hade man för uppfattning om Cyrus i tempelkretsar? Alla dessa frågor behövde han svar på innan han kunde lägga upp en plan och en strategi för sin uppgift. Han måste ha längre tid på sig än strategen, det var ett dilemma.

- Det hade varit både bättre och säkrare om de hade kunnat samordna sina aktioner i tiden, konstaterade han misslynt. Hans funderingar bröts av, att en tjänare påkallade hans uppmärksamhet och meddelade att översteprästen gärna såg honom på en måltid i sin privata matsal.

Allt i detta tempel inklusive översteprästens matsal var smakfullt och formfulländat. Den

som byggt Ormuzdtemplet hade all anledning att känna stolthet.

Översteprästen var förekommande och vänlig, han gav ett avspänt intryck. Han ville veta hur livet förflöt i det lilla bergstemplet i Fasis. Lyckligtvis hade Magern studerat Ormuzd-templet i Fasis så noggrant det nu gick på avstånd, svagheten låg i att han varit där blott en gång. Han invecklade sig därför inte i några detaljer, lyckligtvis hade översteprästen ej besökt Fasis.

Magern undrade försiktigt.

- Förekommer samarbete i någon form mellan templena i Sardes?

- Jo då det förekommer, svarade Översteprästen, vi samlas någon gång emellanåt för att dryfta gemensamma intressen.

- Är sådana möten regelbundna?

- Nej, det är inte organiserat, men på sistone har det förekommit några gånger.

Magern ville ställa fler frågor, men han kom snart till insikt om att ytterligare nyfikenhet i dessa ting, kunde göra översteprästen misstänksam och då vore mycken värdefull information riskerad. Han gick över till att höra sig för om templets ställning i Sardes.

- Har anhängarna av Zarathustras lära ökat i staden ?

- Ja, framhöll Översteprästen, intresset för vår lära har vuxit markant under det senaste året. Artemistemplets präster med deras dominerande ställning har börjat ställa frågor och är tydligen inte helt oberörda av Ormuzd-templets framgångar. Artemistemplets överstepräst har även hört sig för om Zarathustras lära och han har sagt sig vilja veta mer om vår profet och hans Gud. Detta är mycket intressant, eller hur Amoces?

- Det betyder att vishetens ande har satt sina spår ävenledes hos Artemisprästernas medvetande, svarade Amoces.

Översteprästen ursäktade sig. Måltiden var över och han hade fler möten som väntade.

Magern gick ut i atrium för att samla sina tankar, där stötte han samman med trädgårdsmästaren som han tidigare hälsat på under

morgonväkten. Trädgårdsmästaren hade vänliga ögon och en småleende mun. Han såg ut som om han ständigt var road av någonting. Magern inledde en konversation.

- Hur går det med växtligheten vid denna tid på året?

- Nu under sena hösten är det mer fråga om att avsluta vegetationsperioden och förbereda för nästa, som inte skall dröja alltför länge. Vinterväxter har vi däremot inte så många.

Magern förhörde sig om det ena och det andra som hade med trädgården att göra. Trädgårdsmästaren var uppenbart road av att få berätta. Han nämnde i förbigående att han var lyckligt lottad i sina förberedelser, för i Ormuzdtemplet saknades inte medel att investera i nya växter.

- Det är synd om trädgårdsmästaren i Artemistemplet. Han har fått en sträng bespingsplan i deras förhållandevis omfattande trädgård.

- Jaså, svarade Magern, hur kan det komma sig.

- Jo, utan att röja någon hemlighet, förklarade trädgårdsmästaren, har alla i Artemistemplet fått stränga besparingskrav, så det har inte bara drabbat min vän trädgårdsmästaren.

- Så ni träffas emellanåt, trädgårdsmästare emellan ?

- Ja det händer då och då.

Mer vågade inte Magern fråga för denna gång.

Magern tog en skön promenad runt tempelgården och på återvägen gick han in i biblioteket.

- Kanske det går att hitta några ledtrådar här för det fortsatta arbetet, tänkte han.

På vägen från biblioteket kom en tjänare hastande och meddelade att han hade besök vid stora porten.

Vid porten stod Alcazzar med ett ansikte fullt av bekymmer och bedrövelse.

- Kom med in Alcazzar, vad har hänt ? Du ser ut som om hela världens bekymmer hamnat på dina skuldror.

- Syns det så tydligt? Jag har fått bekymmer med Judith, hon är en viljestark ung kvinna som inte längre godtar mina halva förklaringar

till mitt uppträdande här i Sardes.

- Kom Alcazzar, vi går in till mig, så vi får reda ut det här. Säg mig nu, fortsatte Magern, vad är det som har inträffat ?

- Jo, efter mitt samtal med hennes far, Mardokai, har han haft ett möte med det judiska rådet i Sardes, ett möte som uppenbarligen oroat honom. Judith säger nu att hennes far har inte bara tappat sitt goda humör efter våra möten utan därtill har han blivit över hövan orolig. Nu kräver hon att få veta vad vi håller på med. Hon säger det inte direkt men jag förstår att hon anklagar mig för att ha förstört både hennes fars själsfrid och hela familjens balans.

- Säg mig Alcazzar, vi är vänner och måste lita på varandra, vilket förhållande har du egentligen till Judith? Är ni bara vänner?

- Judith och min familj har alltid stått varandra nära och jag tycker mycket om Judith. Vårt förhållande är just nu så känsligt och svårt att reda ut att det plågar mig. Jag är helt öppen inför dig Amoses och jag är medveten om att det här inte är bra för vårt uppdrag i Sardes. Just nu har jag heller ingen bra lösning på mina relationer till varken Judith eller Mardokai.

- Jag tror jag förstår, sa Magern. Nu går vi ut och tar oss ett glas vin tillsammans. Jag har en känsla av att det är dags att låta Sardes visa om staden motsvarar sitt rykte för sina goda viner.

Stora Rådet

Mardokai hade varit med om många kriser i sitt liv. Men detta saknade motstycke.

Ingenting var sig likt sedan den saligt avlidne vännen Gabryos son hade uppenbarat sig i staden. Han hade inte upplevt en så svårhanterlig och samtidigt känslig situation. Han var van vid att kunna förutse svårigheter och planera därefter. Vad han än beslutade sig för så låg plötsligt hans öde i andras händer. I dessa dåliga tider fick man förvisso vara beredd på allt, men detta var i sanning något utöver det vanliga.

I detta läge finns bara ett att göra. Att satsa på det yttersta målet, tänkte han, och det yttersta målet är som det alltid varit att befria Jerusalem och att få se templet återuppbyggt. Vägen dit verkade bara så tung att vandra. Han förstod att familjen inte mådde bra av hans själstillstånd, han hade försökt dölja sin oro, men familjen kände honom för väl. Han var orolig

för Judith, hon hade blivit lättstött och oberäknelig. Han hade börjat ana att vännen Gabryos son inte längre bara var en vän i familjen.

- Jahve, hjälp mig... bad han.

Meddelandet från Babylon kom redan efter sex dagar.

Mardokai begrundade det korta meddelandet noga. Det betydde att de hade insett allvaret i situationen.

RÅDET TILLSTYRKER I PRINCIP, SARDES FÅR BESTÄMMA SJÄLVA

Han var inte rädd för konfrontationen i lilla rådet, Judas Hebron och två andra var emot, men de övriga för.

Det var inte bra detta med Judas, men nu visste han var han hade honom. Stora rådet måste nu sammankallas omedelbart och där väntade han att det kunde bli hårdare. I varje fall var han säker på att Ismail skulle ta chansen att pressa honom. Gav han Ismail ett till-

fälle så var han inte sen att gripa det. Mardokai gav egentligen inte mycket för Ismail, intrigera och irritera kunde han, men gav han något mer? Han var beredd att kritisera men mestadels från en snäv betraktelse och han såg alltid till sina egna intressen men bekymrade sig föga för de gemensamma. Ismail åtnjöt heller inte så stort förtroende bland de övriga i rådet, men han hade denna speciella förmåga, förmågan att irritera och föreföll njuta av det. Ända sedan Mardokai förhindrat Ismail att bli invald i lilla rådet, hade han i honom fått en oberäknelig fiende.

Mardokai hade kallat stora rådet redan påföljande kväll. Av säkerhetsskäl skulle mötet hållas i Egibi & Söners lokaler. Man skulle på så vis undvika att de hemliga överläggningarna läckte ut. Mardokai skulle själv inleda mötet med bakgrundsinformation.

Av rådets trettiosex medlemmar hade trettiofyra infunnit sig, däribland Ismail och

Judas Hebron. Mardokai hade i förväg informerat och diskuterat med några av rådets mest

inflytelserika personer, han hade fått intryck av, att åtminstone ett par av dem skulle komma att stödja honom.

Stämningen vid samlingen inför mötet var avspänd och uppsluppen. Alla hade känt en lättnad över att Krösus här kommit tillbaka till vinterkvarteret och man tog detta som ett tecken på en fredligare period. Tre fjärdedelar av rådets medlemmar var aktiva köpmän och de behövde nu lugn för att affärerna skulla återhämta sig. Varutransporterna längs Kungsleden hade varit oregelbundna en längre tid. Man drog in på investeringarna. Alla köpte mindre. Skatterna blev alltmer betungande och templens inkomster minskade. Tiderna hade verkligen blivit svåra.

Under Mardokais redogörelse över läget var det fullständigt tyst i salen. När han delgav dem svaret från lilla rådets förfrågan i Babylon, hördes ett mummel i lokalen. Mardokai betonade att Babylon genom sitt svar överlämnat av görandet till rådet i Sardes, men att de ämnade stödja ett aktivt agerande från Sardes sida.

Som väntat vidhöll Judas Hebron sin uppfattning från tidigare och förordade ett avslag på Cyrus invit. Flera av rådets mer inflytelserika medlemmar framhöll att Judas Hebrons förslag även var ett ställningstagande, som också kunde få stora konsekvenser för de judiska församlingarna. Först och främst i de städer som nu kontrollerades av Cyrus, i andra hand av de områden som eventuellt skulle falla i Cyrus händer. Alla var dock överens om att riskerna vid ett aktivt agerande,till förmån för Cyrus, var uppenbara.

Johannes kopparslagaren framhöll:

- Det är viktigt att det lagliga styret i de städer där judiska församlingar verkar kan lita på oss. I varje fall att församlingens medlemmar inte konspirerar mot det lagliga styret.

- Som en kompromiss föreslår jag att rådet väntar med att ta ställning tills Cyrus visat sig kunna besegra Krösus militärt, genmälde Judas Hebron och såg sig omkring, som om han väntade bifall på sitt förslag.

Till detta invände Mardokai.

- Vid ett handlande enligt Judas Hebron in-

finner sig två olägenheter. För det första skulle man gå miste om en försäkran från Cyrus om att Sardes lämnas oskadad och köpmännen oantastade. För det andra skulle Cyrus, utan vår medverkan, sakna anledning att utlova Jerusalems befrielse och att finansiera templets återbyggnad. Jag tror, fortsatte Mardokai, att vårt största dilemma i denna fråga är att rätt kunna värdera Cyrus styrka.

Här begärde Ismail ordet:

- Jag håller med Judas Hebron om att vi bör agera försiktigt och noga tänka igenom konsekvenserna av Mardokais blinda tro på storkonung Cyrus. Jag ifrågasätter också det välbetänkta i att Mardokai dragit in rådet i Babylon, särskilt innan vare sig stora eller lilla rådet här i Sardes tagit ställning till detta.

Mardokai kände att han höll på att bli riktigt arg på Ismails oförskämda antydningar.

- Jag måste försöka behärska mig, tänkte han. Ismail skall inte lyckas få mig ur balans.

Ingen av de övriga rådsmedlemmarna brydde sig om att kommentera Ismails angrepp på Mardokai.

Matteus, guldsmeden tog till orda, han hade mångas öra och betraktades som mycket klok.
- Jag har begrundat vår situation och lyssnat på de framförda synpunkterna.

Min bedömning är att vi inte har något val. Om vi avvisar förhandlingar med Cyrus så har vi, vilket tydligt framgått här, avvisat möjligheterna till Jerusalems befrielse.

Om vi antar Cyrus invit, så kan vi dels ställa villkor, dels kan vi hålla överläggningarna hemliga tills Cyrus bevisat sin styrka. Det är väl så att denna församling kan hålla förhandlingar och allt vad som säges här hemligt? Enligt min uppfattning bör vi dock se till,att ytterligare en stor grupp medverkar i förhandlingarna.

Detta är viktigt för att understryka att vi i den judiska församlingen inte revolterar mot den lagliga konungen, utan att vi medverkar i en allmän missnöjesyttring mot regimen. Vi är inte ensamma om att vilja ha ett styre som kräver rimligare pålagor, och som kan få ordning på karavantrafiken.

Under tiden Matteus talade kom Mardokais personliga tjänare in med ett meddelande.

Dess innehåll gjorde honom mycket lättad. Han vände sig mot rådet och sade:

- Det har länge ryktats, att Nabonid, konungen av Babylon, har gått med på att släppa kontrollen av Elam till förmån för Cyrus och att han är beredd att redan till våren släppa huvudstaden Susa. Att detta rykte äger sin riktighet har jag nu fått bekräftelse på från Daniel.

Alla insåg vad detta betydde. Babylon hade utfärdat sitt betyg på Cyrus styrka. Efter detta besked var det endast Judas Hebron från lilla rådet som uttryckte tvekan. Avslag på Cyrus invit yrkades endast av Ismail och tre av hans anhängare, ingen av dem hade någon större tyngd i stora rådet.

Mardokai var tillfreds med utgången av rådsmötet, men betänksam inför Ismails beteende. Ismail hade sett ut som ett åskmoln och försvann från rådsmötet utan ett ord.

Innan Judas Hebron lämnade mötet bad Mardokai att få tala med honom.

Judas Hebron och Mardokai var personliga vänner samtidigt som Hebron hade nära kon-

takt med Ismail, det var därför han hade bett honom stanna kvar för ett samtal. Mardokai förklarade för Hebron:

- Det är självklart att jag respekterar dina ståndpunkter från rådsmötet, det som bekymrar mig mest är Ismails demonstrerade ilska. Jag skulle vilja att du Judas som har nära kontakter med Ismails anhängare håller ett extra öga på deras förehavanden. Jag är orolig över att de hittar på något dumt och oöverlagt. Det kanske är en överdriven farhåga, men jag känner mig osäker på Ismail och hans anhängare.

- Det är inte mycket jag kan göra, svarade Judas Hebron, så väl känner jag inte Ismails vänner. Jag lovar dig i varje fall att hålla ett öga på honom och om jag märker något oroväckande så skall jag underrätta dig.

Mardokai tackade Judas Hebron för att han ville göra honom denna tjänst, men tyckte att Hebron inte var sig lik, han verkade tyngd av något.

- Är det något speciellt som trycker dig Judas?

- Nej, inte annat än allmän oro över vad församlingen kan ge sig in på och vilka konsekvenser detta kan få både för mig och många av våra medlemmar.

- Är det något speciellt du tänker på ?

- Nej, inget speciellt...

- Jag förstår din och andras oro. Jag delar den oron tillfullo. Vi har ofrivilligt hamnat i en valsituation, som vi inte så lätt kommer undan. Låt oss hellre göra något positivt av detta än att gräva ner oss i våra bekymmer.

Bergsvinet

Storkonungen hade varit på dåligt humör ända sedan han ställt Babylon inför ultimatum.

Både Kiliarken och Överhövitsmannen för hären hade låtit förstå, att de inte gillade konungens tvekan att hota med belägring av Haran, om inte Babylon släppte kontrollen över Elam frivilligt. Det var uppenbart att de riskerade ett tvåfrontskrig om Babylon inte skulle ge med sig, och det hade de inte planerat för. Cyrus resonemang gick ut på att Babylon just nu var försvagat. Konungen, Nabonid, satt själv långt borta i Ökenlandet där han höll en stor här. Samtidigt hade han överlämnat ansvaret i Babylon till sin son Belcazzar. Belcazzar hade dittills inte visat några övertygande talanger som regent.

För att göra det bästa av situationen hade Överhövitsmannen grupperat hären från Halys östra del utanför Pteria till ett läge utefter kungsleden mellan floderna Halys och Eufrat.

Överhövitsmannen hade två avsikter med

denna manöver. Den ena var att konung Krösus i Sardes skulle uppfatta förflyttningen som en bekräftelse på att Mederna drog sig tillbaka från Lydiens gräns. Den andra var att staden Haran skulle känna sig hotad. Meddelandet från Babylon, som Kiliarken mottagit, bekräftade att bedömningen om hot hade hållit. Babylon hade gett med sig, de var beredda att släppa Elam.Cyrus förhandlare hade därtill fått löfte om att Babylon skulle avstå från att bistå Krösus. Detta löfte var dock av tveksamt värde.

Storkonungen var förvånad över Babylons medgörlighet. Det kunde vara en avledande manöver från Babylons sida för att vinna tid. Den troligaste orsaken var dock, att de överskattade hans styrka, samtidigt som de själva kände sig försvagade. Flera av hans kunskapare hade varit säkra på att Babylon menade allvar.Han bestämde sig för att tro på deras försäkringar.

- Nu kan vi inleda vinterfälttåget, sade konungen, hären är samlad och behövs inte längre som ett hot mot Haran. Men först skall vi fira denna framgång. Kalla rådet och alla krigs-

hövitsmän. Vi skall nu rådslå till ett glas gott bergsvin från Pteria, och låta fantasin flöda. På sedvanligt sätt skall vi sedan i morgon kontrollera om vår strategi håller. Konungen använde sig ofta av den gamla seden att överlägga under inflytande av ett lätt vinrus, för att sedan i nyktert tillstånd analysera vad som kunde vara värt att ta vara på. I Babylon hände det ofta att man även gjorde tvärt om. Lät frågor ventileras under vinets inverkan, vilka tidigare hade varit föremål för överläggningar i nyktert tillstånd. En slags dubbelkontroll av vad som bar under olika omständigheter.

Efter hand som kvällen led och vinets inverkan gjorde sig gällande, kom det ena förslaget efter det andra. Mycket kretsade kring frågan om hur kamelerna skulle användas vid konfrontationen med Krösus styrkor, men även svårigheterna att ta sig fram med en stor krigshär vintertid dryftades ingående.

Storkonungen var i högform och deltog livligt i samtalen. Alla uppslag noterades nogsamt av skrivare, för att inget skulle gå förlorat till

nästa dags analyser.

Det var inte bara munväder, det som sades. Harpagos, Överhövitsmannen för hären, hade förberett en genomgång av en tänkbar plan för fälttåget. Han framhöll med ovanlig generositet, att vem som ville av krigshövitsmännen eller av rådet, fick framföra sina ideér och kritik av hans eget förslag. Det var inte så många som dristade sig till kritik, däremot framfördes många nya uppslag.

Allt som föreslogs skulle man gå igenom dagen därpå, då den slutliga anfallsplanen skulle fastställas.

Överhövitsmannen var även han ovanligt uppspelt och kunde t.o.m. skoja om kamelerna som vapen :

- Konungarnas Konung ärade rådsmedlemmar. När vi nu har beslutat oss för ett vinterfälttåg mot Lydien så finner jag det välbetänkt att planeringen göres grundligt, grundligare än vanligt. Även om kameler ” skrämmer livet ur Krösus styrkor”, så krävs en mycket noggrann strategisk plan för att komma så långt.

Utrustningen vi för med oss måste vara effektiv och samtidigt lätt. Trossen måste begränsas, så att den kan föras fram på lastdjuren. Det betyder att de tunga belägringsmaskinerna måste lämnas kvar. Kort sagt, det krävs nya ideér för att säkra framgång i detta företag. För att inte föregripa församlingens utomordentliga förmåga till kreativa lösningar, överlämnar jag åt er att komma med förslag.

Krigshövitsmannen Uxieces kände sig manad att börja. Han hade utsetts av konungen att leda fälttåget.

Uxieces anförde:

- Även om jag nu, som fältherre för företaget, talar från början så skall detta ej uppfattas såsom ett hinder för var och en som så önskar att komma med förslag.

Jag biträder uppfattningen att vi måste medföra lätt utrustning för att nå snabbhet och god framkomlighet och räknar med att vi hinner gå över floden Halys innan Krösus nås av meddelande om att vi har vänt och förbereder en övergång. Vi har sedan en tidsfrist på några

dagar, kanske fem, innan lydierna får iväg en förtrupp. Deras första motåtgärd blir sannolikt att fördröja vår övergång av floden Sangarios. Denna flod skall korsas tre gånger om vi följer karavanleden över de frygiska bergen och det torde bli så. För att inte avslöja våra planer tidigare än nödvändigt bör vi vänta med att sända i väg förtruppen tills våra stora trupprörelser mot floden Halys har kommit igång.

Vår förtrupp, som bör vara ganska stor, har ändå möjligheter att hinna först över alla tre övergångarna av Sangarios. Det betyder att den skall kunna hålla och säkra sista övergångsstället vid Sangarios tills huvudstyrkan anländer. Jag misstänker att Krösus huvudstyrka kommer att avvakta på slättlandet öster om Sardes och söder om floden Hermos. De väljer nog att ta emot oss där de kan räkna med att vara utvilade och i en för dem gynnsam terräng. Det blir emellertid ett senare problem, och för övrigt kommer ju då kamelerna att ta över!

Denna avslutning framkallade ett muntert

skratt i salen. Alla hade haft roligt åt kamelstrategin, men ingen vågade avfärda den. Den hade blivit det hemliga vapnet.

Dessa huvuddrag höll sig alla till under kvällen med ett och annat originellt inslag, men då mer av operativ karaktär.

Dagen därpå fastställdes huvudplanen, med få avvikelser från vad som kommit fram från kvällen innan. Genomgången av en tänkt huvuddrabbning blev mer omfattande. Det stod då klart för alla vilken betydelse det skulle få för utgången, om kamelerna fungerade så som man hoppades. Allt eftersom dagarna gick var det färre och färre som ifrågasatte kamelernas förväntade insatser.

Konungen meddelade att han hade plikter som kallade i Ackmed. Han var tvungen att lämna hären. Den direkta ledningen av fälttåget överlämnades därför till krigshövitsmannen Uxieces.

Måltiden

Artacerches (Alcazzar), strateg:

Mardokai bad mig komma hem till familjen för samtal om ”både gamla och nya tider”, som han uttryckte sig. Jag förstod mycket väl att det fanns speciella skäl.

- Kan jag ta med mig min gode vän magern Amoces, undrade jag.

- Ja, gärna det, om du tror att vi kan samtala obehindrat.

- Det är jag övertygad om. Amoces och jag står varandra nära och han kommer att vara med vid de framtida förhandlingarna om villkoren för samverkan med Cyrus.

- Då kan det ju vara lämpligt att vi träffas, samtyckte Mardokai. Kan ni komma vid pass fjärde dagväkten ?

- Jag skall tala med Amoces och om tiden passar även honom sänder vi över ett bud med besked.

Amoces blev uppenbart förtjust över att få

träffa Mardokai och ordnade genast med att göra sig fri från sina plikter i Ormuzdtemplet.

Vid fjärde dagväkten slog vi följe till Mardokais hus i utkanten av staden. Det var beläget på en liten höjd med utsikt över flodbanken mot Pactolus, i den del av staden där husen hade egna trädgårdar. Mot gatan vette en hög mur med endast en port. Det var en vacker tung bronsport med en utsirad metallbehållare fastsatt på mitten. Senare när jag frågade Mardokai vad metallbehållaren användes till, förklarade han:

-Aha, Du menar vår Mezuzah. Det är vanligt i judiska hem att vi fäster en metallbehållare, som vi benämner Mezuzah, på porten, där förvarar vi några avsnitt ur Torahn, vår lagbok.

Mardokai tog emot oss i sitt atrium. Hans hustru Ruth anslöt sig tillsammans med Judith och den äldre brodern Jacob. Tjänarna bar fram vinkrus och frukter från sydligare trakter.

Det märktes att vi var hos ägaren till ett stort handelshus med förgreningar i många riken.

Här fanns exotiska ting, som jag aldrig tidigare sett, blandat med vackra lydiska vaser och allehanda andra ting.

På en serveringspall upptäckte jag en stiliserad hjort i guld och silver, ett bland de vackraste konstverken från Urartu, våra hemtrakter. Kanske Mardokai hade ställt fram den för att särskilt hedra Magern och mig. Innergården mot atrium var smyckad med några få Ioniska arbeten i terrakotta i en effektfull kontrast mot det sköna golvet, belagt med mosaik i ett vackert jaktmotiv. Mitten av atrium dominerades av en vattenbassäng med en Ionisk staty, en atlet. Allt i en stil som gav ett dämpat smakfullt intryck.

Mardokai hörde sig för om Amoces arbete i Sardes och hans uppgifter i Ormuzdtemplet. Mardokai sade att han hade hört mycket om Zarathustra och att han hade djup respekt för läran. Han hade funnit många likheter mellan denna lära och den judiska. Mose lagar och Zarathustrianernas kamp för det goda och för sanningen tyckte han hade många gemen-

samma värderingar.

- Er konung synes ha stora framgångar och har väckt respekt i många riken. Hur är det med Cyrus planer och hur har han tänkt sig att det skall gå till att befria Jerusalem? frågade Mardokai.

- Ja, det är riktigt, Storkonungen är respekterad vida omkring, inte bara genom sina framgångar, utan även för att hans visioner är värda att begrunda. Däribland är hans önskan att skapa självständiga lydriken, som under en överhöghet tvingas leva i fred med varandra. Han menar att livsmedelsproduktion, kommunikation, handel och vetenskap då kommer att utvecklas. Byggenskap och skeppsfart kommer att blomstra som aldrig tidigare. Storkonungen menar att levnadsvillkoren för alla kommer att förbättras. De internationella affärshusen skulle ha stora fördelar av en sådan utveckling.

Storkonungen menar att det är en Zarathustriers plikt att på alla plan, var och en efter sin förmåga, arbeta för det goda och sanningen. Eftersom människorna överallt mår bra av att

leva i fred, men inte förmår detta, så länge de lever i småriken, som lätt kommer i konflikt med varandra, så måste de genom en överhöghet tvingas att leva i endräkt. Cyrus har tagit som sin uppgift att försöka bygga upp ett sådant imperium. Ja, så säger Cyrus, storkonungen av Parsa, Anschan och Medien.

Mardokai insköt:

- Då skall vi alltså vänta på Jerusalems befrielse tills Cyrus har hunnit bygga upp detta väldiga rike ?

- I princip ja, svarade Amoces, men han räknar inte med att det skall behöva dröja så länge. Cyrus har sagt att han dessutom kommer att genomföra sin krigföring på ett nytt och ovanligt sätt. Ingen plundring skall tillåtas och inga städer skall förstöras. Han kommer så långt som möjligt att använda sig av diplomati för att nå sina mål.

- Ja sannerligen, sa Mardokai, det är inga blygsamma planer han har er storkonung! Hans lysande början pekar också mot att han skulle kunna förverkliga sina fantastiska idéer. I varje fall är hans övertagande av makten i

Medien ingen dålig början, liksom att Babylon överlämnade Elam utan strid.

- Hur har han då tänkt sig, att det skall gå till att ta Jerusalem? Hela Syrien och landet norr och väster om Ökenlandet med Moab, Ammon, Judeén, Samarien, Galileen och Sidon är ju Babyloniska lydriken.

- Jag vet inte bestämt, men ett sätt skulle vara, att Storkonungen först tänkt knäcka själva Babylon, svarade Amoces.

- Men Babylon anses ju ointagligt, kommenterade Mardokai.

- Det ansågs Ackmed också vara, svarade Amoces.

- Ni tycks vara mycket väl informerad Amoces, er ställning förefaller inte vara begränsad till en magers verksamhet. Kommer ni att ingå i en förhandlingsdelegation med oss?

- Jag kommer nog att leda den förhandlingen från vår sida, svarade Amoces, det är denna min ställning som gör att jag kan vara så frispråkig mot er, högt ärade Mardokai. Utan min vän Alcazzars försäkran, beträffande er ställning i den judiska församlingen, hade detta

samtal inte kunnat föras. Som ni ser har jag fullt förtroende för er och talar helt öppet.

Det var inte med liten häpnad jag noterade Amoces djärva öppenhet gentemot Mardokai. En öppenhet som förbryllade även Mardokai, men han kommenterade inte detta.

- När är tiden inne att börja förhandla om villkoren för vår medverkan, undrade Mardokai i stället.

- Jag för min del kan påbörja dessa samtal snarast. Mitt och Alcazzars förhandlingsmandat, undertecknat av Kiliarken, finns redan tillgängligt hos den judiska församlingen i Ackmed. Sedermera kommer en kopia av mandatet, kontrasignerat av Storkonungen själv, att finnas på samma plats.

De bröt sitt samtal när Judith kom in i rummet med ett krus vin före maten.

Detta markerade att det var dags att lämna allvaret och gå över till en mer avspänd middagskonversation. Det blev tyst i rummet för ett ögonblick och för att få fart på samtalet frågade jag Mardokai om han hört något mer

om den spännande prästen Hesekiel.

Mardokai svarade att det var inte mycket eftersom Hesekiel varit död sedan några år.

- Prästen Hesekiel ?, sade Magern, honom har jag hört talas om. En intressant förkunnare av er judiska lära har jag förstått.

- Kan du inte berätta, Mardokai, om de spännande saker du hörde av Hesekiel, när du var pojke. Jag tror att Magern skulle uppskatta att få höra någon av dessa historier. Jag tänker närmast på den med väsendena du vet.

- Jaha, du menar föremålen med vingarna som det dånade om ?

- Ja just den. Har du hört om detta förut Amoces ?

- Nej, det tror jag inte.

Mardokai såg finurlig ut och slog ut med armarna.

- Jag skall gärna berätta den för Magern, du Alcazzar känner ju redan historien och Judith har hört den till leda.

- Det här hände mig när jag var nio år, på trettioförsta året efter det Kalde'iska rikets födelse.

Det hade gått fem år sedan min och andra familjer förts i fångenskap från Jerusalem till Babylon tillsammans med vår unge konung Jojakin. Min far var redan fri och arbetade i Babylon med affärer. Han besökte ofta de som fortfarande fanns kvar i lägret vid strömmen Kebar, den som rinner ut i Eufrat. Vid dessa besök fick jag följa med. Där fick vi understundom höra prästen Hesekiel tala och berätta spännande historier från gamla tider och, som han sa, sådant som verkligen hänt. Det var berättelser som förts vidare från generation till generation. Vid ett sådant tillfälle berättade Hesekiel att hans anfader skådat Herrens härlighet när han vandrade i öknen. Det var efter att Israels folk sluppit undan de Egyptiska krigarskarorna och gett sig ut på den långa vandringen i öknen för att nå Kanans land.

Mardokai sänkte rösten så att vi fick sträcka oss fram för att höra honom. Både Judith och jag tyckte att det var lika spännande, trots att vi hört historien förut. Mardokai hade känsla för dramatik.

- Hesekiels anfader såg en stormvind komma norrifrån, fortsatte Mardokai, och med den ett stort moln med flammande eld. Han blev förstås förskräckt och slängde sig ner på marken för att skydda sitt ansikte. När han vågade titta upp igen såg han fyra föremål, de glänste som av metall. Han nöp sig i skinnet för att känna efter om han var vaken eller om det bara var en dröm, för nu såg han tydligt de fyra föremålen. Alla hade fyra vingar, två som var utsträckta upptill mitt emot varandra och två som betäckte deras kroppar.

Varje föremål hade lejons ansikte på högra sidan och tjuransikte på den vänstra och ävenså örnansikte. När de gick, så gick de alltid rakt fram och ljudet från dem var som dånet från ett vattenfall.

- De gick väl inte bara på marken de kunde väl också flyga, var det inte så ? insköt Judith.

- Jo, så var det, de hastade fram och tillbaka i luften såsom blixtar och så gav de ljungeldar ifrån sig och eldsglöd som brunno såsom bloss. När den första förskräckelsen lagt sig upptäckte han att varje föremål hade fyra hjul, de

var gulbruna och liknade krysolit. Hjulen var så gjorda att ett hjul såg ut att vara insatt i ett annat och hjulringarna var förskräckligt stora och fullsatta med ögon som glänste som koppar.

- Var det inte något också som var spänt ovanför vingarna, något med kristall, undrade jag.

- Jo, du kommer ihåg rätt. Ovanför fästet som höll vingarna såg han ett himlafäste, det såg ut som av underbar kristall utspänt ovanpå fästet. Under detta fäste var vingarna utbredda rätt emot varandra och han såg att vingarna var nersänkta när föremålen stod stilla. Det mest märkliga var att under himlafästet såg han tydligt en tron och på tronen satt någon som liknade en människa, lika i alla fyra föremålen. Alla föremålen var likadana och han såg att hjulen lyfte sig från marken samtidigt som föremålen lyfte sig.

- Det var i sanning en märklig berättelse, sade Magern. Den påminner om samma sorts ting som jag har hört om från den Indiska berättelsen Mahabarata. Måhända har det fun-

nits en tid med underverk som vi inte känner eller ens kan ana oss till. Prästerna i Saistemplet, där jag känner flera av astronomerna, har berättat för mig att det funnits inte mindre än sju syndafloder och att vi ej känner vad som förevarit mellan dessa jordiska katastrofer.

- Mina herrar, maten är serverad, varsågod meddelade Mardokais betjänt.

- Jag är ledsen att vi måste bryta här, men jag var i stort sett färdig med berättelsen

Jag sökte fånga Judiths blick. Hon ville vika undan, men jag följde henne ut ur rummet och hejdade henne. Jag tog henne om axlarna och vände henne mot mig.

- Jag hoppas att din far har förklarat för dig varför jag har tvingats dra in honom i de här besvärliga och påfrestande sammanhangen?

- Ja han har försökt få mig att förstå att du bara gjort vad du måste och inget annat.

- Har du accepterat förklaringarna, eller är du fortfarande besviken på mig ?

- Jag försöker att förstå.

- Jag tycker inte om att utsätta din familj för

påfrestningar det vet du, men jag har inte haft något annat val. Jag håller så mycket av dig Judith, kan du förlåta mig ?

- Det är inte mycket att förlåta Alcazzar. Det är mer frågan om att acceptera att du gett dig in i obehagliga hemligheter.

Judith försökte dölja att hon hade tårar i ögonen. Jag tog henne varsamt i min famn och kysste hennes darrande mun.

- Vi bör nog gå in till middagen nu, sade Judith.

- Ja, det är hög tid.

Min värsta oro hade dämpats och jag kände en stor lättnad.

- Jaha, där har vi våra ungdomar, sade Mardokai, då föreslår jag att vi sätter oss till bords.

Allt talade för att Mardokai bemödade sig om att hedra sin specielle gäst, Magern. Det saknades ingenting på bordet. Där fanns en rad läckerheter med olika fiskrätter, ackadisk kyckling, rökta fårbogar för att inte nämna alla sallader och de nio utsökta lökrätterna. Till

detta fanns att dricka babyloniskt öl och de förnämsta vinerna från Hellas. Den rikliga måltiden avslutades med flera sorters ost och frukt. En i sanning minnesvärd måltid.

Under måltiden underhöll sig Mardokai med Amoces i ett livligt samtal, de var synbarligen stimulerade av varandras sällskap.

Efter den rikliga och goda middagen drog vi oss undan, Mardokai, jag och Amoces, för att fortsätta våra överläggningar. Mardokai kände ett behov av att förklara för mig varför han blivit så upptagen av Amoces under måltiden, att han glömt sina plikter som värd.

- Din vän Amoces och jag har haft ett mycket intressant samtal,förklarade Mardokai.

Han har förklarat sådant i Zarathustras lära som jag innan inte uppfattat eller förstått. Därtill har han lärt mig att Zarathustra levde före vår judiske lagstiftare Moses. Vi kom sedan in på hur jag uppfattat detta med storkonung Cyrus invit till samarbete.

Jag måste säga att du först oroade oss mycket Artacerches, förlåt mig, jag menar Alcazzar!

Det är litet svårt för mig det här med namnet. För mig är och förblir du Gabryos son, Artacerches, men jag lovar att inte använda det i fortsättningen. Ni förstår min käre Mager att Alcazzars far och jag var goda vänner. Våra familjer stod varandra nära och vi umgicks flitigt under vår vistelse i Babylon. Vi var mycket ledsna när Gabryos dog. Ni kanske inte vet att Gabryos var en mycket framstående arkitekt och byggmästare. Han kom till Babylon, kallad av storkonungen Nebukadnesar, för att konstruera och bygga palatsträdgården. Den som sedan kom att kallas ”den hängande trädgården”. Den byggde Gabryos på palatsets tak och lät den fortsätta hängande mellan takterrasserna och den inre palatsmuren. Det var en genialisk kontruktion med en helt fantastisk bevattningsanläggning, allt efter Gabryos ideér. Har Alcazzar berättat hur det gick till när hans far störtade ner från trädgårdens hängande del ?

- Nej, Alcazzar har varit mycket förtegen om sin familj, genmälde Amoces.

- Då kan jag säga er, fortsatte Mardokai, att

om Nebukadnesar hade levt så hade han sett till att Gabryos familj fortfarande hade fått gottgörelse efter olyckan. Gabryos skadade sig svårt vid fallet och han blev så småningom opererad i Egypten, närmare bestämt vid medicinska avdelningen i Saistemp-let. Han åsamkade sig en hjärnskada och det var i Sais man hade de största utsikterna att klara en sådan operation. Alcazzar får själv berätta mer om operationen vid ett annat tillfälle. Resultatet blev i alla fall, att Gabryos inte kunde fullfölja sina många byggnadsarbeten.

Gabryos hölls skadeslös och familjen erhöll lön ända tills Nabonid så småningom drog in apanaget. Alcazzar, som då studerade medicin vid Marduktemplet, blev av ekonomiska skäl tvungen att gå över till den militära utbildningen. Denna erhölls nämligen gratis vid den ”assyriska” militärskolan i Babylon.

- Jag skall säga dig Alcazzar att jag försökte flera gånger få hjälpa din far ekonomiskt, men han avböjde alltid lika bestämt. Gabryos var en skicklig arkitekt, han lämnade inte bara trädgårdarna till eftervärlden - Ischtarporten

var också hans verk. Förutom att den är den vackraste port någon stad äger, så lär mekanismen som öppnar och stänger den tunga bronsporten, vara ett tekniskt underverk.

- Jag har vid mina besök i Babylon alltid beundrat Ischtarporten och skönheten i de hängande trädgårdarna, genmälde Amoces. Alcazzar har inte med ett ord nämnt att det var hans far som skapade båda dessa framstående byggnadsverk.

- Jag skall gärna visa dig runt i Babylon vid lägligt tillfälle.

- Det tillfället kanske kommer tidigare än vi anar, sade Amoces.

- Jag kan nämna för er, sa Mardokai, att det judiska rådet skall ha sitt ordinarie möte om några dagar. Jag är därför glad över detta samtal, det har klarlagt en hel del frågor. Det kommer med säkerhet att ställas frågor under mötet, frågor om villkor och annat rörande församlingens eventuella medverkan på Cyrus sida.

Amoces uppfattade liksom jag, att nu var det

dags att avsluta visiten hos Mardokai.

Amoces sade:

- Vi skall nog inte uppehålla Mardokai längre. Jag ber att få framföra mitt och Alcazzars tack för att ni så frikostigt tagit emot oss.

- Tack själv min ärade Mager, det har varit ett lärorikt och intressant sammanträffande. Tack för överläggningen Alcazzar, du stannar väl kvar en stund, eller hur ?

- Ja, jag stannar en stund. Judith och jag har en del att tala om.

Mardokai hade ett möte att passa på sitt kontor och Amoces hade bråttom tillbaka till Ormuzdtemplet för tjänstgöring vid det heliga eldaltaret och att förrätta dagens bön.

Judith och jag var plötsligt ensamma i rummet.

- Jag skall se till att vi får något gott att dricka, sa Judith.

Jag granskade Judiths ansikte och såg att hon fortfarande var spänd.

- Du vet att jag håller av dig Judith, men kan du inte tala om för mig vad det är som fortfarande trycker dig.

Judith vände sig bort.

- Jag kan inte hjälpa det, men jag känner mig fortfarande osäker på vad du vill med vår familj.

Det här att du inte kan tala om riktigt vad ni håller på med gör osäkerheten ännu större.

- Judith, kan du inte lyssna på mig. Det jag gör är också i din fars intresse, har du inte märkt att han nu har blivit lugn och är övertygad om att vi gör rätt. Besluten har varit svåra, men jag tror att Mardokai nu har kommit över sina tvivel, framförallt efter att ha träffat Magern.

Judith protesterade inte när jag kysste henne. Förbittringen och besvikelsen hade ändå tonat bort något.

- Judith, det är ett så skönt vinterväder i dag, till och med solen tittar fram då och då. Jag föreslår att vi går ut tillsammans och tittar in i några basarer.

- Ja Alcazzar, om du lovar att sedan berätta vad det är som Magern, du och min far håller på med.

- Jag lovar att berätta allt jag vet så snart

detta är möjligt. Du måste lita på mig när jag säger att den tidpunkten ännu inte är inne.

- Ditt svar övertygar mig inte, genmälde Judith med en knyck på nacken, men jag inser att jag inte kommer längre nu.

Med denna kommentar lämnade hon rummet för att hämta vin från husets källare. Hon kom strax tillbaka med ett krus som såg spännande ut.

- Det vinet ser ut att komma direkt från Mardokais hemliga vinkällare. Vilken doft och vilken färg. Det ser ut som gjort av rubiner.

- Det är även till för att smaka på, sa Judith och hällde upp två bägare.

Jag förde andäktigt vinbägaren till munnen och njöt av den utsökta kombinationen av smak och doft.

- Vilken smak Judith! Jag måste fråga Mardokai var han fått tag i detta utsökta vin.

- Han har säkert några krus för din räkning, jag skall fråga honom.

- Alcazzar,hur länge kommer du egentligen att stanna i Sardes ? Tiderna verkar ju bli osäkrare för var dag. Kan vi inte åka till Babylon

eller åtminstonde Miletos tillsammans ?

- Du har rätt Judit, det börjar dra ihop sig. Cyrus krigshär är på väg mot Sardes och Krösus laddar upp. Han ångrar säkert att han hemförlovade sina styrkor när han återvände från slaget vid Halys. Så snart jag har möjligheter åker jag gärna med dig Judith, vart du vill ! Men just nu är mina plikter här i Sardes.

- Vad för plikter ? Du driver ju numera affärer från Babylon och då förstår jag inte att det skall vara så svårt att åka dit. Ditt uppdrag här verkar så konstigt och allvarligt.

- Ja Judith, det är allvar och jag hoppas att det snart skall vara över.

- Varför, förresten, vill Cyrus komma åt konungen här i Sardes ?

- Han vill skapa ett storrike där det råder fred och endräkt.

- Vad är det för fred och endräkt att erövra andra riken ?

- Ja, säg det Judith. Men han har faktiskt skäl för sitt handlande,även om det ibland kan vara svårt att förstå. Han måste lyckas till fullo

för att kunna uppnå sina visioner. Om och när han lyckas kommer han att skapa ett rike som världen hittills aldrig skådat - en rad lydriken med eget styre, som är förhindrade att bekriga varandra.

Cyrus menar, att det är grunden för att vetenskap och teknik skall blomstra och en förutsättning för handel och ett bättre jordbruk. Han vill därtill sprida kunskap om Zarathustras lära, du har ju studerat den läran Judith. Du vet att den förkunnar att människorna skall välja det goda och att hålla sig till sanningen.....

Nej Judith! Nu lockar du in mig i en predikan, vi skulle ju ut till basarerna!

- Du har lärt dig en hel del Alcazzar. Var har du fått alla dessa insikter ifrån ?

- I huvudsak från Amoces, han har betytt mycket för mig. Jag börjar förstå svåra sammanhang bättre.

- Vem är Amoces egentligen ?

- Han är inte lätt att beskriva. Han har så många egenskaper. När man ser honom skulle man tro att han är atlet snarare än en mager. Samtidigt som han är en hängiven anhängare

av Zarathustra och en duktig präst, är han en högt betrodd diplomat med stora kunskaper. Han tvekar inte att ge sig i kast med de mest skiftande och krävande uppgifter. Han tänker djupt, något av en filosof, jag får ibland ansträngа mig för att hänga med. Om man sviker honom tror jag han skulle bli en farlig fiende. Som vän tror jag han är trofast ända in i döden.

- Det var inga dåliga omdömen du har om din vän.

- Tycker du inte om Amoces ?

Judith gav mig en forskande blick och svarade undvikande.

- Jo Alcazzar, han är säkert bra. Jag tycker bara inte om det han har lockat in dig i, vad det nu än är.

- Hm... tack för ett utmärkt vin, nu tycker jag vi går ut till basarerna.

Vårt samtal hade fördröjt den lilla utflykten. Den svaga vintersolen hade redan sjunkit undan bakom hustaken, det hade blivit kallare. Judith verkade ändå glad över vår stund

tillsammans även om mitt hemlighetsmakeri fanns där emellan oss. Just då ville jag bara glömma alla problem och bekymmer som hopat sig i Sardes.

Hotet

Ismail kände sig orolig och var allmänt irriterad efter mötet med Josia. Det var ju riktigt det Josia hade sagt. Den skada hans och Ismails företag skulle råka ut för , om judiska församlingens planer skulle komma till Krösus öra, var inget mindre än en katastrof. Josia hade påpekat att både han och Ismail äntligen efter lång och mödosam bearbetning, hade blivit fornörer till den lydiska hären. Det var sannolikt mycket goda affärer som väntade. Josia hade anklagat Ismail för att han som rådsmedlem tillåtit ett så anmärkningsvärt beslut som detta. Ismail hade försvarat sig med att han inte var med i lilla rådet och därför hade begränsat inflytande.

Ismail hade länge varit med i Josias grupp och tillhörde kärnan i sammanslutningen. Gruppen rekryterades bland judar från Samarien.

Den hade ursprungligen bildats för att tillvarata Samarienättlingarnas intressen mot Jerusalemättlingarna. Gruppen var egentligen inte

officiell men församlingen kände till och accepterade den. Ismail ångrade nu att han hade berättat för samariterna vad som beslutats i stora rådet. Det visade sig vara flera som ogillade församlingens planer på att underhandla med Cyrus representanter.

Det var inte bara Josia som krävde handling. Allvarligt menade förslag hade framförts om att man skulle försöka undanröja Cyrus förhandlare , för att vinna rådrum. Ismail var bekymrad över resonemangen . Det hade sagts att: ”Under tiden Cyrus konstaterar att underhandlarna försvunnit och innan ersättare hunnit fram , skulle det vara möjligt att få beslutet i stora rådet omprövat”. För att ingen skulle kunna spåra underhandlarnas försvinnande till samariterna skulle vana yrkes-mördare anlitas. Det skulle se ut som att underhandlarna fallit offer för vanliga rånare.

Ismail hade pressats till att skaffa fram information om vilka förhandlarna var, det skulle bli svårt , hade han sagt , men han skulle försöka. Det gick inte att komma ifrån att han

var den ende i samaritgruppen som satt med i rådet, och han var den ende som skulle kunna få fram de nödvändiga informationerna.

Ismail tyckte inte om att han tvingades agera personligen ,särskilt inte i tveksamma ärenden, han ville absolut inte riskera sitt anseende i den judiska församlingen. Han visste dessutom att han var speciellt påpassad av många och särskilt av församlingens högste ledare, Mardokai.

-Det finns egentligen bara en utväg , tänkte Ismail. Den utvägen heter Judas Hebron , honom kan jag pressa till medverkan . Jag har hållhake på honom , det borde fungera. Judas Hebron sitter med i lilla rådet och där måste de nödvändiga informationerna finnas.

-Frågan är, tänkte Ismail, kommer Judas Hebron att lämna ut namnen ?

På grund av mötets känsliga karaktär hade Mardokai beslutat hålla rådets överläggningar i sitt hem. Som väntat var allas tankar sysselsatta med den stora frågan från föregående rådsmöte. Hade Mardokai något nytt

att förtälja? När skulle förhandlingar kunna påbörjas? Hur skulle det gå till att befria Jerusalem? Frågorna hopade sig. Han kunde bara ge vaga besked , bara ett var klart att regelmässiga förhandlingar måste inledas inom kort. Det enda som var känt i rådet var att förhandlarna redan fanns i Sardes, att förhandlingsmandatet skulle uppvisas för den judiska församlingen i Ackmed med en kopia för Sardes räkning sedermera kontrasignerad av storkonungen själv .

De flesta föreföll tillfreds med dessa knapphändiga besked. En och annan skeptisk kommentar hördes men inga allvarliga yrkanden om att församlingen skulle dra sig ur. Löftet om att ingen skulle behöva agera aktivt förrän det visat sig att Cyrus styrkor besegrat Krösus militärt, verkade lugnande . Nyheten om att Babylon släppt Elam och Susa hade också lämnat ett starkt intryck. Det tydde på att Babylon föredrog att dra sig tillbaka och man kunde knappast vänta någon beredvillighet att komma Krösus till undsättning. Ett

frågetecken var fortfarande hur Sparta skulle komma att handla. Sparta var i formellt förbund med Krösus , men alla visste att detta förbund var av det lösare slaget. Det lutade därför åt att de flesta i rådet var beredda att satsa på den nya makthavaren från Parsa.

Ismail yttrade sig inte under hela rådsmötet, vilket Mardokai hade noterat med både förvåning och olust. Judas Hebron var fortfarande reserverad inför projektet, men syntes ha accepterat de flestas uppfattning.

Under pausen i rådsmötet bjöds det på vin och frukt ute i atrium. Det var en kylig kväll, även för årstiden. Den stora stockbrasan var tänd och fyrfat fanns utplacerade i pelargångarna , de spred både värme och ljus.

Judith gick omkring bland husets gäster och höll ett öga på tjänstefolkets servering. När hon passerade en pelarrad mot atrium hörde hon röster från ett angränsande rum. Hon hörde två personer i ett livligt ordbyte.

- Den enes röst känner jag igen, tänkte Judith, trots att den var nästan viskande och

verkade upprörd. Jag bör kanske gå in och höra om de önskar något.

- Jag varnar dig Judas, hörde hon den andra rösten säga. Hon hejdade sig när hon var på väg att knacka. Hon uppfattade Judas Hebron, den röst hon kände igen, säga:

- Jag tänker göra som jag har sagt, Ismail , och det oavsett vad ni hotar med!

Hon vände sig om för att gå därifrån när dörren öppnades och den okända rösten sade i sträng ton:

- Vem är ni ?

Judith vände sig om och såg in i ett par kalla granskande ögon. En rysning for längs hennes ryggrad. I samma stund kom Judas Hebron ut ur rummet och fick syn på henne.

- Det är ju Judith, Mardokais dotter! Var hälsad Judith! Trevligt att se dig igen, min vän Ismail och jag har bara haft en liten pratstund, hoppas vi inte har varit alltför högljudda.

Judith skakade på huvudet och sade:

- Nej inte alls, jag råkade bara gå förbi .

Båda två uppträdde som om de hade blivit ertappade för något.

-Judas Hebron brukar aldrig se förlägen ut, tänkte Judith. Jag överraskade dem tydligen...

Herrarna gick ut i atrium och Judith fortsatte vidare för att säga till om vinet.

På vägen tillbaka stötte hon samman med sin far. Hon nämnde för Mardokai att hon överraskat Judas Hebron i ett upprört samtal med en herre som heter Ismail , de verkade båda som om de blivit obehagligt ertappade. Mardokai rynkade pannan och frågade.

-Hörde du vad dom sa ?

- Nej jag hörde bara att den som kallas Ismail sa att han varnade Judas Hebron för något och att Judas Hebron svarade att ”han skulle göra som han hade tänkt oavsett vad dom hotade honom med.”

- Judas Hebron borde jag kunna lita på , men kan jag det med Ismail ? mumlade Mardokai.

- Vad sa du Far ? frågade Judith .

- Ingenting, jag bara tänkte högt, sade Mardokai, och hastade vidare.

Efter pausen fortsatte överläggningarna med stora rådet . Mardokai avslutade diskussionen kring Cyrusfrågan och undrade om någon hade något att tillägga. Då begärde Ismail att få tala för första gången under mötet. Han ville att rådet skulle ge lilla rådet ett uppdrag omgående, han sade:

- Jag är av den åsikten att hela detta företag är förenat med stora risker. Jag föreslår därför att lilla rådet ges i uppdrag att omedelbart påbörja underhandlingar. Dessa skall syfta till att klargöra om det verkligen är förenat med våra intressen att fullfölja beslutet. Jag vill påpeka att förhandlingarna bör ske med alla medlemmarna i lilla rådet samlade.

Mardokai uppfattade Ismails inlägg och yrkande som ett dolt misstroende mot honom själv. Indirekt underkände Ismail att förhandlingarna skulle drivas av Mardokai och någon mer utsedd av lilla rådet, vilket hade varit naturligt .

- Ismail är sig lik och missar inget tillfälle att ge mig ett stick, tänkte Mardokai.

Inställd teater

Artacherches (Alcazzar), strateg:

Jag hade fått besked från Mardokai, att den judiska församlingens stora råd, givit dess lilla råd i uppdrag att starta förhandlingarna . Han bad mig tala med Amoces om, när det var möjligt att komma igång med överläggningar. Mardokai hade sagt, att han hade bekymmer med ett par av rådsmedlemmarna, och att det därför var av vikt, att de kunde starta så fort som möjligt.

När jag framförde Mardokais önskemål till Amoces, verkade han lätt irriterad över brådskan , men sa att han förstod Mardokais situation. Amoces bad mig snarast komma över till templet för att dryfta läget. Jag lovade vara där före tredje dagväkten. En känsla av obehag hade smugit sig på, en känsla som så lätt infinner sig när man inte riktigt behärskar situationen. Jag viftade bort obehaget med att intala

mig själv att än så länge borde vi gå säkra.

- Hur skall jag nu bete mig? tänkte jag. Jag har ju bestämt med Judith att gå på den nya teatern i kväll. Det kan bli känsligt, Judith har inte helt kommit över sin besvikelse. Kommer hon att förstå att jag måste träffa Amoces och att det är viktigt? Vad kan jag säga henne så att hon förstår utan att avslöja vårt hemliga uppdrag? Att inte få säga precis som det är, inte ens till Judith, känns kluvet och plågsamt.

Teatern skulle ge något särdeles spännande med en grupp från Ephesos, och jag hade lyckats skaffa platser. Jag kunde ju inte säga henne att hennes egen far var orsak till att jag tvingades svika henne. Inte heller att min ställning krävde att jag infann mig till överläggningar med Amoces i stället för att gå ut med henne. Hon skulle nog ha svårt att acceptera mina förklaringar särskilt när jag inte kunde förklara för henne hur det egentligen hängde ihop. Jag försökte lösa dilemmat med att söka upp Judith innan mötet med Amoces.

- Kommer du redan, sa Judith glatt, när hon fick se mig.

- Ja , jag är tidig för att jag måste få tala med dig om kvällens teaterföreställning.

- Den är väl inte inställd ?

-Nej, den är inte inställd, men jag kan inte gå på kvällens föreställning. Jag är ledsen Judith, jag måste ha ett möte i Ormuzdtemplet i kväll.

- Vi har ju bestämt att gå, varför kunde du inte ta det mötet en annan tid ?

- Jag kunde tyvärr inte det Judith, det är ett mycket viktigt möte.

-Det gör ingenting, jag har så mycket annat att göra. Det är klart att du måste sköta dina möten, replikerade Judith.

En besvikelsens slöja drog över Judiths ansikte och hon fick mig att känna mig som en bortkommen tölp.

Det fanns inget mer att säga varför jag bugade mig och hoppades att Judith skulle förstå min belägenhet. Jag bad om en hälsning till Mardokai och lämnade skamsen Judiths hem. Jag behövde frisk luft och tog därför den långa promenadvägen till Ormuzdtemplet.

När jag anlände till templet var jag väntad och fördes omedelbart till Amoces. Han hälsade mig vänligt men verkade tankspridd och inåtvänd. Det var inte likt honom.

-Du förstår Alcazzar, det är någonting i det här som jag inte får att stämma.

Egentligen är det vi som skall vara angelägna om att förhandlingarna startar tidigt, vi har allt att vinna på detta. Men motparten, den judiska församlingen, har så vitt jag kan se allt att vinna på en fördröjning.

- Varför då? frågade jag.

-Jo, förstår du, den judiska församlingen tar risker när de gör en överenskommelse med oss. Ju närmare vi kommer det avgörande militära slaget ju kortare tid behöver de ta den risken.

Vi för vår del vill binda dem vid ett engagemang så tidigt som möjligt så att de inte hinner ångra sig. Det är därför jag är så förbryllad över Mardokais brådska.

Men det lönar sig föga att grubbla. Vi får lägga upp en förhandlingsstrategi på de villkor som föreligger och hoppas sedan få en naturlig förklaring till Mardokais hållning.

- Jag tror, Amoces, att det är en speciell grupp i deras församling som ställer till problem och att detta kan vara en del av förklaringen. Jag vet att Mardokai har bekymmer med en grupp som kallar sig Samariterna.

- Jag är tacksam för dina speciella relationer till ledningen för den judiska församlingen. Låt oss ta vara på möjligheterna och vara medvetna om att det också kan innebära vissa risker.

Jag ville inte fråga vad han menade, för jag hade en känsla av att han inte bara syftade på mina relationer till Mardokai.

- Amoces, sade jag, vilket mandat har vi egentligen, jag menar mer preciserat, vid de kommande förhandlingarna? Har storkonungen verkligen gett oss fritt utrymme eller har vi ramar, som jag inte känner .

- Jag skulle kunna uttrycka det så här. Vi har fullständigt mandat att förhandla fram ett resultat som gör att Sardes kan tas utan strid.

- Men, det är ju ett totalt förtroende för oss

som förhandlare och som innebär påtagliga fördelar, men också risker, risker för oss om det skulle visa sig att vi sträcker oss för långt.

- Ja Alcazzar, det är därför som jag valt dig som medförhandlare.

Nu föreslår jag att vi går igenom läget och blir överens om uppläggningen.

- Det är kanske dags för det, genmälde jag.

- Det är helt klart att du Alcazzar har kommit längst i bearbetningen. Jag har bara kommit till början av ett försök att nysta upp förhållandena inom templen. De har tydligen förbindelser med varandra som kan innebära avsevärd hjälp, men samtidigt måhända också fällor. Jag uppfattar situationen så, att den judiska församlingen är beredd på realförhandlingar om villkoren för en medverkan . Hur ser du på detta ?

- Jag tror det är korrekt tolkat. Jag har tecken som tyder på att Mardokai fått klartecken från Babylon. Han verkar inte lika irriterad som förut och hela familjen har blivit lugnare. Han har tydligen fått med sig de inflytelserika i församlingen, men jag kan höra på honom att

han fortfarande är osäker på några, särskilt Samariterna.

- Det är mycket intressant Alcazzar . Jag tror nämligen inte att församlingen i Sardes skulle ha tagit ett sådant beslut utan medgivande från centrala rådet i Babylon. Just nu har vi två saker att erbjuda den judiska församlingen i Sardes. För det första, när Krösus härstyrkor väl är besegrade, så erbjuder vi ett oplundrat och oskadat Sardes i utbyte mot hjälp att komma in i staden, inklusive Citadellet förstås. Därtill kan vi erbjuda favörer för den judiska församlingens medlemmar att driva köpenskap. Först på sikt kan vi lova Jerusalems befrielse och finansiell hjälp med templets återuppbyggnad.

- Jag är säker på, insköt jag, att det förra kommer att avgöra viljan till medverkan och det senare hjälpa några att försona sig med sina dåliga samveten.

- Tror du Alcazzar, att en del i församlingen kommer att känna det som ett svek inför den laglige konungen?

- Ja jag tror det blir en oundviklig följd för

några. Men jag tror också att lojaliteten mot Jerusalem kommer att väga tyngre. Vad svarar vi förresten på frågan, hur vi tänkt klara Jerusalems befrielse?

- Om vi skall följa de instruktioner vi nu har, svarade Amoces, är svaret, att Cyrus på ett eller annat sätt kommer att tvinga Babylon att släppa sina besittningar utefter Nordhavets kuster. Det sätt, som han nu har använt, för att tvinga Babylon att släppa kontrollen över Elam, kan ju gälla som mönster.

- Tror du själv på detta? Jag menar att det skulle gå utan att själva Babylon och hela kärnriket för den delen erövras först?

- Uppriktigt sagt Alcazzar, så tror jag att storkonungen har tänkt att betvinga själva Babylon. Jag har en känsla av att vårt uppdrag i Sardes bara är en början. Det är inte osannolikt att du framöver kommer att ha nytta av dina kunskaper om Babylon. Du har ju tillbringat dina studieår där. Du känner Babylon inifrån, därtill har din far konstruerat vitala delar av stadens försvarsverk.

- Vill du därmed mena att vårt nästa uppdrag skulle gälla själva Babylon ? undrade jag.

- Det har jag inte sagt, svarade Amoces . Det är bara en tänkbar utveckling.

- Om det skulle visa sig, att dina kontakter med magerna i de olika templen, inte leder till resultat, kan du då tänka dig, att vi försöker fullfölja vårt uppdrag med hjälp av enbart den judiska församlingen?

- Ja, svarade Amoces, jag tror att det är tillräckligt om jag lyckas neutralisera några grupper eller åtminstone prästerskapet vid Artemistemplet. De som har förbindelser och kan utveckla aktiva insatser är främst den judiska församlingen, därefter Artemistemplets präster. Du nämnde samariterna som en avvikande grupp i den judiska församlingen, vad vet du om dem?

- De finns i den judiska rörelsen både här i staden och i Babylon. De härstammar i huvudsak från Samarien och hamnade som fångar i Assyrien för etthundrasjuttiofem år sedan. De har kvar sina drömmar om det återupprättade Israel och deras föreställningar sammanfaller inte helt med de judar som bort-

fördes från Jerusalem för femtio år sedan. De flesta judiska församlingar utanför Judéen har en grupp samariter som mer eller mindre håller ihop. Hur förhållandena är här i Sardes vet jag ej med säkerhet. Jag skall försöka ta reda på mer om den saken genom Mardokai.

-Det vore bra, jag har en känsla av att vi har nytta av att veta mer om hur relationerna ter sig .

- Jag lovar att ta reda på så mycket som möjligt.

- När det gäller frågan om hur våra styrkor skall ta sig in i staden, så överlämnar jag detta helt åt dig Alcazzar. Jag kan för litet i sådana frågor.

- Jag kan göra upp en plan tillsammans med någon lokalt kunnig person som då lämpligen Mardokai får utse. Vi måste ju vara överens med församlingen om sättet att genomföra planerna.

Jag har en annan fråga där jag vill höra din uppfattning Amoces.

- Jaha ?

- Det gäller karavantrafiken mellan Susa och

Sardes, den kan ju väntas bli både säkrare och mer omfattande sedan Cyrus tagit över. Tror du vi vågar locka med favörer för dem som vill samarbeta med oss jag menar som en extra krydda ?

- Jag håller med om att detta kan vara gångbart, sade Amoces. Det är ytterligare en sak som blir viktig nu och det är vår säkerhet. Nu vet många personer att det finns underhandlare här, det dröjer kanske inte så länge förrän flera också vet vilka underhandlarna är. Detta är förenat med risker. Jag föreslår att du flyttar in i templet med din tjänare, helst redan under morgondagen. Här är vi säkrare än ute i staden.

- Kan vi helt lita på våra tjänare ?

- Ja det tror jag vi kan, de bör vara pålitliga . De har också sina speciella fördelar, eftersom de är skolade i de österländska greppen, om det skulle komma till handgripligheter. Ja du kan ju själv en hel del om detta - har jag förstått.

- Det äger nog sin riktighet.

- Är du själv kunnig i dessa grepp Amoces? undrade jag nyfiket. Du är ju atletiskt byggd och du rör dig smidigt. Du är inte någon typisk

Mager precis.

Amoces skrattade och mumlade något om att han väl inte var helt okunnig.

Vi hade nu börjat vädra faror, i synnerhet Amoces hade blivit försiktigare. Jag följde hans råd och flyttade över till templet. Vi lät mitt rum på värdshuset stå kvar för eventuella framtida behov. Templets bostäder var små och enkelt inredda men saknade inga av de bekvämligheter vi var vana vid.

Jag hade fått mitt rum mitt emot Amoces på andra sidan mittgången. Jag tror han hade arrangerat detta för att vi skulle kunna ha uppsikt över varandra. Amoces hade bett mig framföra till Mardokai att vi önskade förhandla på hemlig plats och att vi själva ville välja den platsen . Vidare att vi önskade att deras lilla råd utsåg två personer att föra förhandlingarna . Vi förutsatte att den ene av dessa förhandlare var Mardokai själv. Amoces bad mig samtidigt se till att jag gjorde upp ett par affärer mellan mitt Babylonföretag och Mardokais handelshus. Endast Mardokais familj kände till vem jag var, inte ens Mardokais närmaste tjänare

visste annat än att jag var en gästande köpman från Babylon. Officiellt bodde jag kvar på värdshuset under min vistelse i Sardes, vilket var en extra försiktighetsåtgärd.

*

Ett rykte hade spritt sig i staden att den mediska hären var på uppmarsch vid gränsfloden Halys. Krösus hade i all hast sänt iväg en förstyrka för att hindra eventuella mediska förtrupper att ta sig över floden Sangarios. Alla visste att den Lydiska hären var upplöst för vintern och att det bara fanns en del fasta förband kvar i vinterkvarteret utanför Sardes. Hela kavalleriet , som var kärnan i den lydiska hären hade hemförlovats.

Det påstods att Krösus ändå var lugn. Cyrus här skulle hejdas redan vid Gordion, där han hade en av Lydiens starkaste bastioner. Cyrus här skulle därtill få en mödosam vintermarsch över de frygiska bergen och floderna med många förluster och svårigheter med sin tross. Bara att klara hästarnas foder skulle vålla stora problem och försvåra härens framryckning. Under tiden väntade sig Krösus omfattande

hjälptrupper från sina allierade både i Memfis ,Babylon och från Sparta. Härtill hade han satt igång en omfattande rekrytering av fotfolk och kallat in sitt kavalleri. Sanningen i dessa rykten bekräftades av att gatorna och vinstugorna uppvisade en glesnande skara ädlingar, de hade fått annat än nöjen att tänka på.

Den senast anlända karavanen hade informationer med sig om att en här på minst 120.000 man hade samlats i trakterna kring Pteria på andra sidan Halys.

Det sades också, att en stor medisk förtrupp köpt upp stora mängder foder som lagts upp i förråd. Förhandlingar om att hålla marketenteri för Cyrus här hade enligt karavanfolket skett på flera platser längs Kungsleden.

Efter mitt samtal med Amoces sökte jag upp Mardokai i hans handelshus. Genast efter min anmälan blev jag insläppt till honom. Han tog mig med in i ett rum , där vi kunde samtala utan skrivare eller andra lysssnare. Han meddelade sin tjänare att han ville vara ostörd. Vi diskuterade igenom lämpligheten av att göra

några affärer mellan handelshusen. Vi blev överens om att Egibi & Söner skulle köpa ett parti Alun från nästkommande last, samt att vi skulle skriva kontrakt på att Egibi & Söner hade rätt att sälja Alun i Hellas för Opis & Söners räkning. Mardokai tyckte det var en utmärkt idé att då föra med sig Hellas fina olivolja och vin på returen. Jag la märke till att Mardokai var otålig. Han, liksom jag, ville diskutera vårt verkliga problem. Men det var också viktigt att vi upprätthöll vår affärsfasad. Mardokai kallade därför in sina skrivare och bad dem nedteckna våra överenskommelser och formulera kontrakten. När vi åter blivit ensamma var det dags att nalkas mitt egentliga ärende. Med tanke på riskerna förklarade jag för Mardokai att vi, Magern och jag, föredrog att uppträda med största försiktighet.

- Hur stor bedömer du risken för att de hemliga förhandlingarna kan nå Krösus öra?.

-Riskerna för att våra förhandlingar skall nå den lydiske konungens öra är ytterst små, genmälde Mardokai. Däremot har vi en grupp i församlingen, samariterna, som kan ställa till

med problem, jag tror jag har nämnt det tidigare för dig ?

- Vilka problem tror du att samariterna kan ställa till med ?

- Det kan jag inte svara på, sade Mardokai . Samariterna är oberäkneliga. I stora rådet, där de är representerade, har de framfört avslag på underhandlingsinviten från Cyrus, men inte förklarat varför. De kan försöka sabotera förhandlingarna på något sätt men knappast gå till den lydiske konungen. De skulle i så fall göra sig fullständigt omöjliga i den judiska gemenskapen. Den risken kommer de ej att ta.

Mardokai sade sig ha en känsla av att det skulle vara bra att hålla förhandlingarna inom en mycket snäv krets, men nu hade stora rådet mer eller mindre på grund av Ismail gett samtliga i lilla rådet i uppdrag att driva förhandlingarna.

- Det är förvisso bara Ismail som har framfört kravet, så måhända går det att hitta en bättre lösning med bibehållen respekt för stora rådet.

- Kanske en lösning skulle kunna vara, att Amoces och jag , som en part i förhandlingarna, ställer krav på att församlingen också utser två man. Motiveringen kan vara att vi vill underhandla med samma antal representanter som vi utgör, från Cyrus sida. Vi kan dessutom ställa krav på att vår identitet endast får bli känd av dessa två förhandlare. Skulle en sådan uppläggning kunna fungera för din del Mardokai ?

- Ja , Alcazzar, det är faktiskt värt ett försök, det borde gå bra!

- Låt oss utgå ifrån att två blir utsedda från Ert lilla råd. Vi räknar med att du blir den ene och vem blir i så fall den andre?

- Jag tror det går att ordna på ett bra sätt. Att jag blir den ena kan vi nog räkna med, sedan kan jag förbereda valet av den andre representanten. Det måste bli någon av de fullständigt pålitliga.

- Det är en sak till jag skulle vilja be dig om Mardokai. Det är heller ingen lätt fråga, men en fråga som kommer att väga tungt i de fortsatta förhandlingarna.

Storkonungen skulle sätta stort värde på att få veta om Babylon har planer på att undsätta Krösus med hjälptrupper och i så fall med hur

stora. Det är ju känt att flera av de judiska församlingsmedlemmarna har viktiga poster i den Babyloniska förvaltningen och som kan väntas ha ingående kunskaper i dessa ting.

Vi skulle sätta stort värde på att få veta vad som planeras och vi tror att du kan skaffa denna information.

- Förmodligen, genmälde Mardokai , men jag vill påpeka att det ankommer helt på församlingen i Babylon att avgöra om det är i vårt intresse att lämna ut sådana uppgifter.

-Kiliarken har bett mig framföra , att Storkonungen är beredd att lämna särskilda utfästelser beträffande Jerusalem i utbyte mot informationer i denna fråga.

- Vad händer om vi vägrar lämna information ?

- Så vitt jag förstår, genmälde jag , händer ingenting annat än att en del av de garantier som gäller Jerusalem uteblir.

- Vad skulle dessa garantier gälla, undrade Mardokai .

- Omfattningen av Templets återuppbyggnad, men det är givetvis en förhandlingsfråga mellan er representant i Babylon och Kiliarken.

Artemistemplet

Amoces hade bett trädgårdsmästaren i Ormuzdtemplet göra en förfrågan hos sin kollega i Artemistemplet om denne kunde visa honom runt i Artemistemplets trädgårdar. Trädgårdsmästaren fann Amoces i den bortre tempelhallen. Han berättadeatt Artemistemplets trädgårdsmästare hade blivit förtjust över att få visa sin anläggning för en av Ormuzdtemplets mager. De var välkomna närhelst det passade.

Amoces var intresserad av trädgårdsodling och kunde en hel del i dessa ting, men nu var det inte i första hand detta intresse han tänkte odla vid konfrontationen med Artemistemplets trädgårdsmästare. Hans främsta mål var att försöka utröna om det fanns missnöje i templen och om sådant eventuellt kunde kanaliseras i politisk mening. Kanske till och med vara en grund för samarbete, till löften om nyordning i händelse av en ny politisk maktfaktor. Amoces tyckte själv att han var långt från målet, men han måste gå försiktigt tillväga. Han

hade ingen annan möjlig grupp än prästerskapet i templen att bearbeta.

Kontakten med den judiska församlingen skötte Alcazzar med den äran, men han tyckte inte riktigt om att Alcazzar hade speciella relationer till ledarens dotter. Han var visserligen medveten om att det ävenså innebar möjligheter, men han var rädd för att riskerna nog övervägde. Det föreföll emellertid inte vara något att göra åt saken just nu.

Han avbröts i sina tankar av trädgårds-mästaren som glatt meddelade att de redan nästa dag var välkomna till en visning av artemistemplets trädgårdar, om detta passade Magern. Han tackade ja till förslaget.

Artemistemplets trädgårdsmästare visade sig vara en öppen, vänlig och förekommande man, som visade denna ödmjuka form av säkerhet, som den verkligt kunnige inom sitt område kan kosta på sig. Efter ett ständigt experimenterande sade han sig aldrig riktigt veta var naturen drog sina gränser och hade inga givna lösningar på trädgårdsodlingens problem. Han

hade mycket intressant att förtälja och verkade uppriktigt glad över att få visa runt . Det tog lång tid för Amoces att leda in samtalet på frågor om planering , utbyggnad , underhåll och sådant som kunde belysa den ekonomiska situationen. Trädgårdsmästaren uttryckte sig först försiktigt

- Det ni har gjort här och det ni planerar är förnämligt, sade Amoces. Det gläder mig att ni inte drabbats av inskränkningar, som de flesta råkar ut för i våra tider.

- Alla i templet får förvisso nu också känna av ekonomiska nedskärningar och minska sina kostnader, sade trädgårdsmästaren. Templets traditionella inkomster har tyvärr minskat. Huvudorsaken därtill är att jordägarna numera är så hårt beskattade att deras gåvor till templen avtagit.

Konungens skattkammare har också blivit snålare med anslagen.

Här gav trädgårdsmästaren uttryck för en tydlig irritation i den annars så blida rösten.Han fortsatte:

- Det har sagts att allt större kostnader läggs ner på främmande tempel, särskilt i Ephesos,

och på frikostiga gåvor till Delfi. Det sägs också , men det förstår jag mig inte på, att konungens guldmyntprägling har minskat templets inkomster.

- Detta var värdefull information! Vid nästa besök måste jag ordna så att jag får tala med någon av magerna som står översteprästen nära, tänkte Magern.

Att fråga efter översteprästen nu skulle väcka onödigt uppseende. Detta får vänta till ett senare tillfälle, kanske när det blir dags att sondera Artemistemplets uppfattning om ett Anahita-tempel i Sardes. Storkonungen hade vid flera tillfällen antytt att han skulle uppskatta att få etablera ytterligare ett tempel i Sardes. Storkonungen var angelägen om att Zarathustras lära spreds vidare västerut. Denna strävan skulle avsevärt underlättas av att Artemistemplets prästerskap ställde sig, om inte positiva , så åtminstone neutrala. Han hade inte upplevt dem som fientligt inställda till Ormuzdtemplet.

På väg tillbaka till Ormuzdtemplet tog

Amoces och trädgårdsmästaren stora vägen utefter floden in mot södra stadsporten. Utefter dalgången på andra sidan floden kunde de se stora grupper legosoldater röra sig, förmodligen nyrekryterade hopliter. Det började bli trångt runt stadens torg när dessa horder av nya krigare kom innanför stadsmurarna för att förlusta sig. Litet längre fram nära flodbanken syntes de berömda guldraffinaderierna, det var ett väl bevakat område omgivet av höga murar. Ryktet sade att smältdeglarna gick för högtryck, efterfrågan på präglade guld och silvermynt hade ökat särskilt under det senaste året. Amoces kom att tänka på att den inkomstbringande myntpräglingen helt och hållet går till palatsadministrationen. Detta nya betalningsmedel måste därför innebära ett stort avbräck i templens inkomster. Det var väl känt att templen hade stora inkomster som clearingkontor för köpmännens utlandsaffärer. En verksamhet som nu efter hand övertagits av guldmynten, ett nytt både billigare och bekvämare betalnings - medel som därtill gjorde det lättare att jämföra priser och villkor på samma

vara i olika regioner. Palatsstyret betjänade härigenom handelshusen , som gladde sig åt att inte längre var lika beroende av templen. Detta var i sanning förhållanden som han skulle kunna ha nytta av framöver. I varje fall måste det vara en källa till missnöje bland Artemistemplets ledande präster.

Amoces hade nu två viktiga anledningar för magerna i Artemistemplet att vädra missnöje. Först och främst sjunkande inkomster på grund av palatsets myntprägling och så därtill de minskande bidragen från samma palatsstyre, på grund av generösa gåvor till främmande tempel, inte minst till det i Ephesos. Härtill kom det som var svårare att angripa , men som ändock var ett faktum, jordägarnas försämrade förmåga att skänka gåvor till templen på grund av de höga tributerna till konungen.

Nu hade han äntligen bra utgångspunkter, det gällde bara att kasta tärningarna rätt.

Det här var som i spel, konsten att få upp

rätt kombination. Skillnaden bestod i att det inte skulle räcka att lägga några av Krösus guldmynt i potten, för hans och Alcazzars del gällde det livet som insats.

Guldraffinaderiet

Artacerches (Alsazzar), strateg:

- Nå Alcazzar, är ni beredda att sätta igång , frågade Mardokai .

- Har ni redan utsett förhandlare ? Undrade jag .

- Ja , det gick så som vi önskade, trots en del krumbukter från Judas Hebron. Det blir jag själv tillsammans med Aron Iscariot som kommer att driva förhandlingarna. De övriga gick med på att vi inte avslöjar er identitet. Det var bara Judas Hebron som tyckte att samtliga i lilla rådet skulle få träffa motpartens förhandlare för att skaffa sig en uppfattning om vilka ni var. Jag förklarade att ni hade ställt andra villkor och Judas Hebron var då tvungen att ge med sig.

- Amoces och jag är beredda att genast sätta igång med förhandlingar. Vi kan meddela tid och plats senast under morgondagen.

- Det är utmärkt, förklarade Mardokai, jag

hoppas att vi kan nå fruktbara resultat för bådaparter.

Varje gång jag passerade guldraffinaderiet nere vid Pactolusdalen ökade min nyfikenhet över vad som kunde dölja sig bakom de höga murarna.

Jag hade tidigare frågat Mardokai om han kunde ordna en visning av guldraffinaderierna. Mardokai kände guldmästaren i det största smälteriet, han hade nu lyckats få tillstånd att göra ett besök med mig, trots att besök i princip var förbjudet , särskilt för främlingar. Mardokai föreslog att vi skulle passa på innan man ångrade sig . Han föreslog att vi skulle färdas dit ut redan under dagen, jag var inte sen att acceptera förslaget.

Vi tog den stora vägen vid norra porten, den som vetter mot Hermosdalen. Där vägen sedan svänger mot söder utbreder sig ett öppet fält på andra sidan floden. Här hade jag turen att få beskåda en stor militär övning . För mig som strateg var det intressant att kunna följa uppläggningen av den taktiska övningen. Jag

blev imponerad av det lydiska kavalleriets skicklighet särskilt när de övade snabba omgrupperingar. Deras ryttare och hästar kunde sitt område! Fotfolket var jag däremot mindre imponerad av, de föreföll också vara alltför tungt beväpnade med klumpiga harnesk och benskenor i brons och så dessa tunga hjälmar. De skulle inte få det lätt mot våra hopliter som var utrustade med smidiga benskenor och harnesk i läder, vilket gjorde dem överlägsna i rörlighet. Jag kunde också av övningen uppfatta att slagordningen var den gamla med blandat kavalleri och fotsoldater i enheterna. Detta var intressant för mig att veta. Vår nya effektiva slagordning hade tydligen inte trängt fram till lydierna. Egentligen hade jag velat se mer, men av hänsyn till Mardokai fortsatte vi vår färd mot guldverkstäderna.

Nu skulle jag äntligen få se vad som fanns bakom de höga murarna . Mardokai var högt ansedd i staden och mottagandet var därefter.

Guldmästaren tog själv emot oss vid porten så snart han fått vetskap om vår ankomst.

Redan på väg ut mot smälteriet började han sin livfulla berättelse om hur de klarade att skilja guldet från silvret i den elektronmetall som utgör råvaran. Råvaran kom från vaskad guldsand tagen mestadels i den närliggande Pactolusfloden. Guldsanden innehöll något mindre än hälften silver. Smälteriets uppgift var dels att i en första process, skilja elektronmetallen från föroreningar, dels i en andra process skilja guldet från silvret. Guldmästaren förde oss in i smältverkstaden.. Vi kom in till en muromgärdad plan golvyta belagd med tjocka keramikplattor. I golvet fanns flera halvklotformiga fördjupningar av en halv fots diameter. Under ett tak på ena gaveln fanns fyra ugnar uppmurade i rad. Mitt emot vid andra gaveln också under tak arbetade man ut små metallstycken med släggor. Till höger om entre'n fanns ett offeraltare till den lydiska gudinnan Kyfafa i sällskap med fyra lejon. Det var mycket folk i rörelse, bara i smälteriet kunde jag räkna till ett tjugotal man i arbete.

- Mycket intressant, sade jag, hur går det här till?

- Det krävs flera processer, sa guldmästaren, den tvättade och torkade guldsanden läggs i en av urgröpningarna i golvet. Dessa har först fodrats med benaska för att den smälta metallen lättare skall kunna lossna. Guldmästaren pekade på en fördjupning i golvet.

- Guldsanden blandas med tenn och träkol, glödande träkol tillföres och luft blåses in med hjälp av två blåsbälgar kopplade till keramikrör som förs in bland träkolen.

Lufttillförseln är vår egen uppfinning, materialet måste tåla hög temperatur så det tog litet tid innan vi förstod hur det skulle gå till.

Det fungerar så att tennet smälter först och tar med sig föroreningarna till ytan där det kan skummas av.

Den smälta metallen ligger kvar på botten och kan lossas för sig. Metallen består nu av elektron, om vi vill ha rent guld så fortsätter vi processen med att skilja silvret från guldet! Den processen sker i de fyra ugnarna där borta på gaveln.

Han pekade mot ugnarna där ett par man var i färd med att placera en grov lerkruka i en av ugnarna.

- Det går till så att elektronmetallen plattas ut till tunna band här vid hammarstädet, därefter varvas banden ner i en lerkruka, som tål hög värme.

Mellan varven av elektronband lägger vi in tegelkross och salt. Vi smälter sedan detta i ugnarna under hög temperatur. Silvret förenar sig med saltet och vi får ut rent guld. Guldet hamrar vi sedan rent från tegelkross eller smälter om det. Det färdiga guldet går sedan härifrån till myntpräglingen. Även i denna process var svårigheten att nå tillräck
ligt hög temperatur i krukorna. Det klarade vi även här med vår speciella teknik att pumpa in luft.

- Går allt guldet härifrån till myntprägling, frågade jag.

- Ja, numera går det dit från alla smälterierna vid Pactolus.

- Kan ni också ta vara på silvret, frågade Mardokai.

- Ja, det går bra, men det gör vi inte här.

Guldmästaren ursäktade sig och sade:

- Jag måste tyvärr lämna er en stund för nu närmar sig tiden för en känslig process som jag måste övervaka. Ni kan se er omkring under tiden.

- Vi skall inte uppehålla er mer, sade Mardokai, jag förstår att ni har många plikter att sköta. Vi ber att få tacka för en mycket intressant visning. Jag hoppas vi får tillfälle att återgälda er gästfrihet.

Detta var verkligen en upplevelse, sa jag till Mardokai, när vi lämnat smälteriet.

Egentligen hade jag velat stanna kvar en stund till, men det fanns ingen möjlighet till detta sedan Mardokai tackat för oss.

- Ja, jag har heller inte sett detta förut,sade Mardokai. Tack skall du ha Alcazzar, för att du såg till att jag kom hit. Jag är mycket imponerad. Kom så åker vi hem till mig och får oss något att äta. Du måste vara hungrig efter det här besöket.

När vi kom hem till Mardokai väntade Judith på oss, nybadad och vacker i en klädedräkt av glänsande österländskt tyg. Det var ingen överdrift att klädmakarna i Sardes räknades till de ledande i världen och Judith visste var de bästa fanns.

- Jag trodde inte ni skulle komma hem i tid, utbrast hon så fort hon fått syn på oss.

Det måste ha varit spännande att få se guldraffinaderiet innanför murarna, jag hoppas att du berättar för mig vad du sett när jag nu inte fick följa med.

- Naturligtvis kommer jag att berätta om allt vi fått se, det var ju synd att du inte fick vara med, men du vet ju varför vi inte vågade komma fler än vi anmält..

Raffinaderiet hade så fullständigt tagit min uppmärksamhet att jag höll på att förlora all tid att förbereda mig inför kvällens begivenheter. Judith väntade nu otåligt på att jag skulle bli färdig.

Jag räddade situationen genom att sända min tjänare i ilfart efter mina festkläder.

Under tiden kunde jag ta ett uppfriskande bad och därtill hinna med den måltid som Mardokai föreslagit.

Vi var bjudna till fest hos Judiths vänner, de var för mig nya bekantskaper. Festen skulle hållas i den del av kungliga palatset som hade en officiell prägel och som låg i delen nedanför citadellet. Det var första gången jag satte min fot innanför palatsets murar. Jag måste erkänna att det inte kändes riktigt säkert, men när jag upptäckte att det betraktades som högst naturligt att en affärsvän till Mardokai gästade palatsets gemak tillsammans med hans dotter, så kändes det betydligt lugnare.

Vi anlände till palatsporten i Mardokais paradvagn. Han hade insisterat att vi skulle använda den vackra vagnen när vi ändå skulle på fest till palatset.

Härifrån verkade klippan ovanför palatset med citadellets försvarsverk, enormt hög och brant, den såg helt ointaglig ut. Vid de kommande förhandlingarna skulle jag begära fullständiga kartor över Akropolisklippans försvarsverk med alla tunnlar och gångar som förband de olika områdena. Hur många krigare kunde rymmas här innanför förskansningarna egentligen? Några tusen, ja, men knappast tjugotusen, som det hade sagts, men en ansenlig styrka var det säkert.

Vi släpptes in genom yttre porten och palatsets fasad låg framför oss på andra sidan den stensatta förgården. Så här på nära håll verkade palatsfasaden enklare än den såg ut på långt håll. Jag hade väntat mig mer imponerande marmorfasader än de enkla putsade murblock som mötte mitt öga. Med tanke på Krösus rykte som en mäkta rik konung, visade de en överraskande enkelhet. De enkla vitputsade väggarna gav ett mäktigare intryck på håll än så här nära inpå. Vi passerade en tung bronsport och steg in i en stor avlång sal som inte behövde skämmas för sig i prakt. Marmorkolonnerna på båda sidor bröt effekt-fullt mot de vitputsade väggarna. Kolonnerna, med sina vackra rosettornament, var av omisskännligt ioniskt ursprung. En mäktig harmonisk skönhet, präglad av fulländning i sina detaljer, av proportionerna och av ljusets spel över ytorna. I kortändan tronade gudinnan Cybele med ett lejon i famnen. På hennes båda sidor ledde en marmor trappa upp till

en balustrad med en hög port till andra delar av palatset.

Taket hade ett vackert mosaikmönster i vitt och svart med inslag av en svagt gul och orangeröd ton. Golvet var av marmor i ett ovanligt geometriskt mönster. Varje långsida hade två nischer, i var och en av nischerna fanns de fyra stora Ioniska bildhuggarnas verk representerade. Det var formfulländat och harmoniskt.

Värden bjöd på rikligt med vin och trots årstiden fanns allehanda frukter. Vi befann oss i en världsstad, det märktes på allt,inte minst på damernas klädedräkter, man åkte gärna till Sardes för att se och skaffa det senaste.

Salen var fylld av gäster i festkläder. Många yngre lydiska ädlingar hade tagit ledigt från kavalleriets mödor. Det rådde spänning i luften och något speciellt hade utlovats.

Under kvällen spreds ett rykte att Terpander skulle uppträda. Den berömde Ioniske diktaren skulle sjunga egna stycken till ackompanjemang av sin lyra, för första gången i

Sardes. Han skulle kanske, sades det , spela på sin nyuppfunna sjusträngade Kithara. Judith trivdes i detta sällskap , hon flöt omkring som en drottning , skojade och konverserade med alla. Hon var mycket kunnig på många områden och kunde konversera om allting med alla.

Jag rycktes med av Judiths entusiasm och till en början kände också jag mening i att konversera om allt och inget. Efter hand klingade entusiasmen ut och jag kände mig ganska överflödig. Fanns det då ingen människa här bland alla dessa som ville utbyta några som jag fann mer meningsfulla tankar, eller det gjorde man kanske inte på fest? Jag gjorde ett antal tappra försök innan jag gav upp och fogade mig i det allmänna samtalets grunda retorik. Min tillfälliga melankoli bröts av Judith, som drog mig med till en ny sal där hon hört att det beramade uppträdandet skulle ske. Det var en elegant miniteater med halvcirkelformade sittrader som höjde sig bakåt från en cirkelrund scen. Här letade sig sällskapet platser under ett alltmer tilltagande sorl.

0Plötsligt blev det alldeles tyst i salen, festens värd stod där nere på scenen och berättade om kvällens begivenhet att de hade lyckats engagera den berömde sångaren Terpander från Miletos.

- För första gången sade värden, kommer Terpander att pröva sin nyuppfunna sjusträngade luta som han kallar Kithara.

Värden lämnade scenen och Terpander trädde fram med sitt instrument.Alla reste sig och applåderade.Terpander rättade till sin Kithara , gästerna tystnade i spänd förväntan. Han knäppte några gånger på strängarna. Vilket ljud ! Vilken resonans ! Jag njöt i fulla drag av hans sätt att hantera detta instrument. Varje ton bar klang, varje ton sin egen nyans. Kitharan talade genom sina strängar . Hon var intensiv, hon var tystlåten , hon lät ömsom glad , ömsom sorgsen, hon lät tveksam, hon lät bestämd! Så började han sjunga , ett sus gick genom den lilla salongen. Detta var framtidens teater! Det var obeskrivligt. Judith var lika upprymd som jag.

Efter föreställningen kände vi båda ett behov av att smälta intrycken någonstans för oss själva.Vi bestämde oss för att lämna det sorlande festsällskapet och ställde färden hem till Judith. Den praktfulla vagnen stod utanför palatset där vår kusk väntade. Vagnen var förvisso vacker men klumpig och för bred för de små gatorna, vi nödgades därför ta en omväg utmed de större vägarna. Höstkvällen var vacker med en klart lysande måne, men det var något kyligt . Judith kröp ihop intill mig , jag lade min mantel över hennes rygg. Det kändes som förr, i Babylon, när livet lekte och det fanns bara vi två . Skillnaden nu var att det kändes mer som allvar än som lek.

Vi beslöt oss för att ta omvägen ända ner till Hermosfloden och sedan vika av söderut uppför Pactolus dalgång. Här nerifrån flodbanken reste sig Akropolisklippan som en vaktande örn mot natthimlen . Den hade all anledning att vara vaksam i sitt beskydd av staden. Snart nog skulle citadellet ställas inför prövningar och dess konungsliga innevånare med.

Samaritbröderna

Ismail mådde inte bra. Samaritbröderna med Josia och hans bror som talesmän hade låtit honom förstå att de inte nöjde sig med det besked han hade gett. Josias bror hade till och med antytt att de kunde bli tvungna att dra in på utlovade leveranser till Ismails företag. Leveranser som han var beroende av för att kunna fullfölja sina avtal med Krösus trosshö-vitsman. Josia och hans bror visste att om han missade de leveranserna, så riskerade han att stora partier spannmål blev annullerade. Spannmål, som han redan hade i lager,och där kredittiden snart gick ut. Han skulle inte hinna placera om ett så stort parti innan han blev tvungen att betala. Det skulle innebära katastrof för hela hans företag och hans familj. Josia sade ingenting när hans bror framförde det förtäckta hotet.

- Samaritbröderna kräver av dig att du skaffar fram information, du är den ende av oss som sitter med i rådet, sade Josia i mycket bestämd ton.

Ismail försökte förklara att Cyrus förhandlare har krävt att församlingen utser två förhandlare och att de obetingat vill vara anonyma inför övriga medlemmar av såväl stora som lilla rådet. Enligt Mardokai är detta ett villkor för att det skall bli förhandlingar över huvud taget.

- Du får skaffa fram uppgifter om vilka de här förhandlarna är på vilket sätt du vill, men fram skall de, sade Josias bror.

Nu gällde det allvar, det förstod Ismail. Han kände sig illa till mods.

Ismail uppsökte Judas Hebron.

- Hebron sade Ismail, du måste hjälpa mig att skaffa fram namnen på Cyrus utsända för handlare. Du sitter ju i lilla rådet.

- Förvisso sitter jag i lilla rådet Ismail, jag har försökt på alla sätt att få fram vilka de är, men det har inte gått.

- Varför har det inte gått ?

- Det är Mardokai som lagt hinder i vägen. Han säger att Cyrus utsända ställt krav på att få förhandla enbart med två av oss utsedda och de vill inte träffa några andra.

- Vilka är det då som förhandlar ?

- Det är Mardokai förstås, och så Aron Iscariot.

- Kan du inte skaffa information från Aron Iscariot då? undrade Ismail.

- Det vet du väl att jag inte har sådana kontakter varken med Mardokai eller med Aron Iscariot, svarade Judas Hebron påtagligt besvärad över Ismails påstridighet.

- Du förstår tydligen inte hur allvarligt det här är Hebron. Om du inte kan skaffa fram upplysning om vilka de här förhandlarna är, så kan jag säga dig att vår gemensamma affär med Krösus trosshövitsman är i allvarlig fara.

- Skall jag uppfatta detta som ett hot, genmälde Hebron irriterat.

- Du får tolka det hur du vill, svarade Ismail och avlägsnade sig med bestämda steg.

Ismail hade skrämt upp Judas Hebron, båda insåg de att deras gemensamma kontrakt med konungens trosshövitsman var av stor vikt för Hebrons verksamhet. Riktigt hur stor visste inte Ismail, men han förstod att Hebrons

företag lidit hårt av de dåliga tiderna. Ismail hade varit med förr och räknade med att han var tvungen att hitta alternativa utvägar ur sin situation. Om Judas Hebron inte skulle lyckas lösa frågan ens under hot, återstod för honom två alternativ. Det ena var att oskadliggöra bröderna Josia och det hade han nog inte mod till, det andra var att skaffa uppgifterna från annat håll, från församlingen i Ackmed, kanske. Båda möjligheterna skulle emellertid bjuda påtagliga risker, men hade han något val ? Han kunde ju alltid motivera sitt handlande med omtanke om Jerusalem och templets återuppbyggnad.

För hans intressen var det avgjort en fördel att satsa på Krösus. När det var dags att gå över till Cyrus så skulle han säkert hitta på råd. Om han suttit med i lilla rådet, så hade han kunnat bemästra den här situationen. Mardokai hade stoppat honom ännu en gång.

Skuggade

Artacerches (Alcazzar), strateg:

Förhandlingarna gick trögt i början, så trögt att det var svårt att komma överens om en förhandlingsordning. Detta kan förefalla likgiltigt men det kan i en förhandling vara avgörande för om man fastnar eller kommer vidare. Så småningom kom jag underfund om att Amoces drev dessa frågor på ett sätt som gjorde att vi vann försteg i själva förhandlingarna.

Enligt tidigare överenskommelse skulle vi välja en hemlig förhandlingsplats.

Med hjälp av Amoces förbindelser i staden kunde vi låna ett hus bakom Artemistemplet en bit uppför sluttningen i riktning mot Citadellet.

Amoces och jag anlände först till templet och uppträdde som vanliga artemisbesökare. När sedan Mardokai och Iscariot anlände var för sig, också som artemisbesökare, kunde vi bevaka sluttningen nedanför templet och där

eventuella förföljare genast skulle avslöja sig. Vi anslöt oss sedan till varandra inne i templet och gick gemensamt ut på baksidan uppför bergssluttningen till mötesplatsen. Detta arrangemang gjorde det omöjligt för eventuella efterföljare att skugga någon av oss utan att bli upptäckta.

Mardokai var som vanligt klar och skarp i sina formuleringar, men jag måste säga att hans medförhandlare Aron Iscariot också imponerade. Han klöv problemen med största lätthet och blottade deras olika sidor. Jag och Mardokai kunde vara snabba i våra ställningstaganden, men så icke Aron Iscariot. Ändå var han aldrig trög, bara metodisk, alltid metodisk. Det var tur att jag hade Amoces, han förivrade sig inte, han var klar, långsiktig och diplomatisk i sin framtoning. Det låg alltid tyngd i hans yttranden. Mötet utvecklade sig positivt till en ömsesidig respekt för varandras synpunkter, en god utgångspunkt för att nå resultat. Vi blev överens om några viktiga principer denna första förhandlingsomgång.

Vår skrivare hade fört in tre punkter i det

gemensamma protokollet som han bad oss befästa med våra sigill. De tre punkterna hade följande innehåll:

1. Samtliga protokoll skall efter hand föras till Miletos i två exemplar. Ett exemplar förvaras i judiska församlingen, ett exemplar hos ambassadören för Medien och Parsa. Av säkerhetsskäl skall ej kopior finnas kvar i Sardes eller annorstädes.

2.Samtliga avtal utlöses att gälla om och när den lydiska hären, som befinner sig utanför Sardes, har besegrats. Rester av hären som befin-ner sig innanför stadsmurarna och innanför Citadellet inräknas ej i detta avtal som den lydiska hären.

3. De medlemmar av den judiska församlingen som inte vill delta aktivt i genomförandet av detta avtal, men förhåller sig neutrala, skall ej bestraffas, men ej heller få del av belöningen. Judiska församlingen garanterar dock att tillräckligt antal medhjälpare rekryteras för att säkerställa avtalets genomförande.

Mötet var avslutat redan vid tredje dagvakten. Amoces och jag beslöt därför att ta den långa promenadvägen via smågatorna på bergssluttningen. Vi skulle då kunna hålla oss på lämpligt avstånd från citadellets yttermur och studera dess olika avsnitt. Genom att först hålla mot norr och sedan efter en parasang dra oss mot öster skulle vi runda sluttningen med ungefär samma avstånd till Akropolis-klippans topp. Vi höll oss långt nere på sluttningen där stadens småhus klättrade upp mot Citadellet. Här var gatorna trånga och husen enkla. De flesta med väggar av soltorkade lerblock, andra i lera med förstärkning av flätat grenverk. Många av de mindre husen hade halmtak, medan de något större var försedda med tegeltak. Här uppe i sluttningen fick vi gå kors och tvärs för att ta oss fram mellan husen. Vi letade oss fram så nära citadellets mur vi kunde. Vi lärde oss snart att när vi korsade en bredare gata så gick denna till en port i citadellet. Vi prickade in varje del av muren, där vi kunde se svagheter. Svagheter ur stormningssynpunkt vid en belägring. Vi gjorde be-

räkningar över hur många försvarare som kunde rymmas i de olika delarna, och vilka belägringsinsatser som kunde krävas vid de svaga punkterna. Cyrus krigshär skulle inte kunna ha med sig några av de tunga belägringsmaskinerna. En svaghet då citadellet såg ut att bli svårintagligt. Amoces förstod vad jag grubblade över.

- Du funderar över hur det skall vara möjligt att komma in här med välbeväpnade försvarare på andra sidan, eller hur? Jag kan inte så mycket om det där, men såvitt jag förstår skulle det underlätta om någon hjälpte till att släppa in några av de våra på ett obevakat ställe.

- Ja, Amoces, du har rätt, problemet är bara att innanför stadsmurarna kan judarna hjälpa oss, men här i Citadellet är jag rädd för att vi måste hitta speciella lösningar. Det kan finnas vattenledningar från Citadellet och Akropolis ner till staden, eller i varje fall avloppsledningar från palatset ut genom muren. Jag skulle tro att avloppsledningarna är täckta inom palatsområdet. Jag har hört att Akropolisklippan ger vatten till palatset och citadellet. Det kan ju

hända att källsprånget ger så mycket att stadens övre delar får sitt vatten därifrån. I stadens lägre delar har jag sett många brunnar, men däremot inte i de övre.

- Bra, fyllde Amoces i. Det får judarna klara.

- Vad får judarna klara ? undrade jag.

- Att skaffa fram planerna över palatset och avloppssystemen.

Vattensystemet får vi nog räkna med kommer att vara välbevakat, men knappast avloppsgenomgångarna vid muren.

Vi fortsatte vår vandring kors och tvärs och gjorde regelbundna avstickare mot citadellmuren där vi noterade allt vi såg i minnet.

De flesta husen här uppe vid citadellet mot palatsmuren var större bostadshus med lerblocksfasader och tegeltak. De var byggda med en mur mot gatan och med en kringbyggd gård som bildade ett atrium delvis under tak. Flera mindre hus bildade kvarter omgivna av höga murar. Dessa kvartersbildningar gjorde det svårt att orientera sig rätt längs gatorna. Varje område hade ett system för vattenförsörjning

och likaså för avlopp. Överallt utefter gatorna mellan kvarteren såg vi människor i verksamhet , endera med försäljning, med hantverksarbete eller med transporter.

Vi mötte folk från landet med sina tungt lastade åsnor, på väg till marknaden eller palatsets förråd. Här och där kom lydiska kavallerister på eleganta hästar och i lysande rustningar. De små dragare som fraktade förnödenheter från gårdarna runt staden stod inte att jämföra med dessa kavalleriets höga och välansade hästar.

Utefter de större korsande gatorna var det en livlig trafik från och till Citadellet, grupper av både krigare och civila. Däruppifrån hade vi fri utsikt över de lägre delarna av staden ner mot Pactolus floddal och Hermosdalen.

De många husen med halmtak måste innebära stor brandrisk. Vid en regelrätt belägring skulle elden lätt komma lös, med katastrofala följder. Stadens innevånare hade i sanning mycket att vinna ,om de sluppe en belägring.

Vi kunde se att citadellet var omgivet av tre

murar på alla de ställen där inte branta klippor hjälpte till att göra det ointagligt. Vi hade nu nått norra sidan av muren, här glesnade stadens bebyggelse och vi stod helt oskyddade inför Citadellets murkrön. På vår ena sida låg sluttningen ner mot Hermosdalen och på andra sidan, endast tvåtusen fot längre ner, låg stadsmuren.

Här var det farligt att visa sig intresserad av Citadellets murkonstruktion. Vi vek av österut in i gränderna igen. Här hade vi inte gått tidigare, husen var små och enkla men prydliga . Hantverksbutiker med verkstäder kantade gränderna.

Husens väggar var uppmurade av regelbundna tegelstenar, vartannat lager tunnare och vartannat tjockare tegel. Doften av läder och skinn var stark. Vi var inne i läderkvarteren med garveri, färgeri och tillskärning.

Jag följde Amoces in i en av butikerna som verkade ha litet av varje. Strax innanför dörren satt en äldre man med små plirande ögon, stor mage och ett klotrunt ansikte. Han sydde på ett par höga stövlar, de sista solstrålarna gav

ett behagligt arbetsljus som hjälpte honom att välja rätt bland läderbitarna. Det var butikens skomakare. Vid upptäckten av våra intresserade blickar reste han sig genast och kom emot oss med det mjukaste läder i en vacker gulbrun färg mellan sina fingrar.

- Det här lädret, sa han, och i den här modellen är någonting för er min herre.

Han plockade fram en provstövel från sin hylla och visade stolt upp sin skapelse.

Hans fingrar var svartrandiga av all lasktråd som passerat hans händer.

Skomakaren begärde tre silverkroisider, jag erbjöd honom två och affären var klar. Han tog omsorgsfullt mått på mina fötter och vi bestämde höjden på skaftet till en lydisk fot. Mina stövlar skulle vara färdiga om någon dag.

Vi hade hamnat mitt i de gamla hantverkskvarteren. Efter skomakaren passerade vi lampmakarnas butiker med sina brännugnar för lerkärlen, vid keramikverkstaden hejdade vi oss för att beundra några skålar målade i den sardiska stilen. Amoces blev förtjust i en skål med ett assyrieninspirerat sfinxmotiv på

en vacker fot målad i ett lydiskt geometriskt mönster. Den skålen bytte ägare för en och en tredjedels silverstater. Jag valde en vas i svart motiv mot rödbrun botten , den föreställde Homeros krigare, Ajas och Akilles, när de satt mitt emot varandra och spelade tärning. Jag tog den trots att jag bara lyckades pruta ner priset till två silverstater.

Vi förundrade oss över möbelmästaren som kunde konsten att snida hela stolar i elfenben. Ett verk av honom skulle jag absolut skaffa innan jag lämnade Sardes

Utanför en liten parfymverkstad ställde man ut sina produkter, här fick jag ögonen på en liten kägelfotad parfymflaska som kallas Lydion. Den såg så vacker ut att jag inte kunde motstå frestelsen att gå in. Doften från parfymeriet var så stark att jag ryggade när jag trädde in genom porten. Verkstaden låg innanför butiken bakom ett läderförhänge, det var därför de eteriska ångorna gjorde sig påminda utan några hinder i vägen.

- Parfymer är bäst i små doser, tänkte jag, och såg hur Amoces kämpade med retningar-

sin näsa. Parfymmästaren läste tydligen mina tankar, han föreslog att jag skulle lukta på några blandningar utanför butiken. Det var ett bra förslag för båda parter, jag kunde lukta och han fick sälja en flaska Lydion, den skulle bli en överraskning till Judith. Flaskan var sannerligen dyr, men vacker och doften helt förförisk, jag hoppades Judith skulle tycka om den.

- Jag tror nog du blev lurad på priset, sa Amoces.

- Fina parfymer kostar kroisider, sa jag, de kan t.o.m. kosta en guldstater!

Amoces grymtade något ohörbart.

Halvvägs mot Pactolusdalen svängde vi av mot norr igen för att komma ut genom norra stadsporten och i riktning mot Hermosdalen. Strax utanför stadsmuren låg en vinstuga, som vi besökt tidigare, där kunde vi tala ostört. Vi beslöt att gå in för att samla våra intryck. Vi hade mycket att diskutera, framför allt hur det skulle gå till att övervinna citadellets försvarsverk i ett läge där det vimlade av Krösus krigare innanför de trefaldiga murarna.

Gränden vid vinstugans entré var en vanlig 12 fot bred med vattenrännan i ena kanten.

Jag tänkte inte på vid vårt förra besök att porten var särskilt påkostad, men den här var ju magnifik. Och ändå var ju detta inte ett område för ädlingarnas stadsutflykter. Kanske man hade tänkt sig att den vackert stiliserade bronsporten skulle höja anseendet och locka en penningstark kundkrets. Det hade väl inte gått som man hoppats för innanför porten var det stilenligt en enklare inredning, dock med en trivsam atmosfär. Inne i ett litet vindfång fanns grova träbänkar där vi la ifrån oss våra vintermantlar och klev in i ett avlångt serveringsrum med kraftiga hanbjälkar i taket. Bjälkarna satt så lågt att vi måste böja oss när vi steg in. Det var ovanligt mycket folk vid denna tid på dagen, köpmännen hade matrast och satt i grupper vid de långa borden. Amoces och jag letade upp en plats vid ett av de kortare borden bakom en grov pelare, här skulle vi kunna samtala ostört.

Vi använde alltid babyloniska, när vi var ute,

men vi ville ändå undvika att någon kunde lyssna på oss. Närmast oss på andra sidan pelaren satt fyra hantverkare i livligt samtal. Jag blickade ut över det rymliga serveringsrummet. Bordet mitt emot på andra långsidan var glest besatt med gäster, men längre upp mot den stora öppna spisen i bortre gaveln var nästan alla platser upptagna.

Halvdunklet från oljelamporna gav ett varmt och ombonat intryck. Det luktade av kryddor, men det luktade friskt. Jag tror att den stora öppna spisen i bortre gaveln hjälpte till att vädra och växla luften. Där brann en välkomnande eld som också användes för uppvärmning av de enkla rätter som severades tillsammans med vinet. De hade ett utmärkt vin från Carien och om man ville kosta på sig något extra, så fanns det även importerat vin från Korinth.

Det hamnade ett krus vin från Carien på vårt bord, det fick duga, eftersom vi var litet frusna efter den långa promenaden, bad jag om hett vatten att blanda vinet med. Man blir varm om fötterna av det, Amoces följde mitt exempel.

- Jag förstår inte så mycket om hur man intar fästningar, sade Amoces lågmält, dock förstår jag att det måste till två saker. För det första, en inledande stormning så att försvararna blir upptagna. För det andra, några vänner inne i Citadellet som förmår släppa in ett antal av våra bästa krigare, helst osedda, och som sedan öppnar några av portarna inifrån. Vad säger du om detta ?

- Jo, jag tror att det måste gå till ungefär så. Men vi måste först skaffa planritningarna över alla anläggningar innanför Citadellets murar, inklusive palatsets delar som ligger innanför Citadellet. Det vore också bra om vi kunde få reda på vattentillförseln och avloppssystemen och så portarnas öppningssystem.

I det fallet kan vi räkna med överraskningar, jag tror nämligen att Krösus har anlitat det tekniska geniet Theodorus från Samos. Kommer jag ihåg rätt så var det just dessa portars sinnrika tekniska system som min far berättat om och jag tror han även nämnde några andra försvarsverk inom Citadellets område som bar Theodorus geniala signatur.

- Att få klarhet i dessa ting får väl ingå i våra

förhandlingar med Mardokai, sade Amoces.

- Ja, jag tror det. Det finns ytterligare ett namn från Ionien, som kan ställa till med obehag. Egentligen är han tänkare åt det filosofiska hållet, men han hade Krösus öra och var länge hans rådgivare i militära frågor. Med stor sannolikhet har även han hittat på nya knep som kan beröra försvaret av citadellet.

- Vad heter han, frågade Amoces.

- Thales från Miletos,han är gammal nu,men lär fortfarande leva.

Honom måste du hört talas om.

- Thales från Miletos ! upprepade Amoces. Honom har jag inte bara hört talas om, jag har träffat honom.

- Vad ! - - - Har du träffat Thales från Miletos?

- Ja, av en ren tillfällighet, sade Amoces.

Det hölls ett stort vetenskapligt möte på ön Samos, där det fanns representanter för astronomi, teologi, matematik och allmän läkekonst.

Jag var där som yngste respresentant för Zarathustras lära, det är nu länge sedan.

Thales från Miletos var där som föreläsare. Han var redan då till åren kommen, men hans

tankar var unga. Jag blev imponerad av hans klara tankebyggnad och hans logiska sätt att argumentera. Jag kommer särskilt ihåg att jag spontant gjorde jämförelser mellan honom och Zarathustra. Som en motsats till de rådande naturgudarna betonade Zarathustra andligheten som den högstes väsen. På motsvarande sätt ansåg Thales att principer styrde alla ting som fanns till. Han ansåg att de skilda iakttagelser som vetenskapen gjort kunde förklaras av ett urämne som allt var uppbyggt av. Thales hade funnit att vatten var principen som allt materiellt vilade på. Hans lärjunge, Anaximander, har som du vet numera underkänt Thales vattenprincip. Anaximander, talar om ett okänt ämne, det gränslösa, som bärare av den princip Thales kommit fram till, det är också denna princip som numera är mest känd. Hur det än förhåller sig, så var det ett nytt sätt att tänka det som Thales bidrog med.

- Jag tror att Zarathustras andlighet och krav på den enskilda människan att ta ställning för det goda och för sanningen, har sin motsvarighet i vetenskapens krav på principer, ungefär

så som Thales formulerade sina tankar. Dessa stora ting kommer måhända att betraktas som en brytpunkt i mänsklighetens historia. Vår tid kanske föder en ny värld, Alcazzar.

- Jag hoppas det Amoces, svarade jag, och jag hoppas också att vi får vara med och se något av hur den världen utvecklar sig. Om vi innan dess skulle bli avslöjade är jag rädd för att vi i stället blir sedda hängande på stadsporten.

- Var inte så pessimistisk Alcazzar. Vi skall nog klara det här med nådigt bistånd av Ormuzd, vishetens herre, tröstade Amoces. Än så länge är det bara två personer hemma, som känner till oss, Storkonungen själv och Kiliarken. Här i Sardes är det bara Mardokai, Aron Iscariot, Judith och hennes mor, som vet vilka vi är. För alla andra är du enbart en köpman från Opis & Söner i Babylon och jag är tjänstgörande mager vid Ormuzdtemplet här i Sardes.

- Kommer du att försöka få kontakt med översteprästen i Artemistemplet, eller har du andra planer, frågade jag.

- Jo jag har en plan som det är dags att pröva på magerna vid Artemistemplet.

Jag har tänkt mig få Ormuzdtemplets tillåtelse att tala med Artemistemplets ansvariga ledning om prästerskapets situation i Sardes. Jag tänker utgå ifrån att vi har gemensamma intressen att ta vara på oavsett vilken religiös riktning vi representerar och på så sätt utröna om det kan finnas utrymme för fler frågor.

Den hållning som då Artemistemplets präster visar får leda den fortsatta kontakten.

- Tror du det är lämpligt att informera Mardokai om dessa kontakter ?

- Nej, Alcazzar, det tror jag inte vi skall göra, i varje fall inte nu, det är nog säkrast att hålla isär de olika kontakterna så länge.

- Ja, jag håller med om att det nog är klokt.

- Det är alltid Amoces som drar de kloka slutsatserna,tänkte jag. Jag skulle känna mig villrådig utan honom. Jag förstår bara inte, att han aldrig visar någon rädsla. Utefter min rygg går det kalla kårar så snart jag tänker på vad som skulle kunna inträffa om vi bleve avslöjade. Inne i staden är vi kanske än så länge

säkra, men utanför börjar det likna ett härläger.

Krösus mobilisering hade börjat ta fart. Vi skulle inte komma långt utan att bli kontrollerade av hans patruller, om vi skulle få anledning att fly staden.

Jag avbröts i mina funderingar av värdshusvärden som undrade om han kunde stå till tjänst med något mera. Tiden var inne för oss att fortsätta, varför vi tackade för det goda vinet och lämnade värmen i det ombonade värdshuset.

Avståndet till Ormuzdtemplet var inte längre än att vi kunde fortsätta till fots. Vi vek av nerför berget för att komma till den norra porten, den som låg närmast templet. Längre ner för berget blev gränderna bredare och övergick snart till fjorton fots bredd.

Amoces tog mig plötsligt i armen, och viskade.

- Fortsätt framåt utan att vända dig om, jag tror att vi är skuggade.

Det hade börjat skymma så det var svårt att se någon längre sträcka. Amoces skyndade på stegen så att vi skulle öka avståndet till en eventuell förföljare.

- Nu tror jag vi kan tala obehindrat, men vi bör inte stanna ! Jag vet inte säkert, sa Amoces, men jag uppfattade två gånger att någon följde efter oss. Andra gången var en gång för mycket. Om någon förföljer oss så måste vi ta reda på vem det är och varför.

Amoces föreslog att vi skulle vika av mot nordost när vi närmade oss stadsmuren, och hålla oss i gränderna nära muren tills vi kom till en liten port som han kände till. Utanför den porten gick en stig nerför sluttningen till Ormuzdtemplets baksida.

- Så här gör vi, viskade Amoces, vi går nu i rask takt tills vi kommer fram till den lilla porten, jag hoppas den är öppen fortfarande. När vi kommer fram dit, så viker du av ut genom porten, så snabbt du kan. Jag viker samtidigt av åt höger in i den smala gränden där. Vi väntar sedan tills en eventuell förföljare hinner fram. Om vi är skuggade så har han sett att vi

vek av åt höger innan stora porten. Han kommer i så fall att följa efter. Kommer det någon som blir osäker på vart han skall ta vägen när han kommer hit till lilla porten, så är det säkrast för oss, att på ett tecken från mig fånga in honom och föra ut honom genom porten. Jag tror inte någon kan se oss där, och vi skall inte använda större våld än nöden kräver. Bara så mycket att vi får fram vem han är och för vem han arbetar. Har du något annat förslag Alcazzar ?

- Nej, jag tycker vi gör som du föreslår, viskade jag.

- Är vi skuggade - och jag måste säga att det såg så ut, så måste vi ju ta reda på vem det är.

- Var beredd, vi är snart framme vid porten !

Utan att vända oss om, fortsatte vi i rask takt längs muren.

- Där är den, sade Amoces, det är inte så lätt att misstänka att där ligger en port i muren. Vi har tur, porten står fortfarande öppen denna sena timma.

Jag vek snabbt av åt vänster och ut genom

den lilla porten som Amoces föreslagit.

Amoces själv vek samtidigt av åt höger och in i den smala gränden. Jag kunde knappt följa honom där inne i skuggan. Han vinkade klartecken och jag höjde handen till svar.

Vi väntade och ingenting annat hände på en lång stund än att ett äldre par vandrade förbi. Jag kände mig olustig till mods och hoppades att inget skulle hända. Om vi vore avslöjade inför lydierna, så skulle det inte finnas någon anledning att skugga oss. Då vore det enkelt att gripa oss och oskadliggöra oss så lydierna kunde det knappast vara som var oss på spåren. Men samariterna i den judiska församlingen ville inte ha några förhandlingar till stånd. De skulle ha anledning att försöka utröna vilka vi var. Var dom oss på spåren och vad hade de i så fall i sinnet? Mardokai hade antytt att han inte riktigt visste vad de kunde ta sig till.

Amoces gjorde plötsligt ett tecken och rusade ut ur gränden. Jag hann inte ens halvvägs förrän jag fick skåda den mest eleganta

uppvisning i de österländska greppen. Amoces hade svingat en kraftigt byggd varelse i en båge genom luften. Vem det nu var så hamnade den på rygg i ett moln av damm och kunde tacka sina gudar att gatan inte var stenlagd! När jag hunnit fram hade Amoces redan ett stadigt grepp om mannens arm vriden bakom ryggen. Amoces pressade ner honom på mage och bad mig binda hans händer på ryggen. Jag hade inget rep till hands.

- Får jag låna din kosti Amoces ? Ahora Mazda förlåter Dig säkert.

- Ja, men snabbt,viskade Amoces.

Jag förstod inte då det oerhörda i att använda det heliga 72 trådiga, tvinnade snöret, hans Kosti, på ett så vanvördigt sätt.

Den kraftigt byggde mannen andades häftigt och försökte utgjuta sin vrede med munnen pressad mot den jordiga marken. Vredesutbrottet kom av sig när jag tog tag i hans handled och vred till litet extra. Så snart mannen kommit upp på sina fötter, föste jag honom snabbt ut genom lilla porten och förde

honom avsides en bit nerför stigen - utom hörhåll.

Det var nära mörkrets inbrott så vi fick bråttom att få ur honom vem han var och vem som hade sänt honom. Det tog inte lång tid förrän han medgav att han hade skuggat oss. Mannen upprepade gång på gång att han inte hade tänkt skada oss. Han var envis i sitt motstånd att tala om namnet på den som anlitat honom. När Amoces ville ge upp och inte plåga honom mer, tog jag, som en sista utväg, fram mitt lilla speciella knep som gjorde att han vek sig dubbel i smärta. Då föredrog han att tala framför att riskera en omgång till. Han tecknade åt oss att han ville tala så fort det värsta hade gått över. Vi väntade otåligt på hans besked.

- Nå, sa Amoces, nu vill vi veta vem som sänt dig !

- Hans namn är Mardokai, stammade mannen.

Vi blev båda stumma av häpnad. Amoces tittade granskande på mig.

- Visste du någonting om detta ? frågade han

i bestämd ton.

- Nej, svarade jag lika bestämt, vad tror du egentligen ?

Naturligtvis hade jag dryftat sådana frågor med dig om jag hade haft minsta misstanke om att något sådant var påtänkt från Mardokais sida. Jag är övertygad om att det finns en rimlig förklaring till Mardokais beteende. Jag känner familjen så väl att det helt enkelt måste finnas en naturlig förklaring.

- Jag hoppas du har rätt, sade Amoces.

För första gången kände jag en underförstådd anklagelse från Amoces. Jag visste inte själv att jag skulle reagera så häftigt för Judiths familj. En förebråelse mot Mardokais beteende kändes som en förebråelse mot mig. Det gjorde inte saken bättre att den kom från Amoces, som jag nu betraktade som min vän.

- Jag måste sansa mig nu, tänkte jag. Det får bara inte uppstå någon form av misstroende mellan Amoces och mig. Jag lyckades intala mig själv att det var min relation till Judith som gjorde situationen så känslig. Säg inget ! Säg inget! förmanade jag mig själv.

Amoces måste ha läst mina tankar, han sade:

- Alcazzar, naturligtvis tror jag dig ! Jag blev bara så upprörd över sättet att arrangera en skuggning av oss, utan vår vetskap och från dem vi uppfattat som våra vänner. Vi får reda ut frågorna i morgon.

Jag kände mig sårad över Amoces misstänksamhet, men samtidigt förstod jag hans reaktion. Även jag undrade över vad Mardokai menade med att bevaka oss, utan att först ha talat med oss.

När morgonen grydde var jag tidigt uppe för att sända bud till Mardokai och be om ett brådskande möte. Mannen som skuggade oss hade vi tagit med till Ormuzdtemplet och förvarade honom där inlåst i ett källarrum. Vi ville reda ut den här händelsen innan vi lät honom löpa.

Mardokai lät meddela att han kunde ta emot för ett kort möte omedelbart.

Amoces och jag tog tvåspannet i ilfart till Mardokais kontor. Det skulle vara en överdrift att påstå att vi var lugna och sansade när vi

steg in till Mardokais rum. Vi hade kommit överens om att säga till Mardokai att vi var skuggade och fråga honom om han visste något om detta, därefter utläsa hans reaktion.

- När upptäckte ni att ni var skuggade ? frågade Mardokai och visade ingen förvåning.

- I går vid fjärde dagväkten strax före skymning, svarade jag.

- Det var ju för väl, fortsatte Mardokai. Det är jag som ordnat den skuggningen.

- Varför ? Varför skuggar du oss ? frågade jag anklagande.

- Judas Hebron är död !

- Är Judas Hebron död... vad är det som hänt och har hans död något med oss att göra?

- Ja tyvärr, det är den direkta orsaken till att ni blev skuggade i går. Jag blev orolig för er säkerhet och beslöt därför att bevaka er.

Hebron hittades i går morse knivhuggen till döds. Det sades vara rånmord, men någon rånmördare har man inte kunnat spåra. Hebron tillhörde lilla rådet och det kan finnas ett samband mellan denna hans position och att han bragts om livet.

Det har funnits tecken på att samariterna försökt få reda på vilka ni är, som förhandlare, det har kommit till min kännedom att man försökt pressa Judas Hebron. Hans död kan vara en följd av att han vägrat tala eller kanske visste han för mycket. Dessa misstankar om ett samband har gjort mig orolig. Min skyddsvakt har förresten inte kommit tillbaka, vet Ni var han finns?

- Ja, svarade Amoces, han finns i vårt förvar i källaren i Ormuzdtemplet.

- Han måste ha uppträtt klumpigt, jag misstog mig tydligen på hans kapacitet.

- Inte nödvändigtvis, sade jag, det är inte många som skulle kunna hävda sig mot Amoces österländska grepp. Mannen var helt utan chans att hinna försvara sig !

- Jaså, sa Mardokai, har magerna vid Ormuzdtemplen sådana färdigheter?

Jag trodde att man ägnade sig åt andliga övningar i templen.

- Andens kraft blir inte sämre av snabba kroppsliga rörelser, sade Amoces.

Amoces kvickhet utlöste ett förlösande skratt.

- Tror du, Mardokai, att Hebron blev rånmördad, frågade jag.

- Nej, knappast.

Jag tror han hade skaffat sig farligare fiender än eventuella rånare. Men vi får

nog snart veta. Eftersom Judas Hebron inte bara var församlingsmedlem, utan därtill ledamot av lilla rådet så kommer det att företas en grundlig undersökning av omständigheterna kring mordet.

- Misstänker du att samariterna kan ligga bakom det här, har du belägg för sådana misstankar?

- Jag vet inte Alcazzar vad jag skall svara på denna fråga, men jag är orolig för er och de risker ni i så fall löper.

- Vilken förbindelse hade Judas Hebron med samariterna ?

- Ismail tillhör samariterna och han har affärsförbindelser inte bara med utan affärer tillsammans med Judas Hebron, där finns ett möjligt samband.

- Du är inte särskilt förtjust i Ismail har jag förstått ?

- Nej, det skulle vara en överdrift att påstå, svarade Mardokai.

- Jag är rädd för att jag inte riktigt är insatt i de här förhållandena, sade Amoces.Vem ville du egentligen skydda oss emot, genom att skugga oss?

- Vi har en inofficiell grupp i församlingen som vi kallar samariterna. Den gruppen har varit emot samarbetet med Cyrus. Jag har som församlingens ansvarige ledare en del informationer om vad som försiggår hos samariterna - hemliga informationer som har gjort mig orolig över vad den gruppen kan företa sig. När så Hebron mördades, fick jag en bekräftelse på att min oro var befogad. Jag har inte sambandet klart för mig, men jag tänker ta reda på hur det förhåller sig. Under tiden skulle jag uppskatta om ni två accepterar att vi bevakar er. Givetvis kommer vi att tala om när och hur, det var ett beklagligt misstag att vi inte informerade er förra gången. Nu vet ni också att ni bör vara på er vakt även i fortsättningen. Jag har dessutom upptäckt att det är fler än samariterna som gärna vill veta vilka ni är. Var

därför rädda om mina spanare i fortsättningen, jag har inte så många som jag helt kan lita på.

- Varför blev vi inte underrättade om den här bevakningen, undrade Amoces.

- Helt enkelt därför att vi inte ville oroa er i onödan, nu inser jag att vi gjorde ett misstag.

När vi lämnat mötet med Mardokai, sa Amoces:

- Tror du att Mardokai kan ha låtit döda Hebron för att skydda våra förhandlingar?

- Nej, svarade jag, Mardokai har en alltför utsatt ställning inom den judiska församlingen för något sådant, dessutom var de vänner. Jag tror över huvud taget inte det är Mardokais sätt att lösa frågor.

Vi satt upp i tvåspannet och gav oss iväg ner längs flodbanken.

- Vad gör vi nu Amoces ? undrade jag.

- Min bedömning är just nu att vi bör påskynda förhandlingarna.

Ju fler uppgörelser vi har bakom oss desto säkrare blir vår ställning här i Sardes.

- Hur menar du då ?

- Jo, eftersom det finns en grupp i den judiska församlingen, som enligt Mardokai till varje pris vill förhindra förhandlingar, så bör denna grupps intresse för oss minska, efter hand som vi når resultat. De har ju ingenting att vinna på att angripa oss när väl ett förhandlingsresultat är uppnått.

- Jag bör alltså be Mardokai om ett nytt möte så snart som möjligt ?

- Ja, det tycker jag. Under tiden får vi finna oss i att vara bevakade av Mardokais folk. Jag skulle uppskatta,Alcazzar, om du vid tillfälle gör klart för Mardokai att vi inte vill vara under uppsikt av hans folk längre än absolut nödvändigt. Jag tycker helt enkelt inte om arrangemanget.

- Jag är av samma uppfattning och skall säga till Mardokai så att han förstår vad vi menar.

Förseningen

Hären hade försenats vid övergången av Halys. Gång på gång gjorde garnisonen från fästningen i Gordion attacker mot brofästet som hade etablerats på andra sidan floden. Broslagningstrupperna hade lyckats slå en tillräckligt bred bro så att tretusen man tog sig över mellan varje dagväkt. Femton dagar var anslagna för överfarten. Nu hade det krävt den dubbla tiden beroende på de oväntat envisa och kraftfulla attackerna från Gordion-garnisonen. Förtrupperna hade planenligt tagit sig över Sangarios och upprättat ett brohuvud på andra sidan både den andra och tredje övergången. Brohuvudena vid Sanga-rios hade hållit för trycket från Sardes förtrupper, trots att Krösus förstärkte dessa efter hand.

Uxieces, krigshövitsmannen för hären, hade avlämnat sin rapport till storkonungen. Konungen läste rapporten med stigande irritation.

- Vad är det som händer? tänkte han. Har Gordiongarnisonen lyckats stoppa vår huvudstyrka, är det verkligen möjligt ? Det här kan bli kritiskt, varje försening vi nu råkar ut för, ökar Krösus chanser att mobilisera ytterligare styrkor och hinna få hjälptrupper från sina allierade!

Cyrus hade fått lugnande rapporter från Sparta. Därifrån var man inte beredda att gå in och stödja Krösus just nu. Babylon hade enligt de diplomatiska rapporterna nog av sina egna problem och hade dessutom lovat hålla sig borta. Det ingick i uppgörelsen i samband med Elam- krisen, så långt han nu kunde lita på Nabonid av Babylon.

- Det återstår Egypten, tänkte Cyrus. Det var högst tveksamt om Egypten var berett att hjälpa Lydien. Egypten hade tydligen tagit starkt intryck av uppgörelsen med Babylon om Elam och Susa. Cyrus kunde, icke utan tillfredsställelse, konstatera att omgivningen hade respekt för honom.

- Och så blir vår här stoppad utanför Gordion, som försvaras av bara en garnison! mumlade han irriterat. Har jag misstagit mig på Uxieces

som krigshövitsman ? Han har inte tidigare prövats med ett så stort ansvar som nu. Jag måste få honom att förstå att jag förväntar mig mer övertygande insatser från hans sida.

Uxieces satt i knipa. Han kunde inte fortsätta med huvudstyrkan förrän Gordion var besegrat och det skulle kräva sin tid. Så snart han hade upptäckt den verkliga styrkan i Gordions fästningsverk hade han begärt att skyndsammast få förstärkning med de stora belägringsmaskinerna. Det hade inte varit lätt, men till slut hade han lyckats få Överhövitsmannen att släppa några av de bästa assyriska maskinerna. Bron över Halys hade fått breddas och förstärkas för att få över de tunga pjäserna. Lyckligtvis var karavanvägen mellan Halys och Gordion av sådan kvalitet att det gick att komma fram med bred last. Uxieces hade ytterligare ett stort bekymmer och han hade inte riktigt bestämt sig för, hur han skulle hantera detta problem.

Storkonungen hade än en gång påmint honom om att han inte ville ha någon stad skövlad

eller plundrad.

- Hur har den ärade storkonungen tänkt sig, att detta skulle gå till. Hur skulle de kunna besegra denna starkt befästa stad, utan att skada den. Ofta måste de locka krigarna till extra insatser med löften om plundring av de besegrades rikedomar, det vet ju Storkonungen att det är absolut nödvändigt, tänkte Uxieces

Att promenera in på utströdda olivkvistar väntade han sig inte, men Storkonungen hade inte kunnat ge någon som helst anvisning om hur det skulle gå till att erövra denna fästning utan att slå sönder den.

Uxieces hade heller inte väntat sig hjälp. Det var och skulle förbli hans bekymmer.

Förr kunde man åtminstone få råd av gudarna genom offer, tänkte han, men det duger inte längre. Numera skall vi, enligt konungen, förlita oss på några andliga väsen, och de ser inte ut att vara till mycken hjälp.

Uxieces beslöt att dela upp hären i en belägringsstyrka och en avdelning som skulle

fortsätta mot Sardes och förstärka förtrupperna vid Sangarios. Huvudstyrkan skulle efter att Gordion var intaget ansluta sig vid brofästet på andra sidan Sangarios.

Storkonungen hade kallat på Kiliarken för en genomgång av läget. Han föredrog att samtala med Kiliarken i arbetsrummet.

- Jag tar endast med min personliga skrivare, stämningen blir mer avslappad då, tänkte konungen. Kiliarken uppträdde alltid annorlunda mot honom när fler rådgivare var närvarande. Det var kanske naturligt men han föredrog att emellanåt, speciellt i kinkiga lägen, få samtala med Kiliarken i enrum. De kunde då stundom utbyta tankar och ideér utan att dessa behövde vara förankrade bland de främsta rådsmedlemmarna. Metoden hade hittills fört med sig bra underlag för senare ställningstaganden i det samlade rådet.

- Blir vi inte fler i dag ? sade Kiliarken när han trädde in till konungen, efter den formella hälsningen.

- Nej Ahasveros, jag vill ha en informell överläggning med dig i dag. Vi har en del bekymmer som jag vill dryfta med dig innan vi drar frågorna i rådet.

- Jag står till konungens förfogande.

- Det ser ju ut att gå bra i Elam. Vad fick Nabonid att slutligen ge med sig ?

- Herre, det satt långt inne för Babylon att släppa Susa. De har haft omfattande tributer därifrån, särskilt från karavantrafiken. Nabonid har fått respekt för vår militära styrka, han är ju också försvagad genom de dåliga tiderna. Han var medveten om revoltstämningen bland stormännen och handelshusen i Susa.

Situationen försämrades ytterligare efter den senaste höjningen av pålagorna. Han var helt enkelt inte beredd att möta oss militärt samtidigt som han riskerade att få befolkningen mot sig. Nabonids problem, det förstod jag efterhand, var egentligen inte att släppa Elam och Susa, utan att komma till en uppgörelse med äran i behåll.

- Var det din idé att föra in hans födelsestad Haran och Sintemplet i uppgörelsen?

- Ja, min tanke var att hota Nabonid med

att ta Haran och förstöra Sintemplet om han vägrade att släppa Elam och Susa. Han skulle då kunna rädda sitt ansikte genom att släppa Elam och Susa i utbyte mot sin födelsestad.

Nabonid har ju själv bekostat återuppbyggnaden av templet och alla vet att Ehulhultemplet i Haran har legat honom varmt om hjärtat. Omvärldens uppfattning blir att det var ett dåligt byte för Nabonid men han behöver inte tappa ansiktet.

- Varför skulle vi rädda ansiktet på Nabonid, undrade Koungen.

- Det blir billigare så och vi har dessutom sluppit spilla blod.

- Det är utmärkt Ahasveros, det är helt i överensstämmelse med mina strävanden.

Det var ett skickligt drag, som besparar oss kostnader och dessutom ett oförstört Susa. Det stärker vårt rykte att vi är mer angelägna om att vinna befolkningen över på vår sida än att förstöra deras städer.

Det enda jag inte tycker om är, att du har hotat med att förstöra ett tempel.

- Herre, jag respekterar Er konungsliga vilja,

men i det här fallet blev det ett offer för omständigheterna. Kan detta misstag i någon mån kompenseras av att vi kan flytta över en del av hären från gränserna mot Elam till att bilda reserv för vinterfälttåget mot Sardes ?

- Han är skicklig min Kiliark, tänkte konungen och kunde inte annat än känna tillfredsställelse över hur Elamkrisen hade lösts. Han nickade därför instämmande, och sade.

- Det är bra Ahasveros, jag räknar med att detta var en engångsföreteelse och att inga fler tempel blir hotade. Zarathustra har lärt mig att vara tolerant mot alla gudsuppfattningar. Härtill kommer att det är till stor nytta för oss att ha tempelmagerna på vår sida, oavsett vilken gud de dyrkar och i vilket rike de verkar.

- Du berörde vinterfälttåget mot Sardes, det är vårt största bekymmer just nu.

Har du läst rapporten från Krigshövitsmannen ?

Kiliarken nickade.

- Det är ingen munter information,fortsatte konungen, jag är bekymrad över förseningen.

Vad anser du att vi skall göra ?

- Förseningen är allvarlig om Krösus under tiden förses med hjälptrupper från sina allierade. Jag har färska rapporter från våra utsända. Ingen av de allierade har ännu förberett några hjälptrupper, så långt våra ambassadörer är underrättade. Vi kan inte gå vidare med huvudstyrkan förrän Gordion fallit. Jag tror att Uxieces kommer att slå ut garnisonen så snart våra tunga belägringsmaskiner kommer på plats. Gordion är en starkt befäst stad. Både vi och Uxieces har underskattat dess styrka. För säkerhets skull har jag bett Överhövitsmannen att sända två stormningslokager till Uxieres hjälp. Jag föreslår att vi avvaktar någon dag innan vi vidtar ytterligare åtgärder.

- Det är nog klokt Ahasveros, låt oss avvakta. Vill du be Överhövitsmannen att hålla mig underrättad om händelseutvecklingen vid Gordion.

- Jag skall meddela honom.

- Hur går det för min vän magern Arabecex och vår strateg där borta i Sardes? undrade konungen. Jag hoppas det går bättre än för hären.

- Det är ett mer hoppfullt besked jag kan ge för magerns och strategens del. svarade Kiliarken. Arabecex, som därborta heter Amoces, har öppnat vissa kanaler vid Artemistemplet. Båda två opererar från Ormuzdtemplet, där Arabecex officiellt tjänstgör som Mager. Strategen Artacerches, med täcknamnet Alcazzar, har lyckats komma igång på ett mycket intressant sätt. Han har infiltrerat den judiska församlingen och har dess ledares förtroende. Förhandlingar är påbörjade med representanter för deras råd. Magern och Strategen samarbetar vid dessa förhandlingar. Vi har ställt i utsikt att Jerusalem skall befrias på sikt och vi är beredda att bidra med finansieringen av templets återuppbyggnad i utbytemot hjälp att inta Sardes och Citadellet. Förhandlarna har därtill utrustats med mandat att lova även kortsiktiga fördelar i utbyte mot aktiv hjälp. Allt i överensstämmelse med de generella befogenheter som jag har av konungens råd.

- Detta var glädjande och en lovande rapport. Jag skulle behöva fler sådana.

På vilket sätt skyddas Magern och Strategen?

- Jag är rädd för att det över huvud taget inte går att skydda dem. Å andra sidan är det ett fåtal personer som känner deras identitet. Magern tjänstgör på ett fullt normalt sätt vid Ormuzdtemplet. Översteprästen där känner inte till honom annat än som präst. Strategen har blivit välbeställd köpman från Babylon. Vi har gjort honom till delägare i ett där befintligt företag. Strategen talar flytande babyloniska, det ökar trovärdigheten.

- Mycket bra.... mycket bra....

Har du som Kiliark någon fråga du vill ta upp i dag ? frågade konungen.

- Ja, det har jag. Det är dessvärre ett nytt problem. Våra trupper i nordost har trängt ända fram till floden Oxos och har bara mött sporadiskt motstånd från skytiska stammar. Vi har emellertid från våra kunskapare i Massageten och Sogdiana fått underrättelse om att det förekommer samverkan mellan Daher och Massageter. Ett första tecken, nog så allvarligt, är att vårt avtal med Marakanda om karavanlasterna från Österlandet har brutits.

Karavanerna som tidigare gick till Ackmed har omdirigerats till karavanleden norr om de stora innanhaven. Det kommer inte att dröja länge förrän vi har handelshusen i Ackmed över oss med sitt missnöje.

- Det betyder att löften jag har utfärdat till Ackmeds handelshus och köpmän, ej längre håller,sade konungen. Det är allvarligt Ahasveros.

- Ja, det är bekymmersamt. Tyvärr kan vi inte öka den militära pressen i öster förrän vi framgångsrikt kunnat avsluta vinterfälttåget mot Sardes.

Teaterbesöket

Artacerches (Alcazzar), strateg:

Förhandlingarna med Mardokai och Aron Iscariot fortsatte på samma plats som tidigare, i huset bakom Artemistemplet. Vi kunde inte finna något bättre ställe.

Amoces och jag hade gått igenom våra förhandlingskrav flera gånger så vi kände oss väl förberedda. Denna gång skulle vi komma till realförhandlingar.

Mardokai inledde överläggningen och sade:

- Aron Iscariot och jag är överens om följande förslag. Ni lägger först fram era önskemål och krav på den judiska församlingen. Mer exakt vilka insatser ni förväntar er från vår sida. Vi skiljer sedan på oss för enskilda överläggningar och kommer då att gå igenom era önskemål och vad som krävs från vår sida. Mot bakgrund av våra insatser framför vi sedan våra önskemål om motprestationer från Cyrus sida.

Har ni några andra förslag till uppläggning?

Amoces svarade :

- Vi går med på detta förslag med det tillägget att när ni framfört era önskemål om motprestationer från vår sida, så föreslår vi nya enskilda överläggningar.

Härefter samlas vi igen för att diskutera oss fram till en lösning.

- Det blir nog en bra förhandlingsordning, sade Mardokai.

- Vår lista på önskemål ser ut så här, sade Amoces och tog fram sina minnesanteckningar.

Vi utgår ifrån att när Cyrus här besegrat Krösus så kommer Krösus att förskansa sig innanför stadens murar med så många krigare som möjligt. Själv kommer med stor sannolikhet Krösus att befinna sig innanför murarna i Citadellet, med så många krigare som över huvud taget ryms där. Detta leder till två frågor som måste lösas med den judiska församlingens hjälp.

1. Hjälp att forcera den yttre stadsmuren, så att belägring och stormning blir överflödiga.

2. Hjälp att forcera Citadellets tre murar, så att Palatset och Citadellets försvarsanläggningar kan intas med minsta möjliga förluster.

Insatserna skall anpassas efter omständigheterna, det är resultatet som räknas.

När det gäller yttre stadsmuren, kan det gå till så, att någon av de mindre bevakade portarna öppnas inifrån så att några av våra krigare slipper in och kan öppna en större port.

När det gäller Citadellet blir det svårare. Det är omgivet av tre murar och därmed mycket svårintagligt. Alla murarna klättrar dessutom utefter bergssidan. På norra sidan, på ett ställe där klippan är mycket brant, har vi konstaterat att det endast finns en enkelmur. Vi vet dessutom att det finns ett antal tunnlar i berget. Tunnlarna utgör förbindelse mellan de olika försvarsdelarna. För att klara Citadellet behöver vi för det första ritningar över hela försvarsanläggningen. För det andra, en ingående studie från Citadellets insida som pekar ut de svaga punkterna i försvarsverket.

Vi behöver också ritningar över palatset och dess försvar. Vi räknar med att palatset har ett särskilt försvar även för de delar som ligger innanför Citadellet. Den del som ligger utanför Citadellets murar, behöver vi inte räkna med i detta sammanhang.

För att erövra Citadellet behöver vi insatser från insidan och från flera håll samtidigt. Ni kan räkna med att Cyrus här kommer att göra en massiv framstöt mot Citadellet, samtidigt som aktionerna sätts igång.

Insatserna från Citadellets insida blir er uppgift att lösa.

Mardokai såg fundersam ut och tog till orda.

- Vi har noterat önskemålen. Jag föreslår att vi nu går in i var sitt rum för enskilda överläggningar. Vi samlas här igen vid tredje dagväkten.

Amoces och jag gick in i ett angränsande rum, medan Mardokai och Aron Iscariot blev kvar i sammanträdesrummet. Vi gick ännu en gång igenom vad som kunde tänkas hända vid en belägringssituation och vilka mål som skulle uppnås vid de olika faserna. Amoces och jag

var överens om att vi skulle ställa krav på målen och att det skulle vara församlingens sak att lösa sättet på vilket respektive mål uppnåddes.

Mardokai och Aron Iscariot tog lång tid på sig för enskild överläggning.

När de återvände sade Mardokai:

- Ursäkta dröjsmålet men som ni förstår är detta ingen lätt uppgift att lösa så detmåste ta sin tid!

- Vi förstår till fullo att det måste ta sin tid, sade Amoces. Det är inte vår vilja att jäkta fram ett svar.

Mardokai framförde deras motkrav.

- Mina vänner, de förslag till prestationer, som den judiska församlingen skall stå för, är inte små. Med hänsyn till riskerna och vår strävan att omvärlden skall kunna lita på den judiska rörelsen, har vi önskemål om tre principiellt olika motprestationer.

För det första:

Förutom den judiska församlingen skall ytterligare en stor och inflytelserik grupp i staden förklara sig vilja stödja Cyrus, givetvis i hemlighet. En sådan grupp kan exempelvis vara magerna. Detta, för att ett allmänt missnöje med den rådande regimen därmed skulle demonstreras. Vi tror oss veta att ett sådant allmänt missnöje för övrigt råder i Sardes.

För det andra:

När Jerusalem befrias av Cyrus krigshär så överlämnas samtidigt stadens styrelse till den judiska befolkningen. Återuppbyggnaden av templet i Jerusalem skall påbörjas snarast efter befrielsen och allt byggnadsmaterial bekostas av Cyrus kassa.

För det tredje:

Medlemmarna i den judiska församlingen i Sardes garanteras få behålla sina egendomar samt disponera handelsprivilegierna från karavantrafiken mellan Susa och Sardes. Handelsprivilegierna får fördelas av församlingen i Sardes i förhållande till medlemmarnas aktiva insatser vid stadens belägring. De som inte velat deltaga skall ej ha rätt till fördel.

Har ni några frågor med anledning av dessa tre punkter?

Amoces såg upp från sina anteckningar, iakttog oss en lång stund, innan han yttrade sig.

- Ja, sade Amoces, vi vill gärna ha ett förtydligande av punkt ett. Vad avses med ett stöd från en större grupp, exempelvis magerna ? Räcker det med ett passivt stöd i form av ett accepterande av att Cyrus här får bistånd från annat håll i staden, eller avser ni ett mer aktivt stöd ?

- Det kan i detta fall räcka med ett klart accepterande, genmälde Mardokai.

- Tack, sade Amoces, då vill vi gärna gå igenom de här punkterna. Vi meddelar er när vi är färdiga för fortsatta överläggningar.

- Det här kan bli svårt, sade Amoces när vi åter blivit ensamma.

- Du tänker på deras punkt ett, sade jag. Hur långt har du kommit med magerna i Artemistemplet, Amoces ?

- Inte särskilt långt. Det är just det som är bekymret. Jag räknade inte med att församlingen skulle föra in den här frågan och tillika som ett villkor. Men jag förstår dem och det

blir nog inte lätt att förhandla bort den punkten. Jag får driva frågan med Artemismagerna hårdare, som det nu ser ut.

Efter våra enskilda överläggningar samlades vi åter för en kort stund. Vi blev snabbt överens om att vi behövde tid för att studera våra respektive kravlistor innan vi gick vidare.

Redan påföljande dag sökte Amoces upp översteprästen i Artemistemplet. Hans officiella ärende var att undersöka möjligheterna för ett Anahitatempel i Sardes. Han hade haft ett intressant samtal med Översteprästen och två av dennes närmaste medarbetare. Amoces lyckades föra in samtalen på den nya tidens villkor för prästerskapet i Sardes i allmänhet och Artemistemplet i synnerhet. De skulle träffas igen för att diskutera frågan om ett nytt tempel.

- Vilket intryck fick du av Översteprästen, frågade jag Amoces, när vi möttes vid en gemensam måltid.

- Blandat! Han verkade uppriktig i sina svar,

men jag fick också en känsla av, att han försökte locka ur mig uppgifter om, vem jag egentligen är. Jag förstod att han undrade över varför jag som mager och inte översteprästen vid Ormuzdtemplet tog denna kontakt. Jag förklarade för honom att jag hade detta speciella uppdrag, att försöka driva igenom ett Anahitatempel i Sardes. Han verkade nöja sig med det beskedet.

- Vad hade han för uppfattning om Krösusregimen ? Fick du något tillfälle att komma in på sådana känsliga frågor ?

- Tyvärr väldigt lite. Här var däremot en av hans medarbetare mer frispråkig. Av honom fick jag veta, att de i själva verket var missnöjda med utvecklingen. De vädrade speciellt sin harm över att Krösus finansierat så stora delar av templet i Ephesos, samtidigt som deras eget hade begränsade resurser. Detta var ju sådant vi visste, men det mest intressanta var, att de medgav orsak till missnöje. Vid ett tillfälle slapp det ur Översteprästen ett yttrande som jag lade på minnet. Han sade: ” Vi bryr oss inte så mycket om vem som styr det världsliga, bara vi får arbeta i fred och får tillräckliga ekonomiska resurser för vår tempelverksamhet”.

- Ett sådant yttrande har vi anledning att ta vara på, genmälde jag. Det lovar ju gott inför nästa möte.

- Ja, men vi har inte så lång tid på oss nu. Jag tror att vi skall försöka påskynda avtalet med Mardokai och försöka få det klart de närmaste dagarna, sedan blir det min uppgift att klara av det här med Artemistemplets prästerskap. Jag hade gärna haft litet längre tid på mig.

Jag hade inte sett Judith på en hel vecka. Amoces och jag hade varit helt koncentrerade på våra underhandlingar. När jag mötte henne hemma hos Mardokai var vi båda lika uppspelta över att få träffas. Jag hade lyckats få tag i biljetter till kvällens teaterföreställning, det skulle ge oss ett tillfälle att få vara tillsammans, för oss själva. Sardes teater hade besök av den berömda ioniska kören från Milet. De framförde högstämda dikter i ett växelspel med en

skådespelare som reciterade vardagligt skrivna verser. Judith hade hört detta en gång tidigare i Ephesos. I Sardes framfördes det nu för första gången. Det sades att självaste konungen skulle övervara föreställningen. Det var väl därför det hade varit svårt att få platser.

Jag hämtade Judith med Ormuzdtemplets tvåspann. Templet hade en paradvagn som fick användas vid speciella tillfällen. Jag lyckades övertyga chefsslaven i stallet, att det var ett speciellt tillfälle, då även konungen skulle närvara. Eftersom nu konungen skulle övervara föreställningen var det viktigt att anlända till teatern i god tid.

Det hade hänt att den som var sen i sådana sammanhang, inte blev insläppt. Judith kom emot mig med utsträckta händer när jag anlände till Mardokais hus. Hennes ögon strålade, hon svävade fram.

- Du ser strålande ut Judith ! Vilken vacker blå färg, är klädedräkten ny ?

- Ja, den är just hämtad från skräddaren.

Den skyblå fotsida klädedräkten under den

purpurröda manteln framhävde hennes gracila rörelser. De tvinnade hals och armringarna av guld klirrade i takt med hennes mjuka steg.Judith hade använt den egyptiska ögonskuggan, ett nytt mode bland de unga damerna i Sardes, en skuggning som speciellt framhävde ögonens skönhet och Judith hade vackra ögon. Hon var i sanning skön att skåda.

- Så vackra hästarna är, utropade Judith, berömmande.

- Ja, kusken har gjort ett fint arbete.

Kusken sträckte på sig litet extra för berömmet.

När vi anlände var gården framför teatern fylld av glänsande ekipage med välputsade hästar. Det låg en stämning av fest i luften. Det var inte bara vi som var tidiga. När konungen behagade närvara förväntades det att den övriga publiken skulle ha intagit sina platser före hans ankomst, alla var därför ute i god tid.

Teatern var byggd i den ioniska stilen med

scenen i centrum av den halvcirkel - formade arenan. Denna form gjorde att man kunde både höra och se bra från alla platser. Kusken lämnade av oss framför den ståtliga ingången med sina kolonner av glänsande marmor. Vi blev eskorterade till våra platser som låg nära mitten och inte långt från den kungliga tribunen. Läktarna reste sig i en mäktig båge från scenen. De bildade ett regelbundet mönster som endast bröts av konungens loge. Det fanns redan många beväpnade vakter på plats framför och på båda sidorna av den kungliga tribunen. Alla platser var sedan en lång stund besatta när basunstötar förkunnade att konung Krösus var i antågande. Från vår rad kunde vi endast skymta det eleganta sällskap som nu tog plats. När konungen intagit sin stol hördes ånyo en basunstöt och skådespelaren med kör och musikanter kom in på scenen. De hälsade konungen med att knäböja och falla ner på sina ansikten. Musikanterna med sina lyror och dubbelflöjter placerade sig sedan mellan kören och skåde-spelaren. Jag sneglade bort mot den kungliga tribunen med alla vakterna.

Det kändes inte bra att ha alla dessa lydiska krigare så nära inpå och själv vara obeväpnad. Med ens blev det alldeles tyst i teatern. En ensam flöjt hördes, det var prövande vemodiga toner. Så slogs en lyras strängar an som bakgrundsackompanjemang, dess rytm spred sig som en vågrörelse upp över läktar-raderna. Kören började med djupa basröster recitera en dikt i högstämda versrader. Rösterna höjdes och sänktes, för att sedan växla över i ett ljusare läge. Kören avbröts plötsligt och skådespelaren kom in. I kontrast mot körens högstämda recitation, framförde han sin text i en lågmäld vardaglig ton. En dialog uppstod mellan kören och skådespelaren. Effekten blev spännande, två världar som möttes, den gamla och den nya tiden. Det var nytt och skapade en laddad stämning.

Först en svag misstanke sedan vissheten om att jag var iakttagen gjorde att jag inte kunde koncentrera mig på scenen och det irriterade mig. Blicken från en yngre lokag i konungens uppvaktning gick upprepade gånger mot min

plats. Jag började känna en smygande oro med alla dessa lydiska krigare på mindre än tjugo fots avstånd. Judith märkte det.

- Du ser spänd ut, Alcazzar, är det något särskilt, viskade hon ?

- Nej Judith, jag tror inte det. Jag känner mig bara iakttagen av en i konungens uppvaktning och jag satt bara och funderade på om det kunde betyda något. Men det är säkert dig Judith han har fått syn på. Du förstår att alla de här vakterna irriterar mig. Annars är det inget. Judith tog min hand och tryckte den mot sig. Sanningen var den att min utsatta position blev så uppenbar.Judiths far hade talat om Samariterna och att han inte visste om han kunde lita på dem eller vad de kunde ta sig till.

- Här skulle vara rätta ögonblicket att peka ut mig för lydiska vakter om man trots all försiktighet fått reda på vem jag är. Vad skulle jag då kunna göra. En effektivare fälla än den här kunde man knappast finna.

Föreställningen som började som en upplevelse, höll på att utvecklas till en plåga.

Jag kände mig instängd och började planera hur jag skulle kunna fly, om det skulle visa sig nödvändigt. Jag hade svårt att koncentrera mig och för att lyssna och njuta av dialogen. När föreställningen äntligen var över skyndade jag mig ut den närmaste vägen. Med Judith i släptåg, motvilligt halvspringande, nådde vi vår vagn.

- Hon tror att jag har blivit galen, tänkte jag. Det är klart att hon vill gå omkring och småprata med sina gamla vänner och få visa upp sin nya klädedräkt. I stället rusar jag som en dåre förbi alla och det är knappt hon hinner med.

När vagnen hunnit utanför teaterområdet vände sig Judith mot mig och sade i en mycket bestämd ton:

- Vad är det egentligen som pågår Alcazzar ? Varför rusar du ut på det här sättet ?

- Förlåt mig, det var inte min mening att göra dig till åtlöje eller att skrämma dig.

Jag fick en sådan obehaglig känsla av att vara iakttagen.

- Varför skulle det vara så farligt ?

- Du kommer att förstå, men jag är fortfarande förhindrad att berätta. Det har med mitt uppdrag att göra.

- Det där uppdraget igen ! Jag tycker inte om det här.

Judith ville ta omvägen ner till flodbanken på hemvägen så som vi brukade göra. Den här gången avstyrde jag färdvägen med att skylla på att det var för kallt. Jag kände mig för utsatt för att ta vägen nere vid floden där det var svårt att komma undan, jag bad därför kusken ta av vid flera av tvärgatorna upp mot Citadellet och vika av neråt mot huvudgatan längre fram.

- Tycker du det är varmare med en omväg här uppe, undrade Judith irriterat.

- Nej, men jag känner mig säkrare här.

- Kan du inte tala om för mig vad du är rädd för, det är så svårt att förstå annars.

Judith gav mig en forskande blick.

- Jag kan inte än och det är också bäst för både dig och din familj, men så snart det går skall jag berätta allt för dig.

Jag ville inte avslöja för Judith att jag ville kontrollera om jag var förföljd av någon. Judith respekterade trots allt att jag ville uppträda under falskt namn, men hon hade inte eller ville inte förstå vidden av mitt uppdrag. Hon hade säkert dragit sina slutsatser och kanske också fått klart för sig genom sin far att det var något stort det handlade om. Om inte hennes far hade varit inblandad hade hon aldrig accepterat att inte få veta allt.

Vår vagn hade nått fram till Mardokais hus. Jag ledsagade Judith fram till hennes port. När hon skulle gå in hejdade hon sig och sa.

- Vill du stanna över och tillbringa natten i vårt hus ?

Jag var inte beredd på frågan och tvekade en kort stund innan jag svarade.

Jag ville ju så gärna. Men jag var tveksam inför hur Mardokai skulle reagera och ganska säker på att hennes mor inte skulle gilla det.

- Hur skulle Amoces ha gjort ? Naturligtvis vill jag det, skulle han ha sagt och så hade det inte varit något mer med den saken.Kanske skulle jag sova lugnare i Mardokais hus än

någon annanstans. Den obehagliga känslan från teatern satt kvar.

Judith uppfattade min tveksamhet som ett nej och vände sig förläget om för att gå in.

- Nej vänta..... naturligtvis vill jag stanna över.

Vi hade blivit frusna av färden så jag ordnade en stor värmande brasa. Vi kröp ihop tillsammans under en stor filt framför den öppna spisen. Världen stod still.

Harpagos

Storkonungen satt med handen stödd mot hakan och lyssnade. Kiliarken visste vad det betydde. Storkonungen var upprörd över det han hörde. När han stödde sin haka på det där sättet så var det ett tecken på att han ansträngde sig. Ansträngde sig till behärskning. På morgonen hade vi fått rapport om överraskande hårt motstånd från Massageterna i öster. Försöket att skrämma staden Marakanda att åter dirigera sidenkaravanerna till Ackmed i stället för norr om innanhaven hade misslyckats. De egna trupperna hade fått retirera tillbaka över floden Oxos. De begärde nu förstärkning och hade talat om en hel armékår för att nå framgång. Det var fullständigt otänkbart att avdela någon som helst förstärkning just nu. Alla var överens om tillståndet även om storkonungen motvilligt ville inse detta. Överhövitsmannen Harpagos hade just avslutat sin rapportering. Det blev tyst i rummet.

Harpagos hade försökt lägga fram vad som hänt i Gordion så milt som möjligt. Han hade därför börjat med en redogörelse för hur stadens starka fästning övervunnits och att detta inte hade varit möjligt utan att förstöra stora delar av staden. De egna trupperna hade fått genomföra den ena stormningen efter den andra innan krigshövitsmannen Uxieces lyckades bryta motståndet. De egna förlusterna hade varit betydande och så kom det oundvikliga beskedet. Gordion hade inte bara förstörts utan det som inte fick hända hade hänt. Staden hade plundrats. Efter de hårda attackerna hade det inte gått att hejda krigarna från en allmän plundring.

Storkonungen bröt tystnaden och sporde vredgat.

- Vilken del av hären har ägnat sig åt plundring ?

- Hela hären som stormade Gordion verkar ha deltagit i plundringen, svarade Harpagos.

- Då är det Uxieces, såsom högste befälhavare som bär ansvaret, eller hur ?

- Ja, eller jag som överhövitsman, genmälde Harpagos.

Konungen gillade inte den kommentaren från Harpagos.

Ända sedan Harpagos hjälpt Cyrus till makten över den mediska hären hade det rått ett speciellt förhållande dem emellan. Konungen visste att han ännu inte kunde göra något åt Harpagos ställning. Kiliarken visste inte med bestämdhet vilka hållhakar Harpagos hade på konungen, men han hade en känsla av att de var starka.

- Du vet att jag på inga villkor accepterar plundring och vi kan inte bestraffa en hel här, sade konungen. Det blir ditt ansvar Harpagos att ersätta Uxieces som krigshövitsman för fälttåget mot Sardes. Det får bli min bestraffning. Skicka samtidigt Uxieces till fronten mot Massageterna, och låt alla få veta detta.

- Jag förstår, utbrast Harpagos bestört, att Ers högvördighet vill bestraffa krigshövitsmannen för att statuera ett exempel. Men innebörden blir ju att jag får ta över både det direkta

ansvaret för fälttåget och behålla ansvaret för hela hären. Jag vill erinra Ers högvördighet om att jag blivit utlovad ett satrap och att jag framfört önskemål om att beträda denna post över Elam med residens i Susa.

- Jag har noterat dina önskemål Harpagos! Vi har inte Susa förrän till våren,

vad kan då vara lämpligare än att du gör riket denna tjänst, innan vi gör dig till Satrap.

- Jag accepterar detta arrangemang, sade Harpagos, om jag får konungens uttryckliga löfte om satrapet i Elam.

- Jag skall lägga fram dina krav inför rådet, varefter vi kommer att besluta.

Harpagos gav konungen en skarp blick och skulle just säga något men hejdade sig.

Kiliarken noterade att Uxieces redan dagen därpå skulle avsättas som krigshövitsman över fälttåget mot Sardes. Han tog detta som ett tecken på att händelsen stärkt konungens ställning gentemot Harpagos.

Många gånger uppfattade Kiliarken problemen annorlunda än överhövitsmannen, men han respekterade ändå dennes synpunkter.

Harpagos var onekligen en framstående befälhavare i strid. Kiliarken såg därför gärna att denne tog över befälet mot Sardes.

Det skulle innebära en garanti för tillskott av nya trupper som motsvarade förlusterna i Gordion. Med Harpagos skulle det kännas tryggare mot bakgrund av vad som hänt vid floden Oxos. Det fick inte bli fler bakslag just nu. En motgång till och fienderna skulle samla sig till en gemensam aktion mot Cyrus. Utvecklingen i Sardes hade blivit en central fråga men han var inte helt säker på att konungen uppfattat det allvarliga i situationen.

Kiliarken fick dagliga rapporter från Harpagos fälttåg, Harpagos hade lyckats fylla luckorna från förlusterna i Gordion. Övergångarna av Sangarios hade gått bra trots ideliga attacker från Krösus framskjutna styrkor. Krösus huvudstyrka var samlad öster om Sardes och ansågs uppgå till etthundrafemtiotusen man. Hälften av denna styrka bestod av det lydiska kavalleriet, till stora delar elitförband, resten var fotsoldater mestadels legokrigare av tungt beväpnade hopliter.

Kiliarken var orolig för krigarnas vinter-utrustning. Lyckligtvis hade han kunnat skaffa tjugotusen par vinterstövlar till fotsoldaterna. Det hade behövts fler men det räckte till halva styrkan. Kavalleriet var dock väl rustat, det skulle behövas för att klara flodövergångarna i det allt bistrare vintervädret. Rapporterna talade om att marketenteriet hade fungerat tillfredsställande. Det hade varit vissa problem med foder till hästarna och de många last-djuren i trossen – de räknade dock tillsammans mer än hundratusen djur. Vinterfälttågets stora problem var onekligen foder till djuren jämsides med torra kläder och skodon till krigarna.

Harpagos hade med stor tillförsikt formerat sin här i slagordning vid den första kontakten med den lydiska hären. Krösus här hade kunnat välja terräng, till sin fördel, med stora öppna fält. Harpagos hade planerat att driva fienden tillbaka in i en mer kuperad terräng närmare Sardes och slå till med blixtattacker från det egna kavalleriet. Trots noggrann planering och

en skicklig ledning hade den första attacken misslyckats. En annan slagordning hade då prövats, men det hade snarare gått ännu sämre. Det lydiska kavalleriet hade upprepade framgångar. Den senaste rapporten som nu Kiliarken hade i sin hand talade om att Harpagos hade erinrats om planen med kamelerna, som han dittills ignorerat. Harpagos hade då sänt bud efter strategen Artacerches, som fanns någonstans i Sardes, för att han som upphovsman skulle ta hand om ett försök med kamelstrategin.

- Jag hoppas Harpagos får tag i den unge strategen, tänkte Kiliarken och att han inte fullständigt tar kål på honom, det vore synd på en så begåvad ung man.

Kamelstrategin

Artacerches (Alcazzar), strateg:

Amoces och jag hade avslutat överläggningarna med den judiska församlingen, när jag nåddes av det hemliga meddelandet. Meddelandet hade överlämnats till Amoces genom en kunskapare i Sardes, en kunskapare som bara Amoces hade kontakt med.

Jag läste meddelandet flera gånger innan jag räckte över det till Amoces.

Det var från överhövitsmannen Harpagos och löd:

” Lämna omedelbart Sardes och anslut dig till oss. Följ Hermos norra flodbank uppströms. Vägvisare väntar vid X enligt kartskiss. Lösenord: KAMELÅSNA. Memorera och förstör detta meddelande.

Enligt order
Harpagos
Överhövitsman”

- Det är onekligen äkta, sade Amoces, och lämnade tillbaka meddelandet.

- Vad kan det här betyda tror du ? Det är undertecknat av överhövitsmannen ?

- Harpagos måste av någon anledning gått in i Uxieces ställe, annars hade Uxieces undertecknat en sådan order. För övrigt sägs det i staden att Krösus haft viss framgång i striden, det kanske inte bara är propaganda? Den stora drabbningen har förvisso inte börjat än men jag tror att de våra börjat bli osäkra och behöver varje form av förstärkning. Harpagos kallar inte på någon utan särskilda orsaker. Jag tror det kan ha med din kamelstrategi att göra.

- Den som Harpagos inte ville tro på ?

- Ja, han har kanske ändrat mening, sade Amoces

- Om det verkligen skulle vara så, är jag rädd för att vår här inte har haft de framgångar Harpagos hade väntat sig. Vad tror du om mina möjligheter att nå fram till våra styrkor ?

- Det förstår du bättre än jag, men jag föreställer mig, att du har störst chans om du tar

dig fram ensam. Harpagos sänder tydligen en trupp som möter dig vid Hermos övre lopp. Det finns säkert ett vadställe vid mötesplatsen. Du kan nog räkna med att flera stigar leder till den platsen. Ormuzdtemplet ställer två bra hästar till ditt förfogande.

- Jag behöver Mardokais hjälp med en kartskiss över Hermos norra flodbädd med biflodernas vadställen utprickade och framförallt en detaljskiss över mötesplatsen.

Men hur skall jag hantera det här inför Judith ? Det kan bli ett problem,tänkte jag.

Jag måste berätta för Mardokai under tysthetslöfte vad jag skall ha kartskissen till.

Men vad skall jag säga till Judith ? Informationen till Judiths far kan jag försvara inför reglementet, men att informera även Judith skulle vara ett reglementsbrott. Jag måste starta redan i gryningen men jag kommer att ha kort tid på mig för ett besök hos Mardokais. Hur skulle min far ha gjort nu ? Skulle han ha talat om sanningen?

Om jag ändå hade haft min far att rådfråga ! Jag tror han skulle ha sagt sanningen till Judith och struntat i reglementen. Vad står högst? Oskriven lag av tillit som bygger på kärlek eller hederskodex som officer i Cyrus här. Måste jag välja eller finns det en lösning för båda kraven?

- Artacerches, alias Alcazzar, du har inte så lång tid på dig att lösa frågan, mumlade jag.

Jag hade tur, det gick att ordna ett möte hemma hos Mardokai vid tredje dagväkten, samma dag som ordern från Harpagos. Även Judith skulle vara hemma mot kvällen.

Jag kände mig illa till mods. Inte inför mötet med Mardokai, men inför samtalet med Judith. Jag var förhindrad säga henne sanningen om vart jag skulle och vad jag skulle göra. Tiden var mig knapp och vi kanske inte skulle ses på ett bra tag, skulle hon förstå min brådska och mitt i sanning underliga beteende?

När jag anlände till Mardokais hade Judith ännu inte kommit hem. Mardokai själv tog emot mig.

- Vad kan jag göra för dig idag Alcazzar? frå-

gade Mardokai. Han verkade jäktad.

- Jag behöver kartskisser över stigarna längs Hermosdalens norra sida upp till vadstället där floden viker av mot norr. Kan du hjälpa mig att få fram sådana redan i dag? Jag behöver dem vid gryningen i morgon.

- Det var inte lång tid vi har på oss. Jag skall se vad jag kan få fram med sådan brådska.

- Jag är ledsen Mardokai, att behöva besvära dig med detta. Frågans betydelse och den korta tid jag har på mig gör att jag tyvärr måste be Dig.

- Jag tackar för ditt förtroende, jag skall försöka hjälpa dig. Förlåt mig om jag verkar oartig och jäktad, men det förestående slaget utanför vår stad gör att jag har många förpliktelser att bestyra innan det är för sent. Vi måste bereda oss på alla eventualiteter. Både församlingen och handelshuset kräver extra insatser de här dagarna. Jag hoppas du förstår.

- Naturligtvis.

- Innan femte dagväkten skall jag ordna så att du har kartorna, du kan stanna här en stund om du vill, Judith kommer strax hem

och tar hand om dig.

Mardokai ursäktade sig och hastade iväg till sina plikter.

Jag hann inte slå mig ner förrän Judith anlände.

- Vad trevligt att du kunde komma förbi i dag, log Judith.

- Jag tar alla chanser, det vet du, svarade jag och kramade henne.

Tyvärr har jag inte så lång tid på mig, som jag skulle önska.

- Skall du iväg genast ? Jag har ju inte ens hunnit tala med dig.

- Jag rider iväg redan i gryningen, på ett uppdrag. Ett uppdrag som har med mitt arbete att göra och som jag har fått kort tid på mig att förbereda. Jag måste packa redan i kväll.

- Får jag fråga vart du ska ? Alla vägar är farliga nu och det är trupprörelser överallt.

- Var inte orolig Judith! Vi har en mötesplats och dit bör det vara säkert att färdas. Vart vi sedan skall vet jag faktiskt inte förrän

jag kommit fram. Jag skall vara försiktig.

- Alltid dessa hemligheter! Varför utsätter du dig för alla dessa faror? För faror är det, det förstår jag nog! Jag känner mig så orolig.

- Jag berättar så mycket jag kan för dig Judith, mer än för någon annan. Vi lever i en farofylld tid just nu och det skulle vara farligt för dig att veta allt. Ibland är det bättre att inte veta.

- Det är möjligt att du har rätt. Men kan du lova mig att sluta med de där hemliga uppdragen, när du återvänt.

- Jag skall inte ge mig in i mer än vad jag är tvungen till och vad jag lovat att utföra. Sedan skall jag försöka leva ett normalt liv.

- Jag är rädd Alcazzar.

Det kändes inte bra att lämna henne ensam, men det fanns ingen annan utväg, i gryningen skulle jag sitta på hästryggen. Jag försökte trösta henne så gott jag kunde. Så orolig hade jag inte sett Judith tidigare.

Det blev inte så mycket sömn den natten. Innan de första solstrålarna nådde horisonten

var jag på benen igen. Amoces var också uppe.Han ville hjälpa mig gå igenom packningen, sa han. Jag tror han var orolig för mitt uppdrag och ville se till att jag kom iväg ordentligt.

- Jag har bett min tjänare att tillsammans med din tjänare leda hästarna var för sig ner till floden.

De kommer att leda hästarna till första vadstället uppströms. Av säkerhetsskäl föreslår jag att vi följer efter med tvåspannet. Det kommer att väcka mindre uppmärksamhet.

- Det blir nog bra, jag är strax klar. Jag hoppas att det inte är så många krigare på den här sidan vid denna tid, sa jag.

- Vi har just kontrollerat. Det börjar komma igång folk nu i gryningsljuset både civila och militära. Våra tjänare med hästarna kommer att smälta in i bilden. Tvåspann från Ormuzdtemplet är heller ingen ovanlig syn, inte ens i gryningen.

- Den första kritiska passagen kommer förmodligen vid vadstället där jag måste ta hand om hästarna och själv rida över, sa jag.

Amoces gick lugnt fram till mig och lade sina händer på mina skuldror och sade i allvarlig ton:

- Det här kommer att gå bra Artaserches.

En våg av värme genomfor min lekamen. Jag kände mig lugnare.

På väg ut till stallet möttes jag av en kall vind. En påminnelse om att vintern var

i antågande och att det var viktigt att få med varma kläder för ombyte. Tjänarna hade redan börjat packa sadelväskorna, det återstod bara för mig att kontrollera att all utrustning fanns med. Varmt ombyte,elddon och knivar, två varma filtar. Det såg bra ut. Packningen lastades på följehästen som jag skulle rida senare.

Tjänarna skickades iväg och strax efter följde Amoces och jag i tvåspannet.

Gryningen hade övergått i morgonljus. Sikten var klar och den kyliga vinden hade avtagit. Jag kände mig på väg rakt in i det okända. Vad kunde det vara som hade gjort Harpagos så angelägen om min medverkan ? Hade de inte använt kamelstrategin vid det första anfallet ?

Från vår position inne i staden hade vi bara osäkra uppgifter om hur striderna utvecklades. Bulletinerna talade om framgångar för Krösus här, men hur mycket av detta som var propaganda var svårt att avgöra.

Om jag lyckades ta mig över till Harpagos stab,så återstod frågan om jag skulle hinna i tid för att bidra med något.Amoces avbröt mig i mina tankar.

- Du ser koncentrerad ut min vän. Jag förstår dig. Du har en hård ritt framför dig och när du kommer fram skall du tillfredsställa Harpagos önskningar. Jag är säker på att du kommer att klara det fint. Jag vill ha dig helskinnad här när vi skall detaljplanera vår del av anfallet på citadellet.

- Fick du slutligen klartecken från magerna i Artemistemplet ? undrade jag.

- Ja, de yngre var entusiastiska och likaså översteprästen. Det fanns tyvärr en grupp äldre mager som fortfarande var tveksamma. Resultatet blev emellertid att de gick med på ett samarbete under förutsättning att de slapp agera eller binda sig innan Cyrus här visat sig segra

militärt. Det är övermåttan försiktigt men det är kanske tillräckligt för att tillfredsställa den judiska församlingen. Jag skall diskutera frågan med Mardokai senare under dagen.

- Hur många av magerna har du vågat diskutera med ? frågade jag.

- Alltför många, men det gick inte att göra något åt den saken på grund av tidsbristen.

Amoces hade fått ett bekymrat drag över pannan - han verkade betryckt över något.Det var väl så att han inte gillade att jag skulle ge mig iväg på andra uppdrag nu under en så känslig del av vår mission i Sardes. Ingen av oss nämnde ens tanken på att trotsa överhövitsmannens order, sådant var bara inte tänkbart. Om konungen hade varit närvarande hade han säkerligen inte tillåtit detta arrangemang.

Vi var nu framme vid övergångsstället, tjänarna stod och väntade med hästarna, färdiga för ritt över. De hade stannat i en dalsänka, en av tjänarna sprang upp på den bortre kullen för att kontrollera om jag kunde börja ritten över floden.

Jag tog farväl av Amoces och han önskade mig lycka till. Tjänaren på kullen gav tecken att det var klart att ge sig av. Snabbt svingade jag mig upp på ledarhästen och satte av i kort galopp med följehästen bunden vid sadeln. Framme vid stranden tog ledarhästen sina första tveksamma steg ner i det lätt strömmande vattnet. Jag vände mig om och såg Amoces sträcka upp handen till farväl. Jag sträckte upp min till svar att allt hittills var i sin ordning. Fortfarande syntes ingen till på andra sidan floden. Här längre ut var det djupare, jag nödgades dra upp benen för att inte bli våt om fötterna. Ledarhästen var van vid strömmande vatten och letade sig metodiskt fram över den ojämna bottnen. Följehästen gick snällt efter. Nu var vi snart över, det blev grundare och hästarna skyndade på stegen. Väl uppe på andra sidan gjorde jag halt för några sekunder för att vända mig om.

Jag kunde uppfatta Amoces långt bort när han steg upp i vagnen. Han hade väntat tills jag kommit över. Så långt var allt väl, nu behövde jag lite tur för att komma till mötesplatsen.

Det hela var väl inte riktigt vad jag hade tänkt mig. Jag hade utbildat mig militärt till strateg vid en av de främsta skolorna,fast jag helst velat bli läkare. Här red jag ensam i fiendeland, totalt utlämnad och utklädd till köpman för att leta mig uppströms Hermosfloden i det främmande landet Lydien.

Mina tankar kretsade kring min belägenhet och att jag satt mig i denna situation frivilligt. Judith har rätt, tänkte jag, som undrat över varför jag har iklätt mig denna dubbla roll. Egentligen hade jag inget riktigt svar. Amoces har ett stort inflytande över mig. Hur mycket är det hans tankar och hur mycket är det min egen äventyrslystnad som styr mig ? Jag vaknade till av att hästen snubblade över en sten. Nu måste jag koncentrera mig på uppgiften att snabbt och osedd ta mig till mötesplatsen ! Den här stigen måste det vara. Jag får orientera mig efter solen.

I den här skogbeklädda terrängen är det lätt att rida vilse. Om jag håller ostlig riktning så följer jag floddalen parallellt. Om jag är på rätt stig så skall den då och då leda ner till floden.

När jag kommer högre uppströms kommer jag nog att höra ljudet av vattnet nästan hela tiden, här nere flyter den för stilla för att höras på avstånd!

Det var en trång och krokig stig. Sikten var dålig, ofta inte mer än hundra fot.

Jag skulle inte kunna undvika möten. Det första var ett sällskap med tre tungt lastade åsnor ledda av tre män och två kvinnor. Det var trångt vid mötesplatsen så alla blev fullt upptagna av själva mötet. Jag såg bara hur de tittade efter mig när jag passerat.

Fördelen med den trånga stigen var att inga soldater skulle välja den vägen.. Ett sådant möte skulle kanske också gått bra, men det var verkligen inget jag önskade. Sällskapet med åsnorna var ett naturligt inslag på den trånga stigen, men var en ensam köpman med två hästar lika naturligt?

Jag var på rätt stig, allt emellanåt svängde den ner mot floddalen. Terrängen började bli mer kuperad och det blev efter hand trängre mellan bergssidorna och floden.

Vinden låg på framifrån, det luktade svagt av rök. Jag höll in min häst och vädrade med djupa andetag. Det kunde vara röklukt från en lägereld. Vad skulle jag göra ? Det fanns inga alternativa stigar här och det var trångt mellan berget och vattnet, stigen följde här själva flodstranden. Jag kunde inte heller vända och leta upp en stig på andra sidan berget, det tillät inte tiden. I värsta fall fick jag vara beredd på strid, jag måste framåt ! Röklukten blev mer påträngande, nu var jag säker på att jag närmade mig en lägereld. Jag gjorde klar min kniv och lossade på följehästens grimskaft och höll det i vänster hand för att bättre kunna försvara min passage. Jag räknade med att lägerelden kunde finnas bakom nästa kulle. Det var mjukt underlag så hästarnas hovar hördes inte i bruset från floden. Jag lät hästarna sakta arbeta sig uppför sluttningen. Där var det! Nästan mitt på stigen brann en lägereld. Jag gjorde ett hastigt överslag om vad som fanns där framme. Skulle jag sätta full fart förbi eller...?

Där skymtade jag två lastade åsnor och så

några personer på huk runt elden, det såg ofarligt ut, jag lät hästarna stanna upp några tiotal fot från elden. Där såg ut att finnas endast två kvinnor och en man. För säkerhets skull var jag på min vakt och kunde i nästa sekund ha ridit rakt över sällskapet. De hade tagits med överraskning och makade sig undan utan att riktigt resa sig upp. I förvirringen passade jag på att lugnt passera med mina hästar. Väl förbi vände jag ledarhästen, bugade mig och sa.

- Jag är ledsen att jag störde er rast, hoppas att jag ej skrämde er.

En av kvinnorna som nu hade rest sig upp svarade.

- Det är vi som borde vara ledsna över att vi hindrat er på stigen. Vi gjorde upp vår lägereld vid stigen för här brukar så sällan någon passera så här tidigt.

- Det har inte stört mig, svarade jag. Jag ser att ni har två tungt lastade åsnor,

får jag fråga vad ni fraktar?

- Vi fraktar tenn från gruvan ner till Sardes, så lasten blir tung för våra djur, svarade kvinnan.

- Så det är ni som förser guldraffinaderiet i Sardes med tenn ? frågade jag.

- Vi fraktar tenn till Sardes vad det användes till vet vi ej, svarade mannen.

Jag kände mig lugn av deras fredliga attityd, tackade för deras vänlighet och sa:

- Jag är köpman på väg till Sinope. Jag färdas på denna sida för att inte bli stoppad av den mediska hären. Ackemeniden Cyrus lär ha trupper utefter hela karavanleden från Gordion ner till Meanders övre vadställe. Kan man färdas säkert på denna sida av floden?

- Ja, sade mannen, på den här sidan går det inte att ta sig fram med stora transporter det är därför vi nödgas frakta vårt tenn på den här usla stigen. Normalt använder vi karavanleden på andra sidan.

- Hur långt är det härifrån till vadstället där Hermosfloden viker av norrut? undrade jag.

- Ungefär åtta parasanger, svarade mannen.

Jag tackade för upplysningen och fortsatte min ritt. Det var värdefull information.

Jag hade redan klarat tio parasangers ritt. Resterande åtta skulle jag klara före mörkrets

inbrott om allt gick väl och hästarna orkade. Jag hade gått in för att växla häst varannan parasang. De skulle nog orka, det blev mest skritt i denna terräng.

Krösus hade alltså ordnat med transport av tenn i denna eländiga terräng för att kunna hålla igång guldraffinaderiet. Så viktig var alltså myntframställningen.

Kunde det vara så att myntframställningen var hemligheten bakom Krösus rikedomar.

Han hade alltid varit noga med att hans mynt höll sin vikt och halt i guld. Kanske Krösus framgångar hade sin grund i att han byggt upp ett förtroende kring den unika konsten att få fram renat guld, där hans stämpel blivit en äkthetsgaranti.

Trafiken utefter den knaggliga stigen var ganska regelbunden. Det var fredliga

transporter som vanligtvis gick utefter karavanleden på andra sidan Hermosfloden.

Jag lärde mig snart vilka möten jag hade att vänta. Det kom fler tenntransporter men också

laster med spannmål och djurfoder. Åsnor lastade med hö tog upp hela stigens bredd, dessa ekipage var besvärligast att möta. Inga krigare färdades, varken från den ena eller den andra sidan, längs denna provisoriska led. Lastdjuren påminde mig om mitt kommande uppdrag. Jag skulle alltså försöka visa mig kunnig på kamelstrategier, ett område som jag inte praktiserat särskilt mycket. Något som byggde på en iakttagelse, som kanske berodde på särskilda omständigheter. Jag lade upp en teori, som kanske i sin helhet skulle spricka för att jag inte varit grundlig nog att studera alla detaljer. Skulle kamelerna och hästarna komma att reagera så som jag väntade mig ? Hur skulle kollegerna reagera om jag fick en ställning i hären som inte stämde med min militära rang. Alla bevakade sin plats i karriären, det skulle inte vara någon skillnad om jag kom emellan med ett antal kameler och nya idee´r om strategin. Nu var det i alla fall för sent att smita ifrån. Det fick bära eller brista.

Vi borde snart vara framme vid vadstället, det

var sent och hästarna började bli påtagligt trötta. För varje gång stigen närmade sig floden var jag säker på att nu

skulle jag komma till övergångsstället. Jag mötte en åsnedrivare som hade lastat sitt djur med ris. Han kunde ju inte vara så långt bortifrån. Ris fraktar man inte så långa sträckor. Jag frågade honom på min bästa lydiska om det var långt till vadstället där floden viker av norrut.Det visade sig att risekipaget var väl hemmastadd i trakterna.

- Det är bara en kort ritt kvar, meddelade mannen. Han gick vidare,men vände sig om och ropade.

- Det är högt vatten, så det forsar ordentligt kring benen!

Nu hörde jag ljudet från forsen. Det måste vara övergångssstället.

Stigen ledde ner till vadstället, där fanns ingen. Patrullen kanske hade blivit försenad? Jag bestämde mig för att gå över och vänta på andra sidan. Det forsade mycket riktigt ordentligt kring hästarnas ben. Mitt i strömfåran drog vattnet så hårt att jag fick driva hästarna sid-

ledes för att hålla balansen. På andra sidan syntes inga rörelser. Jag red uppför strandbrinken ett stycke och plötsligt utan förvarning var jag omgiven av en skara ryttare. Jag drog instinktivt min långa kniv medan jag sökte efter en flyktväg.

- Artacerches ! hörde jag någon ropa, roligt att se dig vid god hälsa!

- Lokern Ceraxes ! tänkte jag, och lät kniven glida ner i sin slida.

Det var Ceraxes välkända röst jag hade hört.

Den ena ryttargruppen efter den andra kom fram från sina gömställen. Det måste ha varit flera hundra man.

- Så många ni är! sa jag till Ceraxes som nu ridit upp vid min sida.

- Ja, överhövitsmannen var angelägen om att vi inte missar dig. Han väntar på

dig. Vi ger oss av snarast, det gives ingen tid att förlora.Vi tar hand om din packning och dina hästar, så bekymra dig inte om sådana saker. Jag har en utvilad häst här för din räkning. Hur har färden varit ?

- Tack, det har gått bra och utan några större

bekymmer. Jag startade färden i gryningen, det har tagit litet tid förstås.

Efter den långa ritten från tidig morgon till sen afton, var jag trött, men fick för stunden nya krafter i spänningen av att möta mina egna trupper.

- Vi har inte så långt till Harpagos stabsläger, sade Ceraxes. Vi kommer att vara framme strax efter mörkrets inbrott. Vi följer karavanleden, så det blir en bekväm ritt.

Det var som om han hade läst mina tankar. Han förstod att jag nu var trött och ville bagatellisera resten av färden.

- Hur är tillståndet i hären? frågade jag Ceraxes när vi kommit ut på karavanleden. Vad har det hänt med Uxieces, är han inte längre krigshövitsman ?

- Med hänsyn till strapatserna över bergen och floderna så är det gott. Vi har ännu inte satt in huvudstyrkan. De sammanstötningar som hittills förevarit har inte varit så lyckosamma.Du får räkna med att Harpagos är ganska retlig av detta skäl. Han för nu själv befälet

sedan Uxieces avsattes i samband med plundringen av Gordion. Ja du kanske inte vet att han ensam fick bära skulden för plundringen av Gordion, men så är det. Uxieces förvisades till striderna i öster mot massageterna det är det enda jag vet om honom.

- Hur klarade kamelerna trosstransporten ?

- Kamelerna klarade sig utmärkt, de flöt liksom utanpå de sanka områdena trots sina tunga lass. Deras kraftiga tår och breda trampdynor gjorde att de inte sjönk ner så djupt. Det gick sämre för mulorna, deras hovar sjönk ner och flera av djuren stupade av utmattning. Trossen kom dock fram och det skulle den aldrig ha gjort om den hade varit lastad på de vanliga vagnarna.

- Har ni prövat kamelerna i strid ännu ?

- Nej, Harpagos har dröjt med detta, kanske för att sätta in din strategi som en överraskning vid huvuddrabbningen. Den närmar sig nu. Det är därför han kallat dig för att hjälpa till med kamelerna. Det är ju din ide´.

- Hur stor är hären som nu är intakt ?

- Vi beräknar att etthundratiotusen man är

stridsdugliga varav sextiotusen utgör kavalleri.

- Hur många stridskameler har kommit fram?

- Det finns ungefär tretusensexhundra till ditt förfogande. De flesta kamellokager är redan samövade, det återstår för dig att lägga upp planerna tillsammans med kavalleriet och fotfolket, om du behöver en samövning med kavalleriet så får du säkert tillfälle till detta.

- Det blir hela trettio lokager.... om vi kan bruka alla.....

Överhövitsmannen hade inrett sitt stabsläger i en borg som vanligen användes som rastplats och hållplats för kurirerna som färdades utefter karavanleden. Här fanns också en anläggning innanför borgen, den tjänstgjorde som viloplats för karavanfolket.

Nu var hela anläggningen och dess omgivningar besatta av Cyrus här. Borgens innehavare hade flytt vid härens annalkande. Borgen låg på en platå omgiven av höga murar,den var därför lätt att försvara. Så långt ögat kunde se rörde sig krigare, lastdjur, stridskameler och

kavalleriets hästar, i och kring de olika lägerplatserna.

Ceraxes förde mig till Harpagos väntrum där jag ombads stanna tills vidare besked kunde lämnas. Jag hade inte fått klart för mig om Överhövitsmannen fanns i lägret.

Det passerade en jämn ström av generaler, skrivare,strateger och annat folk genom rummet.

Efter en lång väntan fick jag äntligen besked om att Överhövitsmannen ville träffa mig tidigt nästa morgon. Jag hade pressat både mig själv och hästarna i onödan, tycktes det mig. Jag insåg att det lönade föga att bli vare sig arg eller besviken. Som ung strateg i hären fick jag finna mig i att stå beredd närhelst högste befälhavaren behagade ta emot. Det var kanske ändå bra att jag fick vila före mötet. Harpagos hade rykte om sig att vara otålig. Hur skulle han då inte vara nu, med två hårda skärmytslingar bakom sig och där den sista snarare var en seger för Krösus styrkor än ett oavgjort slag. Båda sidors huvudstyrkor var nu grupperade,

nästa kontakt mellan härarna skulle bli ett fältslag, en avgörande kamp. Den här bakgrunden var viktig för mig att känna till. Ceraxes hade tydligen klart för sig det strategiska läget vid tiden för min ankomst. Den korta tid för information, som en av stabsgeneralerna ägnade mig, bekräftade det som Ceraxes berättat under färden.

Harpagos hade anledning att hysa respekt för Krösus styrka, samtidigt skulle han pröva en plan, som han nog tyckte var omilitärisk. Under Darbar sa han att han inte visste om han skulle skratta eller gråta åt min plan med kamelerna.

Det förhållandet att jag kallats och att självaste Överhövitsmannen ville träffa mig personligen, tydde på att han ändå ville pröva planen.

- Om det går bra, och vid någon av gudarna måtte det göra så, kommer jag att höjas till skyarna och Harpagos med hela sitt anhang att vilja dela äran. Om det går dåligt, kommer jag ensam att få bära skulden och min karriär i den Cyriska hären vara till ända.

När jag första gången lade upp denna plan

eller kom på idén, hade jag inte en tanke på att jag därmed skulle hamna i denna situation. Geniala idéer, som Kiliarken kallade min strategi, hade tydligen också ett nog så högt pris.

Det kan nog vara så att en sådan form av genialitet eller kanske alla former av nytänkande kräver visst mått av försiktighet. Men det fordras också en ordentlig portion dårskap för att över huvud taget genialiteten skall våga sig fram. Jag började förstå att min aningslöshet kunde stå mig dyrt. Men jag är hellre aningslös och djärv än beräknande och feg! Det ena är ett sätt att leva det andra ett sätt att överleva. Varför skall man alltid stå inför val ? Vad är det min vän Magern säger att Zarathustra lärt oss ? Vi skall alltid välja det goda och det som är sant. Men om det är tveksamt om vad som är gott och vad som är sant, vad väljer vi då? Eller om det som är sant för den ena inte är det för den andre och det som är gott för den ena är ont för den andre ?

Jag gick till sängs och hade somnat innan jag hunnit lägga mig tillrätta.

Mötet med Harpagos blev odramatiskt. Han hade bråttom och var strängt upptagen.

- Det är bra att strategen hann hit i tid, sade Harpagos, vi behöver din hjälp vid inledningen av det kommande fältslaget. Det som skett hittills har bara varit skärmytslingar i jämförelse med vad som nu förestår. Om du kan åstadkomma förvirring eller ännu hellre panik i det lydiska kavalleriet vid slagets inledning, så har du gjort en betydande insats. Du berättade ju under Darbar att du hade en utarbetad plan, vi vill pröva den nu. Dina idéer höll ju måttet under våra överläggningar, särskilt när de prövades under vinets inverkan. Det har många gånger visat sig vara fantasifulla idéer som sedan hållit, när de prövats under verkliga förhållanden. Men de måste vara väl förberedda, det är därför jag kallat dig hit.

- Jag skall göra mitt bästa, svarade jag.

- Hur lång tid behöver du för detaljplaneringen ?

- Tre dagar.

- Du får fyra dagar, men inte en dag till och då skall samordningen med de övriga i slag-

ordningen vara klar. Jag har klargjort för mina befälhavare att du för befälet över alla stridskamelerna och att de skall samarbeta med dig under hela slaget.

Min kamelstrategi var bara en del i en stor anfallsplan, men den var en inledande fas och jag förstod på Överhövitsmannen att han nu betraktade den som mycket viktig för den fortsatta händelseutvecklingen. Plan ett utgick ifrån att det lydiska kavalleriets hästar skulle drabbas av panik och rusa i sken åt alla håll, detta i en sådan omfattning att den lydiska slagordningen blev allvarligt störd. Plan två utgick ifrån att en mindre panikunge skulle uppstå i någon del av det lydiska kavalleriet. Plan tre utgick ifrån att de lydiska hästarna blev i ringa grad störda av kamelerna. För att det egna kavalleriet skulle hållas utanför panikpåverkan, bestämdes vissa avstånd mellan kamelattacken och det egna kavalleriet. Vårt eget kavalleris hästar hade umgåtts med våra kameler under hela marschen från Gordion. Hästar som hade svårt med kamelerna byttes ut i de kavallerienheter som skulle anfalla i främsta leden. Det var en viktig försiktighetsåtgärd. Jag fick i uppdrag att detaljplanera kamelattacken med hänsyn till de tre alternativen och samordna detta med kavalleriets chocker och hopliternas ansats i falang.

Jag samlade de trettio lokerna för de tretusensexhundra kamelryttarna. Tillsam-mans gjorde vi upp detaljplaner för de olika alternativen. Vi var överens om att den inledande attacken var avgörande. Dels bestämde vi att den skulle ske med överrask-ning, dels i flera vågor med ettusentvåhundra kameler i varje våg. Kamelryttarna skulle endast vara utrustade med lätta spjut och korta svärd, detta för att öka rörligheten.

Vi ägnade andra dagen åt övningar. Olika formeringar i lokagerna och mellan dessa i varje våg. Under ledning av en loker innehöll varje lokager etthundratjugo kameler.

Det fanns plats till samövning av tio lokager åt gången. För mången var det en imponerande

syn, när ettusentvåhundra kameler i trekolonn stormade fram i sin effektiva passgång. Vid det inledande anfallet skulle två lokager kavalleri leda och falla åt sidan strax före konfrontationen med fienden. Bakom kavalleriet följde sedan kamelerna i hög fart.

I plan ett ingick att kavalleri red upp på var sida om den sista vågen av kameler, samtidigt anföll kavalleri i vardera flankerna. Efter kamelerna föll sedan en falang hopliter in. Hoplitreserven väntade i linjen bakom. Kavallerireserven fanns till stridsledningens disposition i bakre linjen. Denna skulle sättas in i flankerna om hoplitcentern vann terräng. Plan två och tre följde den konventionella slagordningen, den skulle följas om och när kamelstrategin inte fungerade eller fungerade otillfredsställande. Basunsignaler från stridsledningen skulle markera vilken plan som gällde.

Tredje dagen övade jag närstrid med kamelerna lokager för lokager. Vid plan ett skulle kamelryttarna komma att konfronteras med fiendens hopliter, förhoppningsvis upprivna i

sina falanger och sitt kavalleris skrämda hästar.Vid plan två och tre skulle kamelryttarna få ta upp strid med kavalleriet. De skulle då använda både spjut och svärd. En icke avundsvärd uppgift, om så måste ske.

Fjärde dagen gick vi ännu en gång igenom formeringarna och avslutade med närstridsövningar, därefter fick ryttare och kameler vila.

Efter tredje dagväkten tog jag Ceraxes med mig runt i härlägret för att få en uppfattning om hur tillståndet var bland krigarna.

- Hur stora blev förlusterna i Gordion? frågade jag Ceraxes.

- Inte så stora, ett par tusen man i döda och några tusen sårade. De flesta luckorna har vi fått ersatta från reserven som frigjordes i Haran. Utrustningen har också ersatts med nytt materiel från reserven.

- Jaha, och hur har soldaterna klarat den svåra marschen från Gordion då ?

- Du kan själv se här borta. Vi kommer att passera både hoplitförband och kavalleri. De är rätt representativa för tillståndet i hären.

Vi hade kommit till de yttre delarna av första lägret. Ett kavalleriförband på tjugo lokager om etthundratjugo ryttare med hästar inalles tvåtusenfyrahundra kavallerister. Varje lokager hade ordnat för sina hästar och försörjningen av foder och mat. På samma sätt fick de hämta utrustning från sitt centrala trossförband. Det fanns sex sådana centraler för hela hären. Den här avdelningen hade placerat sitt läger utefter en strid bäck med klart fint vatten. Jag gick in mellan de uppspända tältdukarna. I mitten bildades en öppen plan runt en stor brasa av stockar. Brasan hade sträckts ut på längden så att manskapet kunde torka sina persedlar i rader på båda sidor. Överallt rådde full aktivitet, vapen, kläder och sadlar sågs över och reparerades. Kavalleristerna såg ut att vara väl rustade med hela och varma stövlar, jag kunde inte upptäcka någon med trasiga kläder, vilket var vanligt efter drabbningar och långa marscher. Jag frågade en kavallerist vad han hade under sina skinnbyxor och den långa skinnskjortan.

- Herre, jag har långa bomullsbyxor och två

kraftiga bomullsskjortor. Det är extra varma underkläder, som jag hittade i Gordion.

- Vad har dina kamrater, som inte ”hittat” extra varma i Gordion ?

- Herre, de flesta i kavalleriet har bra vinter-underkläder, hur det är med hopliterna, vet jag ej.

- Kommer ni att ha huvan under hjälmen vid bataljen i morgon ?

- Ja herre, nu när det är kallt har vi alltid huvan under.

- Har ni varit med i någon av bataljerna ?

- Ja, den första.

- Hur gick slaget ?

- Herre, vår avdelning klarade sig bra, men sammantaget blev det en oavgjord drabbning. Båda sidor drog sig tillbaka.

- Vet du hur andra slaget gick ?

- Ja, något så när, men det gick visst inte så bra som under den första drabbningen.

- Vad tror du om kamelstrategin, som skall användas i morgon ?

Kavalleristen blev överraskad av min fråga, men fann sig snart och svarade:

- Vår loker tror på den, själv vet jag inte vad jag skall tro. Våra hästar skall nog klara av kamelerna, de är vana vid dem. Det skulle ju underlätta om de lydiska hästarna finge panik, i annat fall ligger nog kamelerna bara i vägen för oss.

Efter detta intressanta samtal fortsatte Ceraxes och jag vidare. Utrustningen varierade en del mellan lokagerna vi passerade, men som helhet var intrycket gott.

Nerströms bäcken fanns flera avdelningar hopliter, vi bestämde oss för att söka upp några av lokagerna där. Förhoppningsvis skulle vi stöta på några som deltagit i de första bataljerna. Avståndet till hopliterna var minst en parasang, vi valde därför att rida dit.

Kavalleriet i Cyrus här bestod av stormännens söner från Medien och Parsa, hopliterna däremot var en blandning av fria bondsöner, slavar som ville bli fria och av legosoldater från olika riken. Den lydiska hären hade också sin rekrytering bland stormannasläkterna när det gällde kavalleriet. Däremot var de

lydiska hopliterna en blandning av legosoldater från rikena runt nordhavet.

Första hoplitlägret vi kom till var välplacerat uppe på en höjd med bäcken på bekvämt avstånd. Vi kunde genast notera att det inte var lika välordnat som hos kavalleriet. Avträdena som här låg nära inpå lägerplatsen avvek helt från kavalleriets, vilka låg väl skyddade och på avstånd ifrån lägerplatserna.

Här låg de öppet och var dessutom primitivt byggda. Den första lägerplatsen på höjden låg nära bäcken som forsade genom dalgången nedanför. När vi kom fram stod en krigare och kastade vatten i bäcken. Det blev ett förfärligt bråk när hans befäl upptäckte tilltaget. I den Cyriska hären var det strängeligen förbjudet att orena vattnet. För en Zarathustrier är vattnet heligt och får under inga villkor förorenas. Vi frågade befälet var krigaren kom ifrån, eftersom han inte respekterade vattnet.

- Vi har lyckats lära de flesta, men de här Issedonerna förstår inte vad vi säger. De har ett så vänligt sätt så det är svårt att uppfostra

dem, de bara skrattar när vi säger till. Men när vi väl fått dem att förstå brukar det gå bra. De är tydligen vana vid att kasta vatten där de går och står.

Hopliterna hade byggt väggar av grenverk på sidorna av de snedställda tältdukarna. Framför varje sådant skydd fanns en eldhärd. Kavalleriet hade vanligen halmbäddar, här fick man nöja sig med risbäddar som golv. Hopliternas vinterkläder var genomgående något enklare än kavalleriets, dem vi träffade på i detta första läger såg dock ut att ha tillräckligt på sig för att inte frysa. De flesta hade stövlar i skinn och kraftiga skinnbyxor,några hade emellertid fortfarande trasor lindade kring fötterna och uppför benen, det var spår efter den hårda vintermarschen. Hopliternas obligatoriska skinnskjorta varierade väl en del men de flesta hade ändå rätt trekvartslängd. Kläderna var viktiga för hopliternas rörlighet, de skulle dessutom stämma i passform till de kraftigt armerade läderharnesk som de bar i strid. Alla hopliter vi träffade på hade skinnhuvor som

de bar vintertid under hjälmarna vid strid.

Ceraxes frågade deras befälhavare, varför en del krigare saknade stövlar.

- Jo, svarade lokern, en del klädespersedlar har gått sönder under marschens strapatser, reserverna har inte räckt till alla. Innan morgondagen har vi blivit lovade ny utrustning, fast det börjar bli knappt om tid nu.

- Om inte nya kommer i tid, vad gör ni då ? frågade jag.

- Dom som saknar hela stövlar får stanna som vakt i lägret, svarade lokern.

- Vad tror du om kamelplanen i morgon ? frågade jag lokern.

- Jasså den skall användas i morgon ? Ja, vi kommer ju inte att beröras direkt, det blir ju kavalleriet som får hjälp i så fall. Men fungerar det så kan det ju underlätta även för oss, speciellt om lydiernas kavalleri är splittrat när vi gör ansats i falang.

- Det var inte bra, sade jag till Ceraxes när vi lämnat lokern. Detta att de här trupperna inte informerats om att kamelerna går in i morgon.

- Jag vet inte vad det beror på,sade Ceraxes,

men jag hoppas att det är en ren tillfällighet, jag kan ju kontrollera i en annan lokager. Den intill bör inte vara en Issedonisk. Vi brukar ju blanda de här legoenheterna.

- Har vi många legokrigare bland hoplitförbanden ?

- Ungefär som tidigare, hälften.

- Tack Ceraxes för att du visat mig runt. Jag måste nog bryta nu om jag skall hinna i tid till en genomgång med Harpagos. Detaljplanen skall godkännas och vi skall gå igenom samordningen med kavalleriet än en gång.

- Har du haft tillräckligt med tid till förberedelserna av kamelstrategin ? undrade Ceraxes.

- Man har aldrig tillräckligt med tid. Men jag tror det skall fungera. Kan vi bara sätta skräck i de lydiska hästarna, så skall det nog gå bra.

- Lycka till Artacerches.

- Lycka till själv, Ceraxes. Vi ses !

Tiden var inne för en sista genomgång med mina loker. I gryningen nästa dag skulle hären stå uppställd i slagordning. Det hade varit en hektisk tid av förberedelse och ansträngning,

vilket haft det goda med sig att jag ej hann bekymra mig om följderna i fall vi skulle misslyckas. Jag intalade mina loker att vi skulle lyckas och lade ner stor möda på att berätta för dem hur de lydiska hästarna under slaget vid Halys hade stegrat sig och kastat av ryttare vid konfrontationen med våra kameler.

Det var av en ren händelse vi upptäckte detta i slaget vid Halys. En lydisk kavallerilokager hade kommit ur sin slagordning och förirrat sig in bland vår tross och där mött ett antal av våra kameler. Det utbröt panik bland hästarna, vilket ledde till rena katastrofen för den lydiska kavallerienheten.

- I morgon kommer mycket att bero på er, kanske utgången av hela fältslaget, sade jag till mina loker. Ni skall vara marschklara vid första morgonväkten. Överhövitsmannen Harpagos har godkänt detaljplanerna i dag. Vi marscherar i slagordning enligt plan ett.

- Har ni några frågor ? Detta är, som ni vet, vår sista genomgång före fältslaget.

Ingen av lokerna hade några frågor, vilket inte var överraskande eftersom vi hade gått

igenom och övat de olika alternativen i detalj.

- Jag är säker på att ni kommer att klara uppgiften, fortsatte jag. Lita på kamelerna! Driv fram dem utan att tveka så kommer det att gå bra. Ni har ett stort ansvar för hären. Jag litar på er,lycka till.

Jag kände själv stor tillförsikt inför kraftmätningen. Det var som om spänningen började släppa och jag kände mig blytung av pur trötthet. Jag letade upp min provisoriska stabsplats som var inredd i en av de många bondgårdarna. Vart husets ägare tagit vägen, visste ingen. De hade flytt hals över huvud när hären närmat sig. Bränsle och alla förnödenheter man i övrigt kunde önska fanns att tillgå. Jag tänkte på Judith och undrade hur hon hade det, och var hon uppehöll sig. Jag hoppades att Mardokai fört henne bort från Sardes. Staden var inte längre en säker plats, allra minst för en ung vacker kvinna.Mardokai hade emellanåt talat om att flytta sin familj till en annan plats. Kanske Judith och hennes mor hade tagit sig till Miletos, den enda fortfarande

starka och självständiga staden i Ionien.

Och Amoces, hur har det gått för honom ? Han klarar sig förstås alltid, men Amoces hade känt oro för de äldre magerna vid Artemistemplet. Han hade varit osäker på om de endast spelade med översteprästen eller om de verkligen tyckte som han. Det hela hade, som Amoces uttryckte det, gått litet för fort för att vara under kontroll.

Morgonen var klar och kall. Min plats var vid stridsledningen, i Harpagos stab. Jag hade lagt upp en noggrant utarbetad plan för att hålla förbindelse med mina kamellokager, dels under uppmarschen och dels under stridens inledningsskede. Det som var avgörande i att leda sina trupper under stridens hetta, var konsten, att hålla kontakt med de stridande. Jag hade valt två välbelägna höjder för röksignalsamband med mina kameltrupper. Vi närmade oss den känsliga fasen, inledningen.

Sikten var god.

Jag kunde rapportera att våra kameler var marschklara. Förtruppen bestod av fem loka-

ger kavalleri inalles sexhundra ryttare. Huvudstyrkan leddes av två lokager kavalleri, därefter följde våra tretusensexhundra kamelryttare, beväpnade med spjut och svärd. Efter kamelerna följde ytterligare kavalleri, enligt planerna, för frontalangrepp och chockanfall i fiendens flanker.

Efter kavalleriet kom etthundra lokager hopliter i slagordning, tillsammans tolvtusen fotsoldater. Detta var spjuspetsen av Cyrus fruktade krigshär.

Vår väldiga här kom i rörelse. Den klara vintermorgonen förstärkte alla ljud.

Det mullrade ur jorden och rasslade i buskarna. Smådjuren flydde för sina liv.Hovar i takt, hovar i otakt. Gnäggandet från de tusentals hästarna rullade i vågor över kullarna.Djuren blev upphetsade och otåliga att få komma i rörelse, de trängde på framåt.

Kamelernas ljudliga vrålanden blandade sig med hästarnas gnäggande. De högresta kamelerna följde med stoiskt lugn sin myllrande omgivning. Färsk djurspillning gav en

svag rök ifrån sig, när den slog emot den frusna jorden. Anspänningen inför den väntade kraftmätningen präglade både människor och djur.

Harpagos stab hade valt en höjd med utsikt över marschvägens första avsnitt. Här hade en förtrupp byggt upp ett första högkvarter för ledning av anmarschen mot Krösus styrkor. Uppifrån höjden såg slätten nedanför ut som en myrstack med myllrande rörelser så långt ögat kunde se. Kavalleriet guppade som vågorna i krabb sjö och kamelerna,med sin passgång, formade långa sugande havsvågor. Långt bort skymtade hopliterna med sina långa spjut likt en avlövad skog i rörelse.

Jag fick kallelse till möte hos Harpagos och nödgades hastigt lämna det fascinerande skådespelet.

Harpagos hade samlat stridsledningen inför sig och sade :

- Vi har fått in rapporter om att hela hären nu är i rörelse. Fienden har samlat sin huvudstyrka i bergsområdet åtta parasanger hitom

Sardes. Hären står nu cirka tolv parasanger från fiendens huvudstyrka. Vår förtrupp har fått kontakt med fiendens förtrupper. Det har pågått smärre uppehållande skärmytslingar. Eftersom Krösus huvudstyrka vanligen föredrar öppen terräng för strid, kan vi räkna med att fiendehären kommer att möta oss på slätten öster om det bergsområde där deras här just nu är samlad. Detta kommer att passa oss bra när vi skall pröva den nya planen med kamelerna. Strategen Artacerches, som är ansvarig för kamelstrategin, kommer att gå igenom plan ett ännu en gång ifall att justeringar av planen måste göras med hänsyn till fiendens nu kända position. Vårt kavalleri beräknas vara lika stort som fiendens, deras hoplitstyrkor är större än våra men i gengäld är våra hopliter rörligare.

Om fienden uppträder som vi tror kommer huvudstyrkorna att drabba samman om tre eller fyra dagar. Vi kommer att skynda på vår anmarsch. Vi har nämligen rapporter om att förstärkningar är på väg till fiendehären. Vi vill ha ett avgörande innan dessa föstärkningar

hinner fram. Om två dagar flyttar vi vår stridsledning till området där vi väntar oss fältslaget.

Strategen Artacerches har nu ordet.

Uppmaningen kom så snabbt att jag inte hann bli nervös. Jag kände mig säker på min plan, den skulle komma att fungera. Min röst var fast och klar då jag började tala.

- Plan ett är inte ändrad, men för säkerhets skull, vill jag ännu en gång gå igenom hur den har tänkts att fungera.

Två lokager kavalleri inleder huvudattacken, tätt följd av de samlade trettio lokagerna kameler. På tvåhundra fots avstånd från fienden viker kavalleriet åt sidan och lämnar plats för de anstormande kamelerna. Om effekten blir den avsedda, och det finns stor anledning att så hoppas, så kommer de lydiska hästarna, som inte är vana vid kameler, att drabbas av panik. Ryttare kastas av och hästar flyr. Panik sprider sig bakåt och skapar kaos i fiendens slagordning. Flyende hästar trampar i bästa fall ner en del av fiendens egna hoplitförband och splittrar slagordningen. Samtidigt som detta händer tränger våra kamelryttare längre

in bland fiendeleden. Vårt eget kavalleri kommer sedan in bakom kamelerna och dessutom i flankerna på fiendens splittrade slagordning. Vårt kavalleri driver på så sätt fienden tillbaka och kan riva upp hela fiendehären. Efter kavalleriet kommer sedan våra främsta hoplitlokager och fullbordar upprensningen. Ja, så är det tänkt att fungera, framgången är helt beroende av att operationen går snabbt och att ingen tvekar.

- Vi tackar Artacerches för denna genomgång, sa Harpagos, och fortsatte:

- Vi utgår alltså ifrån att plan ett skall fungera, om icke så träder plan två eller plan tre in i dess ställe. De två senare planerna betyder som ni vet att vi får klara oss på traditionellt sätt och det brukar också gå bra.

- Harpagos är tvungen att demonstrera sitt tvivel på min plan, på något sätt, tänkte jag, men han var påtagligt försiktigare nu, än under Darbar. För Harpagos var det också mycket som stod på spel. En seger vid Sardes och han hade sitt satrap säkrat.

Efter genomgången var det fortfarande full aktivitet nere på slätten. Det skulle ta halva dagen innan de sista av de ettusen lokagerna hade passerat.

Underhållet av Cyrus här var krävande och drabbade bygderna som vi passerade hårt. De städer och byar som åtog sig att frivilligt hålla marketenteri fick ersättning, även om den var blygsam. Snabbt hade ryktet spritt sig att samarbete med Cyrus krigshär lönade sig, folk var annars vana vid att en här som passerade, försåg sig med vad den behövde, men lika ofta fanns det varken mat till krigarna eller foder till djuren i de fattiga byarna.

Styrkorna hade grupperat sig i två dagar. En urladdning låg i luften.

Från vår utsiktspunkt, en höjd, en parasang söder om Hermos dalgång och en halv parasang från Krösus främre styrkor, hade vi uppsikt över båda sidor.

Vår egen här bredde ut sig på slätten nedanför höjden så långt ögat kunde nå.

Fiendehären höll på att gruppera sig hitom

det bergsområde den hade haft som lägerplats. Detta var ett uppträdande helt i enlighet med Harpagos beräkningar.

Krösus reserver fanns i de främre bergsområdena. Våra reserver kunde vi ana långt bort i horisonten. Jag hade fått rapport från mina loker att allt var väl i kamelenheten. Båda sidor höll nu varandra under sträng uppsikt. Förtruppernas skärmytslingar hade upphört och ett skenbart lugn hade brett ut sig emellan de två gigantiska härarna. Detta var uppladdningen före det avgörande slaget.

- Var har jag nu mina kamellokager. Jo, där borta ser jag dom.... fortfarande sysselsatta med omgruppering i slagordning.

- Nu gäller det, sade min närmaste granne, kavallerigeneralen Sakardes. Jag hoppas att din kamelstrategi kommer att fungera så att dom inte ligger i vägen för mina trupper.

Jag hade haft på känn att den namnkunnige generalen var skeptisk till kamelerna, därför sa jag övertygat.

- Kavalleriet kommer att få fullt upp att göra

så snart mina kameler gjort sin tjänst. Ge bara kamelerna chansen först.

Fronten hade blivit bredare än som först beräknats. Jag hade därför gett order om gruppering på bredden. Djupet var ändock tillräckligt stort. Kamelerna skulle vara ännu effektivare om de fick storma fram på bred front.

Harpagos sände ut sin order. Förberedelse till anfall ! Signalen besvarades från det ena förbandet till det andra. Nu skulle snart signalen till anfall komma. Där kom den.

De två lokagerna kavalleri var redan i rörelse framåt mot Krösus främsta led De var inte längre från konfrontation än tvåhundra fot när de vek av åt sidorna, helt enligt planerna. Jag höll mig i en tältstång så hårt att knogarna vitnade.

- Nu gäller det, tänkte jag. De främsta kamelryttarna manade på sina djur och fick upp en ansenlig hastighet, bakom följde i våg efter våg den ena kamellokagern efter den andra. Först hände ingenting, men så blev de främsta hästarna i Krösus kavalleri varse detta okända djur som kom emot dem i full kar-

riär.Det blev en reaktion som inte ens jag kunnat drömma om. De främsta hästarna gjorde tvärstopp och vände, andra kom i panik och utanför ryttarnas kontroll. I flankerna stack hästarna av i okontrellerat sken. När oredan var som störst i främre leden av Krösus stolta kavalleri, gjorde vårt eget chockinbrytningar från flankerna. Det rev upp stora hål i deras anfall.

Fiendens styrkor gungade av trycket från oordningen som uppstått och detta hindrade deras bakre hoplithorder att komma framåt.

- Dom viker sig redan, sade jag till kavallerigeneralen Sakardes.

- Det ser faktiskt så ut, men osvuret är bäst, svarade Sakardes. Kom ihåg att det lydiska kavalleriet inte är att leka med. Men jag ser att oordningen tar hårt på deras krafter.

Ett kritiskt skede hade uppstått,det såg ut som om paniken höll på att sprida sig bakåt bland de lydiska hästarna. Lokager efter lokager i det lydiska kavalleriet kom i oordning. Vårt kavalleri som kom in från flankerna trängde

ända in i de lydiska hoplitskarorna. Krösus här var på väg att bli slagen redan vid inledningen.

Men nu hade det lydiska kavalleriets bakre led börjat fatta vad som höll på att ske. De skickliga ryttarna i de bakre lokagerna lyckades samla sig till en kringgående rörelse förbi de egna panikslagna hästarna. Attacken blev så överraskande och våldsam att vårt eget nu utspridda kavalleri drevs bakåt och blockerade vår egen reserv. Innan situationen hunnit klarna och Harpagos kunnat vidtaga motåtgärder, hann fiendens hopliter samla sig igen och hårda strider blossade upp med våra hopliter inblandade.Det såg ut som om vår chockverkan hade ebbat ut. Våra kameler låg nu dessutom i vägen för vårt eget kavalleri. Det gjorde att mängden av de tungt beväpnade hopliterna i Krösus här fick våra hopliter på reträtt. Striden hade växlat karaktär, det såg allvarligt ut för våra styrkor. Fronterna, som nu hade blivit fler, gungade fram och tillbaka. Krösus styrkor hade fått grepp på utvecklingen och tagit flera nya initiativ. Sakardes knuffade på mig och pekade på en stor skara ryttare

som närmade sig långt bakom de lydiska kolonnerna. Harpagos hade uppmärksammat faran, för basunsignalen som kallade fram vår kavallerireserv ljöd redan. Krösus hade satt in sin stora reserv för att snabbt säkra fördelen av den vändning som fältslaget nu tagit.

- Nu gäller det, tänkte jag. Om jag sätter in Kamelernas plan två så kommer tjugo av mina lokager att runda fiendens huvudflanker och förhoppningsvis sprida panik i fiendens bakre kavalleriled. Med litet tur kommer kamelerna att driva Krösus panikslagna hästar bakåt in i de klumpiga, tungt beväpnade hoplithorderna. Det övertag som då rimligen uppstår bör kunna utnyttjas av den egna kavallerireserven.

Överhövitsmannen hörde inte av sig till mig vilket betydde att han inte mer räknade med kamelerna.

- Vi får väl se, tänkte jag och satte in kamelplan två. Om ingen längre frågar efter kamelerna får jag sätta in dom själv, de kan trots allt inte göra någon skada.

Min snabbaste kurir var redan på väg till röksignaltruppen.

Manövern var väl inövad och gick så snabbt att överrumplingen blev fullständig. Några kameler var utslagna, men det återstod bortåt ettusen för vardera flanken som i hög fart kom framrusande. De brakade samtidigt in i kavallleriets bakre led. Det var svårt att se vad som hände, men jag kunde tydligt följa hoplithordernas långa spjut som vek sig bakåt likt en nermejad skog.

Vår stridsledning uppe på kullen kunde inte längre följa med i vad som hände djupt inne i fiendens led. Harpagos tog emellertid den chans oredan framkallat och kommenderade fram vår stora reserv med order att rulla upp fiendens ställningar framifrån och från sidorna.

Kavallerireserven var utvilad och rände med våldsam kraft in i fiendens oordnade

horder av hopliter och ryttare. Fiendeenheter som kunde, vände och flydde ! Det var en fruktansvärd slakt som utspelades framför oss. Jag fick in en färsk rapport från en av kamelloker-

na som hade trängt djupt in i fiendens vänstraflank. Rapporten sa att de med framgång hade splittrat vänstra flankens kavalleri och skapat stor oreda bland hopliterna djupt bakåt. Lokern trodde att flera av våra kamellokager hade tryckt på långt in i fiendens kavallerireserv. Vår loker begärde hjälp för att fånga in fiendens splittrade hoplitförband i flanken. Harpagos stängde av reträttvägarna med våra snabba kavallerister och blockerade framåt med vårahopliter. Från vår kulle kunde vi nu följa hur tiotusentals av fiendens hopliter höll på att fångas i en kniptångsrörelse.

Så här efteråt tror jag att den manöver, som mina loker presterade, var det som avgjorde slaget. Efter den händelsen fick aldrig Krösus här någon riktig ordning på sina styrkor, hur stora och slagkraftiga de än var. Krösus hade förlorat slaget!

Alla styrkor utanför stadsmuren rensades upp av våra förband. De styrkor som undkommit hade dragit sig tillbaka innanför Sardes murar, eller flytt ut på landsbygden.

Jag hade följt kamelernas rörelser med sådan spänning att jag ej riktigt uppfattat vilken betydelse de haft för stridens utgång. Men efter hand som den ene efter den andre av det högre befälet kom fram och gratulerade mig, började det gå upp för mig vad mina kameltrupper hade betytt. Harpagos adjutant stod plötsligt framför mig och bad mig inställa mig hos befälhavaren.

Andfådd och med spänning anlände jag efter några minuter till Harpagos stabsläger. Befälhavaren tog omedelbart emot mig.

- Gratulerar Artacerches ! Du och dina kameler avgjorde detta krig. Jag erkänner

till fullo att jag missbedömde både din och kamelernas kapacitet. Jag ber dig framföra min uppskattning av dina kamelryttares skicklighet och jag vill uttrycka härledningens beundran över din strategiska begåvning. Storkonungen skall få ta del av detta.

Harpagos var inte känd för att strö beröm omkring sig, jag kunde därför känna stor tillfredsställelese över att mina kamellokager hade lyckats så bra. Jag samlade mig till ett svar.

- Tack herre ! Jag skall med glädje vidarebefordra Er uppskattning till mina kamelloker och ryttare.

Krösus var besegrad militärt,nu trädde vårt avtal med den judsika församlingen i kraft.

- Amoces ! Jag måste få kontakt med Amoces så fort som möjligt.

Två dagar gick åt att rensa upp bland de spridda enheterna från den lydiska hären.

På andra dagen efter den ärorika segern kallade Harpagos till rådslag.

Harpagos stabsläger var fortfarande placerat på en styv parasangs avstånd från stadsmuren uppströms Hermosfloden. Stora medisk/persiska enheter blockerade utfarterna från staden. Resterna av Krösus en gång så stolta här var nu innestängda i staden och upptagna med att organisera försvaret av staden och Citadellet. Ryktet sade att Krösus själv hade dragit sig tillbaka till den del av palatset som låg innanför Citadellets murar.
Tiden för Harpagos genomgång var inne. Staben var inkvarterad i en stor borg med omgivande

åkermark. Gården tillhörde en av de mäktiga stormännen i Sardes.

Jag och ett trettiotal andra befälhavare var samlade. Harpagos började tala.

- Den första delen av vårt uppdrag är genomförd. Vi har besegrat den lydiska hären. Det återstår nu att belägra och inta staden med dess Citadell. Jag är stolt över våra trupper. Både kavalleriet och hopliterna har skött sig förträffligt. Jag tror att vi slagit Krösus här för gott. Det är en sak som jag särskilt vill framhålla, fortsatte Harpagos. När strategen Artacerches första gången presenterade sin ide´med kamelerna, vid Darbar, var jag mycket skeptisk till detta. Jag kan nu säga att jag misstog mig. Alla har gjort en fin insats, men utan Artacerches kameler hade vi fått utkämpa hårda strider. Jag kommer att föreslå storkonungen att Artacerches belönas särskilt.

Allas blickar riktades nu mot mig, bifallsrop och nickningar kom från alla håll.

Jag kände hur pulsen steg och det hettade i ansiktet. Det var något alldeles ovanligt att få offentligt erkännande av Harpagos. Det hedrade

honom eftersom han från början varit så kritisk till kamelerna. I dag var han sannerligen generös.

- Så stolta mina kameltrupper skall bli, när de får höra detta, tänkte jag.

Harpagos fortsatta genomgång hörde jag som ett mummel, i fjärran.

Jag hade lyckats ! Kamelstrategin hade lyckats !

... ”vi kommer nu att belägra och inta staden”... En hostning från en av befälhavarna ryckte mig tillbaks till verkligheten.....”därefter skall vi ge oss på Citadellet och Akropolisklippan med dess tredubbla murar... Jag räknar med att våra krigare nu har fått klart för sig att plundring inte kommer att tolereras. Plundrare kommer omedelbart att fängslas och säljas som galärslavar. Vid stadens erövring skall så få hus som möjligt slås sönder. Vid erövringen av Citadellet och palatset vill storkonungen att Krösus och hans familj tas tillfånga levande och oskadda. Konungen får på inga villkor dödas. Det är order från Storkonungen.”

- Hur skall staden kunna intas utan att vi stormar och därvid förstör en del hus? frågade befälhavaren för kavalleriet, generalen Sakardes.

- Vi har avtal med vänner innanför murarna. Två mindre portar kommer att öppnas och släppa in ett antal av våra krigare. De skall sedan öppna två stora portar inifrån genom att obemärkta övermanna vakten bakifrån. En särskild, grupp krigare har övat på detta anfall.

- Om vi intar staden har förmodligen de flesta krigarna kunnat dra sig tillbaka innanför Citadellet och förskansat sig uppe på den stora klippan. Det var Sakardes som förde ordet, han fortsatte:

- Hur är det då tänkt att vi skall kunna forcera de tredubbla murarna i Citadellet ?

- Även här, svarade Harpagos, har vi hjälp att räkna med även om hjälpen i detta fall är mera osäker. Det finns en plan som vi skall gå igenom i detalj när vi kommit så långt. Men först skall vi inta staden!

Jag lämnade Harpagos härläger för att försöka ta mig fram till Ormuzdtemplet.

Det låg tillräckligt långt ifrån stadsmuren för att vara bortom pilavstånd även med de starkaste bågar. För säkerhets skull blev jag eskorterad av en halv lokager kavalleri.

Vi närmade oss Ormuzdtemplet från floddalen. Våra egna blockeringstrupper fanns vid alla viktiga vägar ut från staden. Vår lilla trupp passerade utan problem.

Omgivningen såg fridfull ut och själva templet låg där tryggt omgivet av ett trolskt sken från den nedgående solen. Ormuzdtemplet gav ett intryck av att vara insprängt i berget men i själva verket låg det på en avsats i bergssluttningen. Siluetten tecknade sig skarpt mot den mäktiga Akropolisklippan i bakgrunden.

Ju närmare jag kom Ormuzdtemplet desto mer ensligt och övergivet tedde det sig.

Det vilade en olycksbådande tystnad över platsen.

Jag satt av hästen och vandrade med spänd uppmärksamhet den sista sträckan upp till

tempelporten. Min eskort skyddade mig bakifrån i en halvcirkelformad båge.

Den mäktiga bronsporten var stängd, jag drog i klocksnöret, och väntade, ingenting hände. Jag drog ännu en gång. Då hörde jag steg innanför. Försiktigt öppnades en sidoport på glänt och jag kunde urskilja konturerna av en man. Ljuset från dörrspringan nådde hans ansikte och jag kunde slappna av. Det var trädgårdsmästaren !

- Vem där ? ropade han.

- Det är jag - Alcazzar !

Dörren öppnades helt och trädgårdsmästaren steg ut i halvdunklet.

- Alcazzar.... varför sa du inte.....

- Ja, det är jag ! Du behöver inte vara orolig. Jag skyddar templet mot allt ont.

Han bugade sig ner till marken och bad mig stiga in.

- Är Amoces här ? undrade jag.

- Nej, svarade trädgårdsmästaren med en undvikande blick, jag skall hämta överste-prästen så får han förklara.

Trädgårdsmästarens svar gav mig en olustig

känsla, men översteprästen fanns alltså kvar i templet, det var ändå väl.

Efter en stund kom översteprästen. Han ryckte till i dörröppningen och såg sig förvånat omkring på de många ryttarna och på mig och min klädsel.

- Ja, det är jag, Alcazzar, jag skall förklara min klädsel sedan, men först behöver jag få tag på Amoces.

- Jag är ledsen Alcazzar, vi är förtvivlade här för vad som hänt Amoces, han blev fängslad och förd till Citadellet för en tid sedan. Han sade något om att ha blivit förrådd. Jag skulle meddela dig detta om du kom förbi här.

- Har Mardokai varit här ? undrade jag.

- Ja, Mardokai var här för några dagar sedan, också han sökte Amoces. När vi förklarat läget bad han mig överlämna ett meddelande om du påträffades. Det var viktigt sade han. Jag skall hämta meddelandet, vänta här, jag är strax tillbaka. Översteprästen försvann en stund och kom tillbaka med Mardokais meddelande nedtecknat på en miniatyrtavla. Jag

tog emot meddelandet och läste.

Kära Alcazzar,

Jag och min familj finns i Miletos, fråga efter mig där på vår filial.

Mardokai

Mina tankar flög runt. Vad hade dom gjort med Amoces ? Levde han ? Var han utsatt för tortyr?

Hur skulle det nu gå med erövringen av staden och Citadellet. Fanns Amoces inne i Citadellets fängelse ? Om så var fallet, så måste han ut på något sätt. Jag hade hört talas om dessa fängelsehålor. Det ansågs vara allmänt ohälsosamt till liv och lem att hamna där och dessutom nära nog omöjligt att rymma ifrån. Storkonungens här skulle snart inta staden och därefter storma Citadellet och Akropolisklippan. Magern skulle sväva i livsfara om han blev kvar i detta fängelse under en stormning.

Jag som trodde att det värsta var över och att jag skulle få njuta av kamelstrategins framgångar.

- Vad gör jag nu ? Först måste jag få tag på Mardokai och klara ut hur mycket han vet.

Jag måste ta reda på var Amoces finns och varför han är bortförd. Undrar om Mardokai och Amoces hade en reservplan som fungerar nu när Amoces har fängslats?

De många tunga och obesvarade frågorna drev fram ett snabbt beslut. Jag bestämde mig för att omedelbart anträda färden till Miletos.

Först måste jag begära företräde hos Harpagos och förklara situationen för honom.

Han hade ju all anledning att ge mig sitt stöd. När Amoces nu var satt ur spel måste vi ha kontakt med Mardokai. Det skulla komma an på mig att slutföra uppdraget med den judiska församlingen och få vårt avtal i funktion.

Och Judith, fanns hon i Miletos? Mardokai hade skrivit att han var där med sin familj, det måste rimligen betyda att även Judith befannn sig där. Tanken på att få träffa Judith ökade min otålighet att snabbt komma iväg.

I rask takt red jag tillbaka till Harpagos högkvarter.

Lyckligtvis fanns Harpagos kvar i högkvarteret. Jag begärde omedelbart företräde och hänvisade till att ärendet var brådskande och strängt konfidentiellt. Harpagos stabsofficer menade i överlägsen ton att han avgjorde om ärendet var av sådan vikt att han ville störa Överhövitsmannen. Redan tidigare hade jag lagt märke till att stabsofficeren hos Harpagos inte tycktes gilla mig och uppträdde allmänt ohövligt, jag skärpte därför tonen.

- Mitt ärende är konfidentiellt. Endast Överhövitsmannen själv kan avgöra om det

får yppas. Jag ber er framföra att strategen Artacerches väntar här utanför och önskar företräde i ett viktigt och brådskande ärende.

Av mitt bestämda uppträdande såg jag att stabsofficeren blev osäker. Han muttrade något reste sig och gick bort till Harpagos rum.

Han kom strax tillbaka och meddelade sammanbitet.

- Överhövitsmannen tar emot, var så god.

Så snart Harpagos ögon föll på mig, hälsade jag som seden bjuder, knästående och med

pannan snuddande mot golvet. Överhövitsmannen var ensam så när som på två skrivare.

Jag befann mig i en ljus vacker sal, mina ögon dröjde kvar vid det ovanligt vackra golvet av olikfärgade keramikplattor, vilka bildade ett slags oregelbundet zickzackmönster. Väggarna i detta rum var också påkostade med glacerade plattor i en svagt gul ton nedtill och ljusblå upptill mot taket. Harpagos satt vid ett stort bord med en tjock blankpolerad skiva. Det hade vackert snidade ben som slutade i en lejontass mot golvet. Bakom honom brann elden i en stor öppen spis. Den spred en behaglig värme i rummet. I små nischer utefter väggarna stod brinnande oljelampor. Det var en rik mans hus som Överhövitsmannen valt till sitt högkvarter.

- Hoppas strategen kommer med goda nyheter, sa Harpagos.

- Ers högvördighet, jag är rädd för att jag ej är så lyckligt lottad, genmälde jag.

- Låt höra.

- Magern Arabecex, som här i staden går

under täcknamnet Amoces, sitter fängslad sedan ett månvarv. Som Överhövitsmannen känner till så har Magern och jag drivit fram avtalen med den judiska församlingen och magerna vid Artemistemplet.

- Ja, jag vet, sa Harpagos, varför har vår mager blivit fängslad ?

- Jag vet inte mer än vad han hälsat mig genom Översteprästen i Ormuzdtemplet.

Vi bodde båda där tiden före fältslaget. Han hade sagt att han blivit förrådd.

Översteprästen hade fått veta att han förts till Citadellet, men inget mer.

- Det var inga goda nyheter Artacerches, vad föreslår du ?

- Att jag omedelbart beger mig till Miletos, jag har fått veta att ledaren för den judiska församlingen i Sardes uppehåller sig där. Han heter Mardokai och det är med honom vi förhandlar. Så länge Magern är satt ur spel är det Mardokai och jag som har detaljerna i planerna för såväl stadsmuren, som murarna i Cita-dellet. Utan Mardokai kan vi inte få kontakt med de rätta personerna för att genomföra planerna.

- Kan du få tag på Mardokai ?
- Ja, jag tror det.
- Bra, du skall få allt stöd du önskar för att hitta den judiska församlingens ledare.

Vänd till sin skrivare sade Harpagos.

- Hämta in tjänstgörande stabsofficeren.

Den högdragne stabsofficeren inträdde omedelbart och hälsade.

- Strategen Artacerches här, sade Harpagos och nickade mot mig, skall ha all hjälp och assistans han önskar. Han bestämmer själv när, var och hur. Är det uppfattat ?
- Ja Ers högvördighet,sade stabsofficeren underdånigt.

Eftersom stadens omgivningar betraktades som osäkra, bestämde jag mig för att begära eskort till Miletos. För att underlätta för mig att komma in i och röra mig i det självständiga Miletos förde jag med mig samma rekommendationsbrev som Cyrus ambassadörer.

Utrustad med dessa handlingar räknade jag med att kunna ta med mig en mindre eskort in i staden. Det skulle även underlätta för mig att

ta med Mardokai tillbaka till Sardes. Jag hoppades bara att han fanns kvar i Miletos, och att Judith också fanns där. Jag skulle inte hitta Judith om jag ej fann Mardokai.

Till eskort valde jag Ceraxes med sin lokager. Ceraxes lovade att ha sin

trupp klar redan vid första dagväkten. Han skulle ta med så många följehästar att vi kunde klara de trettioen parasangernas ritt på en dag. Det skulle bli en hård ritt, men vi hade ingen tid att förlora och terrängen ansågs vara lätt.

Vädret var gynnsamt och ritten hade gått problemfritt när vi närmade oss Meanderflodens vadställe. Vägvisaren hade lett oss fram till floden uppströms till vadstället. Då vi ridit nerströms en bit upptäckte Ceraxes ett lydiskt kavalleri på andra sidan. De syntes följa våra förehavanden. Vi diskuterade hur många de kunde vara och varför de bevakade oss. De måste ha upptäckt att vi bara var en lokager på etthundratjugo ryttare, men de kunde ju inte veta om fler ryttare fanns bakom oss. Vattenflödet i floden var för häftigt för att vi

skulle kunna sända över spanare, det skulle vara möjligt först vid vadstället längre nedströms.

- Det är orimligt att dom söker strid, men säkra kan vi inte vara.

Det måste finnas någon speciell förklaring till deras uppträdande, sade Ceraxes.

- Krösus har förlorat och det måste dom veta, genmälde jag, kavallerienheten på andra sidan, hur stor den nu är, måste vara en splittrad enhet från slaget.

Ceraxes och jag blev överens om att vi skulle fortsätta till vadstället och där avvakta och se vad de tänkte företa sig.

Vi närmade oss vadstället med försiktighet, beredda på allt.Ceraxes skickade fram tio ryttare till flodstranden. Några av de lydiska ryttarna visade sig på andra sidan.

De hade lagt sina vapen till tecken på att de ville förhandla. Den ene, med gul huva under hjälmen, sträckte upp sin arm. Jag red fram och sträckte upp min till tecken på att de kunde sända över förhandlare. Lydiern med den gula huvan vinkade till sig några av de övriga och

började övergången. Det var vackra hästar som kom över och ryttarna var välklädda. Det syntes tydligt att detta var en trupp bestående av självmedvetna stormannasöner.

Ryttaren med den gula huvan ledde den lilla gruppen över. Jag stod uppställd på flodbädden med ett tjugotal ryttare bakom mig. På etthundra fots avstånd stannade de och hälsade med en bugning. Ledaren med den gula huvan sade:

- Finns det någon hos er som kan tala lydiska ?

- Jag talar lydiska, svarade jag.

- Vi har svårt sårade i vår grupp och önskar förhandla om fri lejd där våra sårade kan få vård. När vi försökte komma in i Miletos, blev vi avvisade, även de sårade.

- Hur många är ni, och hur många är sårade? ? frågade jag.

- Nära tvåhundra kavallerister, varav åttio är sårade.

- Vart har ni tänkt föra de sårade ?

- I första hand har vi tänkt söka oss till Ephesos för att få hjälp.

- Om ni frivilligt går med på att vi avväpnar er, så skall vi hjälpa er.

- Det accepterar jag, sade ledaren med den gula huvan.

- Ge då order om, att grupper om tio skall var för sig rida ner på flodbädden och där lämna över alla svärd och bågar med koger till oss. När överlämnandet av vapnen är fullbordat tar vi med hela er grupp inklusive de sårade till Miletos. Jag har lejdebrev från storkonung Cyrus och kommer att bli insläppt i staden. Väl inne i Miletos skall vi se till att de sårade får vård. Informera dina mannar om att minsta tecken på att några eller någon av er försöker lura oss, kommer omedelbart att resultera i bestraffning genom hängning.

Vi blev försenade genom denna oväntade händelse. Men inte mer än att vi fortfarande hade en chans att nå Miletos stadsport före mörkrets inbrott.

På vägen mot Miletos red Ceraxes upp vid min sida och sade.

- Vad tror du Harpagos kommer att säga när han hör om den här händelsen ?

- Jag tror att han kommer att bli irriterad över mitt egenmäktiga handlande.

Däremot tror jag att Storkonungen kommer att gilla mitt beslut att hjälpa de sårade, om han skulle få vetskap om händelsen.

- Varför tror du det ? undrade Ceraxes.

- Därför att storkonungen är Zarathustrier, och det är en Zarathustriers plikt att sträva efter det som är gott.

Vi närmade oss Miletos stadsport då det ännu var ljust. Nu kom stunden då jag fick pröva mina diplomatiska färdigheter. En väktare försedd med en ansenlig mage gjorde en avvärjande rörelse med handen när han fick se skaran av kavallerister som radade upp sig bakom mig och Ceraxes. Jag försökte få honom att förstå att jag var försedd med diplomatpass och hade ett viktigt ärende till staden och att jag bara begärde av honom att hämta vakt-officeren. Efter mycket parlamenterande och med en guldstater i handen, gav han sig iväg för att leta efter officeren. Så småningom dök det upp en vaktofficer, lindrigt nykter. Han blev

uppenbart imponerad av diplomathandlingarna.

Vaktofficeren förklarade omständligt att han inte hade befogenheter att avgöra så vidlyftiga ärenden men att han skulle göra allt för att leta rätt på en tillräckligt hög chef för att behandla min begäran.Vi väntade länge innan något hände, när det plötsligt uppstod en nervös aktivitet runt omkring oss. Miletos högste vaktchef anlände till porten med stor eskort och bjöd mig artigt att följa med in till väktarnas uppehållsrum för behandling av mitt ärende. Storkonung Cyrus namn väckte respekt i Miletos, man aktade sig noga att stöta sig med den framgångsrike Ackemeniden från Parsa. Väktaren beklagade att jag inte kunde ta med mig min eskort in genom stadsporten. Efter kompromissande blev vi överens om att halva min eskort jämte de åttio sårade skulle släppas in. De övriga fick slå läger utanför stadsporten.

Efter alla förhandlingar och bekymmer för de sårade lydierna blev det äntligen tid för mitt ärende.

Timman hade blivit sen, på filialen Egibi & Söner i Miletos fanns bara vaktmästarna kvar. De var osäkra på Mardokais privata adress men visste ungefär var huset låg. Mardokai och hans familj var vid god hälsa, lät vaktmästarna dock meddela. Oron för Judith och hennes familj släppte något, men spänningen fanns kvar i kroppen.

Det hade hunnit bli mörkt innan jag hittade Mardokais hus.Jag drog i klocksträngen på det hus som jag hoppades vara det rätta. Jag hörde steg och porten öppnades - av Mardokais tjänare - han kände omedelbart igen mig.

- Alcazzar ! utropade han. Så roligt att se er, stig in ! Mardokai väntas hem när som helst.
- Är Judith hemma ? undrade jag.
- Ja, ett ögonblick skall jag hämta henne !
- Alcazzar ! Du lever !

Judith kom springande när hon hörde min röst.

- Jag trodde aldrig jag skulle få se dig mer. Vart tog du vägen ? Ingen kunde ge något besked. Inte ens min far visste vart du tagit vägen.

Tårarna rann utefter hennes kinder. En varm våg av ömhet sköljde genom min lekamen.

Jag kramade henne hårt och kysste henne. Hon klamrade sig fast vid mig och viskade.

- Du får aldrig lämna mig så där igen, inte ens när det är kig.

- Judith, förlåt mig men du måste förstå mig, det var omständigheter som jag inte kunde råda över. Jag blev kallad till överbefälhavaren och förbjöds att meddela mig med någon och det var en order som jag bara måste lyda. Du förstår det är fortfarande så att jag är strateg i krigshären. Jag kan säga dig att jag har varit orolig hela tiden både för dig Judith, Mardokai och hela familjen. Jag blev så glad när jag hörde att ni kunnat lämna Sardes i tid. Men det har hänt något mycket tråkigt, min vän Amoces är fängslad, i Sardes. Nu hoppas jag bara att din far har informationer om honom.

Judith blev förfärad över Magerns öde och undrade vad jag tänkte göra. Hon drog mig med till ett stort rum där en brasa var tänd. Oj vad det luktade gott och en ljuvlig värme spred sig över rummet, det kändes nästan overkligt.

- Sätt dig här så skall jag säga till om något att dricka, du måste vara hungrig också. Sedan får du berätta för mig vad du och Magern höll på med i Sardes och varför det var så hemligt. Jag har nog anat hur det hänger ihop men nu vill jag veta sanningen, hela sanningen och inget annat.

Hon log ett mångtydigt leende och gick ut för att säga till om måltiden.

Under tiden hörde jag Mardokais röst. Han fick nog besked om att jag hade kommit. Hans röst lät glad.

Artacerches... ! Så roligt att se dig igen och frisk ! Sådan välsignelse att du klarat dig undan alla hemskheter som krig alltid innebär. Vilket elände det här som har hänt Magern, jag är bestört och jag har försökt på alla sätt att få reda på vad som har hänt honom. Men nu måste du först berätta vad du varit med om.

Jag berättade för Mardokai och Judith, som nu kommit in i rummet igen, om kamelstrategin och hur jag fått kontakt med Cyrus här.

- Och ingenting om detta sade du till mig, sade Judith, halvt anklagande halvt beundrande.

- Nej Judith, jag fick inte säga någonting, allt för din, min och din fars säkerhet. Men nu måste ni berätta vad som hänt här !

Vad har du fått reda på om Amoces, Mardokai ? Varför blev han fängslad och vet du var han finns och hur han mår?

Amoces hade varit i mina tankar hela tiden, men först nu fick jag tillfälle att fråga vad Mardokai visste.

- Din vän Magern blev bortförd för nu trettioen dagar sedan. Det var lydisk militär som tog honom.Jag har hört något om att han var anklagad för uppvigling och blev bortförd till Citadellet. Som du vet har vi våra kunskapare innanför Citadellets murar såväl som i palatset. Jag har informationer som säger att han sitter ensam i en cell. Vi vet var fängelsehålorna ligger, dessvärre är de välbevakade. Lyckligtvis har alla innanför Citadellet varit upptagna med att organisera försvaret, de har därför inte hunnit ägna Amoces någon större uppmärksamhet, i varje fall inte ännu. Den senaste rapporten mottog jag i dag, Amoces är fortfarande oskadd och något förhör har ännu inte ägt rum.

- Tror du att utfrågning under tortyr skulle bli aktuell för Amoces?

- Ja, tyvärr Alcazzar, är det nog att befara. Mardokai suckade djupt.

- Är du själv orolig över vad det skulle kunna leda till?

- Inte för den judiska församlingens del nu längre. Krösus dagar är räknade, de kan inte hålla ut så länge i Citadellet och då finns inget mer kvar av Krösus makt. Men vi har anledning att vara oroliga för din vän Amoces.

- Har dina kunskapare i palatset och i Citadellet möjlighet att frita honom? undrade jag.

- Dom kan möjligen hjälpa till med sin lokalkännedom, men knappast mer. Fängelsehålorna är vanligtvis strängt bevakade och ligger djupt inne i klippvalven.

En fritagning skulle bli mycket svår, närmast

omöjlig att genomföra, så vitt jag kan förstå.

- Det måste finnas något sätt, något vi kan göra! Vi måste fundera ut något under tiden vi går igenom planerna för Sardes.

Mardokai redogjorde noggrant för planerna som nu skulle sättas i verket i enlighet med vårt avtal med den judiska församlingen. Det märktes att Mardokai var en duktig organisatör med stor vana. Detaljplanerna med alternativ var väl genomarbetade.

Mardokai gav mig namnen på de två medhjälpare som fanns kvar utanför Sardes och som hade kontakt med församlingens folk innanför murarna. Det blev bestämt att två man från den judiska församlingen, som följt med Mardokai till Miletos, skulle följa med oss tillbaka till Sardes. Dessa skulle sedan hjälpa oss att organisera aktionen mot de två utsedda stadsportarna.

Jag hade svårt att koncentrera mig på alla de problem vi hade att lösa i Sardes. Oron över, att inte omedelbart kunna ta itu med något som kunde hjälpa Amoces, splittrade mig. Jag

lät kalla på Ceraxes för att informera honom om vad som skulle ske och för att knyta kontakten mellan honom och Mardokai. Under tiden hade mitt undermedvetna bearbetat Amoces belägenhet. En plan hade börjat ta form i mitt huvud, en ide´ så ovanlig och djärv att den skulle kunna lyckas! Förnuftet sade mig samtidigt att det var ett vansinnigt företag, men jag visste redan att detta skulle bli mitt beslut.

Mardokai satt böjd över sina kartskisser och noteringstavlor, han tittade upp närjag tog till orda.

- Jag tror jag måste göra ett försök att frita Amoces.

Mardokai betraktade mig tankfullt och sade.

- Jag förstår dig, men skall du verkligen ge dig in på ett sådant riskfyllt företag?

- Jag måste försöka, jag kan inte låta Amoces förgås på detta sätt.

- Om det är din bestämda mening, så lovar jag att vi skall ge dig all tänkbar hjälp, genmälde Mardokai beslutsamt.

Jag såg i hans ögon att ingen möda skulle sparas för att hjälpa mig frita Amoces. Mardokai föreslog att jag skulle sända iväg Ceraxes med de två från judiska församlingen och själv bli kvar i Miletos för att diskutera igenom mitt beslut. Jag skulle ju inte behövas i Sardes just nu. Ceraxes skulle kunna klara arbetet med stadsportarna. Mardokai letade fram alla sina detaljskisser över Citadellet med beskrivningar över var Amoces satt fängslad och hur omgivningen såg ut.

Medlemmar från församlingen fanns på många ställen i Citadellet, alltemellanåt även i närheten av fängelsehålorna, Mardokai var välunderrättad. Vi gjorde en första studie över tänkbara flyktvägar och på vilka sätt vi skulle kunna använda oss av Mardokais församlingsmedlemmar inne i Citadellet. Allt för att pröva bärigheten i min djärva plan. Mardokai var först tveksam men efter hand alltmer entusiastisk till min fritagningsplan.

- Det är för farligt Artacerches! utbrast Judith när hon hörde om mina planer. Hon gled

automatiskt över till mitt riktiga namn när hon blev upphetsad.

- Judith, jag måste försöka rädda Amoces. Jag kommer att få hjälp av alla från den judiska församlingen som finns innanför murarna. Jag vet dessutom att han skulle ha gjort samma sak för mig. Han är en äkta Zarathustrier och det har också påverkat min syn på livet. Jag kommer att förbereda mig väl och jag kommer att vara försiktig. Men jag måste skynda mig, Amoces är fortfarande oskadd, hur länge vet vi inte.

Judith svarade inte. Hon hade vänt sig bort, hennes axlar skakade, hon grät.

- Min Käraste, sa jag, och tog henne i min famn.

Hon borrade in sitt huvud i mitt bröst.

- Jag förstår hur du känner det, sade hon, men jag är så rädd ! Det är ju en omöjlig uppgift! Citadellets fängelsehålor är väl bevakade och de ligger djupt inne i Citadellets klippor. Jag har inte hört talas om någon som lyckats komma ut därifrån. Ingen kan klandra dig om hans öde måste avgöras av hans Gud, Ahura Mazda !

Artacerches, det är omöjligt att klara.

Mitt förnuft sa mig att hon hade rätt, men jag kunde inte vika. Jag fick inte låta henne förstå hur osäker jag i själva verket var på hur det skulle gå till och om det över huvud taget fanns några chanser att klara ett sådant företag. Min röst lät ovanligt bestämd när jag sa:

- Planerna är inte helt färdiga ännu, men jag har ett förslag på hur det skall gå till.

Jag tar med mig tio av mina skickligaste soldater, som är utbildade i de österländska greppen. Vi klär oss i den lydiska härens kläder. Jag som officer leder patrullen. Jag talar lydiska med den rätta accenten och kan föra vår talan. Patrullen smugglas in med hjälp av folk från församlingen. Väl inne uppträder vi som en lydisk patrull. Med hjälp av församlingsfolk blir vi vägledda, de är både duktiga och lojala mot församlingen och framförallt mot din far.

Om inget oförutsett händer tar vi oss ut med Amoces samma väg som vi kom in och med samma metod. Från området där Amoces sitter leder en gång ut till klippan,det får bli en reservutgång, om vi av någon anledning skulle

hindras. Därifrån kan vi i skydd av mörkret och med hjälp av rep ta oss ner.

- Det låter så enkelt, sa Judith, men jag tror inte att du berättar om alla risker. Jag är stolt över att du vill rädda Amoces, men förtvivlad i min själ över allt som kan hända. Jag vill inte mista dig Artacerches, men jag förstår att du redan bestämt dig och jag kan inte annat än be till min Gud att du måtte klara det.

Jag kände stolthet över Judith som ändå tog mitt beslut med sådant mod, trots att hon hade insett vidden av alla risker. Jag ville inte låta henne veta sådana saker som att klippan utanför Amoces fängelsehåla var ett åttio fot högt stup, eller att cellen där Amoces satt fängslad var belägen djupt inne i klippan.

Ceraxes hade kommit iväg tidigt på morgonen med halva eskorten, den andra halvan stannade kvar för att ledsaga mig tillbaka till Sardes. Från de sårade lydiska kavalleristerna ”lånade” vi aktuella uniformer för senare bruk.

Vi, Mardokai och jag, ägnade hela dagen åt planeringen av fritagningsförsöket. Mardokai visade sig kunna skaffa fram alla nödvändiga

informationer över Citadellets organisation och rutiner. Vi hade oskattbar hjälp av en av Mardokais medhjälpare på filialen. Denne hade varit anställd i Citadellet och kände väl till rutinerna där, även de vid fängelsehålorna och hur verksamheten i detalj var organiserad. Visserligen fanns det nu mängder av folk i Citadellet, som vanligen inte hade sin plats där, men grundorganisationen var troligen oförändrad.

Mardokai hade redan tidigt sänt iväg en budbärare till Sardes då han förstått att jag stod fast vid mitt beslut. Budbäraren hade med sig instruktioner för att förbereda fritagningsaktionen. Vid pass tredje dagväkten hade vi fått fram en handlingsplan, som verkade lovande. Vi hade gått in för att inte bli beroende av alltför många personer inne i Citadellet. Det skulle bara försvåra om vi bleve tvungna att frångå de ursprungliga planerna. Dessutom var det en fördel att inte blanda in så många. Vi hade lagt upp flera alternativ för att nå kontakt med våra hjälpare i nödfall. Mardokais medhjälpare tyckte att min grundidé för fritagningen var bra, vi hade därför byggt vidare på denna. En principiell ändring gjordes dock när det gällde att komma in i Citadellet.Det pågick nämligen en livlig trafik in och ut genom Citadellets portar på grund av förberedelserna av stadens försvar. Vi kom därför fram till att den djärvaste metoden att ta sig in också var den säkraste. Det skulle gå till så att vår fingerade lydiska patrull skulle rida in vid en tidpunkt då det var livlig trafik av lydisk militär vid en av de stora portarna.

Församlingens kunskapare skulle hålla reda på den rätta tidpunkten och när en av deras mannar fanns med i vakten. Inne i citadellet skulle sedan patrullen rida så långt upp som möjligt för att komma nära ingångarna till fängelserna. Planen krävde ett övertygande lydiskt uppträdande och därtill en portion tur. Jag skulle uppträda som loker, en tillräckligt hög grad för att inge respekt, men inte så hög att man borde känna mitt anlete.

Jag tog avsked av Mardokai, som önskade mig lycka till, och av Judith, som kämpade

med sig själv i sin önskan att be mig låta bli.

- Vi ses nästa gång i Sardes, sade hon, och kramade mig hårt.

Klippfängelset

När han frågade en vakt om den stora drabbningen utanför staden hade börjat, fick han endast en huvudskakning till svar.

Samma sak hände när han försökte med matvakten. De hade tydligen stränga order att inte tala till honom. Trampet i gången ovanför hans cell hade börjat för fyra dagar sedan, samtidigt hade han noterat en stigande nervositet bland vakterna, han räknade med att det fanns ett samband.

Stegen ovanför honom tydde på omfattande truppförflyttningar, något hade inträffat som samtidigt skapat särskild spänning i Citadellet.

Ljuden skvallrade om tungt beväpnade hopliter som växlade med lätt marscherande kavallerister och bågskyttar. Av allt trampet att döma måste Citadellet nu vara överhopat med krigare.Hur många krigare kunde Citadellet och Akropolisklippan egentligen rymma? Femtontusen man, kanske fler.

- Vem var det som anmält honom ? Vad hade Lydierna fått veta ?

Gruppen av äldre präster i Artemistemplet hade han hela tiden varit osäker på. Troligen vet de i så fall inte annat än att han är Mager vid Ormuzdtemplet. Om Lydierna kunde ana hans riktiga namn så skulle han förmodligen bli flådd och hans skinn bli uppspikat på stadsporten.

Om det var fruktan för tortyr, eller stanken från avloppen, som var svårast, kunde han inte riktigt avgöra. Det sägs att när smärtan når en viss gräns så har kroppen ett eget bedövningsmedel som gör att den lindras. Stanken från avloppen var en ihållande plåga som avtog bara när det var nyspolat, tortyren hade, om än plågsam, dock en ände. Han hade förstått att han var en priviligerad fånge, som inte bara hade ensamcell utan dessutom halm på golvet. Ett välkänt faktum var att Konungen hade särskild respekt för prästerskapet i templen. Det var kanske därför som en fängslad Mager behandlades särskilt, dock icke mer än att de

kunde ignorera hans klagomål över fotbojan. Den satt så hårt att kanterna skurit in i vaden, vilket smärtade vid varje rörelse. Med smärtan i vaden tappade han koncentrationen och det var just den han behövde. Försök till flykt krävde kraft, fantasi och förslagenhet, egenskaper han vanligen hade men som han nu led brist på.. Han satt inte bara i en fängelsehåla, han satt instängd i Citadellet, omgiven av tusentals fiender och massivt berg, men ut måste han.

Ända sedan han blev Mager i Storkonungens tjänst hade han fått särskilda uppdrag. De hade alla det gemensamt, att ha litet eller ingenting med prästämbetet att göra. Han funderade över vad han egentligen själv ville eller om han bara var svag för Storkonungens önskningar? Tanken på att han inte hade något emot att räknas bland storkonungens rådgivare, kunde han inte bortse ifrån, innerst inne visste han att det vägde tungt. Han ville vara med där det hände stora saker och stora saker hände i närheten av Storkonungen. Men det viktigaste

var ändock att han hade känt stor sympati för Storkonungens visioner att skapa ett storrike av självstyrande lydriken. Inte som ett självändamål, utan för att tvinga lydrikena att leva i fred och endräkt med varandra. Var det därför han hade accepterat detta uppdrag som nu fört honom till de beryktade fängelsehålorna i Sardes?

Han var nog tvungen att erkänna att det var bara halva sanningen och att en portion äventyrslystnad, kryddad med fåfänga utgjorde den andra halvan. Faktum kvarstod att uppdragen haft den fördelen, att han fått en ställning som annars varit omöjlig att uppnå.

Stanken tilltog och påminde honom om den allvarliga belägenhet han befann sig i, Han kunde i alla fall glädja sig åt att han lyckats avsluta förhandlingarna med den judiska församlingen innan han hamnade i Citadellet.

Tack vare Artacerches hade han kommit i god kontakt med församlingens ledare. Vännen Artacerches kände ju Mardokais familj sedan tidigare och hade uppenbart alldels speciella relationer till familjen.

Diskussionerna med Mardokai hade varit berikande och han förstod att Mardokai hade upplevt detsamma. Under sina studier till Mager hade han kommit i kontakt med den judiska läran, men inte förrän nu riktigt förstått vilka stora likheter det fanns mellan denna och Zarathustras förkunnelse. Ahura Mazda skulle faktiskt kunna vara samma gudsväsende som deras Jahve. Han hade velat diskutera mer med den judiska församlingsledaren, särskilt när Mardokai ville veta mer om Zarathustras tankar, kampen mellan det onda och det goda och att den kampen tillhör naturen själv. Mardokai hade sagt att mycket i den judiska läran tycktes överensstämma med Zarathustras förkunnelse, särskilt att vi människor ingår i alltet som en naturlig del, men inte viljelöst. Vi deltar på de villkor vi själva väljer. Mardokai var påtagligt berörd av Zarathustras mening om att det är varje människas plikt att tänka goda tankar, att tala goda ord och att göra goda gärningar.

Han väcktes ur sina funderingar av att en vakt stod och betraktade honom, samma vakt som tidigare stått och iakttagit honom.

Vakten ingick inte i den bemanning som emellanåt var inne i hans cell, men varför bevakade han honom på avstånd ? Mardokai hade vid något tillfälle sagt att den judiska församlingen hade folk inne i såväl palatset som Citadellet, församlingsmedlemmar som var bundna av större lojalitet gentemot Mardokai än mot konung Krösus.

- Jag måste försöka få kontakt med vakten, tänkte Magern, han kanske vågar svara mig. Jag måste få veta vad som händer utanför Citadellet annars är jag tillspillogiven.Just nu kan det avgörande slaget pågå. Om vår här har vunnit så har med all säkerhet Krösus dragit sig tillbaka med sina styrkor till Citadellet och då kommer den här platsen att stormas av våra mediska styrkor. Jag måste helt enkelt få veta hur det ligger till. Nästa gång vakten passerar måste jag få honom att tala.

- Vad skulle Artacerches företa sig ? tänkte Magern. Om han kände honom rätt

skulle han inte förbli passiv,när han fick kännedom om hans belägenhet. Hur gick det för honom med kamelplanen ? Hann han fram i tid ? Det var många frågor han skulle vilja ha svar på.

Ajaxesklippan

Artacerches (Alcazzar), strateg:

Vi som var församlade på gården, såg ut att vara livligt upptagna med att rykta våra hästar.

I själva verket väntade vi på tecken från Mardokais medhjälpare att få ge oss iväg. När tecknet väl kom, måste det gå fort.

Vi såg ut som en helt vanlig lydisk kavalleripatrull under ledning av en loker.

Så kom signalen ! Nu gällde det att uppträda lugnt och sansat. Det dröjde inte länge förrän vår patrull var ute på en sidoväg, där vi skulle invänta nästa tecken som visade när det var dags att rida ut på stora vägen till västra huvudporten i Citadellets mur. Efter en kort väntan visade våra medhjälpare att det var dags att rida ut på stora vägen. Vi föll in bakom en större avdelning lydiska ryttare på väg mot porten och höll samma takt, en takt som saktade av när täten passerade genom Citadellets port. Nu hade vi etthundra fot kvar. Jag rätade på ryggen och såg rakt fram.

- Nu snart passerar jag första vakten, tänkte jag, det gäller att se oberörd ut och trava på.

Längre fram i ledet utbyttes hälsningar, jag hälsade också så oberörd jag förmådde, hälsningen besvarades.

- Stoppa mig nu inte, nu gäller det min vän Amoces, som ni tillåtit er att fängsla.

En plötslig ilska vällde upp inom mig och jag manade på min häst. Det var andra muren..... nu kom den tredje och sista. Jag hade trängt upp strax bakom hästarna i avdelningen före oss.

Min rygg var genomvåt och jag hoppades att ingen skulle se svettpärlorna som trängde fram i pannan. Hälsning igen från någon invid porten, jag besvarade den och nickade som om jag skulle ha känt igen någon av vakterna. Inget hände!

Vi fortsatte i trav, samma takt som tidigare, avdelningen före oss vek av till vänster, vi skulle enligt anvisningarna rida rakt fram. Ingen försökte hejda oss, vår patrull måtte ha förefallit naturlig för omgivningen. Men nu var den lilla

avdelningen ensam med mig i ledningen. Rakt fram och sedan snett upp till höger, därefter första väg till vänster, en brant stigning.

- Där har vi den branta stigningen, vi är rätt, konstaterade jag belåtet.

Jag vände mig om, mina mannar följde tätt efter mig. Deras ansikten var sammanbitna.

Alla väntade spänt på mitt nästa steg. Här skulle finnas ett stall, där vi skulle få hjälp. Men där fanns inget stall. En man kom ut från en sidodörr i den höga muren och vinkade.

- Vem är detta och vad vill han ? tänkte jag, skall jag rida fram till mannen eller låtsas att jag inte sett hans tecken?

Jag bestämde mig för att rida fram till honom och fråga vad han ville.

- Ni är väntade, ta in hästarna den här vägen, sade han.

Jag gav mina ryttare klartecken, vi satt av och ledde in våra hästar. Det var ett mörkt stall i skydd av själva klippan och därför svårt att upptäcka. Hästarna sadlades snabbt av och vi försåg oss med vår specialutrustning. Två man fick var sin rulle långa rep, andra försåg sig

med specialverktyg för lås. Nu gick det snabbt, tyst följde vi mannen som vinkat in oss i stallet. Han skulle lämna av oss till nästa vägvisare. Mannen ledde oss längre och längre in till den plats jag markerat på kartan, där nästa vägvisare skulle ta vid. Men där fanns ingen. Stallvakten förklarade, att han måste återvända till sitt stall, han vågade inte vara borta längre.

- Ni får själva vänta här tills han kommer, sade stallvakten, det kan inte dröja länge.

- Kan vi leta oss fram själva efter den här kartan om han inte kommer ? frågade jag.

Stallvakten studerade min karta en stund och sade sedan.

- Här borta får ni vara försiktiga, där börjar vaktområdet för fängelset.

Vaktens rutiner är oförändrade, har ni dem?

- Ja, svarade jag, det tror jag. Men jag skulle vilja ha bekräftat att magern Amoces

finns i den cell som är markerad här.

- Låt mig se, sa stallvakten, jo, han skall finnas kvar där. Jag hör röster, jag måste ge mig iväg, lycka till.

Stallvakten försvann med raska steg.

Så var vi då ensamma. Ingen ny vägvisare syntes till. Rösterna som stallvakten hade hört kom närmare.

- Vi måste röra på oss, tänkte jag.

Patrullen slöt upp tätt bakom mig. Jag fortsatte den väg som jag memorerat gång på gång i den händelse vi skulle tappa vägvisaren. Vi var inne i en bred gång utan fönster, olje-lamporna i väggnischerna gav ledljus. Här var gången väl tio fot bred Efter cirka trehundra fot skulle vi komma ut på en öppen gård, därifrån ledde den andra porten på höger hand till fängelsecellerna. Rösterna hördes starkare nu, jag såg ljus långt framme efter en svag krök. Det kunde inte vara mer än etthundra fot kvar. Två vakter uppenbarade sig i öppningen till gården, på väg mot oss.

- Vad gör vi nu ? Vi får ta chansen och spela reparationspatrull, tänkte jag.

Vakterna kom närmare, nu vek de av åt sidan.

Skulle de lämna plats åt oss?

De stod kvar vid gångens ena sida när vi passerade och verkade inte speciellt intresserade av oss. Jag hälsade så förstrött jag kunde när vi gick förbi.

Vakterna hälsade oengagerat,som om vi hade mötts varje dag, och fortsatte sitt samtal.

- Det gick ju fint så långt, viskade jag till mina mannar. Om vi möter fler så gör ingenting förrän på tecken från mig.

Alla nickade instämmande. Vi hade nu nått fram till porten på andra sidan byggnaden och framför oss låg nu den öppna gården, vi hörde sorlet av röster, många röster.....

Jag blev tveksam när vi trädde ut på gården, men det var för sent att vända om,, det skulle kunna väcka misstankar. Gården var full av folk. Bågskyttar i full rustning, där fanns minst en lokager hopliter och ett antal fästningsvakter och arbetsslavar med olika verktyg.

- Vad gör så mycket folk i denna region nu ? Det stämde inte med den information vi fått. Nu gällde det att hålla huvudet kallt. Jag fortsatte i samma takt som tidigare, varken snabbt eller långsamt, i riktning mot andra porten till

höger, då en stämma från gårdens mitt ropade i min riktning.

- Kan du komma hit! Ja, jag menar dig, lokern där borta ! Jag hade ingen chans att komma undan. Det fanns ingen annan loker i närheten. Jag kommenderade halt och gick i riktning mot den man som ropat mig till sig.

- Vart är du på väg ? frågade en stor svartmuskig man med en klädsel som avslöjade att han var strateg i Krösus här.

- Vi skall förstärka en bastion vid Ajaxesklippan, svarade jag, på min bästa lydiska.

- Är det ett brådskande arbete ?

- Ja, jag har uppdrag att klara det snarast möjligt.

- Bra, då får vi väl ta någon annan till hjälp, Astrastas hämta hit en annan patrull genast.

Det kunde gått illa ! Jag vände snabbt men behärskat tillbaka till min patrull innan någon hann ställa fler frågor.

Den port som ledde ut mot den klippavsats som vi planerat att fira oss ner ifrån med rep hette, enligt de kartor jag memorerat - Ajaxesporten. Jag gissade därför att klippbastionen

utanför gick under namnet Ajaxesklippan. Jag hade tydligen gissat rätt, eller också hade jag stött på en av de många nya officerare från Krösus här, som inte kände till Citadellet så väl.

När vi passerat genom porten befann vi oss inne i en bred gång med trappor som i en högersväng ledde ner under gården, vi nyss lämnat. Efter ännu en högersväng fortsatte trapporna brant nedåt.

Vi var nu i närheten av fängelset. Enligt mina kartor skulle vi komma in i fängelsekorridorerna från en sidogång. När vi kom ut i huvudgången skulle vi med all säkerhet stöta på vakter.

Planen hade lyckats, men nu återstod det svåraste. I fängelsekorridoren fick vi nog räkna med strängare bevakning än i de andra delarna av Citadellet. Men om vi hade tur skulle man även här nere bli störda av allt främmande folk som trängdes överallt. Så mycket folk hade nog aldrig tidigare vistats innanför dessa murar. Jag kände större obehag av att vistas här nere

än i Citadellets öppna regioner. Den verkliga faran var visserligen densamma, men här var vi mer instängda, det fanns inte så många utvägar om något skulle inträffa.

Nu måste vi emellertid koncentrera oss på att finna Amoces. Måtte han vara kvar i den cell våra kunskapare märkt ut på kartan. Enligt kartskissen var vi på väg längs huvudgången som ledde till fängelset.Väggarna var överraskande torra och uppmurade av regelbundna lerblock. Golvet var också belagt med tjocka lerplattor. Allting gav ett mörkt och dystert intryck. Vi var på väg mot Citadellets beryktade fängelsehålor.

- Hoppas de inte haft tid att förhöra Amoces, tänkte jag. Han skulle nog klara tortyr av första graden, men sedan.....” Själen har försett kroppen med ett skyddsorgan. Själen är Ahura Mazdas fästning i människan”, brukade Amoces säga. Hoppas Amoces håller ut ! Han har suttit här ett månvarv nu, jag undrar om han tror att någon kommer att försöka hjälpa honom ?

Vi hade nått fram till slutet av fängelsegången, när vi plötsligt stötte på några vakter.

- Får jag be om passertillstånd, sade en av vakterna.

- Vi skall förstärka bastionen vid Ajaxesklippan, svarade jag.

- En Ajaxesport har vi men ingen sådan klippa,vad jag känner till, svarade vakten

En av de andra vakterna blev intresserad av vår konversation och kom närmare.

Det var en vaktofficer. Just som han skulle lägga sig i vårt samtal, gjorde jag tecken till anfall.

De tre vakterna hann inte reagera förrän de först befann sig uppe i luften för att sedan ligga hjälplöst på rygg. De bakbands snabbt av vana händer och försågs med munkavle. De föstes sedan med snabba steg framför oss in bland fängelsets gångar.

- Från stora gången skall vi ta den andra mindre gången till vänster, det måste vara här, tänkte jag, fast det såg inte riktigt ut så som jag hade memorerat vägen.

Jag vinkade till min patrull att följa tätt efter

mig, här någonstans skulle Amoces cell finnas. Femtonde cellen på vänster hand, skulle det vara - om vi var på rätt väg.....

- Här är den första, jag räknade... två, tre, fyra....

Cellerna var små och mörka. De saknade fönster och dörrarnas tunga reglar var öppningsbara endast från utsidan. Vi kunde knappt se fångarna därinne, men jag kunde uppfatta att det fanns flera i några av cellerna. Gången var bredare här, men dåligt belyst. Stanken var kväljande, råttor pilade omkring längs gångarna och öppna latrinavlopp rann längs fördjupningar i sidorna. Stönanden hördes från cellernas inre, ett och annat förtvivlat rop trängde fram ur halvdöda fångars strupar. Jag kunde inte se om fångarna hade bojor på sig.Det skulle ta längre tid att frita Amoces om han satt fjättrad. Enligt kunskaparna skiftade förhållandena för fångarna beroende på vem som var vaktbefäl.

Vissa perioder satt de med fotbojor, andra perioder var de utan.

- Om jag räknat rätt var det här trettonde,

viskade jag, fjortonde, nästa cell måste det vara!

- Arabecex.... är du där ?

Det ryckte till på golvet inne i cellen. Det prasslade i halmen, någon reste sig upp

och stapplade fram emot dörren, det klirrade som ljudet från en fotboja !

Det var Arabecex !

- Fort öppna dörren ! kommenderade jag.

- Är det verkligen du Artacerches ? Jag har så svårt att se.

- Ja, det är jag Arabecex. Hur är det, tror du att du kan gå med hjälp av ett par av mina mannar ?

Jag kände knappt igen Arabecex, så ynklig och smutsig tedde sig varelsen framför mig.

Det var verkligen inte mycket kvar av den ståtlige Magern.

- Tack vare lov Ahura Mazda ! Jag trodde hela tiden att du skulle göra ett försök.

Visst kan jag fortfarande stå och gå bara jag blir befriad från den här fotbojan.

Ont gör den också, dom hade stora svårigheter att få den runt min ankel.

Vi hade förberett oss på det värsta, att han skulle vara fjättrad vid två fotbojor. Arabecex satt fast i en.

- Fort, viskade jag, fila loss fotbojan. Vi har inte så lång tid på oss. Före tredje dagväkten måste vi vara ute, då kommer vaktavlösning !

- Aj, försiktigt, sa Arabecex. Den har visst skurit in i köttet.

De svinen hade låtit fotbojans ring skära in i vadmuskeln. Såret verkade infekterat och varigt. Det fanns inget annat att göra än att låta bojan sitta kvar runt ankeln och i stället fila loss fästet. När äntligen Arabecex var loss, var tiden långt framskriden.Vi ledde ut honom ur cellen och knuffade in de tre munkavleförsedda vakterna.

Nu var det bråttom.....ingen vaktavlösning syntes ännu till.

Den ursprungliga planen att klä Arabecex i en vaktuniform och komma ut samma väg som vi kom in var inte längre att tänka på. Risken var alltför stor att stöta på den avlösande vaktstyrkan, dessutom var Arabecex i så dålig kondition.

I det läge som uppstått föreföll reservplanen som säkrast, den via klippan och stupet. För att komma ut till klippan måste vi först tillbaka till huvudgången.

Patrullen var redan på väg, jag följde efter med Arabecex stödd på min axel, han haltade betänkligt. Det måste ha gjort mycket ont och han hade dessutom svårt med ljuset. Han hade suttit inne i dunklet så många dagar att han bländades av skenet från oljelamporna. Han skulle snart vänja sig vid ljuset, men det var tydligen besvärligt i början.

Vi hade tur, vi mötte inga vakter, min patrull inväntade Arabecex och mig.

Patrullen släppte förbi oss vid huvudgången, så att jag kom först med Arabecex, jag kände bäst till vägen. När vi hunnit en bit på väg i den breda gången hörde vi springande steg bakom oss.

- Ordna uppehållande försvar medan jag fortsätter med Arabecex. Porten ut till klippan ligger sedan ni tagit tredje gången till vänster och därefter andra till höger. Den avslutas med porten ut på klippavsatsen. Jag väntar med

Arabecex utanför porten. Arabecex ögon vande sig efter hand vid ljuset, men han var påtagligt plågad av sitt onda ben. Han verkade febrig och andades tungt. Det gick långsamt fram och jag fick till hälften bära och till hälften släpa honom. Bakom oss hörde jag slag från svärdsklingor och rop från soldater. Vi passerade andra gången till vänster, så kom den tredje, där vi svängde in. Vi stannade upp och lyssnade. Ingen förföljare hördes.

- Nu kan det inte vara så långt kvar. Hur går det för dig Arabecex ?

- Tack, det går bra. Vi kan försöka öka takten om du vill.

Jag såg att Arabecex försökte hålla tillbaka en grimas av smärta.- Men nu gällde det liv eller död. Vi måste skynda oss.

- Ja, om du kan, vi är strax framme vid porten ut till klippan. Skydda ögonen när vi går ut!

Han kämpade tappert, Arabecex och jag led med hans plågor. Vi skyndade framåt

och hade efter ett par minuter funnit gången vi letade efter.

- Här har vi gången, som skall leda ut till Ajaxesporten, sade jag.Hoppas vi kan öppna den!

Porten var bara reglad inifrån och lätt att öppna. Vi steg ut i ljuset. Det bländade

Arabecex, han var tvungen att hålla armen som skydd för ögonen. Jag lyckades leda honom bort från porten upp i en angränsande skreva i berget. Vi befann oss högt uppe på Akropolisklippans sida med utsikt över staden. Lyckligtvis var bastionen längre ner på klippan obemannad. Långt där nere kunde jag se palatstaken och längre bort Artemistemplet nedanför bergets sluttning. Där nere bredde Paktolusdalen ut sig och i fjärran - Hermosflodens bädd. Från klippavsatsen kunde man ta sig ut till höger och klättra ner mot avsatsen som ledde till det lodräta stupet. Där hade vi planerat att ta oss ner med hjälp av rep. Från vår skreva kunde vi också klättra vidare uppåt och runt en av topparna. För säkerhets skull drog vi oss längre in i bergsskrevan för att inte bli upptäckta från avsatsen vid porten, men

inte längre in än vi fortfarande hade uppsikt över portavsatsen. Vi satte oss ner för att invänta vår patrull.

- Vi måste ha blivit upptäckta av någon som kunnat larma snabbt..

- Ja det är mycket troligt, sade Arabecex. Jag har hört talas om att de har larmsystem, med långa signalsnören.

- Mmm... Hur går det för dig?

- Det går bättre. Jag klarar till och med ljuset nu, om jag kisar med ögonen.

Han nämnde inte sitt ben, men jag kunde tydligt se hur svullnaden bredde ut sig runt fotbojsringen. Det såg inte bra ut. Vi kom inte en dag för tidigt.

- Nu borde vår patrull ha kommit, om allt står väl till, sade jag.

- Vet du hur vi kan ta oss härifrån, om inte patrullen skulle komma, undrade Arabecex.

- Om inte patrullen hittar oss, saknar vi rep. Den enda väg vi känner till härifrån är via stupet och det klarar vi inte utan rep. Utan rep får vi leta oss fram åt andra hållet, runt toppen därborta. Vad som finns bakom där vet jag inte.

Kanske vi kan

klättra runt osedda och nerför på andra sidan. Där är det också brant, men jag hörde talas om ett ställe där det skall gå att klättra ner till en brant stig. Vid planeringen för att inta Citadellet, hade vi tänkt oss att använda den stigen. Den judiska församlingens kunskapare har sagt att området ligger skymd från Citadellet.

Om vi bara kan ta oss dit osedda har vi kanske möjligheter att klättra ner där.

Arabecex såg tveksam ut, jag förstod att han tvivlade på att hans ben skulle klara en sådan påfrestning.

- Ligger den branta stigens början innanför eller utanför stadsmuren ? undrade Arabecex.

- Innanför stadsmuren måste det bli.

- Då kan vi ju inte klättra ner där förrän våra styrkor intagit staden, sade Arabecex.

- Ja, så är det, sade jag och försökte dölja min oro.

Jag började förstå att vi inte hade så lång tid på oss att få Arabecex under vård.

- Vi har ytterligare ett problem,om patrullen

uteblir och vi inte kan ta repvägen, fortsatte jag. Våra egna styrkor är underrättade om att vi kan komma att fira oss ner med rep utefter det lodräta stupet här och att vi har lydiska uniformer. Där kommer vi inte att bli beskjutna. Men om vi kommer en annan väg, riskerar vi att bli beskjutna både från fienden i Citadellet och från våra egna som belägrar Citadellet.

- Låter inte så uppmuntrtande, insköt Arabecex.

- Det löser vi nog, genmälde jag, i ett matt försök att verka avspänd.

Vi väntade under tystnad, men ingenting hördes från Ajaxesporten. Vi väntade ännu en stund, innan Arabecex bröt tystnaden.

- Jag tror inte de kommer Artacerches. Vi får nog fortsätta själva.... utan rep. Det är säkert ett riskfyllt företag, men här kan vi inte stanna längre. Det är för farligt.

Det var den gamla Arabecex som sin vana trogen tog itu med den kritiska situationen. Hans konstaterande var lika lugnt och sakligt som om han just noterat att vi inte skulle hinna

till ett möte på avtalad tid om vi inte bröt upp omedelbart.

- Du har rätt Arabecex, när dom inte har kommit nu, så lär dom inte komma alls.Vi får försöka hitta en säkrare plats där jag kan se över ditt sår. Jag ser på dig att du har ont när du rör dig.

Vi bestämde oss för att flytta oss försiktigt längre upp på berget. Så länge vi höll oss på den vänstra kanten, från Ajaxesporten räknat, skulle vi ha berget mellan oss och Citadellet. Om vår patrull hade klarat sig och hittat ut någon annanstans, skulle de aldrig kunna hitta oss bland dessa stup och höga toppar. Vi hade båda insett att nu måste vi klara oss själva utan hjälp. Själv var jag fortfarande mest orolig för Arabecex ben. Det gick sakta för oss, vid alla större nivåskillnader behövde Arabecex hjälp för att komma upp, dessutom var vi tvungna att iaktta stor försiktighet. Jag fann en bekväm avsats på baksidan av den första toppen, där slog vi oss ner för att vila och planlägga vår nerstigning. Vi befann oss på den

norra bergssluttningen på en av de nordöstra topparna av Akropolisklippan. Vår plats värmdes något från den nedgående solen. Det var vindstilla och temperaturen hade ännu inte sjunkit.

Nu var det hög tid att se över Arabecex sår. Ansträngningen hade gjort att svullnaden tilltagit, jag tyckte heller inte om färgen på benet runt fotringen.

Jag borde haft med mig läkande örter och salvor, men det hade jag inte tänkt på, trots att jag hade tillgång till mängder med verksamma medel mot det mesta. Jag hade lärt mig en del om vilka växter man kunde ha nytta av, men här uppe i skrevorna skulle det bli svårt att hitta något användbart. Jag bad Arabecex lägga sig tillrätta och vila medan jag sökte efter något som kunde hjälpa att endera läka såret eller ta ner svullnaden. Jag kröp omkring bland klippornas skrevor för att söka efter någon av de örter jag kände till.

Jag fann inget användbart. Jag satte mig ner för att fundera över vad jag skulle kunna göra åt svullnaden då mina ögon föll på ett litet förkrympt träd i en skreva. Kådan från lärkträd !

Den hade jag ju lärt mig som barn att lägga på sår och svullnader. Här uppe bland klipporna fanns förstås inga lärkträd. Men det fanns kanske en dvärgliknande sort i skyddade lägen. Den planta jag hade fått ögonen på var för liten för att ge kåda men det kanske fanns större exemplar. Jag fick leta länge innan jag fann ett dvärglärkträd med så pass mycket kåda att det verkade lönt att försöka.

- Nu skall vi lägga om ditt onda ben med ett undergörande medel, sa jag till Arabecex, när jag återvänt från min utflykt.

- Ja du är ju till hälften utbildad läkare, sa Arabecex. Om det är Ahura Mazdas mening, så kommer det att lyckas.

- Jag är säker på att det kommer att gå bra, bara vi tar det lugnt och metodiskt.

Det viktiga just nu är att vi får ner svullnaden.

Arabecex stönade när jag vidrörde hans ben, det var livsviktigt att få ner svullnaden runt ringen som satt kvar från fotbojan.

- Det var ju tur att dom inte hann att tortera

dig också !

- Ja, det hade nog inte dröjt så länge. Jag kom underfund om att de inte visste riktigt vem jag var och det var nog tur för mig. Det måste ha varit någon eller några av magerna vid Artemistemplet som anmälde mig för den lydiska militären. De visste inte mer än att jag var en Mager vid namn Amoces och kom från Ormuzdtemplet.

- Var grep dom dig ? frågade jag.

- Strax utanför Ormuzdtemplet när jag var på väg till ett möte med magerna vid Artemistemplet.

Under vårt samtal gjorde jag ett förband runt hans ben med kådan närmast såret och så ett kraftigt bandage ovanpå. En del av min lånskjorta fick duga för ändamålet. Arabecex grimaserade våldsamt under omläggningsproceduren, men gav inte ett ljud ifrån sig.

- Skall vi då se på våra möjligheter att ta oss ner härifrån, föreslog jag.

- Ja, vad har du för alternativ ?

- För det första måste vi hitta en övernattningsplats innan det blir mörkt. Det kommer

att bli kyligt framåt natten. Om vi kan hitta bränsle så har jag elddon med mig. Vi borde kunna hitta en väl skyddad plats, där vi kan göra upp eld efter mörkrets inbrott. Vi måste i så fall hitta tillräckligt med ved innan det blir mörkt. Här uppe växer inte annat än buskar och några dvärgträd.Kanske vi kan hitta tillräckligt med torra grenar.

Inte så långt från vår plats fann vi en väl skyddad skreva med vinden från rätt håll. Arabecex kunde vila medan jag samlade torra kvistar, det blev en hel liten trave innan skymningen förhindrade allt vidare letande. Jag vidtog nödvändiga förberedelser, för att kunna tända en brasa så snart jag bedömde att röken inte längre syntes.

De torra grenarna brann friskt och spred en god värme. Det tärde emellertid snabbt på vedförrådet, jag förstod snart att det inte skulla räcka natten igenom.

Jag var orolig över hur Arabecex skulle klara nattens vinterkyla utan extra kläder,han hade inte mer på sig än de kläder han bar när han

fängslades samt en tunn mantel som jag hade ryckt ifrån en av fångvaktarna. Under protester fick jag honom att ta på sig min skinnskjorta, jag skulle klara mig ändå. Strax efteråt somnade han in och började svettas trots den kyliga luften. Det var nödvändigt att hitta ett sätt att hålla honom vaken. Under mitt letande efter bränsle hade jag stött på en fördjupning i berget med friskt regnvatten och fyllt min vattenflaska. Genom att badda pannan med det kalla vattnet kunde jag hålla honom vaken och dessutom få ner febern.

- Varför utsätter du dig som mager för de här riskerna ? mumlade jag.

Arabecex gav mig ett trött leende.

- Det har jag själv frågat mig många gånger. Varje gång kommer jag fram till samma svar. Om jag kan,vill jag göra en bestående insats för det goda. Jag kan välja att som präst sprida Zarathustras lära om det goda och det sanna till de människor jag möter eller till dem som söker sig till templet. Jag kan också välja att delta i ett större sammanhang som ger många gånger fler människor insikt i läran. Jag har valt den senare vägen, den vägen kräver av mig att bistå storkonungen i hans strävanden.

- Är du så säker på att Storkonungens strävanden efter herravälde över vår del av världen kommer att leda till en seger för det goda och det sanna?

- Ja, det är jag övertygad om, svarade Arabecex.

- Men allt krigande och erövrande av nya folk och områden kan väl ändå inte tillhöra det som Zarathustra talar om hör till det goda.

- Du har en klar iaktagelseförmåga Artacerches. Det är klart att jag också tvivlar ibland på Storkonungens metoder för att uppnå sitt fredliga rike. Men jag har kommit fram till att sambandet ändå inte är så tokigt. En kombination där Storkonungen åstadkommer rikenas samarberte för det goda i stort och jag som mager hjälper till att forma världen för det goda och sanningen i det lilla sammanhanget.

Under tiden vi samtalade fick jag badda hans panna med jämna mellanrum och Arabecex blev märkbart bättre. Jag fortsatte därför vårt samtal.

- Det är mycket jag inte förstår av det här. Jag vill gärna lära mig mer om Zarathustras förkunnelse, men jag skall inte trötta dig mer i natt med min okunskap. Vi kanske kan komma in på detta ämne en annan gång under gynnsammare omständigheter.

- Jag diskuterar gärna med dig Artacerches, du visade det rätta sinnelaget när vi behandlade barmhärtigheten vid vårt möte i hemliga gruppen. Men jag håller med dig om att omständigheterna för filosofiska betraktelser kunde vara bättre.

Trots att febern verkade ha dämpats något vågade jag inte låta Arabecex slappna av och somna. Jag bedömde risken för stor att han skulle frysa och bli ännu sjukare utan att jag märkte det. Jag sade därför:

- Medan vi ännu har krafter kvar, föreslår jag, att vi går igenom våra möjligheter att ta oss ner.

För det första, fortsatte jag, måste vi ta oss runt nästa höjd i nordväst. Vi bör då kunna se stadsmuren på den norra sidan ända ner mot Paktolusdalen. Vi kan då konstatera huruvida

anfallet mot stadsmuren lyckats eller inte. När stadsmuren fallit påbörjar omedelbart våra trupper belägringen av Citadellet. Då kan vi börja nedstigningen mot den branta stigen på norra sidan. Jag vet inte om vi då syns från någon av bastionerna vid Citadellet. Om vi är på pillängds avstånd, vilket är troligt, måste vi räkna med att bli beskjutna. Om vi klarar att nå stigen och upptäcks från bergets fot av våra egna trupper, så riskerar vi att bli beskjutna även från dem. Har du något alternativ Arabecex?

- Jag är rädd att jag för ögonblicket inte kan bidra med något vettigare alternativ.

Vi arbetar efter den plan du skisserat, så får vi se om det under tiden vi tar oss ner dyker upp något bättre.

Det hade blivit riktigt kyligt, för att spara bränsle kröp jag alldeles inpå elden och med ryggen mot brasan kunde jag iaktta Arabecex bättre.

Sömnen smög sig på och jag kände hur jag nickade till då och då, jag fick inte tillåta mig att somna. Arabecex började huttra, febern höll

på att släppa, han halvsov. Jag väckte honom och bad honom sätta sig som jag med ryggen mot brasan, makade mig åt sidan för att lämna plats åt honom där det värmde som mest. Det var bra om febern hade släppt, det kunde betyda att mitt omslag hjälpt.Vi hade inte mycket ved kvar och det var fortfarande mörkt, ytterligare några kvistar, sedan var bränslet slut. Vi satte oss med ryggarna mot varandra, dels för att hålla värmen bättre, dels för att jag då hade kontroll över Arabecex tillstånd. En evighet av tystnad, mörker och kyla följde. Ingen av oss orkade längre samtala.

Äntligen började vi urskilja klippornas konturer, de reste sig som tysta vaktposter mot himlen. En ensam fågel skrek till mellan klipporna, den första gryningen hade satt in. En kylig morgondimma kom svepande in över vår lägerplats och klippornas konturer försvann. Den fuktiga morgondimman trängde djupt

in i kroppen och gjorde oss stelfrusna.

- Det här går inte,tänkte jag, vi kan inte klättra med stelfrusna leder. Om vi bara kan klara oss

runt den där klippan framför oss... då borde morgonsolen nå oss. Om det över huvud taget kommer någon sol, men först måste dimman lätta.

Jag var så frusen att jag inte ens orkade bekymra mig om hur Arabecex mådde. Vi arbetade oss uppåt och framåt runt klippan i snigelfart. Jag trampade på en lös sten, som ljudligt rasslande satte fart nerför berget. Vi höll oss orörliga under några långa minuter, men allt förblev tyst. Kanske var det vanligt att stenar lossnade då och då i den branta sluttningen. Vi återupptog vår mödosamma klättring och nådde med uppbjudande av våra yttersta krafter den andra sidan av klippan. En skyddande bergsskreva mot öster blev vår räddning, där föll vi utmattade ihop medan morgonsolens första strålar trängde genom dimman och nådde våra stela nerkylda leder.

- Du... Du klarade ju den här svåra klättringen fint, flämtade jag.

- Ja, benet känns bättre nu... det trycker och spänner inte så hårt som tidigare. Dina medicinska färdigheter har hjälpt. Bara dimman

kunde lätta något så att solvärmen helt kunde tränga igenom vår frusna lekamen.

Solstrålarna kunde vi nu ana bakom en slöja av fuktig dimma.

Det var som om gudarna hört vår bön, när plötsligt dimman vek undan och en svag varm luftström nådde våra frusna kroppar. Framför oss låg en av Citadellets stora bastioner knappa etthundrafemtio fot från vår plats. Vi kröp ner bakom stenarna för att inte bli sedda. Mellan oss och bastionen utbredde sig en djup ravin. Det skulle ta lång tid att nå oss den vägen. Tio fot nedanför oss hade jag upptäckt en avsats i branten mot ravinen.

- Om vi försiktigt smyger oss till avsatsen där nere, sade jag, så har vi både insynsskydd och morgonsolen rakt mot oss. Därifrån kan vi studera en del av stadsmuren för att se vad som pågår. Men först skall jag ta en titt på ditt ben.

Under stor spänning lindade jag upp bandaget med kådan.

- Se Arabecex vad kåda kan göra nytta ! Det ser ju mycket bättre ut än förut. Färgen på ditt

ben har också blivit friskare.

Benet verkade faktiskt mycket bättre och trycket hade säkert lättat, men själva såret såg fortfarande inte bra ut.

Jag kunde konstatera att såret ännu ömmade svårt vid beröring, även om Arabecex inte klagade. Jag lade om såret så gott det gick och satte åter kådbandaget på plats.

- Jag är fortfarande stel av nattkylan, men jag kommer säkert att klara mig ner, sade Arabecex. Solen ser ut att ligga på bra där nere.

Jag hjälpte Arabecex ner till den solupplysta avsatsen, den hade torkat upp av solen, som hunnit värma klippan. Vi slog oss ner för att dela vårt sista reservförråd av bröd och ännu fanns det vatten kvar för oss båda. Livsandarna började långsamt återvända.

Från vår nya position kunde vi följa den dramatiska utvecklingen vid stadens sydvästra port. Det var en av de största portarna som ledde in till staden från den livligt trafikerade huvudvägen utefter Paktolusfloden. Vi såg hur rök vällde upp från trakterna av Mardokais handelshus.

- Jag tror att Krösus har tänt på guldraffinaderiet ! Han ser nog en risk i att det skall falla i fiendens hand.

- Det är inte uteslutet, genmälde Arabecex. Om belägringsstyrkan åstadkommit branden skulle vi ha sett eldkastarna härifrån. Ser du vad som händer just nu vid stadsporten ?

Jag tror att vår plan håller på att sättas i verket. Belägringsstyrkan har slagits tillbaka gång på gång, men nu har porten öppnats och jag ser att våra trupper väller in.

- Du har rätt Arabecex! Jag hoppas att Harpagos klarar det här utan att krigarna förfaller till plundring.

Där satt vi på första parkett, och bevittnade hur staden Sardes föll för våra styrkor praktiskt taget utan strid.

- Harpagos kommer inte att tolerera någon plundring, sade Arabecex. Han riskerar då sitt Satrap i Elam. Mot den bakgrunden tror jag ingen vågar starta en plundring.

- Hur är Harpagos relation till Storkonungen egentligen, vet du det?

- Ja, det är rätt så komplicerat.När Harpagos hjälpte Cyrus att överta den mediska hären så fick Cyrus lova att ge honom det Satrap som han önskade och vid den tidpunkt som Harpagos själv valde. Förhållandet dem emellan är litet spänt eftersom Harpagos tycker att infriandet av Cyrus löfte dragit ut på tiden och Cyrus tycker att Harpagos är litet väl påstridig. Alla väntar sig att Cyrus som Zarathustrier skall hålla sitt löfte, och det kommer han att göra, men han vill nog helst välja tidpunkten själv. Harpagos är duktig, så Cyrus behöver hans tjänster så länge som möjligt eftersom han ännu inte hittat någon värdig efterträdare.

Så ungefär är situationen.

- Nu är det dags för oss att leta oss ner till den branta stigen. Tror du att du klarar att klättra Arabecex ?

- Jag är ingen god bergsklättrare Artacerches, särskilt inte i sådana här branta stup.

Men jag är beredd att göra mitt yttersta.

- Det kommer säkert att gå bra, sade jag. Titta bara inte neråt där det stupar brant och

håll dig alltid med endera två fötter och en hand eller två händer och en fot, det lär vara en god regel. Försök att åtminstonde få passivt stöd av ditt onda ben.Jag går före.

Den första delen fick vi krypa på knä för att inte röja oss för bastionen. Lyckligtvis var det inte så brant i början. När vi passerat den första höjden på väg neråt kunde vi klättra ostört från bastionen. Det blev svårare när vi kom fram till en bergkam med stup på båda sidor !

- Sätt dig gränsle över kammen så här, sade jag till Arabecex, och hasa dig över efter mig.

Jag var rätt van vid bergsklättring och tvekade inte att passera över kammen men jag var osäker på om Arabecex över huvud taget hade klättrat tidigare. Dessutom var han nu svag, mycket svagare än han ville tillstå.

- Titta inte ner, titta bara rakt fram, så går det bra, förmanade jag.

Det var verkligen en svår passage även för en van klättrare. Jag tog mig långsamt framåt, fot för fot ömsom hasade ömsom kröp jag på alla fyra. Kammen var så spetsig och sidorna så branta att det helt enkelt inte var lämpligt att

resa sig. Jag hörde hur Arabecex flåsade bakom mig, det måste ha varit med den yttersta ansträngning som han lyckades hålla min takt. Avståndet över till nästa platå var inte mer än hundra fot, men det kändes som en oändlighet.

- Äntligen över ! Tror du det kommer fler sådana här kammar ? flämtade Arabecex

medan han försökte få kontroll över sin darrande kropp.

- Jag vet ärligt talat inte men jag hoppas detta var den enda.

Strax efter att vi klarat den svåra kammen dök det upp ett nytt problem. Den väg vi hade planerat för att komma till den branta stigen, visade sig vara oskyddad från Citadellet. Vi beslöt oss därför att hasa nerför berget till nästa avsats, där klippväggen skulle dölja oss från Citadellet en längre sträcka. Vi var överens om att jag skulle ta mig ner först för att sedan hjälpa Arabecex genom att ta emot honom. Avsatsen där nere var smal, varför jag valde att lägga mig på mage och rutscha nerför, så att jag inte skulle riskera att passera hyllan och

störta utför branten. När jag passerat över kanten och tittade nedåt avsatsen upptäckte jag att avståndet var större än jag hade bedömt. Jag vågade inte släppa taget om den buske jag höll mig fast vid. Risken för att jag då skulle rutscha förbi avsatsen var stor. Uppåt kom jag inte heller, den påfrestningen såg inte buskens rötter ut att tåla.

- Arabecex! väste jag, jag kommer varken upp eller ner, kan du hjälpa mig ?

Arabecex hasade sig nerför längre bort, där han lyckades hitta en säkrare väg.

- Jag är nere nu, rör dig inte så skall jag försöka nå dina fötter nerifrån hyllan, sade Arabecex.

Arabecex nådde precis mina fotsulor när jag hasade så långt ner jag kunde utan att släppa busken.

- Släpp nu, sade Arabecex !

Jag kände åter fast stöd under fötterna när jag sakta gled ner på hyllan.

- Tack Arabecex !

Jag sjönk flämtande ihop, armarna värkte av ansträngningen, det tog flera minuter innan

min andhämtning åter blev normal och jag kunde tala.

- Puh, det var nära ögat. Nu kan vi inte vara så långt ifrån den branta stigen. Vi måste hitta den innan våra egna trupper hunnit så långt att de börjat belägringen.

Upprensningen i staden kan gå fort. Vi får också räkna med att våra trupper försöker stänga av lydiernas reträttväg in till Citadellet. Det kan då hända att Citadellet kommer under bevakning mycket snabbt efter att stadsportarna fallit.

Arabecex var klädd i fångvaktarmanteln och sina prästkläder, illa medfarna förvisso efter vistelsen i fängelset, men nu bättre än min lydiska officersuniform. Vi skulle vara en lätt måltavla för våra egna trupper när vi klättrade nerför den branta stigen. Skulle de våra skjuta på en lydisk officer och en mager på väg nerför branten ?

Antagligen....

Det gick bra att klättra utefter den nya klipphyllan, enda nackdelen var att den förde oss

nära inpå Citadellets murar. Vi var nu åter igen bara tvåhundrafemtio fot från murarnas krön. Vi klättrade nedhukade mellan klippblocken för att undgå att bli sedda. Jag upptäckte den branta stigen strax framför oss.

- Där är den ! Det ser ut att vara helt öppet mot Citadellet där stigen börjar. Kan du se någon möjlighet att nå stigen i skydd från Citadellet ?

- Så vitt jag kan se, sade Arabecex, måste vi ta oss över där det är fritt fram att skjuta på oss.

Stigen framför oss fanns med på de skisser jag sett, över vägar som når upp till Akropolisklippans citadell. Enligt beskrivningen fanns steg uthuggna i klippan vid alla de passager, där fotfäste i övrigt saknades. På vardera sidan om stigen var det klippbranter och raviner, omöjliga att klättra i.

- Jag har memorerat den här stigen, sade jag. På sidorna är det omöjligt att ta sig ner, vi måste därför ta oss fram till stigens början. Jag tror vi har en chans att nå den innan någon kommer sig för att skjuta från Citadellet.

Om jag, med min lydiska uniform, hasar mig över först, kommer de troligen inte att handla, du kommer strax efter Arabecex. Med gudarnas hjälp måste vi nå stigen innan någon börjar skjuta.

Den för insyn oskyddade klippan mellan oss och stigen vette brant mot Citadellet.

Dess frånsida var ett lodrät stup på minst femtio fot. Den enda framkomliga väg vi hade, var att hasa nerför de första femtio foten med ryggen vänd mot Citadellet, därefter ytterligare femtio fot i sidled på alla fyra, fortfarande med hela kroppen som måltavla. Citadellets närmaste bastion där det kunde finnas bågskyttar låg på cirka tvåhundrafemtio fots avstånd i riktning snett uppåt. Det skulle vara lätt för skickliga bågskyttar att träffa oss. Jag kikade försiktigt fram bakom klippblocket för att orientera mig längs Citadellets bastion. Jag kunde uppfatta en lydisk officer, förmodligen en loker högst upp på bastionens murkrön, jag räknade till minst tio bågskyttar längst ut mot oss. De verkade hålla utkik. Bastionen hade tydligen

en loker som chef, det kunde betyda att den var bemannad med etthundratjugo bågskyttar. Mellan oss och bastionen utbredde sig en ravin, som verkade vara tidsödande att ta sig fram genom. Någon risk för att man skulle försöka nå oss från bastionen med annat än pilar fanns knappast. De skulle inte hinna innan vi var utom synhåll.

Arabecex räknade ut att om vi väntade en stund tills våra skuggor var riktade mot bastionen, så skulle den fortfarande lågt stående morgonsolen besvära eventuella bågskyttar. Vi beslöt därför att vila ut i solen innan vi gjorde vårt genombrytningsförsök. Jag lade mig ner i solvärmen och endast tankarna höll mig vaken, Arabecex sov redan djupt.

Hur skulle vi komma undan med livet i behåll och hur skulle vi kunna klara Arabecex fot. Arabecex andliga styrka gjorde ett djupt intryck på mig. Var fick han sin tillförsikt ifrån ? Från sina insikter om människans villkor eller var det hans gudsväsende Ahura Mazda? Arabecex var inte rädd för döden, han hade

sagt att ”när Ahura Mazda finner tiden mogen då skall han ställas inför vägningen vid Tjinvatbron och om han då släpps över till paradiset så har han nått den största möjliga lycka. Själv kan han endast påverka skeendet genom goda tankar och gärningar och så hålla sig till sanningen”. Jag kunde i mina tankar inte mobilisera någon större entusiasm för döden. Jag ville leva, jag ville träffa Judith igen, jag var inte alls redo för något slutgiltigt och ett slutgiltigt som jag dessutom inte förstod. Jag ville se vad mina krafter dög till, jag ville vara med i livet. Det märkliga med Arabecex var hans inre styrka ? Han gav inte upp, han kämpade hårdare än mången skulle orkat.

Jag måste lära mig mer om Zarathustras lära, något säger mig att där finns en kraft, en obändig styrka som Arabecex fått del av. Arabecex var svår att komma underfund med. Hans officiella ställning hos Storkonungen som andre Mager verkade ibland vara en bisysselsättning, men samtidigt var han djupt gripen av sin roll som förkunnare av Zarathustras lära. Var Arabecex i själva verket engagerad av Stor-

konungen som nära rådgivare och försågs med diplomatiska specialuppdrag? Var det därför han hade ställning som andre Mager och inte som förste, vilket hade varit naturligare? Hans officiella ställning kanske var ett sätt att vilseleda omgivningen. Arabecex hade varit påtagligt förtegen i dessa frågor trots att vi kommit varandra så nära.

- Arabecex vakna ! sade jag, det är slut på friden, våra skuggor är nu riktade rakt mot bastionen.

- Jag är beredd Artacerches, ta det bara lugnt så kommer det att gå bra, jag följer strax efter dig.

Han reste sig och försökte mjuka upp sitt sjuka ben så gott det nu gick.

Jag rättade till min uniform, den var väl inte helt representativ efter allt klättrande,men det var fortfarande en lydisk lokeruniform. En sista blick på Arabecex, han nickade. Ord var överflödiga, vi visste båda att nu kunde vad som helst inträffa.

Jag hasade mig försiktigt ner bakom stenblocket. Inga stenar rasade, allt var tyst.

Med ansiktet mot klippan gled jag sakta neråt. Nu var jag en måltavla i hela min längd. Från bastionen hördes avlägsna rop, man hade upptäckt oss.

- Måste hålla mig fast, kan inte se ditåt - tänkte jag- och där kommer redan

Arabecex efter mig ! Jag kände hyllan under mina fötter. Bara femtio fot kvar längs kanten. Jag sneglade bakåt för att se om Arabecex klarat sig ner på hyllan.

I samma ögonblick hann jag uppfatta en pil som splittrades mot stenarna. Det kom en till och en till.

Jag vände mig om mot bastionen, höjde min hand och ropade så högt jag kunde.

- Dårar ! Skall ni skjuta på egna officerare ?

Det uppstod tydligen en stunds tvekan för skjutandet upphörde.

- Skynda dig ! För nu är det bråttom ! Innan dom hinner ångra sig !

För varje steg jag tog, väntade jag mig en stöt i ryggen och en skarp metallspets i lungorna. Jag vände mig om för att se om Arabecex hade träffats av någon pil. Han hade klarat sig.

- Är du på väg Arabecex, hur går det ?

- Än så länge- bra. Det var tur att de inte hade några prickskyttar på bastionen.

- Nu har vi bara femtio fot kvar.... sedan får vi skydd av klippan.

Arabecex kämpade tappert vidare, han verkade sammanbiten och målmedveten. Vi var nu lätta mål mitt ute på hyllan med hela ryggarna blottade mot bastionen och det gick långsamt för oss.

- Hoppas de tvekar så länge att vi hinner över båda två ! Vilket ögonblick som helst kan vi ha en pil i ryggen, tänkte jag.

Arabecex arbetade på för att försöka hålla samma takt som jag. Nu hade vi tjugo fot kvar.... tio och jag gled in bakom ett klippblock med Arabecex strax bakom.

Nu gled också Arabecex in i skydd. Vi satte oss pustande ner, stumma såg vi på varandra.

Arabecex försvann in i sig själv, jag kunde höra honom mumla... han bad.

Jag såg Judith framför mig.... hon log sitt mångtydiga leende.

- Jag måste erkänna att jag är alldeles matt

Arabecex, men vi måste vidare. Ju tidigare vi kommer ner desto större chans har vi att slippa mötas av den Cyriska härens fruktade bågskyttar. Jag hoppas att belägringen av Citadellet dröjer något, i annat fall hamnar vi mitt i stridslinjen och med min lydiska uniform blir det extra problem. Arabecex verkade påtagligt sämre efter den ansträngande klättringen. Jag bjöd honom att dricka av den lilla ranson vatten vi hade kvar, hans händer darrade.

- Mår du bra Arabecex ? Du ser blek ut, jag skall titta på din fot så snart vi hunnit undan till en tryggare plats.

Arabecex hade uppenbart använt sina sista krafter över passagen, men vi måste vidare.

- Där borta finns det trappsteg nerför, jag stöttar dig. Tror du att du kan klara ännu en bit ? Sedan får du vila.

Arabecex nickade trött. En mödosam färd påbörjades nerför den branta stigen.

Steg för steg klättrade vi ner. Arabecex var alldeles slut och jag började känna mig

oroande matt.Jag klarade trots allt att till

hälften bära Arabecex nerför trappstegen. Jag beslöt att vi skulle vila ut ordentligt så snart vi kom till en bredare avsats med ordentligt skydd. Men det fick bli första bästa plats för Arabecex krafter började ta slut.

Klipphyllan med gräs var en bra plats för Arabecex att vila ut på, det gav ett mjukt underlag. Jag lossade det provisoriska förbandet och blottade hans onda ankel. Där fanns knappast någon svullnad kvar, men såret hade inte blivit bättre och jag tyckte heller inte om färgen på foten. Det blev allt mer brådskande att få Arabecex under läkarvård. Jag hade kommit tillräckligt långt i min medicinutbildning för att förstå att det inte bara var Arabecex fot som stod på spel.

Jag lät Arabecex sova en stund. Det smärtade mig att behöva mana på honom att fortsätta så snart han vaknat. Men det fanns inget alternativ längre. Bristen på vatten var besvärande och Arabecex blev allt svagare. Snart skulle han inte orka längre.

Stigen var svår att följa. För varje skreva och

klipphylla vi passerade fick vi leta efter stigens fortsättning. Den kunde bestå av ett par uthuggna fotsteg ner till nästa avsats. Stigen var kanske lättare att följa nerifrån. Vi tog god tid på oss vid de besvärliga passagerna för att inte riskera att Arabecex skulle tappa balansen. Halvvägs nerför branten kunde vi inte längre hitta stigens fortsättning. Enbart branta stup i alla riktningar.

- Artacerches kom hit, ropade Arabecex upphetsad. Se här vad jag hittat. Han pekade mot en öppning i klippväggen, det såg ut som början på en tunnel.

- Märkligt, det här stämmer inte med skisserna. Det skall inte finnas någontunnel i berget här. Vi måste ha hamnat på en annan stig än jag menat.

Hur vi än letade hittade vi ingen annan väg nerför berget. Det verkade som om någon lämnat arbetet med tunneln under stor brådska och i ofullbordat skick.

- Den måste leda in till Citadellet, sa Arabecex.

- Vad gör vi nu ? Vi kan ju inte gärna klättra

upp igen och än en gång blotta oss för bastionen, det är heller inte så lämpligt att du anstränger ditt ben.

- Vi får ta vår gud i hågen och undersöka tunneln, föreslog Arabecex.

Öppningen var på fyra fots bredd och fem fots höjd. Väggar och tak var grovt huggna. Verktyg låg kringströdda på den steniga bottnen. Vi trängde försiktigt in i tunneln. Det var halvdunkel längre in och det tog tid innan ögonen vande sig vid det ringa ljuset. Längre bort blev tunneln bredare och taket så högt att vi kunde gå raka. Med jämna mellanrum fanns där även ljusgluggar uthuggna i taket, det underlättade orienteringen. Arabecex stödde sig mot min arm och vi fortsatte allt djupare in i berget.

- Jag tror att den här gången leder till Citadellets gamla tunnelsystem. Om jag minns rätt från Citadellets kartor, så har vi inte så långt kvar till huvudgången som leder från de nedre regionerna upp till Akropolisklippan. Där bör det vara livlig trafik, så vi får se upp.

- Jag hör redan ljud där borta, viskade Arabecex. Jag föreslår att du går fram och undersöker situationen medan jag stannar här. Du bör ju klara dig med din uniform

- Ja, jag fortssätter själv och försöker också få tag i något att äta och dricka.

Jag känner mig helt utsvulten, du måste vara mycket hungrig Arabecex.

- Det är inte så svårt med hungern , jag har varit utan mat så länge nu att jag börjar vänja mig, men jag skulle behöva något att dricka.

- Hur mår ditt ben nu ?

- Tack, det värker förstås men det är mycket bättre sedan svullnaden gått ner. Ditt bandage har gjort underverk.

Jag sade ingenting om förändringen av färgen på hans fot och vad det kunde betyda. Jag gissade att han själv hade dragit sina slutsatser. Jag såg på hans ögon att han fortfarande var febrig och på hans beteende att han hade långt mera ont än han ville tillstå.

Tunneln lutade snett uppåt mot den upplysta huvudpassagen. Jag smög försiktigt fram till utgången , ingen passerade för tillfället, så

jag kom ut i huvudtunneln utan att någon observerade mig . Det blev efter hand en livlig trafik i båda riktningarna , alla verkade ha bråttom , det låg spänning i luften. Tunneln var även här genombruten i taket med jämna mellanrum , det gav tillräckligt ledljus .En från lukt slog emot mig som påminde om röklukt , stickande och intensiv. En lydisk lokager i full krigsmundering , kom i språng uppför tunneln , i täten sprang en loker.

- Vad har hänt ? ropade jag .

-Dom är inne i Citadellet och palatsmurarna är genombrutna ! Ingen förstår hur dom har tagit sig in !

När en man i kön saktade in passade jag på att fråga efter vatten.

-Ta den här, jag har två, sade han, och kastade över en vattenflaska till mig.

- Skulle jag fortsätta , eller vända och ta med mig Arabecex upp på klippan ?

Jag gick ytterligare en bit , men blev ännu tveksammare då jag nu tydligt kände den fräna lukten av brandrök. Det började bli trångt i den breda huvudgången, flera grupper passerade springande förbi. En hel lokager bågskyttar närmade sig. Jag räddade mig undan i en nisch för att inte bli nertrampad.

-Vad står på ? ropade jag till officeren i kön.

- Konungen är på väg uppför denna huvudgång. Det har anlagts spärreld vid ingången för att han och hans familj skall hinna undan. Tunneln ser ut att verka som en skorsten , så det är nog säkrast för dig att följa med uppåt

Våra trupper hade tydligen brutit sig igenom och konung Krösus var på flykt från palatset! Om officeren hade rätt information så skulle Konungen och hans följe vara på väg. Rakt mot mig ! Jag såg bolmande rök leta sig uppför tunneln. Nu var det bråttom !

Jag sprang för livet uppför gången. Jag fick absolut inte missa vår sidogång, som lätt kunde förväxlas med de övriga nischerna i huvudgången.

Hostande och frustande soldater kom ut ur röken längre ner i tunneln. Rökpuffarna var inte längre bort än etthundra fot när jag träf-

fade på den rätta nischen som ledde in i den provisoriska gången. Arabecex väntade där jag hade lämnat honom.

- Är du redan tillbaka, undrade Arabecex.

- Ja, de våra har redan brutit igenom vid palatset och är inne i Citadellet. Jag fick reda på det av förbipasserande trupp. Vår plan för att komma in i Citadellet har tydligen fungerat. Det har gått fort; försvararna har tagits genom överrumpling.

Den lydiske officer jag talade med sa att de inte visste hur fienden burit sig åt för att komma in. Han sa också att konung Krösus var på flykt in i den här huvudtunneln. Röklukten vi känner kommer nerifrån ingången till tunneln. Där har lagts en spärreld för att konungen skall komma undan. Det finns säkert en hemlig utgång från någon annan del av klippan. Nu är där så rökfyllt i de nedre regionerna, att om Krösus inte hunnit fly genom en annan tunnel så kommer han inte ut levande. Det vore inte bra. Storkonungen har gett uttryckliga order om, att han vill ha Krösus oskadd. Jag fick en vattenflaska av en soldat.

Drick du först Arabecex ! Under tiden förklarade Arabecex att Storkonungen var ganska nära släkt med konung Krösus. Det förhöll sig så att Storkonungens mormor var ingen mindre än Krösus syster. Det kan vara förklaringen till att Cyrus var så angelägen om att Krösus liv skulle sparas.

- Hur långt borta är röken ? undrade Arabecex, medan han ivrigt drack ur flaskan.

- Den var bara hundra fot från den här ingången när jag lämnade huvudgången.

Om vi skall ta oss uppåt är det bråttom. Vi hamnar i så fall högst upp på Akropolisklippan. Vad vi sedan skall göra vet jag inte. Vi får räkna med att klippan kommer att stormas. Det kan bli ett problem att finnas bland lydierna när våra egna trupper anfaller !

När vi kom fram till huvudtunneln, kunde vi bara konstatera, att den redan var rökfylld. Det fanns inget annat att göra än att vända tillbaka till den stig vi kommit ifrån. Rök började tränga in bakom oss, vi skyndade på våra steg. Det var svårt att komma fram snabbt i den svagt

nedåtsluttande gången. Vi snubblade gång på gång och stötte oss blodiga på de ojämna väggarna. Den halvfärdiga tunneln kändes nu mycket längre än då vi gick in i den. Äntligen såg vi utgångshålet som en ljuskägla långt framme, det var hög tid, röken hade nu blivit så besvärlig, att vi hostade våldsamt och ögonen sved. När vi kom ut såg bergssluttningen ut som en rykande vulkan med bolmande rök som i puffar trängde ut ur ljusbrunnarna.

- Vi har inte så många alternativ nu, sade Arabecex. Vi kan vänta här utanför tills röken lämnat tunneln. Dels kan det ta lång tid innan vi kan tränga in igen och dels kan det ligga farliga gaser kvar i den lutande tunneln. När vi går in i tunnelsystemet vet vi inte vem vi möter, lydiska eller egna trupper. Det andra alternativet vi har är att klättra uppför den branta stigen och hoppas att våra trupper intagit bastionen på toppen, vidare att bågskyttarna vid bastionen inte skjuter oss innan vi lyckas få dom att förstå vilka vi är. Vad föredrar du Artacerches ?

- Jag tycker att vi skall klättra upp och försöka utröna, vilken styrka som behärskar bastionen. Om våra planer gått i lås, så har våra trupper intagit klippan från andra sidan och behärskar den nu.

- Det håller jag med om, sade Arabecex.

Jag ville inte fråga Arabecex om han trodde att han åter skulle klara en klättring. Det var bättre att ta chansen att han skulle orka än att vänta, benet måste snabbt under behandling.

Vi började den mödosamma klättringen uppför. Stigen låg nu mest i skugga för kvällssolen. Till en början gick det betydligt lättare för Arabecex att klättra uppför passagerna, än det hade varit på morgonen att klättra nerför. Han behövde visserligen hjälp uppför ett och annat högre trappsteg, men han klarade sig förvånansvärt bra själv, trots att fotstegen var grovhuggna och på flera ställen halvfärdiga. Vi talade under uppstigningen om vad man hade tänkt att använda denna förbindelse till. Den verkade vara planerad att bli en reservförbindelse mellan de nedre regionerna av tun-

neln och själva klippan. Trots att vi tagit oss nerför under morgonen var vi inte riktigt säkra på var stigen fortsatte efter varje hylla och skreva. Det tog därför extra lång tid för oss att leta oss fram så att vi inte hamnade på sidan om de uthuggna stegen.

Vi var halvvägs uppe när jag märkte att det gick trögare och trögare för Arabecex att ta sig uppför avsatserna. Svettdroppar trängde fram i hans panna och hans kropp skakade.

- Hur känner du dig Arabecex ?Jag föreslår att vi vilar på nästa avsats.

- Lite matt, men annars går det bra.

Nu var vi illa ute. Arabecex var svårt sjuk, på en avsats i Akropolosklippan utom syn- och hörhåll. Det var absolut nödvändigt att få igång blodcirkulationen i hans fot, det var vår enda chans att komma vidare.

Jag lossade bandaget och masserade försiktigt, det gjorde säkert ont, men efter hand kunde jag öka trycket utan att Arabecex grimaserade alltför våldsamt. Blodet började åter cirkulera i foten och han kunde stödja på

den igen.

Vi fortsatte, men det gick långsamt och det märktes tydligt att Arabecex inte hade mycket krafter kvar, då vi äntligen hade nått den sista avsatsen före bastionen.

Medan jag undersökte läget vid bastionen, bad jag Arabecex vila för hans blick var mer febrig än tidigare. Nu var jag tvungen att handla snabbt, Arabecex skulle inte klara sig så länge till utan läkarhjälp.

Jag klev försiktigt upp bakom klippblocket och kikade fram över kanten. Det jag såg gjorde mig upprymd. Våra mediska soldater var i full färd med att rensa bastionen från lydiska krigare. Det vimlade av soldater från Cyrus arme´, som föreföll ha kontroll över huvuddelen av bastionen.

Hur skulle jag kunna väcka deras uppmärksamhet, utan att jag blev beskjuten ?

Det var ett problem, men jag kom snabbt fram till att det var en risk jag måste ta för Arabecex skull.

Jag tog av mig de mest synliga delarna av min lydiska uniform och kröp ner på den

branta sluttningen som vette mot Bastionen. När jag kommit ut på klipphyllan vände jag mig om för att ropa på persiska och be om hjälp. I samma ögonblick kände jag en hård stöt mot låret och en våldsam smärta. Med uppbjudande av de sista krafterna lyckades jag ta mig upp tillbaka bakom klippblocket där Arabecex låg och vilade. Sedan blev allt svart.

*

Arabecex kände sig matt och yr, men fick nya krafter när det stod klart för honom vad som höll på att hända.

” Jag är sårad Arabecex ” hade han uppfattat Artacerches säga, innan han avsvimmad föll ihop framför honom. Blodet pulserade ymnigt runt en pilspets, som satt kvar i låret. Han snörde snabbt upp sitt kostirep från midjan, la det runt låret ovanför skadan och med hjälp av en pinne tvinnade han repet tills blodflödet upphörde. Han försökte dra ut pilspetsen, men den satt fast.

- Det måste vara en hullingförsedd pilspets,

tänkte han. Det betydde att den kom från den egna persisk/mediska hären. För att inte förvärra skadan, bröt han av pilskaftet och lät spetsen sitta kvar. Han kände sig matt och orkeslös men han måste klara det.

Med en bit av skjortan knuten runt ena ändan av en torr gren,lyckades han påkalla Bastionens uppmärksamhet. Genom de ivriga viftningarna och sina rop på persiska fick han slutligen kontakt med några krigare på Bastionen.

- Det är Arabecex, andre Mager i Cyrus här som ropar. Jag och strategen Artacerches är skadade och behöver hjälp. Artacerches håller på att förblöda, det är bråttom. Efter en lång väntan, såg han en officer komma fram till balustraden, det verkade vara en loker. Han ropade:

- Stanna kvar där ni är, hjälp är på väg.

Han kände sig nu så svag att han blott kunde följa hjälppatrullens mödosamma klättring som i en dimma. Han kunde uppfatta att de hade bårar med sig.

Innan patrullen var framme hörde han

Artacerches säga något... något om en våldsam smärta i låret. Själv orkade han inte svara.

*

I fjärran hörde jag röster, röster som kom och gick. Ibland var det en röst, ibland flera. Det var som om någon försökte tala till mig genom ett långt rör.

- Han håller på att vakna nu, hörde jag tydligt någon säga.

- Skall vi hämta henne? sa en annan röst långt i fjärran.

- Hon har vakat så länge så hon måste få sova, vi väntar en stund.

Sedan blev allt tyst igen, men som i en dimma såg jag plötsligt något som rörde sig ovanför mig.

- Artacerches, hör du mig ? ”Drömmer jag eller är det verklighet” - den mjuka rösten var mig välbekant.

Ur dimman framträdde tydligare och tydligare anletsdragen - Judith, Judith, var det enda jag fick fram över mina torra läppar.

Tårarna rann utefter hennes kinder och jag hörde henne viska nästan ohörbart - Tack gode Gud - Tack gode Gud. Hon baddade min panna med en fuktig duk, lyfte varsamt mitt huvud och bjöd mig dricka. Allt blev tydligare, det var ingen dröm, det var verklighet, men jag var alltför medtagen för att säga något.

Judith böjde sig ner och la sin kind mot min och viskade - Artacerches, Artacerches - - min käraste.

Dimman försvann för en stund, och jag kunde uppleva Judiths närhet. Sedan somnade jag.

Genom sina kunskapare hade Mardokai fått höra att jag och Magern låg skadade i Palatset. Mardokai hade omedelbart fått tillstånd att hämta oss och förde oss till sitt hus i Sardes. Jag hade blivit kvar där, medan Magern på begäran av Ösversteprästen i Ormuzdtemplet hade förts över dit. Mardokai hade sänt efter Judith och en berömd Egyptisk läkare som då fanns i Miletos. Den Egyptiske läkaren hade behandlat både mig och Magern.

Under läkarens första besök hos mig, sedan jag vaknat upp, fick jag veta, att Magern klarat

sitt ben hyggligt. Han var uppe och kunde gå korta sträckor, haltade visserligen, men läkaren trodde att han skulle bli återställd. Det hade varit värre med mig, den hullingförsedda pilen hade varit besvärlig att få ut. Jag hade drabbats av hög feber och yrat under ett par dygn. Han ansåg att jag hade min starka fysik att tacka för att jag klarat mig igenom krisen.

Efter ytterligare några dagar kände jag mig så frisk att jag stundtals kunde sitta uppe. Mardokai hade just kommit hem från ett besök i Miletos och han skyndade in till mig, glad över att se mig upprätt i sängen.

- Så snart du blivit bättre skall jag berätta för dig vad som hänt, sade han entusiastiskt.

- Jag måste få höra redan nu, svarade jag. Jag har inte fått veta mer än att vi intagit Akropolisklippan och Citadellet.

Mardokai berättade att Krösus makt var slut och att han och hans familj innebrändes när de försökte fly genom Akropolisklippans tunnelsystem. Staden behärskades helt av Cyrus trupper och det märkliga hade inträffat att

ingen plundring skett och nästan alla byggnader var oskadda.

- Den judiska församlingen är tillfreds med sakernas tillstånd som de hittills har utvecklat sig, sade Mardokai, vi väntar dock med spänning på hur Storkonungen kommer att infria sina löften.

- Har Storkonungen låtit höra av sig till församlingen, undrade jag.

- Inte ännu, men han lär vara på väg till Sardes. Kiliarken har anlänt och förresten frågat både efter dig och Magern.

- Har du träffat Magern ännu ?

- Nej, men han kommer hit i morgon, han ville träffa oss båda. Han har hört genom läkaren att du tidvis är uppe på benen.

- Kan Arabecex komma redan i morgon ! Det skall bli spännande. Ja du vet, Arabecex är Amoces riktiga namn.

- Ni krånglar då till det. Jag kallar Magern för Magern även i fortsättningen, det blir enklast så.

Judith gladde sig över att jag kunde sitta uppe. Hon gick omkring och sjöng för sig själv

och hon var till och med glad över att Magern skulle besöka oss. Främst kanske för att hon märkte hur uppiggad jag var över beskedet att han skulle komma.

Tidigt på morgonen nästa dag kom Mardokai inrusande till mig och undrade om jag var vaken. Han hade fått besked om att en betydande person var på väg till deras hus. Den som var på väg hade en eskort av minst sextio ryttare. Jag hade återhämtat mig så mycket att jag redan var uppstigen. Min undran var stor över vem det kunde vara som var på väg till Mardokais hus med en sådan betydande eskort. Besökaren hade redan anlänt när jag kom ut i atrium, jag kunde höra hur Mardokai skrattade hjärtligt och pratade livligt. Jag rättade till min i hast fullbordade klädsel och tog mig, stödd på min käpp, fram till husets entre'.

- Arabecex !

Är det du som är omgiven av denna storslagna eskort mitt inne i staden ?

Min häpnad var lika stor som min glädje över

att se min vän Magern igen.

- Artacerches ! utropade Magern och skyndade sig haltande mot mig.

Vi omfamnade varandra och skrattade hjärtligt båda två. Egentligen behövde vi inte säga någonting,endast vi två visste. Vissheten att vi hade varandra och våra gudar att tacka för våra liv. Den vissheten hade för alltid svetsat oss samman.

- Stig in, så får vi höra mer om era äventyr, uppmanade oss Mardokai.

Arabecex haltade påtagligt, men hans ögon strålade och han såg frisk ut. Judith kom springande ut till atrium när hon hörde allt ståhej. Hon visade stor glädje över att se Magern igen, hon hade kommit över sin grämelse över att han fört mig in i farligheter, det värmde mig. Den stora eskorten hade även lockat ut Mardokais hustru, som ville veta vilken betydande person som gjorde deras hus den äran.

När hälsningsceremonierna var överstökade förde Mardokai oss in i sitt arbetsrum där vi kunde föra allvarligare samtal. Han berättade att ett fåtal byggnader i staden var skadade

och att hans egna magasin var helt intakta. Guldraffinaderiet var delvis brandskadat men ugnarna sades vara i oskadat skick. Stadens befolkning befann sig i ett avvaktande lugn. Få sörjde över Krösus försvinnande från makten, men desto fler väntade med spänning på den närmaste utvecklingen och vad den skulle innehålla för dem själva. Många av de som flytt vid striderna hade redan återvänt eller var på väg åter till Sardes.

Arabecex kunde berätta att han haft besök av Kiliarken som sökt upp honom strax efter sin ankomst till Sardes. Kiliarken förberedde Storkonungens ankomst och berättade att de planerade ett ceremoniellt intåg i staden. Storkonungen skulle färdas på triumfvagnen i täten för en stor härstyrka. Enligt planerna som arbetats fram av Kiliarken och Öververhövitsmannen skulle intåget ske om tre dagar genom den norra porten vid salutorget. Kiliarken hade vidare sagt att utöver Storkonungen planerades det plats för ytterligare fyra personer på triumfvagnen. Två av dessa var självskrivna,

Kiliarken och Överhövitsmannen. Det hade diskuterats vilka två övriga som skulle hedras med denna upphöjda plats.

Kiliarken hade då sagt att Storkonungen ville ge dessa platser åt Strategen Artacerches och Magern Arabecex. Vi anser, hade Kiliarken sagt, att utgången av striderna i och kring Sardes i betydande grad är deras förtjänst.

- Ja så ligger det till Artacerches, vad säger du om detta ? avslutade Magern.

Jag blev stum av häpnad. Mardokai blev så överrumplad av nyheten att han inte ens kom sig för att lyckönska oss eller säga något.

- Det är inte möjligt, sa jag till slut. Jag vill bara säga att utan Mardokais stöd och insatser hade inget av vad som hänt här i Sardes kunnat lyckas. Egentligen är det du Mardokai som borde äras.

- Tack för din vänlighet, sa Mardokai eftertänksamt. Det riktiga är att ni två får denna stora ära och jag framför mina gratulationer. Jag och vi i den judiska församlingen vill inte framträda i denna sak, vår belöning får bli en senare fråga - kanske Jerusalems befrielse och templets återuppbyggnad.

Epilog

Cyrus krigshär slog i grunden Krösus lydiska här på vårvintern 546 f. Kr. och hans rike blev lydrike under perserna. Sardes hade intagits utan belägring och staden var i stort sett oskadd, endast ett fåtal bränder hade skadat några byggnader. Sannolikt omkom Krösus vid stormningen av Palatset och Akropolis-klippan, troligen blev han innebränd. Den grekiske hitsorieberättaren Herodotos, som levde cirka hundra år efter dessa händelser, berättar visserligen att Krösus som bäst höll på att brännas på bål när Cyrus ångrade detta och befallde att bålet skulle släckas. Enligt samme Herodotos blev sedermera Krösus en uppskattad rådgivare till Cyrus. Nutida forskare sätter dock ej så stor tilltro till detta. Det mesta tyder på att konung Krösus dog i samband med stormningen av palatset och Akropolisklippan. Herodotos har framhållit i sin historia att kameler spelade en stor roll vid slaget om Sardes,

detta förhållande har vi här tagit ad notam .

Huruvida överhövitsmannen Harpagos fick sitt eftertraktade satrap över Elam med residens i Susa har inte gått att bekräfta. Vad som däremot är klart är att både konung Krösus och storkonungen Cyrus gått till eftervärlden , var och en på sitt sätt.

Som en följd av persernas erövringar och ökade inflytande blev Zarathustras lära spridd över stora områden.

Läran har lagt grunden till och varit inspirationskälla för de tre stora världsreligionerna: Kristendonien, Judendomen och Islam.

Mindre Asien, inclusive grekernas Ionien, blev under femhundratalet f. Kr. mötesplatsen för världens kulturella strömningar inom religion, filosofi, musik, konst och naturvetenskap.

Influenserna var starka icke minst från de gamla egyptiska och mesopotamiska kulturerna.

NOT OM KRIGSKONSTEN

Mederna och Perserna tillhör samma folk som en gång kom vandrande norrifrån. De var ursprungligen ett nomadfolk långt bortom Uralbergen som växte sig starkt och började tränga ner söderut t.o.m. söder om Zagrosbergen. Några stammar slog sig samman i norr såsom Buser, Paratakener och Strukater . Dessa stammar fördes samman i organiserad form av Dejokes, medernas förste konung. Söder om Elam och Öster om Parsarviken hamnade en annan stamgrupp som blev perserna. Dessa bestod främst av Pasargader , Marafier och Maspier. Medien utvecklades till en stormakt och perserna blev lydrike . De bekrigade Assyrierna, stormakten i söder och hade själva bekymmer med anfall i norr från Skytiska nomadstammar. Mederna hade krigiska framgångar inte minst genom att de var skickliga ryttare och bågskyttar, tränade genom generationers nomadliv. Härtill kom den viktiga förnyelsen av krigskonsten genom indelningen i vapenslag . En kavallerikår av bågskyttar bildade tillsammans med två kårer fotsoldater , spjutkastare resp. bågskyttar , en armékår. Denna nya organisation tillät de snabba förbanden till häst att genomföra plötsliga och överrumplande anfall. Assyriernas traditionella tunga stridsvagnar var tröga att manövrera och fick svårigheter vid blixtanfall från det mediska kavalleriet. Assyriernas stridsvagnar hade efter hand utvecklats från tvåspann till fyrspann och var i stort antal försedda med liehjul , ett effektivt vapen att meja ner

fotsoldater med.De förutsatte dock öppen terräng , men var ett hinder i kuperad terräng . Mederna lärde sig snart att genomföra sina blixtattacker i för Assyrierna olämplig terräng, då blev de farliga motståndare.Det var en otrolig händelse när krigsmaskinen Assyrien besegrades av de förenade styrkorna från Medernas konung Kyaxares och Babylons härskare Nabopalassar. Tillsammans jämnade de världens största stad Nineve med marken. Det sades att Nineve hade lika många basarer och köpmän som stjärnor på himlen .
Tyvärr förstördes med Nineve oersättliga kulturskatter ,särskilt Assurbannipals berömda bibliotek. Två till tre tusen år gamla skrifter krossades till en grushög .

Ordförklaringar

Mina - c:a 1 kg
Parasang - fornpersisk mil = 4,5 km (30 stadier)
Pletron - forntida längdmått från Ionien och Grekland - 30 m
Lydisk fot - 0,296 m
Stater - Mynt, tre sorter förekom i Lydien :
Babylonisk guldstater - 126 gr.
Babylonisk silverstater - 168 gr.
Phonecian stater - 220 gr.
Krösus guldstater hade enhetlig form och storlek med bild på Lejon mot Tjur. En guldstater på 126 gr. = Tio silverstater på 168 gr. i värde. Högre valörer hade alltid lejonhuvud medan de lägre hade lejontass.
Darbar - Furstens formella sammanträde med sina högsta rådgivare.
Kiliark - titel på hög rådgivare närmast konungen.
Överhövitsman - överbefälhavare för krigshärarna.
Krigshövitsman - befälhavare för krigshär.
Hopliter - tungt infanteri / egentligen från Grekland /
Lokager - motsvarande kompani
Loker - chef för kompani
Lydiska, Mediska och Persiska var alla Indoeuropeiska språk.
Ökenlandet - Arabien

Sydhavet - Indiska Oceanen
Nordhavet = Medelhavet
Havet Pontos = Svarta Havet

Bibliografi

Pedley, John Griffiths: Ancient literary sources on Sardis
Cambridge, Mass. Harvard U.P. 1972
Sardis in the age of Croesus
Cambridge, Mass. Harvard U.P.
Hanfmann, George M.A.: From Croesus to Constantine - the cities of Western Asia Minor
Univ. of Mich. P.cop. 1975
Hanfmann, Georg M.A. Letters from Sardis
Cambridge, Mass. Harvard U.P. 1972
Akademie der Wissenschaften Abhandlungen der Geistes- und sozialwissenschaft und der Literatur.
Mainz Die Akad. Wiesbaden 1960
Gusmani, Roberto: Neue epiphorische Schriftzeugnisse aus Sardis
Cambridge, Mass. Harvard U.P. 1975
Archeological exploration of Sardis - Sardis from prehistoric to Roman times
Cambridge , Mass. Harvard U.P. 1983
Hanfmann, George M.A. A survey of Sardis and the major monuments outside the city
Cambridge, Mass. Harvard U.P. 1975
Young , R.S.: Lydian Fort at Gordion, The Gordion Campaigne of 1967
AJA - 72 , AJA 60 , AJA 61
Making History at Gordion
Archeology 6 (1953)
The 1963 Campaign at Gordion
AJA 68
Goldstein/Wahle Goldworking installation in operation/from Croesus /
Reconstruction from Sardis 1975
Mary Boyce:Zoroastrians , their religions , beliefs and practicies
A history of Zoroastrianism
Religions and political propaganda of Cyrus in Ionia
The spread of Zoroastrianism in Western Iran
The pre- Zoroastrian religion of the Medes and Persians
Handbuch der Orientalistik 1975-1982-1989-1991
Nylander Carl: Ionians in Pasargadae
Archeological History of Iran
Söderblom Nathan: Främmande religionsurkunder
Uppsala universitet 1908
Furuhagen Hans: Öster om Antiken1988
Ramage/Hanfmann: Persiska altare i Sardis
BASOR 191 / 1968 /
Rashid, K.: Det forntida Kurdistan
Lloyd, Seton: Ancient Turkey
Nelson-Becker-Keyes: Bibelns länder och folk
Herodotos: Herodotos Historia
Xenofon: Cyrus' härfärd och de 10.000:s återtåg
Gamla Testamentet Hesekiel , Jesaja , Daniel m. fl.
Kramer, Samuel Noah: The Sumerians

Magnusson, M.: Fynd i Bibelns länder
Clayton, P.A.: The seven wonders
Gobineau, J.D.: The world of the Persia
Ramage , Andrew: Lydian houses and architectural terracottas.